

GERALD
GORDON

HÃY ĐỂ NGÀY ẤY LỤT TÀN

Vh

GERALD GORDON

hãy để ngày ấy lụt tàn

Tiểu thuyết

Vh

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

Thông tin ebook Tên truyện: Hãy Để Ngày ấy Lụi Tàn

Nguyên tác: LET THE DAY PERISH

Tác giả: Gerald Gordon (1952)

Dịch giả: Đắc Lê

Thể loại: Văn học nước ngoài

Nguồn: tungocthao.com

Sửa chữa và làm eBook: 4DHN

Mục lục

PHẦN MỘT MERI

I

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XXI

XXII

XXIII

XXIV

XXV

Đoạn chuyển tiếp

PHẦN HAI ENTONI

XXVI

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

XXXI

XXXII

XXXIII

XXXIV

XXXV

XXXVI

XXXVII

XXXVIII

XXXIX

XL

XLI

XLII

XLIII

XLIV

XLV

XLVI

XLVII

XLVIII

XLIX

L

LI

LII

LIII

LIV

LV

LVI

ĐOẠN KẾT

PHẦN MỘT MERI

I

- Cho tôi rượu seri^[1], thưa ông.

Từ sau quầy bàn, Ottô Hundơ quan sát người đàn ông có nước da nâu sẫm vừa bước vào, y ra lệnh, giọng cộc cằn:

- Bỏ mũ ra!

- Ja^[2], thưa ông chủ. - người khách hàng lúng túng bỏ mũ.

- Tóc gã này xoắn tít mà. - Hundơ vừa nói, vừa chỉ những vòng tóc xoắn dựng đứng, đặc trưng, nằm trên đầu người đàn ông đó. - Mày là một tên Caphia^[3]. Tao không bán cho mày. Cút đi!

Người đàn ông đưa mấy ngón tay vuốt đầu

- Không phải thưa ông chủ, tôi là người da màu^[4], không phải Caphia đâu. Thưa ông chủ, cho tôi mua một cốc seri.

Ánh mắt mang vẻ van nài, người đàn ông đó đặt một đồng nửa silinh^[5] lên mặt quầy. Hundơ đảo mắt quanh quầy rượu. Y gọi to:

- Giôn, lại đây!

Một thổ dân cao lớn đặt chiếc cốc đang rửa xuống, bước tới chỗ chủ tiệm. Hundơ trở khuôn mặt lo âu bên kia quầy rượu:

- Nó là một tên Caphia hay một gã da màu?

Giôn chột mắt chăm chăm nhìn người kia một lát.

- Thưa ông chủ, một tên Caphia đấy.

Chủ của hẳn, vóc người to lớn, nét mặt cáu kỉnh, trông hăm tãi, có bộ ria oai vệ nhìn trừng trừng một cách tàn nhẫn.

- Tao không bán cho mày, xéo mau đi! - Hundơ chỉ ra cửa. Người đàn ông đó đứng yên, vẻ cau có giận dữ thoáng qua trên mặt anh ta. Hundơ cúi xuống nắm lấy chiếc roi da nặng trĩu để giữa các chai rượu. Y giơ chiếc roi cao quá vai và đập đen đét trên quầy. Người đàn ông đó bước lùi lại, hai tay che mặt, miệng há hốc sợ hãi.

- Xéo đi! - Hundơ thét lên. - Này, cầm lấy tiền của mày, cút đi mau!

Mắt vẫn theo dõi chiếc roi da đã lại vung lên, người đàn ông rón rén tiếng về phía trước, chộp lấy đồng tiền của mình và lui ra cửa, đến đây anh ta trừng mắt nhìn Giôn trước khi lén bước ra.

Hundơ ném lại chiếc roi da xuống dưới quầy.

- Chắc hẳn chúng lại muốn giở trò! - Y cầu nhàu với Giôn khi quay nhìn các khách hàng khác đang ở trong gian hàng dành cho khách không phải người Âu.

Rót ra thứ rượu vang Kêp rẻ tiền, y nhăn mũi và quay đầu tránh cái hơi người ẩm và ảm của khách.

Những người da màu không quan tâm đến thái độ khinh miệt của “ông chủ Hundơ” đối với họ. Khi họ đứng đợi, háo hức, mắt thao láo và thèm khát nhìn rượu chảy ồ ạt vào các cốc thì điều quan trọng đối với họ là rượu khách sạn Đại Bàng này không có vị nhạt như pha nước lã.

Khi họ đã trả tiền và ra về hết, Hundơ mệt mỏi lui vào căn phòng của y ở phía sau quầy rượu.

Y nói với vợ cao kều, xương xẩu:

- Bọn quý ấy bốc mùi hôi thối quá!

- Thôi đừng ca cẩm chuyện đó nữa! - Người đàn bà nói bằng giọng mũi. - Tiền của họ

chẳng tốt hay sao?

- À, - Hundơ trả lời, buông người xuống chiếc ghế bành. - Tôi ghét nhìn thấy bọn chúng.

Cho đến tận bây giờ, vào năm 1921, giọng nói và cách nói của Hundơ vẫn còn mang nặng dấu ấn gốc gác Đức của y, tuy đã nhiều năm trôi qua kể từ ngày y di cư tới Nam Phi.

Vợ y nhô đầu ra phía trước hỏi:

- Vậy sao anh lại cho thằng Giogior nó nghỉ?

Hundơ trừng trừng nhìn mặt vợ. Cặp mắt to và lõm sâu khiến khuôn mặt ấy nom giống một chiếc đầu lâu.

- Gì thì gì, - vợ y tiếp tục, - sao lại cho hắn nghỉ cả ngày thế? - Khi nói, cổ chị ta dường như vươn ra.

- Đừng có mè nheo tôi nữa, nghe không? Vợ chồng họ vừa sinh đứa con đầu lòng. Cô thì biết cái quái gì về những chuyện như thế! - Giọng Hundơ rít lên, người vợ chùn lại. - Cô đúng là con bò cái già tuyệt đường sinh đẻ, - y nói thêm.

- Phải rồi, - vợ y nói, môi trề ra, và tôi thà không sinh nở còn hơn đẻ ra một đứa lai!

Cầm Hundơ chìa ra khỏi cái cổ bò mộng, y ngồi nhô về phía trước chiếc ghế bành.

- Cô là con chó cái già cằn cỗi, không đẻ cái gì cả, - y lại hướng mũi tên phóng trúng đích, về khoái trá. - Meri là một người đàn bà da màu, sao nữa? Cô muốn gì nào? Một chút cà phê pha vào sữa, đôi khi lại làm tăng hương vị. Cô ta chẳng có gì đáng chê trách. Cô ta có giáo dục, là người tử tế, đúng đắn. Còn hơn khối con mẹ da trắng tôi biết. Ja.

- Thằng cha ấy luôn muốn khoe khoang về họ hàng dòng dõi trâm anh thế phiệt ở Anh. Ngài Mơơ ở Mephêơ^[6] là anh họ hắn, hắn bảo thế đấy. Vậy sao lại đâm đầu lấy một con đàn bà Hotmot^[7]? Tôi không dung thứ cho những thằng đàn ông làm ô nhục tổ quốc như vậy. - Lời lẽ của người đàn bà này được nhấn mạnh ẩn đầy ác ý.

Hundơ mỉm cười không vui, môi cong lên, lộ ra những chiếc răng chắc chắn, vàng ệch. Y nói:

- Cô ta là một người phụ nữ tao nhã, đáng kính, dù có pha một chút màu da. Cô ta săn sóc, nuôi dưỡng chồng khi hắn đã rượu chè be bét suốt thành kẻ bỏ đi. Từ đó, nhờ cô ta, hắn trở lại sống lương thiện. Khi nào đến thăm, cô sẽ thấy cô ta trông nom nhà cửa, bếp núc như thế nào. Cô ta có thể chỉ bảo cho cô đôi điều đấy.

- Tôi xin anh đừng có đem tôi ra so với một con da màu.

- Cô không thể sánh với cô ta đâu.

- Chao ôi, tôi không thể sánh với con mụ ấy ư? Còn anh thì sao? Trong công việc làm ăn, cái tính thô tục của anh phỏng ích gì? Anh làm mọi người hoảng sợ lánh xa. Nếu không có thằng Giogior, anh phải đóng cửa tiệm từ lâu rồi kia, chứ không kiếm được tiền như thế này đâu. Anh chẳng có thói làm một ông chủ tiệm.

- Có lẽ thật thế đấy. Tôi là một người thương lưu, ja. Tôi chỉ huy, Giogior tuân lệnh. Hắn giao thiệp với bọn hạ lưu và bọn cặn bã. Còn Meri, vợ hắn, - Hundơ vừa nói vừa cầm tờ Tuần báo Xtomhộc lên đọc, - phải, Meri vợ hắn, người đàn bà da màu ấy còn giá trị bằng một tá người như cô.

Khi vợ y ra khỏi phòng, Hundơ đặt báo xuống. Y hình dung thấy Meri. Y nhìn thấy nước da màu ôliu sáng láng, đôi mắt hung màu nâu mượt mà, đầy đặn cảm, tóc đen mượt, không quăn. Himmel^[8], y sẵn sàng đổi mụ phù thủy già của mình để lấy Meri vào một ngày nào đó. Vào một đêm nào đó thì đúng hơn. Nàng là một người đàn bà xinh xắn. Y ngưỡng tượng nàng nằm với Giogior xanh xao, còn dòng máu đỏ của Giogior như tập trung cả vào các mao mạch giãn nở ở mũi hắn. Thật phí của trời!

Tiếng “reng” lạnh lạnh báo hiệu có người ấn chuông ở quầy rượu dành cho người Âu. Hundơ đứng dậy, nặng nề bước vào quầy. Có hai người khách, y nhìn họ không hề tươi cười.

- Ô, ra là anh, - một trong hai người khách lên tiếng. - Tay Giogior đâu rồi?

- Vợ hẳn ta ở cử hôm nay, - Hundơ trả lời, - các anh uống gì?

- Một lít bia!

- Còn anh?

- Cũng thế.

Hai người khách uống từng hơi dài và mãi mê trò chuyện, phớt lờ chủ tiệm.

Đột nhiên, một người nâng cốc lên, nói với Hundơ:

- Tôi cho là nên nâng cốc chúc mừng anh. Chúng ta uống để chúc mừng thằng nhãi con Gio giờ không giống thằng bố nó, anh biết tôi định nói gì...

- Tôi cũng thế, - người kia nhận xét. - Thằng cha ấy không đáng bị khốn khổ.

Họ uống ừng ực. Hundơ quan sát họ. Bên trong bộ mặt lầm lì, bộ óc lì xì của y đang hoạt động. Ja, y suy nghĩ. Trong đất nước này, một thằng đàn ông lấy một con đàn bà da màu là chuốc luôn mọi phiền toái vào mình. Chỉ trộn thêm một tí màu da đen là đã đủ rầy rà. Nghĩ cho cùng, mẹ vợ già của ta còn hơn.

Vợ Hundơ lên vào gian phòng nhỏ mà chị ta đã ở đó một mình hàng bao năm nay. Chị ta mở tủ, lấy ra một chai rượu và một chiếc li. Rót ra một li nhỏ, cầm li giơ lên ánh sáng chiếu qua cửa sổ, mỉm cười mơ hồ. "Mi không tàn nhẫn với ta, phải không người tình của ta?" Vợ Hundơ lăm bắm đưa mắt liếc nhìn thứ chất lỏng đó, khi ấy một ánh hồng lướt qua dưới lớp da khô ở hai bên má, chị ta nốc rượu brendi nguyên chất.

II

Những đám mây bụi đang lướt nhanh trên khắp miền lòng chảo mênh mông với những đụn cát đã nhạt màu dưới ánh nắng châu Phi. Băng qua các thung lũng và các bồn muối, rồi nhả vào cái thị trấn nhỏ bé nằm rải rác, có cái tên “Xtomhốc” (Góc bão). Đứng ở hàng hiên ngôi nhà nhỏ bốn buồng của mình, và lấy tay che mắt tránh ánh nắng ban mai, Giogior Grêom bỗng nhìn thấy ở nền trời xa xa, phía sau những cây hồ tiêu, một vệt nhỏ hình quả lê.

- Meri, - anh vừa chạy vào nhà vừa gọi to, - gió Nam đang ập đến. Bao tải để đâu?

- Trong bếp ấy! - Meri từ buồng ngủ nói vọng ra.

Giogior vợ lấy một ôm bao tải, ném vào bồn tắm chứa nước. Rồi anh chạy ra ngoài, nâng các cánh cửa chớp lên che cửa sổ. Lúc này, đám mây bụi đã lớn hơn rất nhiều, và đã nghe rõ tiếng gió thổi. Anh trở vào nhà, lấy bao tải ướm đắp lên các kẽ hở ở cửa ra vào và cửa sổ.

Mái tôn bắt đầu rung rung, các cửa sổ lắc lạch cạch. Trong khi đó lớp bụi màu vàng ở các đường phố không lát xoáy cuộn lên hòa vào đám bụi nâu đỏ từ thảo nguyên ập về. Lúc tiếng gió rền rĩ chuyển thành tiếng rít đinh tai. Giogior ngồi xuống giường và lau những giọt mồ hôi đọng trên mặt. Gian buồng lúc này tối đến mức phải bật đèn. Từ buồng ngủ, Meri gọi to, nhưng tiếng ầm ầm của trận bão làm Giogior không hiểu vợ nói gì. Anh đứng dậy, vào chỗ vợ. Bụi phụt vào trong buồng vì Meri đã nâng cánh cửa sổ lên dăm phân và đang vát vát cố đóng chặt một cánh cửa chớp bị bung ra.

- Đóng cửa sổ lại! - Giogior hét to. - Anh sẽ ra ngoài chặn nó lại.

Anh vội vã tới cửa sau, xoay quả đấm, nhưng sức gió quá mạnh, đến nỗi dùng vai đẩy hết sức vào khung cửa anh cũng không mở được. Cuối cùng mở được thì hành lang tức khắc ngập đầy bụi. Bị ho sặc sụa, anh đóng sầm cửa lại.

- Chẳng ăn thua gì, - anh hét to với Meri. - Anh không thể ra ngoài được.

- Thôi khỏi lo, - Meri nói. - Ta cứ để mặc nó vậy và cầu nguyện cho lần này kính không bị vỡ.

- Anh mong em để cho thằng bé yên.

- Em phải che cho nó cẩn thận, trong buồng nhiều bụi lắm rồi.

- Chà, được thôi! Thấy cần thì làm đi!

Giogior nằm duỗi dài trên giường, lắng nghe bão đập liên hồi vào các cánh cửa chớp và mái nhà. Bụi lọt vào buồng thành những đám mưa bụi từ trần rơi xuống, bao phủ mọi vật. Bên ngoài, gió rít lên tới cao độ, hạ thấp xuống thành tiếng ồn ào rồi lại rít lên. Thỉnh thoảng gió rú lên man rợ, Giogior nghĩ rằng nếp nhà nhỏ bé này sắp bị giật tung khỏi nền móng. Nhưng anh thật sự không lo lắng tới chuyện xảy ra. Bất cứ lúc nào khi trận gió đáng ghét này ập đến, anh đều cảm thấy mình quá bất lực. May thay, ít khi gió kéo dài quá một hai giờ; tuy vậy, anh lại nhớ tới lần nó hoành hành liên tục mấy ngày ròng, các đồ vật bằng gỗ bị khô hong, chỗ nào cũng nứt toát cả ra, một tia lửa cũng đủ bắt cháy; lần đó, ngôi nhà bên kia đường đã bị thiêu rụi...

Cái nóng trong gian buồng đóng kín lúc này trở nên dữ dội, quần áo anh ướt đầm mồ hôi. Qua tiếng ầm của cơn bão, anh nghe thấy từ buồng ngủ tiếng cánh cửa chớp bị bung ra đập vào tường. Âm thanh đó vọng đến đều đặn và cứ hai giây một lần anh lại phải nghe. Dường như nó dành riêng cho anh, cố tình nhạo báng anh đã yếu đuối bất lực, không đương đầu nổi với cái bụi để ra ngoài đóng cánh cửa chớp lại. Dù cơn bão hoành hành ầm ỉ đến nhường nào, tai anh vẫn phải nghe tiếng đập mạnh liên hồi đó.

Đối với anh, thứ gió bão này là hơi thở của châu Phi, ám bụi, nóng bỏng ngọt ngào; đó là một lực địa mênh mông man rợ luôn luôn thách thức con người. Một số người cố ý đương đầu với nó. Một số khác cảm thấy bản thân mình, nạn nhân của hoàn cảnh, bị cuốn vào trong xoáy lốc của nó. Giogior biết rõ mình thuộc vào loại người nào, nhưng đã từ lâu anh

không thiết đến gì nữa.

Cơn bão tiếp tục âm ỉ, quất mạnh, sục sôi, rít lên; và bây giờ hòa lẫn với bão không những chỉ có âm thanh điên cuồng của cánh cửa chớp mà còn có cả tiếng khóc của con anh; anh tự trách mình đã không ra ngoài, vì biết đó là lí do đã làm đứa bé tỉnh giấc.

Ý nghĩ anh quay về với những ngày niên thiếu; anh thấy chính mình cười con ngựa nhỏ băng qua đồng và xuyên qua các trắng có nhiều cây cối. Bây giờ, những hình ảnh như thế rất ít khi trở lại trong óc anh, nhưng anh còn mơ màng nghe thấy tiếng cười trẻ trung của một thiếu nữ...

Meri vào buồng ăn, hai tay bồng đứa bé cuốn trong tấm chăn. Chị đi đi lại lại đung đưa ru cho nó ngủ nên chẳng mấy chốc nó đã nín khóc. Nét mặt chị lúc nào cũng đượm một nụ cười mơ hồ, nụ cười biểu thị sự bình tĩnh không cho phép gió bão trấn áp chị. Với nụ cười ấy, chị sẵn sàng dung thứ sự thất bại của chồng.

Lúc này, Giogior nghe rất rõ tiếng cánh cửa chớp gãy mạnh, tiếng ầm đó còn chói trong óc anh rất lâu sau khi gió đã giật cánh cửa chớp bật khỏi bản lề và ném nó nằm bất động trên mặt cát...

Họ ngồi vào bữa ăn điểm tâm muộn màng.

- Biết bao nhiêu lần anh đã bảo em đừng lưu tâm đến chuyện đó nữa? - Giogior nhìn vợ, đôi mắt nhòa lệ của anh đã mất màu xanh da trời. - Em làm cả hai chúng ta khốn khổ vì những ý nghĩ điên rồ của em. Một con người chỉ có một chút, một chút xíu da đen thì có can hệ gì? Em đã mang những ý nghĩ không lành mạnh. Cuộc sống thật không đáng sống! Vì Chúa, em hãy bình tĩnh lại!

Meri dăm dăm nhìn khung cửa chớp đã đóng lại. Mắt chị long lanh, những giọt nước mắt lưng tròng chị đang cố kìm giữ.

Giogior vỗ nhẹ nhẹ vào tay vợ.

- Em là một người đàn bà xinh đẹp. Bất cứ ai ai cũng lấy làm tự hào có được người vợ như em.

Meri không trả lời, đứng dậy đi qua cái cửa để ngỏ bước vào buồng ngủ, Giogior nhìn theo, chiếc cảm thiếu nghị lực của anh run rẩy. Anh uống trà, đoạn đứng dậy, đi ra ngoài. Cánh cửa chớp bị bật ra nằm vùi dưới cát, lặng lẽ và bất động như con thú bị giết. Anh cẩn thận nâng nó lên, xem xét các bản lề bị gãy, dựng nó vào tường. Rồi anh hạ các cánh cửa chớp còn lại xuống. Mặt kính cửa sổ lộ ra, phủ một lớp bụi mờ đục, sần sần.

Khi đã vào trong nhà, anh tắt đèn, bước sang buồng Meri. Ở đây, tất cả đều lặng lẽ. Meri đang nhìn xuống khuôn mặt hồng hào nhỏ xíu như đứa trẻ nằm trong chiếc giường cũ sơn trắng.

Mình sẽ làm cho cô ấy vui lên, anh nghĩ thầm. Anh bước đến bên vợ, khẽ vỗ vào vai chị.

- Hôm qua ở quán rượu, lão Taylo có kể một câu chuyện khá thú vị, - Giogior bắt đầu kể. - Chuyện xảy ra ở một đám cưới thôn quê. Đám đông khách dự cưới khá là lố mắng, tất cả chỉ đợi cô dâu thay quần áo xong là họ bắt đầu lao vào nhậu nhẹt, nhảy nhót. Thế rồi một vị khách tìm cách lén vào phòng cô dâu và bậy bạ với cô ta. Như thế đấy. Thật thế đấy!

Tất nhiên mọi người hết sức bối rối. Anh chàng phù rể tuyên bố không ai được động đến một giọt rượu chờ đến khi sửa được cái sai ấy. Mọi người nhìn rượu brendi mà thèm khát, nhưng không được nhấm nháp tí gì. Một lúc sau, anh chàng phù rể bỗng chạy ra, anh ta kêu mọi người im lặng, rồi nói: "Đâu vào đây rồi, thưa quý ông, quý bà. Danh dự đã được phục hồi: thằng đứa ấy đã xin lỗi!"

Trong khi chồng kể, Meri ngược mắt nhìn người đàn ông là cha đứa bé. Chị hầu như không nghe thấy gì. Đôi mắt đau khổ dò tìm các nếp nhăn trên khuôn mặt thiếu nghị lực của chồng, và chị tìm thấy ở đấy đôi chút an ủi. Trong ánh mắt yêu thương chị dành cho chồng rõ ràng có hàm chứa cả nhận thức về mức độ yếu đuối của anh, và cả sự hiểu biết về quá khứ phóng dăng và thiếu trách nhiệm của anh.

Giogior không cao lớn mà cũng chẳng đẹp trai. Mái tóc đỏ hoe của anh và cái mũi dài nhỏ cùng với mạng mạch máu li ti ở mũi không phải là mẫu mực cho một người đàn ông hấp

dẫn. Nhưng Giogior có cái duyên thường thấy ở nhiều người đàn ông phóng túng và Meri có thể hiểu được tại sao anh rất được nhiều người ưa thích tại quầy rượu của Hundơ.

Lúc này đây Giogior đang cười, tựa như họ không có một mối lo lắng nào trên đời này. “Cái thằng đêu ấy đã xin lỗi”, anh nói: “Ha, ha, ha”.

Nghĩ cho cùng, Meri là bà Giogior Grêom cơ mà, vợ một người da trắng, một người Anh thuộc gia đình tử tế. Meri đưa tay lên, vuốt ve mặt chồng.

Không khí trong buồng ngọt ngào vì nóng bức, nhưng trong lòng Meri yên tĩnh lạ lùng, và khi ánh nắng ban mai màu hồng nhạt xuyên qua cửa sổ bám đầy bụi, đọng trên gương mặt đầm mồ hôi của hai vợ chồng họ, thì tương lai không còn chứa chất quá nhiều nỗi niềm sợ hãi.

Trong một lúc lâu, họ đứng đó, tay trong tay; và tiếng động duy nhất còn lại là tiếng chiếc đồng hồ rẻ tiền tích tắc ở cái giá trên lò sưởi.

Họ trở vào buồng ăn.

- Kìa, anh chưa ăn hết miếng bánh mì nướng. Giờ hẳn nó nguội hết rồi.

- Trận gió đáng ghét ấy làm anh không muốn ăn nữa, - Giogior mỉm cười nói thêm, - hơn nữa, cát bám vào bánh nhiều hơn bơ.

Trong khi Meri phủ bụi bám ở đồ đạc, Giogior đi quét cát ngoài hành lang gần cửa sau. Xong việc, anh trở lại phòng ăn, ngồi xuống chiếc ghế bành cũ cọt kẹt, cầm một tờ tạp chí lên. Nhưng anh không đọc được lấy một dòng mà cứ nhìn đăm đăm phía trước.

Sáng Chủ nhật nào anh cũng đi dạo chơi; hôm nay tuy không thích lắm anh vẫn đứng dậy, cất tiếng gọi:

- Xpơđơ!

Khi con chó nhỏ, thuộc loại chó sục cáo, vừa sủa vừa chạy vào buồng, Giogior cảm thấy hôn từ biệt vợ.

Ra khỏi nhà, anh thấy bụi đã lắng xuống, không khí yên tĩnh. Anh rẽ vào phố Đêpon và khi đi qua khách sạn Đại Bàng anh có cảm giác nhẹ nhõm nhìn thấy khách sạn đóng cửa nghỉ.

Khi khu phố nhỏ có cửa hiệu đã ở phía sau, anh tiếp tục đi và cái phố dẫn tới khu Klôpi là nơi ở của người da màu. Trước kia, anh ít đi qua đây, nhưng sáng này, một điều gì đó đã kéo anh đến khu phố này của thị trấn. Anh nhìn những đứa trẻ trên các đường phố. Góc gác từ những nô lệ Mã Lai được nhập cảng từ các thế kỉ trước, hoặc từ người Hôtentô thổ dân đã từng có thời lang thang ở Kêp^[9], từ người da trắng (được gọi là “người Âu” theo lục địa quê hương của họ) và từ người Bantu^[10] da đen của châu Phi, những đứa trẻ này có nước da tiếp từ màu ôliu tới màu nâu sẫm. Tổ tiên hỗn hợp “người da màu Kêp” là như vậy. Meri thuộc số ấy.

Lũ trẻ đang chơi rất đông. Một chiếc xe bò lăn bánh ầm ầm qua đường phố đã phải thận trọng len lỏi qua giữa bọn chúng. Một số em mặc quần áo ngày chủ nhật sạch sẽ, nhưng đa số rách rưới đáng thương, và chỉ một số ít đi giày.

Con Xpơđơ chạy loăng quăng giữa bọn trẻ, sủa vang đầy phấn khích. Giogior gọi con chó, đoạn rào bước. Đây là lần đầu tiên anh biết về cảnh nghèo khổ bản thủ và sự thảm hại của những căn nhà tồi tàn chủ yếu làm bằng tôn mui, đá và bùn trát lại.

Tuy nhiên, đây vẫn là những nhà ở còn ra hồn một tí. Sâu hơn ở phía trong, những gia đình đông đúc sống trong những gian nhà tồi tàn, nhỏ hẹp, chỉ có một buồng làm bằng những mảnh sắt gỉ của các vỏ thùng dầu cũ, những mảnh bao tải và mảnh gỗ hòm. Một số cấu trúc mỏng manh đã bị trận gió ban sáng giật sập xuống và những người ở đó đang ra sức dựng lại.

Con Xpơđơ biến vào trong một túp lều lụp xụp, nhỏ bé, không có cửa. Giogior bước về phía đó để gọi con chó ra. Đứng ở chỗ trống ấy, anh nhìn thấy một người đàn bà rách rưới ở trong, nằm trong một chiếc chăn cũ tả tơi, có một người đàn bà khác đang săn sóc. Người đàn bà đó đang tu một chai rượu vang để cố làm giảm cơn đau đẻ. Tiếng rên rỉ vang to của

bà ta và những lời rửa sả của người đàn bà săn sóc bám theo Giogior khi anh vội vã bỏ đi.

Chẳng bao lâu nữa, những lán lều và các gian nhà tồi tàn thưa dần. Giogior lại cảm thấy thoải mái với thảo nguyên khô, màu nâu. Thảo nguyên hoang vu và khô cằn nhưng nó vẫn đẹp so với cảnh nhộp nhúa bẩn thỉu ở phía sau anh. Ve sầu kêu liên miên ở các cây vỏ sần gai khô cứng dưới ánh sáng như thiêu như đốt.

Nhưng Giogior biết, tất nhiên không phải tất cả những người da màu của thị trấn Xtomhock đều sống ở Klôpi. Một số ít gia đình có điều kiện hơn sinh sống ở những khu tốt hơn trong thị trấn. Những người phải sống ở Klôpi chỉ là những kẻ không kiếm đủ tiền để có thể thoát khỏi cảnh tuyệt vọng đó. Một số người tìm niềm an ủi trong nhà thờ. Số còn lại cố lãng quên cảnh nghèo khổ, bẩn thỉu bằng cách uống lu bù những thứ rượu rẻ tiền vào ngày nghỉ cuối tuần. Những người khăm khá cố tìm đến những nơi mà chủng tộc họ đỡ bị khinh miệt hơn. Điều đó chẳng có gì là lạ.

Những người da màu mang gia đình đến ở trong khu người châu Âu chẳng bao giờ được hàng xóm láng giềng hân hoan đón tiếp cả. Giogior vẫn còn nhớ rõ, khi anh và Meri đến phố Plên được một tháng, hai gia đình vốn ở đó từ lâu đã dọn đi như thế nào. Rồi cả những người ở lại cũng dần dần mất tính hiếu khách, vì trường hợp của anh không phải một trường hợp bình thường. Hầu hết họ biết anh. Nhiều người đàn ông coi anh là bạn, còn vợ họ cũng biết anh từng có tiếng tăm. Vậy mà, chưa hề có một phụ nữ nào đến thăm Meri cả. Giá họ lại thăm, anh cũng phải ngạc nhiên chẳng kém gì vợ anh.

Anh hình dung Meri đang ở nhà. Lúc này, hẳn vợ anh đang khâu vá, đọc sách, dọn dẹp nhà cửa hoặc chăm sóc thằng bé.

Anh cảm thấy đau nhói vì hối hận. Anh đã độc ác biết bao! Tuy vợ anh chưa phải sống trong những điều kiện như thế này, nhưng qua nhiều cái khác vợ anh đã biết rõ làm một người da màu có ý nghĩa như thế nào rồi! Vợ anh không có quyền đôi khi thổ lộ ý nghĩa của mình ư? Anh không cho phép vợ anh kể cho anh nghe mọi cảm xúc của mình để nhẹ bớt nỗi lòng ư? Anh nhớ lại chuyện xảy ra ở bàn ăn sau cơn bão, và anh đã trách móc vợ ra sao. Anh đã gay gắt, vô tình, không thông cảm. Anh dừng lại giữa con đường cát khô xuyên qua thảo nguyên, đưa tay lên vỗ nhẹ nhẹ và chậm rãi vào cằm. Con Xpođơ chạy lại, đứng gần chân anh sữa vang chờ đợi.

Anh quay người bước nhanh trở lại. Tuy mong về nhà sớm, nhưng anh tránh khu Klôpi, đi theo con đường dài hơn đôi chút vòng qua trang trại của Ventơ.

Khi Giogior về tới nhà, Meri đang ngồi đan ở ngoài sân. Anh dừng lại, nhìn vợ với vẻ trên chọc:

- Kìa, cô bé, bây giờ cô cảm thấy thế nào?

Meri mỉm cười với chồng.

- Em xin lỗi anh về chuyện sáng nay, anh Giogior ạ. Lúc bấy giờ, em như người rối trí ấy.

Giogior gỡ mái tóc đỏ hoe của mình, nhìn vợ:

- Đừng nghĩ những chuyện ấy nữa, ích lợi gì đâu! Em đừng quá tự ti. Em cũng tốt như bất kì người nào, Meri ạ.

Anh vào trong nhà, rồi lại đi ra, mang theo một chiếc gậy chơi "gôn" đã cũ mòn, có một đầu bằng kim loại cùng với mấy nút chai. Anh đặt nút chai thành một hàng trên nền sân cứng rồi nói tiếp:

- Anh cảm thấy khó chịu khi em tự xem thường mình, vì em là, là...

- Người da màu. - Meri bổ sung.

- Hừ, khỉ thật!

Giogior dùng gậy đánh vào những chiếc nút chai làm chúng bay vọt đi. Sự tính toán của anh rất chính xác. Anh quay lại nhìn vợ:

- Da màu, da màu, da màu. - Giọng Meri chói lên câu kính; đôi mắt đẹp của chị loé lên. - Chúng ta sẽ chẳng bao giờ vượt qua được chuyện đó.

- Chúng ta không phải bắt đầu lại hết thủy ư? Nhờ trời, em Meri ạ, thằng bé có nước da trắng. Hết tháng này, sang tháng khác, em đã cầu nguyện cho nó có được nước da trắng mà. Thì đấy, da nó trắng rồi phải không nào?

- Vâng, nước da của nó trắng.

- Thế em không sướng ư?

- Em sung sướng vô cùng.

- Vậy thì có chuyện gì rắc rối nào?

Meri ngược lên nhìn vào mặt chồng, rồi chậm rãi cup mắt xuống. Tuy Giogior là chồng chị, song anh ấy là người thuộc chủng tộc cao hơn. Anh ấy không mang một dấu vết ô nhục nào, và vì thế chẳng bao giờ có thể hiểu được.

- Chỉ vì em nghĩ đến những thiên kiến có thể chống lại nó, - Meri giải thích kiên nhẫn. - Em đã biết là một người da màu là như thế nào rồi. Chỉ cần thiên hạ nghĩ rằng huyết quản của anh có một giọt máu da màu, anh cũng bị người ta xa lánh. Tình thế của em ở nơi đây là một tình thế khốn khổ khốn nạn. Em không biết anh có hiểu không, anh Giogior ạ. Em giờ đây không thuộc tầng lớp da trắng nhưng chẳng thuộc tầng lớp da màu. Một số phụ nữ da màu tử tế là bạn của em trước khi chúng ta lấy nhau, thì hiện giờ em cũng không còn được gặp một ai cả. Em biết bà Kêrenxơ và những người khác không thích chuyện đó chút nào. Nhưng em không còn cách nào khác, có phải không?

Giogior gật đầu miễn cưỡng.

- Em chỉ còn có cách từ bỏ họ, - Meri nói tiếp. - Nhưng mặt khác, vợ bạn bè anh không muốn chấp nhận em. Em cho rằng mình đành phải nhận lấy điều đó. Và em tin là họ bàn tán về em nhiều lắm, nào bà Hainơman, nào bà Mơgrêgơ và tất cả những người đàn bà khác mà chồng họ được coi là bạn tốt của anh. Em đứng chết chệt ở giữa, chẳng thuộc bên này, cũng chẳng thuộc bên kia. Em không muốn chuyện đó xảy ra với thằng bé Entơni. Anh Giogior ạ, nó phải lớn lên thành một người Âu được kính trọng. Sau này nó phải đi học trường Âu. Anh phải lo chuyện ấy.

- Trời ơi, em nhìn trước quá xa đấy, - Giogior lẩm bẩm chán nản.

- Em phải làm như thế, anh Giogior ạ. Em có nhiều hoài bão về đứa con của em. Đó là sự khác nhau giữa chúng ta, - Meri nói, hơi có vẻ khinh miệt.

Giogior phác một cử chỉ nóng nảy, nhưng không trả lời. Từ buồng ngủ vọng ra tiếng khóc của đứa bé. Meri đứng dậy, bước vội vào. Đến cửa buồng, chị dừng lại một lát, ngoái lại mỉm cười với chồng.

Giogior lắc đầu nhìn vợ đi vào. Anh muốn bộc lộ tình cảm thân mật hơn, song không thể được.

- Gay quá, - anh nhủ thầm.

Rồi anh cúi xuống và cẩn thận xếp một hàng nút chai khác đúng vị trí.

III

Bốn đứa bé đang phùng má, hét ầm ĩ nhịp nhàng và quay mạnh các cánh tay. Chúng đá ầm ầm vào những vỏ thùng dầu hoả làm chúng nảy bật lên ở khắp các lùm cỏ khô héo, bụi rậm. Thi nhau xem ai nhanh hơn và làm ầm ĩ hơn, chúng chạy xung quanh những cây hồ tiêu và các bụi gai.

Từ hiên nhà, Meri nhìn say mê. Con trai chị đang chơi với bọn trẻ hàng xóm. Nó đang lớn lên cùng với chúng. Nào là chú bé Vili Hainơman, con ông giám đốc ngân hàng, nào là chú bé Tomi Xtephơ, con ông chủ lò bánh, thậm chí cả chú bé Giôy Mơgrêơ có người mẹ lạnh nhạt mỗi khi gặp Meri ngoài phố. Bọn trẻ đang chơi với nhau. Con trai chị là một đứa bé người Âu. Nhưng không phải chỉ có thế. Chị đặc biệt hài lòng khi thấy những đứa bé kia rất hay hỏi con chị xem nên chơi như thế nào. Trong mấy phút liền, chị đứng nguyên một chỗ.

Cuối cùng, mặc dù chẳng muốn phá rầy chúng, chị gọi to át cả tiếng ầm ĩ của những chiếc thùng dầu hoả:

- Entơni, Entơni ơi!

Entơni miễn cưỡng vâng lời, lê bước qua bãi cỏ đến chỗ mẹ.

- Entơni này, mẹ nhờ con một việc. Mẹ muốn con mang cái gói này đến chỗ bố con ở khách sạn.

Tức khắc, gương mặt Entơni rạng rỡ.

- Con ư? Con có thể đi một mình tới khách sạn hả mẹ?

- Được, Entơni ạ. Bây giờ con đã là cậu con trai lớn rồi, con cần phải tự lo liệu lấy.

Entơni vỗ tay, đôi mắt xanh của nó sáng lên náo nức.

- Con bé bỏng của mẹ ngộ nghĩnh quá! - Meri hôn con và đưa cho nó cái gói bọc giấy nâu.
- Không được đánh mất nhé... Đây là cái áo len của bố. Sáng nay bố để quên ở nhà. Con hãy đi thẳng tới đó, Entơni ạ, và phải cẩn thận nhé. Tuần tới con sẽ lên năm rồi đấy, và năm tới, chỉ vài tháng nữa thôi, con sẽ đi học.

- Thưa mẹ, vâng ạ.

Meri nhìn con chạy tới chia tay với mấy đứa bạn. Rồi trong lòng hớn hở, chị trở lại công việc nội trợ của mình.

Tới khách sạn, Entơni thấy bố đang nói chuyện với ông Hundơ trong văn phòng, nó đưa cái gói cho bố. Khi nghe tiếng gõ xuống quầy hàng, Giôgiơ biến mất vào trong quầy bán rượu.

Hundơ nâng Entơni đặt lên đầu gối và tung nó bật lên, rơi mạnh xuống. Rồi y đứng lên, lấy ở túi ra một penny và dịu dàng nói.

- Đây là quà cho cháu, cháu bé của bác. Bây giờ cháu về nhà đi.

Entơni chạy ra về, còn Hundơ đứng ở cửa nhìn theo. Những nét nặng nề trên mặt y được một vẻ trầm ngâm tự lự.

Lúc đó, vợ Hundơ từ vườn rau đi vào mang theo một rổ đậu. Chị ta theo dõi hướng nhìn đắm đắm của chồng, và nheo mắt lại.

- Một chú bé kháu khỉnh, - Hundơ lên tiếng, - niềm vui thú cho cha mẹ nó. Meri biết cách nuôi dạy con. Nó hết như một người Âu. Tôi cứ tưởng lớn lên nó sẽ đen hơn nhưng mà nein^[11]. Thậm chí có thể xem nó như một chú bé Đức.

- Một chuyện hù họa thôi. - Vợ Hundơ mặt sưng mày sứa. - Lẽ ra nó cũng rất dễ thành một con vật nhỏ bé đen nhẻm lắm chứ!

Hundơ nhìn vợ, nhả mặt nhe cả răng ra:

- Như thế thì cô thích lắm, ja?

- Tôi quan tâm gì đến nước da nó. Nó có xanh, đỏ, tím, vàng, tôi cũng mặc xác. Việc gì phải chú ý tới nước da của mỗi thằng nhãi nhếch nhác, nhà quê ấy!

Đột nhiên, Hundơ khịt mũi mạnh. Y cần nhân:

- Lại uống rượu rồi!

- Uống đâu?

- Đừng có chối! Cô không được động đến chỗ rượu brandi của tôi, nghe không? - Giọng nói của Hundơ cao lên. - Cô đã nốc sạch hết lời lải của quây rượu. Tôi còn thu được gì ở đây hả? Thật là đồ ăn hại. Một mụ đàn bà xấu xí, một mụ đàn bà cần cỗi, không để đái được, chẳng được cái tích sự gì trên giường. Nhưng uống rượu brandi, ja, thì giỏi lắm.

- Này, anh hãy để tôi yên, - vợ Hundơ rít lên. Chị ta khó chịu khi nhìn thấy đứa con của Meri, vì cũng khao khát có được một đôi môi như cánh hoa của đứa bé ngậm vào núm vú mình, nhưng lại không để được. Ánh mắt trùng trùng, chị ta lẩn vào bếp mang theo rổ đậu. Hundơ trở lại văn phòng.

- Cháu Entơni đâu rồi nhỉ? - Giogior hỏi khi từ quây rượu bước vào.

- Cháu nó về nhà rồi. Anh có một cậu con trai kháu khỉnh lắm, Giogior ạ.

- Xin cảm ơn, - Giogior nói, mặt mày rạng rỡ. - Nhân tiện xin hỏi ông đã hỏi giúp cho cháu chưa? Ông biết đấy, thời gian cứ trôi đi và cháu nó thì đầu năm phải đi học rồi. Có sao không ạ?

- Anh lo lắng lắm phải không? - Hundơ cười dịu dàng.

Giogior gật đầu, đưa mắt nhìn xuống.

- Phải rồi, phải rồi, - Hundơ nói, xoa hai tay vào nhau. - Theo tôi, thì tin tức khả quan lắm. Tuần tới tôi sẽ biết rõ, nhưng tôi đã thăm dò ý kiến các thành viên khác trong Ban quản trị trường rồi. Ja, đâu sẽ vào đấy thôi mà. Cháu Entơni sẽ được vào học ở trường Xtomhóc.

Giogior nắm tay Hundơ, lắc lắc nồng nhiệt:

- Tôi rất mong sẽ không gặp phải một trở ngại nào. Chuyện đó làm Meri lo ngại rất nhiều, tội nghiệp cô ta. Vợ chồng chúng tôi chẳng thể nào nghĩ tới việc cho cháu học ở trường của Hội Truyền giáo cùng với bọn trẻ da màu.

- Sao lại thế! - Hundơ phản đối. - Cho Entơni và một trường da màu à? Nein!

Đang ngồi khâu, Meri chợt nghe có tiếng gõ cửa. Chị ra mở cửa và ngạc nhiên thấy Hundơ đứng ở đó. Trong khoảnh khắc, chị sợ Giogior đã gặp phải chuyện gì. Nhưng ông Hundơ đang tươi cười, nhe những chiếc răng vàng ệch ra cơ mà. Hundơ lăm lét liếc quanh, một cử chỉ dường như xa lạ với thói kiêu căng thường ngày của y; rồi y bước nhanh vào và đóng cửa lại.

- Xin chào chị Meri. - Y ngồi xuống chiếc ghế mảnh dẻ kê cột kẹt.

Y đưa mắt nhìn quanh số đồ đạc ít ỏi và nghèo nàn của Meri.

- Chị ở đây đang hoàng lắm, - y nói.

Meri nhìn Hundơ, phân vân không hiểu y đến thăm có mục đích gì.

- Chú bé đâu rồi nhỉ?

- Cháu nó đang chơi với các bạn.

- Với bạn à? Nó còn chơi lâu không?

- Khoảng một tiếng nữa.

- Chú bé khô ngo lắm. Tôi đến để nói chuyện với chị về cháu đây.

- Cảm ơn ông.

Hundơ nhìn Meri, vẫn tươi cười. Lòng mày Meri là đôi vòng cung thanh tú, đen mượt.

Nếu Hundơ ngả người về phía trước, y có thể lấy tay miết theo đường nét đôi lông mày đỏ. Ánh mắt cuồng nhiệt đến căng thẳng của y, gần như một cái nhìn trừng trừng, chú mục xuống ngực Meri.

Một ánh hồng phơn phớt đượm trên màu ôliu của đôi má Meri.

- Chị muốn cho cháu Entoni vào học trường Xtomhốc, có phải không nhỉ?

- Thưa ông, vâng ạ.

Meri biết Hundơ là trưởng ban quản trị nhà trường và đa số các thành viên trong ban đều có liên hệ với Hundơ ở một mức nào đó về mặt tài chính.

Meri hồi hộp và chị dăm dăm nhìn vào mắt Hundơ.

- Thế này nhé, việc đó không thể lo liệu được đâu. Cháu nó là một đứa bé da màu. Nhà trường không nhận trẻ em da màu.

Hundơ ngồi như một pho tượng, hai tay để trên đầu gối. Mồm y mở ra đóng vào nhanh và gọn, bật ra từng câu nói giống như tiếng roi quất đen đét ở sân khấu rạp xiếc.

Mỗi tiếng đen đét đó đều đập trúng đích.

- Chao ôi, ông Hundơ, nhưng chắc chắn... Ông không thể...?

Môi dưới Meri vẫn mấp máy, nhưng không một âm thanh nào phát ra được.

Hundơ bắt đầu run run vì thèm muốn. Đôi lông mày nham nhở của y giật giật phía dưới mái tóc cắt ngắn. Y nói khàn khàn:

- Tôi rất lấy làm tiếc cho chị. Meri đáng thương quá, việc này gay lắm. - Y đứng dậy. - Cháu Entoni sẽ đi học ở trường dành cho trẻ em da màu. - Hundơ bắt đầu bước về phía cửa. - Tiếc quá, cháu nó có nước da trắng đến thế. Bất kì ở đâu, người ta cũng lầm nó với một em bé da trắng.

- Ôi, ông Hundơ, ông đừng đi vội! - Meri chạy tới, dùng cả hai tay bấu lấy cánh tay Hundơ. - Ông không thể giúp một tí gì được ư? Xin ông ra ơn, ra ơn!

Nước mắt Meri chảy ra giàn giụa.

Với một động tác đột ngột. Hundơ cúi xuống bế xốc Meri lên.

- Anh có thể làm được rất nhiều, - y nói bằng một giọng khác hẳn, một giọng khẽ khàng. Y cúi đầu, đặt mồm lên môi Meri, khép chặt vòng tay quanh người chị. Những chiếc râu mép màu hung cứng đờ chọc vào môi Meri. Những tiếng kêu cưỡng lại vô hiệu quả, bị nghẹt dưới cái hôn.

Hundơ xốc Meri vào buồng ngủ. Mặt y đỏ bừng, hai nhãn cầu nhìn chằm chằm. Chống lại sức lực của Hundơ, cơ thể đàn bà của Meri chỉ là một cơ thể trẻ con, Meri há miệng kêu cứu.

- Thằng bé mà, đừng có quên thằng bé! - Hundơ thốt lên, giọng hỗn hển.

Y dẫn Meri xuống giường và bắt đầu xé toang quần áo trên người chị.

IV

Entoni chạy trước, náo nức kéo tay bố. Những vòng tóc nâu của nó rủ xuống trán.

Nó mang trên lưng chiếc cặp da nâu được mẹ mua cho hôm qua. Cặp vẫn trống không.

- Bố ơi, bố không nên ngày nào cũng đưa con đi học đấy, - nó nói.

- Sao lại thế?

- Những đứa khác vẫn đi một mình mà.

- Con trai bố lớn hung rồi thật! Được thôi, con ạ.

- Thầy giáo có dùng gậy đánh con không?

- Chỉ đánh khi nào con hư.

Bố con Giogior tới trường.

Ở lớp mẫu giáo, Giogior cố vận dụng tất cả sức quyến rũ của mình. Anh khao khát làm sao cho họ nhận ra anh là một người Anh. Trong mấy phút trò chuyện, anh đã thành công trong việc cố tình ám chỉ tới “những ngày đi học đẹp đẽ xưa kia” ở Luân Đôn và tới thời “nghiên cứu” ở Ôxfot^[12] của mình.

Anh đã gây cho cô Niđơm, cô giáo dạy Entoni một ấn tượng thích đáng.

Để con lại cho cô Niđơm chăm nom, Giogior ra về, tự hỏi không hiểu cô giáo nghĩ gì. Rõ ràng cô ta biết tất cả về Meri, Xtomhóc là một nơi khá nhỏ mà. Nhưng sao anh lại phải lo lắng? Anh biết Hundơ đã sắp xếp mọi chuyện cơ mà.

Hundơ quả thực đã sắp xếp xong xuôi mọi chuyện. Ông hiệu trưởng Tômơt không muốn gánh trách nhiệm trong việc nhận Entoni vào học, bèn đùn việc đó cho Hundơ là trưởng ban quản trị và đề nghị đưa ra bàn trong cuộc họp lần tới của ban.

- Ông Tômơt này, ông quan trọng hóa vấn đề đấy, - Hundơ nói. - Ông có muốn nhận đứa trẻ vào học không?

- Thế này, thằng bé có vẻ Âu điển hình, về phần cha nó thì không sao cả, nhưng mẹ nó...

- Mẹ nó là một bà lịch sự có giáo dục.

- Phải rồi, nhưng chắc chắn bà ta là một người da màu. Nếu chúng ta nhận con bà ta vào học, chúng ta có thể bắt buộc phải nhận những đứa trẻ da màu khác, và quy chế của nhà trường sẽ lỏng lẻo. Tôi e đây có thể là bước đầu từ cái sảy này đến cái ung đấy.

- Số học sinh của ông ra sao? - Hundơ hỏi.

- Chúng ta không thể để mất bớt học sinh, - ông hiệu trưởng nói, - bởi vì nếu học sinh của chúng ta chỉ giảm đi ba em thôi thì chúng ta cũng mất một giáo viên. Tôi cũng có thể nhận vào một số trường hợp nhập nhằng nhưng khi ấy các phụ huynh khác sẽ cho con cái họ đi học nơi khác. Đó là một tình trạng tiến thoái lưỡng nan.

- Còn lương bổng của ông? Nếu số học sinh trường ông giảm chút ít, người ta sẽ cắt bớt lương ông, không phải thế ư?

- Tôi có thể bảo đảm với ông, ông Hundơ ạ, rằng đó không phải là điều quan trọng chủ yếu, - ông Tômơt lạnh lùng nói. - Lợi ích của trường là vấn đề trước nhất.

- Chúng ta phải nhân đạo chứ, thưa ông hiệu trưởng. Chúa Giêsu đã không dạy: “Hãy để con trẻ đến cùng ta, đừng ngăn cấm chúng” hay sao? - Hundơ đợi hiệu quả lời dẫn này thấm sâu vào. - Hơn nữa, bố đứa bé là một người sinh trưởng ở nước Anh thuộc một gia đình rất danh giá kia mà!

Hundơ tin chắc ở kết quả cuộc họp, bởi vì y đã gặp trước những thành viên trong ban quản trị đáng tin cậy và chắc chắn được họ ủng hộ. Hơn nữa, y cố tình sắp xếp việc đó vào cuối chương trình họp dài lê thê, khi mọi người đã mệt nhoài và nhấp nhóm muốn về nhà.

Khi vấn đề đó cuối cùng được đưa ra, ông Tômơt tuyên bố vẫn tất sẵn sàng nhận Entoni

nếu ban Quản trị tán đồng.

Có ít lời rì rầm, rõ ràng tỏ vẻ tán thành. Hundơ gật đầu bằng lòng.

- Ja, ja, - y nói, - tôi cho rằng chúng ta không cần thiết cản trở vấn đề này. Thưa ông hiệu trưởng, chúng tôi đồng ý với ông. Cứ cho em bé đó vào học.

Trong ban quản trị còn có bà Phêrêrơ, người tự cho mình là một nhân vật phụ nữ đáng kể đến ở thị trấn nhỏ bé này. Hăng hái trong việc bài trừ nạn rượu chè, bà ta vốn chống lại Hundơ kịch liệt.

- Xin một phút, ông trưởng ban, - bà ta nói gay gắt, - tôi chưa có dịp trình bày ý kiến của mình. Nếu chúng ta nhận một đứa bé da màu vào trường, chúng ta sẽ phải nhận tất cả những đứa da màu khác. Tôi có thể đặt câu hỏi: Chúng ta sẽ dừng lại ở đâu? Tôi cho rằng, chúng ta phải tuân theo luật lệ bất di bất dịch về việc loại trừ nghiêm ngặt mọi đứa trẻ mang dấu vết thấp hèn về chủng tộc hoặc màu da này.

Hundơ trừng mắt nhìn Phêrêrơ. Lúc y nổi giận và phải nén lại, y có tật máy giật, các bắp thịt ở mắt trái của y giật giật. Tật đó xuất hiện lúc này, nhưng bà Phêrêrơ cho rằng Hundơ đang cố xoa dịu mình, nên cảm thấy khinh bỉ:

- Ông Hundơ, có phải vì cha đứa bé làm ở tiệm rượu của ông, mà chúng tôi phải cho nó vào học trường chúng tôi không?

- Hundơ biết Phêrêrơ vẫn dò la khách sạn của mình vào các chiều thứ Bảy nhằm báo cáo cho cảnh sát vài sự vi phạm luật lệ. Sự phản bội, thách thức và láo xược của Phêrêrơ quả là quá sức chịu đựng của y. Y đứng dậy, đấm thật mạnh xuống bàn đánh rầm một cái.

- Tao là trưởng ban, - y rống lên. - Mày lắng mạ trưởng ban. Câm mồm lại.

Y nhìn đầy vẻ hăm dọa, mặt Phêrêrơ tái nhợt. Ban quản trị tán thành cho Entơni vào học trường Xtomhốc.

- Đến đây, Entơni, bàn của em đây. - Cô Niđơm vừa nói vừa dẫn Entơni tới một bên lớp học.

Entơni ngồi vào chỗ, đưa mắt nhìn quanh, đăm đăm ngắm chiếc bảng đen dựng trên giá, những chữ viết bằng phấn, các bức tranh lớn rực rỡ treo trên tường, chiếc súng cao su nhỏ bằng gỗ thò ra ngoài miệng túi đứa bé ngồi trước mặt, hai tấm bản đồ lớn treo gần cửa sổ, vết bẩn trên mặt thằng bé bên phải, các dây bàn, hai đứa con gái đang thì thầm ở phía sau nó, những chậu cây ở trên bậu cửa sổ, thằng bé bên trái đang ngoáy mũi, và cái roi xoắn màu vàng ở góc phía sau mặt tủ sách có lắp kính.

Cô Niđơm là một phụ nữ thấp lùn, dáng bè bè chắc nịch, tóc màu gỉ sắt, đeo kính không vành, mặt đầy tàn nhang li ti, màu vàng. Khi Giogior đã về, cô giáo bèn đổi ngay thái độ.

- Các em lấy sách ra nào! - Cô gõ xuống bàn.

Ngồi thẳng như mũi tên bên bàn học, Entơni làm theo thằng bé ngồi bên cạnh, cẩn thận giữ cuốn sách mở cùng trang.

Buổi sáng qua dần. Chẳng mấy chốc, chuông đã vang lên. Entơni, vụng về và bối rối, nhập vào làn sóng lũ trẻ, hưởng giờ ra chơi đầu tiên.

V

Một buổi tối, Meri ngồi trước gương, Giogior hậu đậu xỏ chiếc sơ mi.

- Anh tự hỏi, không hiểu sao ông Hundơ lại yêu cầu anh tiếp tục đi làm đêm nay. Ông ấy bảo sẽ cho anh nghỉ bù vào đêm thứ Sáu. Có công việc quan trọng gì đó, ông ấy bảo thế. Đạo này, cùng một lúc ông ấy có nhiều việc phải làm quá.

Meri không quay đầu lại, mà đưa mắt liếc nhìn Giogior trong gương. Với động tác mơn trớn, Meri thoa kem lên mặt.

- Gần đây, tính khí ông ta dịu đi rất nhiều, - Giogior nói tiếp, - dường như không quát tháo Rubi quá nhiều nữa. Cái xác ướp già nua đó đáng thương thật, bà ta luôn luôn lên vào quầy uống trộm nửa chai một.

- Anh cứ mãi luôn miệng nói về gia đình Hundơ mới được hay sao, anh Giogior? - Meri nói. - Chúng ta đã tuân theo nếp sống mòn như vậy ở đây, chúng ta không có bạn bè, những người duy nhất anh nói đến là gia đình Hundơ, lại vẫn gia đình Hundơ.

- Nghĩ cho cùng là vì họ đưa lại miếng ăn hàng ngày cho chúng ta, cô em thân mến ạ.

Giogior nhúng chiếc bàn chải vào trong nước, vuốt tóc cho mượt.

- Giogior, anh thân yêu, tóc anh đêm nay có màu vàng hoàn toàn.

- Những củ cà rốt đỏ hoe, Meri ơi, những củ cà rốt đỏ hoe mà. Quanh đây không có những con lừa, quả là may đấy.

Giogior bước đến gần để hôn tạm biệt vợ. Meri không quay lại, mà kéo đầu Giogior xuống bên cạnh đầu mình để hai người cùng nhìn vào tấm gương.

Bên cạnh cái nhan sắc màu nâu sẫm của Meri, Giogior có vẻ như một bức biếm họa màu đỏ khó chịu, vẽ một người đàn ông, anh quay mặt đi cười bối rối.

- Anh Giogior ơi, - Meri hỏi, vẻ mặt đăm chiêu, - anh xem liệu chúng ta có bao giờ đi Anh được không?

Giogior đứng dậy, hai tay Meri tuột khỏi người chồng.

- Không có cơ hội nào cả. Không có hi vọng mấy may nào cả. Họ hàng thân thích của anh không muốn nhìn thấy anh bằng bất cứ giá nào. Họ trả cho anh mỗi tháng mười lăm bảng Anh để anh ở đây xa cách họ, chẳng phải như thế là gì?

- Nhưng còn con cái anh? Họ sẽ nhận chúng hẳn chứ? Tận nước Anh, làm gì có thiên kiến chủng tộc.

- Thiên kiến có ở khắp nơi.

- Nhưng không nhằm chống lại người da màu, trừ ở đây thôi.

- Trời ơi, trời đất ơi, chúng ta lại trở lại chuyện đó.

- Em không bao giờ có thể chịu được khi nghĩ tới bất kì đứa con nào của em phải đi học ở trường da màu của Hội truyền giáo.

- Em định nói gì thế? Entoni chẳng phải đang đi học ở một trường da trắng là gì?

Mặt Meri rục lên, hầu như đang trong cơn sốt. Chị đưa nhanh mắt từ bên này sang bên khác, tránh ánh mắt Giogior.

- Anh Giogior, anh có nhận thấy chúng ta chịu ơn ông Hundơ nhiều biết chừng nào không? Ông ấy đã đấu tranh để cho Entoni vào học.

- Vừa mới rồi em vẫn nói là không muốn chuyện trò về gia đình nhà Hundơ đấy thôi.

- Chúng ta phải biết ơn ông Hundơ, anh thân yêu ạ. Chúng ta bao giờ cũng phải giữ được tình bạn của ông ấy, bởi vì, bởi vì... em lại sắp có con!

Giogior đứng lặng người. Anh nhận thấy nếu thốt thêm bất kì lời nào thì cũng chỉ thấy

nước mắt đáp lại mà thôi.

- Anh không bằng lòng với em à? - Meri hỏi, giọng thiết tha.

Chậm rãi, Giogior gạt đầu. Rồi anh ôm lấy vợ khi chị khóc.

Meri lắng nghe tiếng bước chân của chồng xa dần. Lúc đầu, sau khi không nghe thấy nữa, chị vẫn nhìn lơ đãng, mắt đăm đăm hướng về phía trước. Chị không định báo tin đó vào tối nay, giờ đây chị cảm thấy xiết bao ân hận. Chị muốn đợi một thời gian nữa, cho đến khi lương tâm chị bớt day dứt. Bởi vì, chị biết vì sao Hundơ lại yêu cầu Giogior làm việc đêm nay...

Chính vì Entơni, chị nhủ thầm giận dữ, chị đã để cho mọi chuyện diễn ra đến thế này. Cũng còn cả vì đứa con nằm trong bụng, con của Giogior nữa. Từ khi biết mình có mang, chị cứ lo canh cánh. Chị sợ đứa thứ hai này có thể sẽ không được trắng trẻo. Trong nỗi niềm tuyệt vọng, chị muốn bám lấy bất kì cái gì. Rồi Hundơ đã cưỡng đoạt chị. Trông vào sự giàu có và thế lực của Hundơ và sự thèm khát ngày một tăng của y, chị nghĩ rằng mình đã có được một tấm mộc để chống chọi với tương lai. Chị có thật sự trách cứ bản thân mình không? Đó là sự hi sinh vì tình mẫu tử, tình cảm dịu hiền nhất trong hết thảy.

Chị lau khô mắt và lại soi gương. Bằng động tác duyên dáng chậm rãi, chị bắt đầu chải những nạm tóc dài đen, óng ả và mượt mà của mình. Và rồi, chị xấu hổ, khi cảm thấy đầu vú ngửa ngửa.

Chị tắt đèn điện, thắp ngọn đèn dầu có ánh sáng ấm dịu, chống chọi với bóng tối.

Khi nghe thấy Hundơ lên vào qua cửa sau, chị vẫn tiếp tục chải đầu, nhưng một nụ cười chào đón đã hiện ra trên mặt và môi.

Hundơ lần mò đến sau Meri. Trong tấm gương, giờ đây bên cạnh khuôn mặt của Meri không phải hình ảnh nhặt nhẻo của Giogior, mà là vóc dáng của một người đàn ông lực lưỡng.

- Tiểu thư Tây Ban Nha của anh, - Hundơ thì thầm.

- Chào Ôttô, - Meri dịu dàng nói.

Hundơ chậm rãi xoắn mái tóc huyền của Meri vào nắm tay to chắc của y và kéo Meri về phía mình. Y hôn Meri theo cách của riêng y, mà trước khi trao thân cho y, chị chưa hề biết.

...Một tiếng gọi ngái ngủ từ buồng Entơni vọng ra.

- Mẹ ơi, con uống nước!

Meri lạnh đĩnh người.

- Lạy Chúa hãy tha thứ cho con, - Meri nhủ thầm khi luồn vào trong chiếc áo ngủ và nhón chân vào buồng Entơni.

Khi chị trở lại giường, Hundơ đang ngáy ngon lành. Chị đứng phía trên người y với cảm giác ghê tởm đột ngột và nhìn đăm đăm xuống mái tóc cắt ngắn, cái đầu vuông vức, nốt mụn cóc to ở cằm Hundơ, cái khổ người lực lưỡng của y. Đồng thời, chị cảm thấy kinh tởm bản thân mình. Không phải chỉ vì chị đã cho phép y làm tất cả cái chuyện bẩn thỉu này, bởi lẽ động cơ buộc chị phục tùng y là sự hi sinh, và chị không trách mình điều đó. Điều làm chị giờ đây khinh bỉ thái độ của mình là chị nhận thấy rằng trong khi những mối liên hệ với Hundơ, niềm thèm khát của bản thân chị đã tăng lên. Dần dần y đã làm tê liệt những nỗi ngại ngùng, những sự kiềm chế của chị và thức tỉnh những sức mạnh cơ bản tiềm tàng trong con người chị. Chị yêu Giogior tha thiết, nhưng sự ân cần của Giogior là một phần trong cuộc đời mòn mỏi, chán ngắt, vỡ mộng của chị, thiếu hẳn vẻ lãng mạn và trí tưởng tượng. Mặt khác, Hundơ, cường tráng và tàn nhẫn, mang lại cho chị nỗi sợ hãi, niềm kinh hoàng, sự thần phục và lòng say đắm. Giống như một người nô lệ chèo thuyền bị cột vào cọc chèo, chị thoát tiên mặc nhận, và rồi niềm nở hoan nghênh những xiềng xích mà y cột vào đời sống tình dục của chị.

Nhưng Meri không nhận thức được theo cách ấy. Lo âu và hoang mang bối rối, chị không có khả năng tự phân tích. Lúc này đây, khi đứng phía trên người đàn ông, kẻ có thể khiến

cho số phận chị một là thành công hai là thất bại, chị đưa hai tay lên ôm lấy đầu. Chị cảm thấy cuộc sống thật vượt quá sức chịu đựng của mình. Có đáng tiếp tục không? Con người cục súc này đã thoả mãn dục vọng trên thân thể chị, đã lợi dụng nỗi bất hạnh của chị, tại sao y lại được phép xâm lấn sự thiêng liêng, bất khả xâm phạm thuộc gia đình của Giogior, Giogior của chị, người đàn ông duy nhất trong đời chị cho đến khi chuyện đó xảy ra?

- Ôttô, - chị gọi cục lốc khi cúi xuống, lay y, - Dậy đi, dậy đi! Ông phải đi ngay. Sắp đến giờ đóng cửa tiệm rồi.

Trong cảnh yên lặng sau khi Hundơ ra về, nỗi niềm ăn năn hối hận làm Meri nhớ tới những năm sống với Giogior, tới lần đầu tiên anh đến Xtomhóc sau khi giải ngũ để thủ vậ may ở các mỏ kim cương. Chị nhớ lại ngày họ đưa anh ốm nặng từ dòng sông về khách sạn, do hậu quả của bệnh lỵ anh mắc phải trong chiến dịch Tây Nam Phi, và trầm trọng thêm do anh nghiện rượu; cuộc mổ xẻ cắt bỏ chỗ áp xe ở gan, những tháng đằng đẳng chị nuôi nấng chăm sóc cho anh phục hồi lại. Giogior rất biết ơn chị, nhưng về phần mình, chị coi đó chỉ là bốn phận; xét đến cùng, chị không phải làm quản gia ở khách sạn ư? Và rồi để nghị của Hundơ về một chân bán hàng ở quầy rượu...

Nhớ lại những năm trước đó nữa, chị đến Xtomhóc, dạy học ở một trường nhỏ bé của nhà thờ, ngay tại ngoài hải cảng Êlidabet, việc học hành của chị tại trường sư phạm và trước đó nữa là những năm học trung học, thường phải ngồi xuống sàn nhà vì lớp học quá đông, và viết lên cuốn vở tì lên đầu gối.

Nếp nhà tranh nhỏ bé chị sống hồi thơ ấu có cây hồng leo và các cây dây leo và các cây dương xỉ trồng trong chậu. Lúc này chị có thể nhìn thấy rất rõ ràng mẹ chị tay đang cầm bình tưới. Và những ngày Chủ nhật, chị và hai em trai thường ngồi với mẹ trong ngôi nhà thờ nhỏ bé của người da màu, cả mấy mẹ con mặc quần áo đẹp nhất, tự hào lắng nghe đức cha giảng bài thuyết giáo mỗi tuần...

Chị ước gì có thể triển miên thêm nữa trong quãng đời đó, được sống một lần nữa, làm một cô bé không tội lỗi, nhưng chiếc đồng hồ báo thức cũ kĩ ở cạnh giường đột nhiên réo to hơn, kéo chị trở về với gian buồng này, với đứa con của chị, với đứa bé còn đang nằm trong bụng và với việc chị đang lừa dối Giogior. Và trong ánh tờ mờ của ngọn đèn dầu nhỏ bé, chị có thể nhìn thấy không phải quá khứ, không phải tương lai mà là hiện tại khủng khiếp, đáng sợ, có nhịp đập trái tim của nó, từ chiếc đồng hồ vang ra âm ỉ, giờ đây tràn ngập đêm tối.

VI

Sau chuyện đó không lâu lắm, Hundơ, ngồi ăn tối trong phòng ăn của khách sạn Đại Bàng. Rubi và y thường ăn sau mọi người trong nhà. Trong các bữa ăn, Rubi dọn cho chồng ăn rất ngon, và thực sự chỉ có mình chị ta nói những mẩu chuyện lồi thối về đây đó, - những tội lỗi vặt của các đây đó gái hoặc các lỗi nhỏ nhặt của anh bếp. Hundơ chỉ dán mắt vào đĩa, thản nhiên ăn, làm như không có mặt vợ ở đây.

Đêm nay, Rubi cũng im lặng như chồng. Nhưng sau khi nhìn Hundơ chất lên cái đĩa gộp thành một món gồm xúc xích, khoai tây, cải tía, đưa lên cho vào mồm, chị đột nhiên lên tiếng.

- Đêm qua, anh đi đâu mà tôi không biết đấy!

Hundơ ngừng nhai, nhìn vợ. Rồi y tiếp tục nhai chậm rãi.

- À, - y hỏi, - thế thì làm sao?

- Ồ, chẳng sao cả. Chả là sáng nay có người kể tại bữa trà ở nhà bà Mogerô là đêm qua đã trông thấy anh ở phố nhà thằng Giogior.

- Không nhớ, - y nói cộc lốc. - Công việc làm ăn bắt phải đi khắp nơi. Ồ phải rồi, tối qua đến đây gặp gã thợ sơn Xaimơn.

Vẫn tiếp tục ăn, y nghĩ thầm: nguy hiểm đấy, Ôttô, nguy hiểm đấy. Một con chó cái đang bắt đầu đánh hơi khắp nơi. Nó không thể nào đã thấy mình lên vào hoặc ra khỏi nhà Meri được. Nhưng tại sao nó lại phải nói chuyện đó với Rubi? Mình cắt đứt với Meri là được lắm rồi. Đứa con của nàng đến đúng lúc cho mình quá.

Rồi y lên tiếng:

- Cô nói đến phố nhà tay Giogior làm tôi chợt nhớ đến vợ hân... Cô ta tên gì nhỉ? Đã lâu lắm rồi tôi không gặp cô ta.

- Cái con mụ da màu ấy à? Tên nó là Meri. Anh không nhớ ư? Anh thường thích đem so nó với tôi kia mà!

- À phải, Meri, đúng rồi. Ờ, cô ta đang có mang. Tay Giogior bảo thế.

- Thế à? Nó lại sắp đẻ chứ gì? - Lốp da khô trên mặt Rubi hân thành những nếp nhăn linh hoạt. - Nó hân đang lo sốt vó lên. Chà, nó phải đau khổ lắm. Cứ nhớ lấy lời tôi, đứa bé này sẽ đen nhẻm!

- Bởi vì cô đã phán thế à? Sao cô độc thế?

- Tôi chưa từng bao giờ đau khổ ư? Tôi không biết đau khổ là thế nào? Hãy để cho đến lượt nó cũng phải đau khổ.

Cười khẩy, Rubi đứng lên đi vào buồng ngủ của mình. Hundơ nhìn theo ghét cay ghét đắng.

Đứa con thứ hai, cũng là con trai, ra đời vào một ngày tháng Bảy lạnh lẽo, nhưng nắng ráo. Tuy nước da nó có màu sáng nhưng tuyệt nhiên không mang chút hứa hẹn nào là sẽ trắng như thằng bé kia. Trước hết, nó vàng rõ rệt.

Meri biết điều đó có nghĩa là gì; và ngày tháng trôi qua, nước da nó lại thâm thêm, không còn nghi ngờ gì nữa: nó là một đứa bé da màu, và ở Nam Phi thì bao giờ nó cũng là da màu.

Đó là một đứa trẻ trông mà nào lòng. Có những lúc Meri yêu nó. Có những lần lòng đầy thương xót chị ngắm nghía nó, đứa con rồi sẽ khôn khổ của một người mẹ khôn khổ. Cũng có lúc chị đảo mắt từ gương mặt cởi mở, trắng trẻo của Entoni, nhìn sang cái mảnh nhỏ màu nâu này, và nhận thấy trong những năm tới đây nó sẽ trở thành một cơn ác mộng đối với đứa anh. Rồi chị cảm thấy rằng, giống như vợ Macbet, chị có thể đạp nó xuống đất. Thường thường, chị chỉ nhìn nó mà khóc, những mối xúc cảm của chị ghen mãi thành về lãnh đạm thản thờ và đứa bé dăm dăm nhìn lại mẹ, đôi mắt dần dà biết chăm chú.

Những ngày tiếp theo thật ảm đạm. Cái trứng khi chín tách khỏi vô số tế bào trong buồng trứng im lìm, đã chứa trong nó các gien màu da; ở Nam Phi, các gien này gây chết đối với tinh thần hết như bệnh ưa chảy máu đối với cơ thể. Chính cái trứng xấu số này bắt gặp điều kì diệu của sự thụ thai và làm sụp đổ cái thiên đường mà Meri đã xây đắp xung quanh Entoni.

Meri gầy đi, những nét nhăn lo lắng bắt đầu hình thành ở khoảng giữa hai mắt. Tâm trạng khốn khổ của chị làm cho sữa chị độc và đứa bé khóc ngằn ngặt. Chẳng có khách khứa nào, da trắng hoặc da màu đến thăm cả. Vẫn chỉ là Giogior đi làm về với vẻ mặt lo sợ quen thuộc, vì anh khiếp sợ cả những lời than trách tuyệt vọng lẫn sự im lặng cay đắng của vợ. Anh thấy vợ dường như sạm đen hơn, và hay đánh phấn hơn.

Một hôm, anh bảo vợ:

- Anh thật không biết việc gì mà em cứ phải rồi rít lên thế. Đứa bé không đen quá đâu mà.

- Gì cơ? Chao ôi, anh Giogior. - Những lời Meri thốt ra đầy vẻ trách móc âm thầm.

- Nó không đen quá đâu mà? Anh nói thế đấy, nhiều người Âu cũng đen; rám nắng và kiểu như... em biết đấy... - Câu nói của Giogior bỏ lửng.

Vụng về, anh bế đứa bé đang nằm ở giường cũi lên, âu yếm ôm hôn nó.

Những ngày và những tuần tiếp theo, anh cố dùng mọi lí lẽ, mọi cách đối trá, mọi lời nguy biện để an ủi vợ. Anh tin chắc thời gian sẽ làm dịu đau khổ. Meri sẽ dần dần tự chủ được. Anh hi vọng tình thương yêu mà anh cố dành thật nhiều cho chú bé Xtivơ sẽ dần dần lay chuyển được vợ anh. Tuy vậy, sau một thời gian dài, anh mới chỉ thành công đôi chút.

Một đêm Meri bảo:

- Anh Giogior ơi, em chẳng được cái tích sự gì cả. Em chỉ mang lại cho anh toàn những điều khốn khổ.

- Anh van em đừng có ngốc nghếch thế nữa. Em biết rất rõ là em có ý nghĩa lớn lao đối với anh như thế nào và em đã làm những gì cho anh. Giá hồi ấy không có em thì...

- Vâng, vâng, vâng, anh Giogior, em biết điều đó. Nhưng giờ đây, với đứa bé... Dường như anh chẳng thấy chuyện gì xảy ra cả. Thành Entoni sẽ lớn lên như một đứa trẻ da trắng... nó sẽ có một đứa em ruột da màu. Anh không thấy chuyện đó có nghĩa gì ư? Đứa con da trắng của em sẽ bị ám ảnh suốt đời. Chao ôi, lạy Chúa! - Trong khi nói, mắt Meri không lúc nào rời khỏi khuôn mặt chồng.

Khi Giogior thấy tâm trạng thất vọng chán ngán của vợ tỏ ra ít có dấu hiệu dịu đi, anh bắt đầu tự hỏi sự kiên trì cố gắng an ủi vợ của anh phỏng có ích gì không?

Một buổi chiều về nhà ăn uống và nghỉ ngơi, anh thấy vợ ủ rũ như kẻ mất hồn. Thần kinh anh căng thẳng. Anh cố lơ đi và cứ bước nhón nhơ trong nhà, ngâm ngợi một khúc hát đơn điệu.

- Meri, em thân yêu, gạt bỏ chuyện đó đi, - anh lên tiếng đột ngột. - Em đang lâm vào một ca bệnh lí, đúng như vậy đấy.

Meri không trả lời, Giogior lắc đầu, ra khỏi nhà.

Trở lại làm việc, anh ngồi phía sau quầy. Đó là giờ yên tĩnh, khách sạn Đại Bàng vắng vẻ. Anh ngả chiếc ghế đang ngồi để nó đứng trên hai chân sau, nhưng anh nhô đầu về phía trước, đủ để giữ thăng bằng. Hai tay dút sâu vào túi quần, anh rít lấy rít để tẩu thuốc. Anh ngẫm nghĩ về cảnh ngộ mình và cảm thấy khốn khổ. Đứa bé da màu này, đối với nó chỉ có thể có một cách thôi, vì nó là da màu. Vợ anh đang héo hon gầy mòn vì tuyệt vọng. Bạn bè anh ở quầy rượu hoặc chỉ đả động chút ít, hoặc chẳng nói gì đến đứa con thứ hai của anh; những lời chúc mừng nồng nhiệt vào lần sinh Entoni thì lần này không có. Hẳn tất cả bọn họ đều đã nghe biết chứ. Trong một thị trấn nhỏ bé như ở đây, mọi chuyện lan ra rất nhanh.

Thuốc lá trong tẩu cháy hết. Anh ngả người bấp bênh về phía sau để đập nỏ tẩu vào

tường xi măng, tro xám rơi xuống nền nhà lát đá.

Anh lại nhồi đầy thuốc vào tẩu. Đạo này anh hút thuốc dữ quá mức, nhưng làm thế nào khác được? Anh không dám uống rượu. Tất cả những năm tháng qua, từ khi bác sĩ báo trước cho anh biết sự nguy hiểm, anh không động đến một giọt rượu nào. Chậm rãi, anh hướng đôi mắt xanh nhạt tới dãy chai trên các giá. Rượu vang, brendi, uytxki. Những mao mạch ở má anh giãn nở ra vì máu dồn bất thường. Anh đã lại thấy cái cảm giác ấm áp, giải thoát và nhẹ nhõm.

Anh đứng dậy, lưỡng lự. Chậm rãi, anh với lấy một chiếc cốc nhỏ. Cốc hỗng khô và nghen lại, tay anh run run khi anh lấy một chai uytxki...

Anh gói chai rượu vào tờ báo, ấn nó vào phía trước quần, rồi đóng khuy áo khoác ngoài lại.

- Giôn này, - anh gọi to gã thổ dân giúp việc, - trông coi tiệm rượu nhé. Lúc nào ông chủ về, thưa với ông chủ tôi ồm, về nhà rồi.

Khi loạng choạng bước qua cửa, anh lăm bắm một mình:

- Sống chỉ có một lần, còn chết là mãi mãi. Một lão chủ bủn xỉn; một con vợ ca cẩm; rồi hầu hạ thiên hạ suốt ngày, chỉ ngửi mùi rượu, chẳng bao giờ được nếm; so với mình, đến một thằng Caphia cũng còn sướng như vua.

Anh đi về phía thảo nguyên, dừng lại dưới bóng râm của một cây keo Nam Phi.

Khi đã cách xa mọi người, anh bắt đầu nói to một mình:

- Meri loạn trí rồi! Khổ thân thằng Xtivơ bé bỏng!

Một khi đã nếm lại rượu, anh giống như con cá mập đánh hơi thấy mùi máu.

Chai rượu cạn sạch, anh lão đảo bước về nhà.

Meri ngược lên sợ hãi khi Giogior mở tung cửa và đi vào đứng sững lại giữa phòng.

Anh đứng đó nghiêm trang dường như đang vật lộn với một vấn đề lớn lao. Đột nhiên, cơ thể anh mất thăng bằng, hai chân anh cử động như muốn chạy, rồi anh ngã bật ngửa, đầu đập mạnh xuống nền nhà.

Ngày hôm sau, anh không đi làm được.

Việc bất ngờ làm Meri choáng váng và hãi hùng. Khi hồi tỉnh, Giogior tránh ánh mắt Meri. Meri không nói gì, nhưng quyết định từ giờ sẽ cố vui vẻ và chấm dứt chuyện mè nheo, ca cẩm. Giogior có thể uống rượu say bí tỉ cho đến khi thân tàn ma dại hoặc đến chết. Hoặc anh có thể vẫn giữ điều độ, không uống rượu và nhận thấy gánh nặng thiên kiến quá ư khó chịu trở thành nỗi mệt mỏi chán chường do ràng buộc với một phụ nữ da màu.

VII

Một buổi sáng, khi Xtivơ được khoảng ba tháng, Giôy Mơgrêgơ đi thơ thẩn đến đồng cỏ nơi Entơni đang chơi với Gieni Van Uych và Tomi Xtephot.

Giôy không chơi với bọn chúng, mà chỉ đứng xem.

- Tại sao cậu không chơi với chúng mình? - Entơni hỏi.

Giôy lắc đầu:

- Mẹ tao bảo không được chơi với mày. Mày có đứa em da màu.

Entơni nhìn hai đứa bạn, mút ngón tay cái một lúc. Rồi nó quay về phía Giôy.

- Cái gì cơ?

- Mẹ bảo không được chơi với mày. Mày có một đứa em da màu.

Trong óc Entơni hiện ra lơ mờ những lời của chính mẹ nó ngăn cấm không cho chơi với trẻ em da màu. Biết mơ hồ rằng, Giôy nói tới một điều gì đó xấu xa, nó lại nhìn hai đứa bạn tìm lời giải đáp, nhưng chúng cũng bối rối như nó.

Đột nhiên, nó cúi xuống, bốc một nắm cát đen ở dưới đất. Dùng hết sức, nó ném nắm cát vào mặt Giôy. Tức khắc, Gieni và Tomi cũng làm theo. Giôy, dính đầy cát, hét âm ỉ, bỏ chạy trong khi mấy đứa trẻ ném đá theo.

Còn mãi chơi nên việc rắc rối đó không in vào đầu óc non nớt của Entơni, nhưng về nhà thấy mẹ, nó nhớ lại. Meri đang dọn bàn ăn.

- Mẹ ơi, - Entơni hỏi, - bé Xtivơ có phải là một đứa bé da màu không?

Một chiếc đĩa tuột khỏi tay Meri rơi xuống bàn, nhưng không vỡ. Nét mặt căng thẳng, chị trừng trừng nhìn con. Rồi nuốt nhanh nước bọt, chị trấn tĩnh, nhặt chiếc đĩa lên.

- Tất nhiên là không phải, Entơni ạ, - chị nói. - Nhưng tại sao con lại hỏi mẹ như vậy?

- Vì sáng nay thằng Giôy Mơgrêgơ nói thế.

- Nó nói thế? - Meri búng búng giận dữ. - Nó dám nói thế! - Chị cố trấn tĩnh. - Nó còn nói gì nữa không?

Entơni kể lại toàn bộ câu chuyện, rồi tiu nghỉu và buồn bã, nó nhìn mẹ tha thiết chờ mẹ giải thích. Nhưng chẳng có lời giải thích nào. Mà mẹ nó chỉ nói:

- Giôy là một đứa bé đáng ghét, con đừng để ý đến nó nữa.

Meri ôm lấy Entơni, hôn con âu yếm.

Trong bữa ăn trưa, hai mắt Meri đỏ hoe. Mặc dù chị đã chờ đợi miếng đòn bất hạnh giáng xuống, nhưng khi ập đến chị vẫn bị bất ngờ.

Nếu sự bất hạnh trực tiếp ập đến với chị, chị có thể chịu đựng dễ dàng hơn. Nhưng nó lại đánh vào con chị; biến niềm hạnh phúc trong sáng của thằng bé thành mối ngờ vực thắc mắc, mối ngờ vực này sẽ dẫn đến thất vọng.

Chao ôi, con thân yêu của mẹ, con thân yêu đáng thương của mẹ, Meri khóc thầm.

Tối hôm đó, khi Entơni xem mẹ tắm cho Xtivơ, lần đầu tiên nó nhận thấy em nó đen hơn nó rất nhiều. Nó liếc mắt so sánh màu da thâm của đứa em cuộn trong chiếc khăn trắng, với màu trắng ở hai chân mình.

- Giôy bảo em Xtivơ là da màu. Nhưng nó không đến nỗi nâu lắm, mẹ nhỉ? - Entơni hỏi.

VIII

Vào cuối đại chiến, ông Sotơ bán được phẩm cùng với vợ từ nước Anh di cư sang sinh cơ lập nghiệp ở Xtomhốc. Ở thị trấn này, bà Sotơ nhanh chóng nổi tiếng là một người đảm đương việc xã hội, tổ chức các cuộc bán hàng phúc thiện, các buổi hòa nhạc cứu tế, các cuộc thi đánh bài britgiơ và các nhà bếp nấu cháo cho người nghèo.

Ông bà Sotơ là một trong những cặp vợ chồng được mọi người ưa thích nhất ở thị trấn, các bà mẹ rất muốn con trai mình đánh bạn với đứa con trai duy nhất nhà Sotơ.

Nhưng thằng bé Bốp, con nhà Sotơ, lại thích chơi với Entơni hơn những đứa khác. Chúng cùng nhau chơi bi, thả diều, lấy tre làm ống xì thổi hạt đậu, nuôi tằm, sưu tập các bảng quảng cáo thuốc lá, gây dựng một bộ sưu tập các côn trùng tìm được ở thảo nguyên và sưu tầm tem.

Bản thân ông Sotơ cũng thấy mến Giogior, không những coi là anh một người bạn cùng gốc người Anh, có chung quan điểm mà còn là một người tuy hiện giờ kiên thức đã mai một, nhưng rõ ràng vốn được thừa hưởng một nền giáo dục tốt đẹp. Sau khi đóng cửa hiệu được phẩm của mình, ông Sotơ thích tạt vào khách sạn Đại Bàng.

Ông biết Giogior có người vợ da màu, mà mới đây ông cũng nghe nói đến màu da đứa con thứ hai của họ, tuy nhiên, trong chừng mực nào đó, hai ông bà đều muốn để Bốp và Entơni chơi thân với nhau. Bà Sotơ nhận thấy chú bé nhà Grêôm thông minh, sắc sảo, còn thằng Bốp con bà có vẻ chậm hiểu hơn. Nguyên là một giáo viên, bà hiểu rõ ảnh hưởng của Entơni đối với con mình. Và cả hai người đều hài lòng thấy chúng chơi với nhau trong khu vườn rộng lớn nhà họ.

Nhưng những người khác trong thị trấn có phản ứng khác hẳn. Đứa bé có nước da nâu vàng ra đời trong gia đình Grêôm là đề tài bàn tán hấp dẫn đối với họ.

Một số ít người da màu, như gia đình Kerenxơ, đã cắt đứt quan hệ bạn bè với Meri sau khi Meri lấy chồng thì lãnh đạm một cách tự nhiên.

- Đáng đời chị ta, - bà Kerenxơ nói. - Chị ta cứ cố muốn làm người da trắng học đòi làm sang kia!

Nói câu ấy, bà ta đã phát ngôn mọi cảm nghĩ của bọn họ.

Tại khách sạn Đại Bàng, vợ Hundơ đang thưởng thức chiến thắng của mình. Chị ta cho rằng đã đến lúc phản công lại những lời chế nhạo của chồng được rồi.

- Anh trách tôi một triệu lần, bởi tôi không sinh cho anh một đức con. Sao anh không rước lấy một con mẹ da màu? Hẳn bây giờ anh có đến một đồng nhãi đen nhẻm nghịch đất nghịch cát khắp nơi rồi!

- Hundơ không nói gì. Việc y dan díu với Meri, "tiểu thư Tây Ban Nha" của y, là một màn kịch lãng mạn nhất trong đời y. Giờ đây, cái bóng ma ghê sợ này đang vô tình làm y thấy mình là gã nhân tình phạm tội của người phụ nữ da màu, vợ một người coi quấy rượu của y, con người sinh nở ra những đứa trẻ màu nâu. Nếu quả thật Rubi biết rõ mọi việc!

Hundơ vào trong quầy mang ra một chai rượu và một chiếc cốc.

Y hỏi:

- Cô uống rượu lần gần đây là vào lúc nào?

Vợ Hundơ nhìn chồng ngạc nhiên và nghi ngờ khi thấy y rót đầy cốc brandi.

- Có một ít rượu mạnh, cô nếm đi, - Hundơ nói, cười toe toét làm cho Rubi bối rối.

Y ra khỏi phòng, để lại chai brandi trên bàn.

Ngoài phiên chợ, mới sớm tinh mơ, đã nghe thấy những lời xì xào bàn tán, nhất là trong đám đàn bà nội trợ.

- Tôi băng khuâng tự hỏi, không biết con mụ đàn bà nhà Grêôm có còn mạo nhận là

người Ấy nữa hay không. - Vợ Phêrêrơ bảo vợ Mơgrêrơ.

- Có đứa con da màu ở trong nhà thì khá gay gắt, - vợ Mơgrêrơ trả lời. - Tôi cho là nó có màu cà phê... hai phần cà phê, một phần sữa. - Chị ta nói với vẻ khinh bỉ quá mức. Nhưng trong thâm tâm, chị ta thâm lo, là nếu mình tỏ ra vô cùng ác cảm và hiểm độc với Meri Grêrôm, thì người ta có thể nghi ngờ đến điều bí mật về nguồn gốc da màu của chính chị ta.

- Chị cho là màu cà phê à... Thế chị đã thấy đứa bé chưa?

- Tất nhiên tôi không nhìn thấy nó. Tôi không giao thiệp với ngũ ấy, - vợ Mơgrêrơ trả lời một cách căm phẫn.

- Còn chị có nhìn thấy nó không?

Trước khi gặp vợ Mơgrêrơ, vợ Phêrêrơ tìm được một hộp đu đủ rẻ, và đề nghị hai người cùng mua chung. Vợ Mơgrêrơ từ chối, bảo là định mua một mình hai hộp cơ, vì không muốn hạn chế con cái ăn hoa quả.

Vợ Phêrêrơ lúc này có cơ hội trả miếng.

- Tôi đã thấy nó chưa à? - Chị ta hỏi lại. - Không, tôi chưa thấy mà tôi cũng không thể thấy được. Chị coi tôi đâu có sống thân mật kể vai áp má như gia đình chị.

Mấy ngày sau, một tấm biển đề chữ "Cho thuê" xuất hiện trên một cửa sổ đằng trước ngôi nhà gia đình Mơgrêrơ, và cuối tháng kế đó, chiếc xe dọn đồ đã đồ ở ngoài cửa. Khi đồ đạc được mang ra ngoài phố, Entơni đang đứng bên Giêni, Tomi và Vili.

Thằng bé Giôy bước thong thả đến chỗ chúng.

- Nhà tớ dọn đi đây.

- Sao cơ?

Giôy gọi Tomi, Vili và Giêni sang một bên; và khi nó thì thầm với ba đứa đó thì cả bọn luôn liếc nhìn Entơni.

Entơni bối rối. Bạn bè nó có chuyện bí mật, không muốn cho nó biết.

Đúng khi ấy, Giôy quay lại, nhìn nó, cười khẩy.

Chúng bàn tán gì về mình nhỉ?

Nó bước đến gần bọn chúng, Giôy tức khắc im lặng, nhưng lại nhe răng ra cười trơ tráo và giễu cợt.

Entơni nhìn mặt ba đứa kia để tìm chút đồng tình, nhưng chẳng thấy gì.

Nếu Giôy nói ra hoặc có cử chỉ khiêu khích, Entơni tất đã đánh nó. Nhưng mấy đứa đều đứng yên, chẳng nói gì.

Entơni vội quay đi để che giấu những giọt lệ đầm hai mắt.

Ngôi nhà của Mêgrêrơ bỏ trống trong ba tháng. Mặc dù một số gia đình ở khách sạn vẫn đang tìm nhà riêng. Một buổi sáng thứ bảy, Meri ngồi ở hiên nhà mình đan tất cho Xtivơ, thì thấy Duitman một người da màu làm nghề xây dựng, cùng với vợ đang xem ngôi nhà của Mơgrêrơ. Vợ chồng Duitman là những người tử tế, kín đáo, đáng trọng. Họ sẽ là xóm giềng tốt hơn nhiều người Âu.

Meri cảm thấy cô đơn vô cùng. Không hề có ai đến chơi bao giờ. Một niềm thôi thúc muốn được đến và nói chuyện với mọi người, muốn lại có được sự tiếp xúc nào đó giữa con người với con người. Ngoài mấy chủ hiệu và các chú bé đưa sữa ra, chị hầu như không bao giờ được nói chuyện với bất kì ai.

Rồi ánh mắt chị hướng về chú bé nhà Duitman đang vừa nhe răng ra cười vừa đu đưa ở cổng. Nó đi chân đất, nhưng sạch sẽ, hàm răng trắng tương phản đậm nét với nước da sẫm màu. Một đứa bạn cho Entơni của chị ư? Không đời nào! Vợ chồng Duitman nhìn về phía chị, chị co người lại.

Rồi sau đó, đầy hi vọng, chị nhìn vợ chồng nhà Tomxơn xem xét ngôi nhà đó. Chị biết rõ ông Tomxơn, một người gác ghi xe lửa, nghiện rượu nặng, khi say thì phun ra những lời

hèn hạ, ông ta cũng đã bị tòa án phạt tiền về tội hành hung vợ.

Nhưng tuy có tất cả những điều đó, gia đình Tomxơn vẫn là da trắng và Meri cảm thấy rất nhẹ nhõm nhìn vợ chồng họ dọn đến cùng với bảy đứa con bần thủ, ngổ ngược.

IX

Thời gian trôi đi, tình bạn giữa Bốp Sotơ và Entơni càng thêm sâu sắc. Ở trường, hai đứa được cả thầy lẫn bạn ưa thích; chúng được coi là một cặp khăng khít không tách ra được. Chúng còn tỏ ra xuất sắc trong các trò chơi. Ở lớp, Entơni thường là một trong những học sinh giỏi nhất; Bốp đứng dưới Entơni không xa lắm.

Mối quan hệ giữa hai đứa trẻ ấy làm các bà mẹ khác ở Xtomhóc bức tức vô cùng.

Trong một bữa tiệc trà buổi chiều, bà vợ Mơgrêgơ lên tiếng hỏi:

- Bà Sotơ điên hay sao mà lại để cho con mình kết bạn với một thằng bé da màu thế nhỉ?

- Tôi đã nói chuyện đó với bà ta, - bà vợ Van Uych bỗng xen vào đầy vẻ tự hào.

Tất cả những người có mặt đều hoài nghi chị ta. Họ biết bà Sotơ là một người ương bướng, phải có can đảm mới dám can ngăn bà về bất kì vấn đề chung nào, chứ đừng nói đến việc riêng của bà.

- Chà, đúng thế mà, tôi đã nói với bà ta như vậy.

- Thế bà ta bảo sao? - Tất cả đều hăm hở nghiêng cổ về phía trước. - Bà ta trả lời láo xược à?

- Bà ta chỉ quay đi và bảo: Ô, bà Van Uych này, chú bé Entơni Grêom còn trắng hơn nhiều thằng bé ở Xtomhóc này.

Họ rì rầm bàn tán đầy căm phẫn. Tuy vậy, có một người dự tiệc trà im lặng. Vì khi ngẫm so sánh con trai mình với Entơni Grêom thì máu dồn lên mặt Hêlin Mơgrêgơ. Thằng Giôy nhà chị ta đen hơn nhiều.

Về phần mình, Meri rất hài lòng về diễn biến của các sự việc. Chị sung sướng thấy thằng bé lớn nhà chị kết giao với thằng bé nhà Sotơ; chị quyết định không để cho nước da đen của mình cản trở bước đường của con. Chị cũng biết là mình không được quyền chọn lựa gì nhiều. Dù sao đi nữa, môi trường hoạt động xã hội của bà Sotơ cũng không thừa nhận chị.

Không những chị tự lánh xa cuộc đời chị định dành cho Entơni, mà cả bé Xtivơ cũng phải giữ lại ở phía sau. Chị tự thuyết phục là không phải chị thiếu thương yêu Xtivơ. Thật ra, năm tháng trôi qua, chị hầu như đã yêu Xtivơ như yêu Entơni. Chẳng phải hai đứa đều cùng là máu thịt của chị hay sao? Hơn nữa, Xtivơ càng lớn, nước da nó dường như sáng lên đôi chút. Biết đâu trong đoạn đời sau này, có thể giống một người Âu có nước da rám nắng?

Nhưng bao giờ, Entơni cũng là niềm hi vọng duy nhất của chị. Không có gì được phép cản trở nó. Nếu thiên hạ nói Xtivơ là da màu thật sự, thì khi đó chị sẽ gửi Xtivơ cách xa Entơni.

Chị quyết định sẽ không có con nữa. Bởi vì, nếu sinh nở lần nữa, đứa bé có thể còn đen hơn Xtivơ.

Mình là loại người mẹ thế nào, Meri thâm cay đắng, mà lại cách li một đứa con trong một ghetô^[13] màu da, không cho nó đánh bạn với anh ruột nó? Nhưng chị bị bắt buộc, - Meri tự an ủi, - do một chế độ tội lỗi, hết sức bất công, trái đạo lý, đã phủ nhận các quyền của con người chỉ vì sắc tố trong da của họ. Chị đọc sách báo thấy có những người mẹ bị bắt buộc ném con đẻ của mình vào lò lửa. Chị chỉ khác những người mẹ đó ở mức độ mà thôi.

Dường như gần đây, nước da của chính chị đã đen hơn. Nó cũng mất vẻ mềm mại, trở nên như da thuộc. Trong tâm trạng thất vọng, chị đánh phấn rất nhiều, nhưng rải rác phía dưới đôi mắt và quanh miệng vẫn lộ ra màu vàng.

Giogior không tỏ ra chú ý đến chuyện đó.

Một trong những đức tính của Giogior mà Meri mến chuộng là anh rất chiều vợ. Một buổi tối, Meri thốt lên là rất muốn được tiếp tục chơi nhạc, thế là Giogior mua ngay cho chị một chiếc pianô ở cuộc đấu giá. Đó là một chiếc đàn cũ ọp ẹp, nhưng điều đó chẳng hề làm giảm

bớt ý nghĩa món quà tặng.

Meri ngồi xuống, mở nắp đàn lên, bỏ miếng vải bị nhậy cần ra. Sau khi dạo đàn nhẹ nhàng, chị cảm thấy có gì đang động đậy ở đầu gối. Chị nhìn xuống, thấy Xtivơ đứng cạnh chiếc ghế chị đang ngồi và bám chặt áo dài của chị, hai mắt đăm đăm dán vào các phím đàn. Lần trước, chị đánh đàn, nó cũng lặng lẽ tới gần, đứng nhìn hai bàn tay chị, trên gương mặt nhỏ bé cũng hiện lên vẻ say mê sung sướng vô ngần giống như lần này.

- Nữa, mẹ ơi, nữa. Nhạc nữa cho Xtivơ.

Nó dút ngón tay cái vào miệng, hướng đôi mắt màu nâu sẫm tha thiết nhìn mẹ, vẻ cầu khẩn, Meri tiếp tục đánh đàn. Lúc này, trên mặt Xtivơ có một ánh hồng mà trước kia, thỉnh thoảng chị đã nhìn thấy. Hai đứa con của chị rất khác nhau, không chỉ ở màu da mà toàn bộ bản chất con người chúng.

Entoni say mê với bạn bè và đồng cỏ ngoài trời. Trái lại, Xtivơ lại ít chú ý đến những đứa trẻ khác, nó chỉ muốn ở nhà, làm bạn với đồ chơi, hoặc lắng nghe kèn hát, lắng nghe mẹ đánh đàn piano.

Tất nhiên giờ vẫn còn quá sớm để nói nhiều đến trí thông minh của Xtivơ. Nó mới lên bốn. Lòng chị thất vọng khi phải nghĩ tới chuyện lớn lao là việc đi học của nó. Lần này, mọi việc sẽ chẳng dễ dàng đâu. Không những chỉ do màu da của nó, mà suốt mấy năm nay, chị luôn bức bối vì cái cảm giác sâu sắc và dai dẳng về sự phạm tội trong giai đoạn đan dút với Hundơ. Chị chẳng bao giờ có thể trở lại chuyện đó nữa.

Chị ngừng chơi đàn, lúc này Xtivơ tiến đến chiếc đàn piano dùng ngón trỏ ấn xuống một phím đàn. Một âm thanh ngân khê. Xtivơ quay về phía mẹ, hé đôi môi mỏng ra cười. Nó lặp lại động tác ấy, chọn một phím khác. Trong ánh nắng chiều, Meri nhìn mặt Xtivơ thấy bao giờ cũng gây hơn Entoni rất nhiều; Xtivơ có dáng một đứa trẻ yếu ớt hơn.

Meri đứng dậy, nhắc Xtivơ đặt lên ghế. Rồi cầm tay nó trong tay mình, chị ấn những ngón tay của nó trên hàng phím. Nó ngân nga khe khẽ thích thú và chị thấy trong đôi mắt tha thiết của nó một vẻ gì đó khiến chị tự hỏi, không hiểu rồi đây nó có thể trở thành một nhạc sĩ lớn hay không.

Thế nhưng chị lại trầm ngâm nghĩ ngợi: phỏng có ích gì? Điểm đầu tiên đập vào mắt khi ta nhìn hai đứa bé là màu da chúng khác nhau. Và khi Xtivơ bị xếp vào loại da màu, thì ai còn quan tâm đến các phẩm chất khác của nó nữa?

Than trách nhân loại độc ác, tàn nhẫn, vô ích thôi. Thiên kiến đã bắt rễ quá sâu, người ta chỉ còn có cách chịu đựng. Không, niềm hi vọng duy nhất của chị là Entoni.

Chị dắt Xtivơ ra sân. Lúc đó, Entoni lao xộc từ cổng sau vào, vụt qua chỗ chị và Xtivơ, Bốp hỗn hển chạy theo.

- Ô cháu Bốp, ô Entoni, - Meri lên tiếng.

- Cháu chào bác Grêôm. - Bốp chào lễ phép.

Nhưng Entoni hầu như không nhìn chị khi chạy qua.

- Gượm một tí nào, sao con lại vội như vậy? - Meri hỏi. - Con không thấy là phải chào mẹ à?

Entoni ngừng chạy, quay lại, đầu cúi xuống.

- Con xin lỗi mẹ, chúng con vội chạy về nhà để lấy chiếc gậy. Chúng con sắp chơi crikê^[14].

Mặc dù giọng nói của Entoni mang vẻ có lỗi, song rõ ràng cử chỉ của nó vẫn có vẻ khác thường. Trước kia Meri chưa từng thấy như vậy khi nó ở bên Bốp. Đó là gì nhỉ? Nó chẳng mấy may để ý tới Xtivơ. Lúc này nó bồn chồn và nhìn bạn nó ngượng ngùng.

Khi Entoni cầm chiếc gậy chạy ra khỏi cổng và bạn nó bám sát gót, Meri nhắc đứa con bé bỏng của chị lên, hôn nó và đi vào nhà.

Tôi hôm đó, sau bữa ăn, Entoni đợi cho đến khi bố nó ngồi lại một mình. Nó yêu mẹ, nhưng tránh thổ lộ chuyện này chuyện khác với mẹ, nó cũng bắt đầu tìm ra các lí do để

không cùng đi với mẹ ra những nơi người ta có thể trông thấy hai mẹ con nó. Khi ở bên bố, nó cảm thấy dù bất kì trường hợp nào, cũng chẳng có điều gì khác lạ liên quan đến đời nó. Nhưng ở bên mẹ, nó tưởng tượng thấy những đứa bé khác đang nhìn mẹ con nó chăm chăm và thì thầm với nhau.

- Bố ơi, - nó nói, - lần đầu con đi đến trường thì con lên mấy?

- Hôm ấy con vừa tròn năm tuổi.

-Ồ, - nó bước đến, ngồi xuống mép chiếc ghế bành Giogior đang ngồi, tay cầm chiếc tàu chưa châm lửa. - Xtivơ bây giờ lên bốn, phải không bố?

Giogior nhìn Entơni ngạc nhiên.

- Phải, có chuyện gì thế con?

- Nó cũng sẽ đi học chứ?

- Tất nhiên rồi. Tất cả trẻ con đều phải đi học.

- Thế nó đi học trường nào cơ bố.

- Đây, con đừng hỏi những câu ngớ ngẩn ấy nữa. Ở Xtomhộc chỉ có một trường học thôi, không phải thế ư?

Entơni rời buống ăn, đi ra sân.

Bố nó bảo đó là một câu hỏi ngớ ngẩn. Nhưng câu hỏi đó có gì là ngớ ngẩn. Ở Xtomhộc đâu phải chỉ có một trường duy nhất. Bởi vì, dù chỉ dành cho trẻ con da màu, thì vẫn còn có trường của Hội truyền giáo nữa cơ mà; có phải không nào?

X

Vào khoảng thời gian đó, Giogior nhận được tin từ nước Anh cho biết bố anh đã chết. Mặc dù năm tháng trôi qua đã làm dịu phần nào tính cố chấp của ông già, nhưng ông chẳng bao giờ tha thứ được cái thời trẻ náo loạn của đứa con trai út. Vì vậy, từ cái tài sản kếch xù của bố, Giogior chỉ nhận được vồn vẹn một món gia tài gồm hai trăm năm mươi bảng bằng tiền mặt cộng với khoảng lợi tức hưởng suốt đời là hai mươi bảng mỗi tháng.

Giogior đọc to bức thư. Anh không thể che giấu tất cả nỗi chán ngán, thất vọng của mình.

- Lão già tồi tệ! - Giogior thốt lên, - cắt hết phần gia tài, chỉ cho mình một số tiền khôn khổ đó. Chỉ thế còn hơn là không có gì. - Anh cố nỗ một nụ cười phớt đời.

Meri không tìm cách che giấu cảm xúc của mình. Chị ngồi xuống và khóc. Giá ông cụ Grêom đối xử với Giogior như những người con trai khác, thì Entoni sẽ có khả năng sang Anh. Ở đấy, nhờ có tiền của, nó có thể giấu kín bí mật của mình. Những giọt nước mắt sâu tủi giàn giụa làm hoen lớp phấn trên mặt chị. Ngay ở đất nước này, chị nghĩ thầm, thiên hạ cũng chẳng dám động đến mình.

Trong mười năm lấy nhau, Meri đã chặt bóp dành dụm được mấy trăm bạc. Món tiền này cộng với số tiền thừa kế đủ mua một ngôi nhà nhỏ ở một khu khác của thị trấn.

Ít lâu nay, Meri vẫn ước ao như vậy, bởi vì gia đình Duitman cuối cùng đã thuê một ngôi nhà ở phố Pên, và sau khi họ dọn đi, gia đình Henncơm, một gia đình da màu khác, đã dọn đến.

Trong khi đó, người ta đã xây một số ngôi nhà hiện đại ở khu mới, phía đông Xtomhóc. Đó là khu vực khá rộng của thị trấn, không xa nhà của gia đình Sotơ.

Một sáng thứ Bảy, Entoni đi với bố tới khách sạn Đại Bàng. Đang giữa mùa đông, tuy trời nắng, quang đãng, nhưng không khí vẫn lạnh buốt.

Giogior ra vẻ quan trọng. Anh sắp đi thăm dò để mua một ngôi nhà, tài sản riêng của anh. Trời lạnh làm máu dồn lên mặt, khiến đôi má anh đỏ bừng hơn bao giờ hết. Những mạch máu chẳng chịt ở cái mũi dài và nhỏ của anh giãn nở đỏ tía trong giá rét ban mai.

- Entoni này, - anh gọi to, - bố đến khu mới đây. Con có muốn đi cùng không?

Entoni đang quỳ bên cạnh cái ao sau khách sạn và đang chọc thủng mặt băng, vội hăm hở chạy đến với bố, vỗ hai bàn tay tê cóng vào nhau. Nó biết rằng vào một sáng thứ Bảy hẻo lánh nào cũng có người và hi vọng bạn bè nó được nghỉ học sẽ trông thấy nó đi cùng bố.

Làn gió lạnh, nhẹ thổi trong buổi sáng tháng Bảy làm máu trong người chảy mạnh, Giogior nhanh nhẹn bước ra.

Đi với bố, Entoni nhìn quanh nóng lòng trông thấy người quen để chào và để được chào lại.

- Chào ông Michơ.

Giogior bước vào căn phòng của người môi giới về nhà cửa, một ông già nhỏ bé, hói trán, cổ gầy, và lộ hầu nhô hẳn ra.

- Chào ông Grêom, - ông ta nói, - giọng ngán ngạt Entoni đứng cạnh bố, chăm chú hết nhìn các bức tranh treo trên tường lại nhìn các cuốn sách lớn xếp trên các giá.

Giogior ngồi xuống. Sau mấy lời nhận xét qua loa về thời tiết lạnh giá, anh đi ngay vào việc. Anh nói rằng, ở khu vực mới xây, chắc chắn có những căn nhà định giá khoảng 900 bảng Anh có thể mua, trả nợ. Phần lớn tiền mặt, số còn lại thanh toán bằng phiếu nợ hoặc có thể có cách thu xếp nào khác chăng? Tiền lãi phải trả sẽ ra sao?

Michơ cung cấp cho anh những chi tiết cần biết, nhưng cung cách trả lời của ông già có vẻ gì ngập ngừng e ngại. Khi Giogior nói, hàm dưới của ông Michơ thõng xuống, và vẻ sợ sệt khiến đôi mắt nhỏ bé của ông ta trông càng ti hí. Mỗi khi ông ta sắp trả lời, cái lộ hầu

bất giác chạy lên chạy xuống đôi chút để cố giúp vào việc thốt ra mấy lời không có thiện ý.

- Ông không được khỏe, có phải không, ông Michơ? - Giogior hỏi. - Có gì không ổn thế?

- Không, không, không có gì cả. Trời rét thật ông nhỉ? - Ông ta cố ý rung rung đôi vai và lập bập đôi môi run run vào nhau, phát ra thành tiếng.

Trong lúc đó, Entơni theo dõi cuộc nói chuyện, thích thú với ý nghĩ gia đình mình sẽ có một ngôi nhà rất gần nhà Bốp.

- Thôi được, tôi còn phải thu xếp, - Giogior nói sau khi thảo luận thêm chút ít. Anh vội lấy chiếc mũ treo ở cái móc trên tường. - Rất tiếc phải rời cái lò sưởi ở đây. Nhưng tôi phải về, Cảm ơn ông đã cho biết mọi chuyện. - Anh cầm tay Entơni và đi ra phía cửa. - Tôi sẽ bàn kĩ chuyện đó với nhà tôi và sẽ liên hệ với ông sau.

- Vâng... vâng - Michơ chỉ trả lời có thể. Ông ta quan sát Giogior đi ra.

- Trời đất! - Ông ta nói một mình và chạy theo Giogior. - Ông Giogior, xin ông quay lại đã.Ồ, chỉ một phút thôi, xin mời ông.

Giogior trở lại, nhìn ông Michơ tò mò.

- E hèm! - ông Michơ đằng hắng, trái lộ hầu chuyển động dường như đầy sức sống. - Ông mua bất động sản đó để đầu tư phải không, thưa ông Grêơ?

- Không, tôi định mua để ở.

- Cùng với gia đình ông?

- Tất nhiên!

Ông Michơ gật mạnh đầu.

- Tất nhiên, tất nhiên rồi, có thể hiểu được lắm lắm. Phải, phải, phải lắm.

- Ông có điều gì lo ngại, ông Michơ? - Giogior hỏi. - Có lẽ tôi có thể giúp ông.

-Ồ, không, không có gì cả, không có gì cả mà.

Đột nhiên, người môi giới nhỏ nhắn này dậm liêu.

- Nếu ông mua để đầu tư, ông Grêơ ạ, thì hoàn toàn ổn thoả, - ông ta nói, âm phát ra rất nhanh. - Nhưng nếu ông muốn mua để ở... tôi thực sự khuyên ông không nên. Đó là một vấn đề khá tế nhị, tôi không muốn nói ra điều này, thực sự thế đấy, nhưng quả thực là người da màu không thể ở được những ngôi nhà đó.

- Tôi là người da màu à? - Giogior hét to.

- Không mà, - người môi giới nhà cửa trả lời, tuyệt vọng, - nhưng vợ ông là người da màu, tôi định nói...

Đột nhiên ông ta trở nên rất đường hoàng, trang nghiêm.

- Hãy tin tôi, thưa ông Grêơ, tôi cảm thấy rất khổ tâm về chuyện này hệt như ông. Tôi bắt buộc phải nói với ông, chủ nhân khu đó đã đặt một điều kiện ghi vào tất cả những chứng thư chia sẻ ra. Ông chờ tôi một lát, tôi xin lấy một chứng thư để ông xem. - Ông ta lóng ngóng giữa đám giấy tờ trong ô kéo bàn giấy của mình, rồi rút ra một văn bản. - Thưa ông, đây, ông tự xem thì tốt hơn.

Giogior vội lấy văn bản đó. Mắt anh hướng theo ngón tay trở xương xẩu, run rẩy của ông Michơ.

- Không một người thổ dân nào, một người châu Á hoặc bất kì kẻ nào bị coi là da màu ở tỉnh Kếp, - Giogior đọc to, - được ở tại "khu nhà" này.

Giogior đột ngột ngược lên, trừng trừng nhìn ông Michơ tựa như cá nhân ông ta đáng bị khiển trách về đoạn văn xúc phạm đó.

Ông già nao núng.

- Vậy là người da màu không được ở đây sao? - Hai bàn tay Giogior nắm chặt lại, Entơni chăm chăm nhìn tay bố. Những ngón tay mở ra, nắm lại, và khi nắm lại thì các khớp đốt

ngón tay trắng nhợt. Từ trước đến giờ, chưa bao giờ nó thấy bố giận dữ như vậy. Ông Michơn gật đầu chậm rãi.

- Nếu người da màu cứ đến ở thì sao?

- Có thể bị đuổi ra. - Michơn nói nghiêm trang. - Có một ngoại lệ, - ông ta nói tiếp, cố tỏ ra thiện chí. - Trường hợp là đây tớ thì họ được phép...

Giogior ném bản chứng thư xuống bàn như ném một vật bẩn thỉu.

- Đây tớ cái con khỉ! Xứ sở này đang phát điên lên vì những hạn chế và thiên kiến màu da.

- Rõ ràng là không có ý định đánh vào những người như vợ ông, tôi xin phép được nói như vậy. - Trái lộ hầu của Michơn hơi giật giật. - Chứng thư đó chỉ có ý đồ ngăn cấm người da màu thật sự sống trong khu đó.

Ông Michơn thở nặng nhọc. Mặc dù tiết trời lạnh, ông ta vẫn thấy cần lau những giọt mồ hôi đọng trên trán.

Giogior nhìn ông ta với vẻ khinh bỉ lộ ra mặt.

- Ông lắm nhảm những cái quỷ quái gì thế? Người da màu thật sự!

Trên đường về nhà với bố, Entơni bối rối. Tất cả chuyện này là gì nhỉ? Rốt cuộc, gia đình nó sẽ không mua được ngôi nhà ư?

Mắt trừng trừng nhìn thẳng phía trước, Giogior bước quá nhanh khiến Entơni phải vất vả lắm mới theo kịp. Mấy người đi qua chào anh, nhưng anh dường như không nhìn thấy. Entơni cảm thấy một không khí u ám đáng ngại lan quanh mình. Bỗng dưng muốn khóc to nhưng trong lòng hoang mang, nó quay về phía bố:

- Bố ơi, ông ấy bảo người da màu không được sống ở đó là có ý nghĩa gì?

Giogior không trả lời.

- Bố ơi, người da màu thật sự là gì?

Thần kinh của người bố hết sức căng thẳng, anh quay về phía con, tát vào má nó:

- Có lẽ phải thế này thì mày mới cảm mồm.

Ngay sau đó, anh cảm thấy ân hận, nhưng đồng thời cũng thấy mình bất lực không sửa được cái sai đã làm. Hai bố con tiếp tục đi, đứa con khóc tãt tãt, người bố đầy tủi hổ.

Tối hôm đó, Giogior làm việc ở quầy rượu cho tới mười một giờ để bù lại thời gian anh nghỉ, giúp Hundơ tính toán tiền thu và dự kiến nhu cầu tuần tới. Rồi anh vội vã về nhà, đi qua thảo nguyên trống trải phủ đầy sương dưới ánh trăng. Anh biết Meri đang đợi anh về để nghe kết quả việc gặp người môi giới nhà cửa, chị đã đợi suốt ngày, nhưng không dự đoán bất kì trở ngại nào.

Khi Giogior bước vào nhà, Meri đón chồng với nét mặt hân hoan. Rõ ràng chị đang nóng lòng muốn nghe chuyện thăm viếng ông Michơn, và việc mua ngôi nhà mới. Sự phấn khích làm chị đẹp hẳn lên và trông trẻ lại như cô gái đầy sức sống mà Giogior đã ghi chặt vào ngực mình mười năm về trước.

- Đừng nói với em vội, - Meri vui vẻ. - Tội nghiệp anh Giogior, anh hẳn đói lắm đấy. Đoán xem em có những món gì cho anh nào? Thịt thăn và trứng đấy.

- Em đáng yêu quá, cô em thân mến ạ, - Giogior trả lời, cố gắng cười đáp lại cũng vui vẻ như vợ. - Thịt thăn à? - Anh chép môi tán thưởng.

Nhưng vốn có một trực giác nhạy bén, Meri cảm thấy có cái gì không ổn:

- Có chuyện gì không, anh thân yêu? Đã có chuyện gì xảy ra ở khách sạn? Trông anh hơi tiêu tụy đấy.

- Không, không mà, - Giogior trả lời. - Mọi việc ở quầy rượu đều ổn cả.

Meri đến gần Giogior, đặt hai tay trên ve áo chồng, nhìn vào mắt anh dò hỏi. Chị nói khẽ:

- Có chuyện gì đó không ổn mà. Kể cho em nghe đi.

Thế là Giogior kể cho vợ nghe toàn bộ câu chuyện, không bỏ sót một chi tiết nào. Anh kể rằng người da màu bị gạt ra khỏi khu mới của thị trấn, trừ trường hợp đầy tớ. Và họ, vợ chồng nhà Grêom, nằm trong số những người không được mua nhà và sống tại đó, những kế hoạch họ dự tính phải đem vứt vào thùng rác cùng với những ý kiến ngốc nghếch và không thực tiễn khác.

- Họ không muốn bán cho anh một ngôi nhà ở đó ư? - Meri thốt lên sững sốt.

- Phải.

- Nhưng anh Giogior ơi, anh không phải là người da màu cơ mà, - Meri nói, hết sức hi vọng tìm ra một cách nào đó vượt qua được hàng rào chướng ngại. - Tất cả bạn bè của Entoni đều là da trắng!

- Phải, em thân yêu ạ, anh biết, - Giogior trả lời kiên nhẫn. Anh không thể nói cho vợ biết điều mà chị đã biết rằng chị và Xtivơ là những vật chướng ngại.

- Nhưng không có cách nào sao? Phải có cách nào chứ... - Meri nhắc đi nhắc lại một cách thảm thương.

- Trời ơi, đừng nói đến chuyện ấy nữa, - anh cúi gập. - Thiên hạ ngỡ chúng ta không còn lấy một mái nhà che đầu nữa chắc. Tại sao cô không vào giường và đi ngủ đi?

Anh không biết là vợ đang suy nghĩ rất lung, không những để cứu lấy tương lai của họ khỏi đổ nát đe dọa, mà còn để tự bào chữa với chồng.

Meri nằm thao thức rất lâu sau khi chồng đã ngáy đều.

Chị cảm thấy trong người mình tất cả đều đảo lộn và nôn nao. Tâm trí bị giày vò khôn khổ hút toàn bộ sức lực của chị. Chẳng những chỉ tâm trí, mà cả cơ thể chị cũng phản ứng lại, dường như thịt da bị róc ra.

XI

Nom thấy Entơni buộc cái giỏ vào phía trước chiếc xe đạp, Rôvơ, con chó nuôi kế tiếp con chó già Xpơđơ sửa diều cuồng, vẫy đuôi và thở hổn hển, thè cái lưỡi cong thành nếp. Đó là dấu hiệu một chuyến đi chơi sông. Bé Xtivơ cũng đứng xem công việc sửa soạn, nhưng yên lặng, lảng xa, vì nó biết mình chẳng thể được đi. Anh nó chẳng bao giờ đưa nó đi đâu cả.

Mang theo con chó lai có chiếc mũi đen nhô ra phía trên cái giỏ, Entơni đạp xe tới nhà Bốp, rồi hai đứa cùng lên đường.

Trong mấy tháng liền, dòng sông đã cạn đi và vẫn bùn dưới ánh nắng chói chang, và trên mặt sông, cơ man là muỗi lớn muỗi bé vo vo khúc hát về cảnh tù hãm. Nhưng mưa đã trúc xuống các ngọn núi xa xa, và tuần trước, một dòng lũ đã chảy xiết, bật rễ các bụi lùm và cây cối, cuốn trôi bò, ngựa và cừu.

Khi Bốp và Entơni tới ngọn đồi có mấy chiếc lán lợp tôn mới và lều bạt tạo thành một trại nhỏ của những người đào kim cương bồi tích, thì dòng sông nằm phía dưới cùng, chạy ngay ở khoảng cách ấy, chúng cũng có thể nhìn thấy nước sông dâng lên đáng kể. Thế là hai đứa vội vã đạp xe qua các bụi cây, rồi dựng xe tìm cái hang nhỏ có giấu hai chiếc thuyền tự làm bằng sắt tây. Bốp và Entơni an tâm thấy nước lũ không tới đó. Rõ ràng nước đang rút từ từ.

Hai đứa kéo thuyền về phía bờ sông.

- Nào, lôi con vật này lên. - Entơni nói, chỉ hai con cừu bị thụt trong đám sinh lầy. - Chắc chúng đã ở đây suốt đêm.

Hai con cừu bị thụt sâu đến mức chúng chẳng trông thấy bụng đâu cả. Hoảng sợ vì hai chú bé lại gần, chúng vùng vẫy bất lực cố thoát ra, nhưng lại càng lún sâu xuống bùn nhão.

Bốp và Entơni vật lộn một hồi lâu cố cứu hai con cừu. Công việc đó càng khó khăn hơn vì hai con vật không biết hai đứa trẻ đang cố giúp chúng. Cuối cùng hai đứa kéo được con cừu nhỏ ra khỏi vùng bùn bết chặt. Tuy bị tê cứng, nhưng con vật này vẫn cố lao vội vào các bụi cây.

Entơni và Bốp chuyển sang cứu con cừu lớn. Hai chân giăng ra sau và trụ vào hai cành cây to vừa đặt xuống bùn, Entơni kéo cổ con vật, trong khi đó ở đằng trước Bốp lôi bùn đến đầu gối đẩy con vật giật lùi và hét to đẩy kích động. Từ chỗ đất cứng gần bên, con Rôvơ sửa vang hỗ trợ.

Bốp và Entơni vật lộn một hồi lâu, cố sức cứu con cừu.

- Bọn ngốc chúng mày làm trò gì đấy? - Một đứa nào đó hét to.

Entơni nhìn lên. Hai thằng bé đang đứng cạnh đám bùn. Một đứa là Van Đe Mecvơ cùng học ở trường.

- Đang cố lôi một con cừu ra khỏi chỗ này, chúng mày không thấy à? - Bốp vặn lại. - Đến đây giúp chúng tao với.

- Hai đứa mày cho là chúng ta cũng cảm hấp như chúng mày à? Ai lại đi lo cho một con cừu?

Entơni và Bốp tiếp tục lôi kéo. Nhưng khi giẫm lép bép xuống bùn mót chặt, chúng càng gặp khó khăn hơn.

Đột nhiên, có những cục bùn rơi xung quanh Entơni và Bốp. Van Đe Mecvơ và đứa bạn nó đang thích thú giải trí theo kiểu riêng của chúng.

Bỏ con vật, Bốp và Entơni lội qua đám bùn tới chỗ đất cứng hơn, nơi hai đứa kia đang đứng.

Thằng bé đi cùng Van Đe Mecvơ bỏ chạy ngay từ lúc bắt đầu đánh lộn. Còn Van Đe Mecvơ thì chỉ đến khi mất một chiếc răng cửa và chảy máu mồm, mới bỏ chạy. Đến một khoảng

cách an toàn, nó quay lại hét to:

- Đồ chó lai da màu! Đồ chó lai da màu. Bố tao bảo mày là một con chó lai chết tiệt.

Nó biến mất vào chỗ những cây cối cao hơn trên bờ sông.

Thở hổn hển sau trận đánh gây cản vừa rồi, Bốp quay lại hỏi Entoni:

- Nó bảo “chó lai da màu” là gì nhỉ?

Entoni trả lời:

- Tớ không biết.

Bốp hoàn toàn thờ ơ trước lời lăng mạ đó và vô tư như mọi khi, rủ bạn quay lại cứu con cừu. Hai đứa lại tiếp tục co kéo. Nhưng tâm trí Entoni không còn để vào công việc làm đó nữa. Chúng co kéo thêm một lúc lâu, rồi mệt mỏi vì quá gắng sức, đồng thời hi vọng chủ con cừu thế nào cũng sẽ đến dòng sông này lôi nó lên, chúng bỏ dở công việc. Chúng bỏ dở công việc. Ánh mặt trời đang lặn tạo nên các hình kì quái của cây cối và ngọn đồi, khi hai đứa trèo vào thuyền rồi những mái chèo nhỏ bé khua lên mặt nước.

Thỉnh thoảng, Bốp lại đưa ra một lời nhận xét, nhưng Entoni cứ im lặng khác thường.

Đây là lần đầu tiên có kẻ bảo nó, Entoni Grêm, là da màu. Mà ông Van Đe Mecvơ là một người vẫn đến khách sạn Đại Bàng thường xuyên...

Khi về gần tới nhà, Bốp chỉ vào quần áo của hai đứa lấm bùn và ẩm ướt. Nó nói buồn bã:

- Tớ mãi chơi quá đấy.

Nhưng lúc ngồi vào bàn ăn tối, Entoni đã thay quần áo sạch sẽ và gọn gàng.

Suốt bữa ăn, đầu óc nó cứ nghĩ đến những việc xảy ra trong ngày. Chậm rãi và thận trọng, nó nhìn em rồi nhìn mẹ.

Sau bữa ăn, Meri vào buồng của hai con. Thấy bộ quần áo vấy bẩn, chị hỏi Entoni lí do. Nó kể cho chị tất cả, chỉ trừ lời lăng mạ đã quất vào nó. Nó cũng muốn cho mẹ biết điều đó, nhưng có một cái gì trong lòng ngăn nó lại khi có mặt Xtivơ.

Hai anh em ngồi một lúc ở hiên với bố mẹ. Rồi Xtivơ đi ngủ, còn Entoni vào nhà học bài. Học xong, Entoni nhón chân đi ra hiên một lần nữa. Trong bóng tối, mẹ nó đang ngồi một mình ở chiếc ghế xếp. Bố đã đi dạo. Entoni lặng lẽ đến bên mẹ, mang theo một chiếc ghế, và nói khẽ khẽ cho mẹ nghe lời chế nhạo của thằng Van Đe Mecvơ.

Nghe đến mấy chữ “Đồ chó lai da màu”, Meri ngồi thẳng dậy. Rồi chậm rãi, chị ngả lưng vào mảnh bạt, hai tay đặt sau gáy, mắt đăm đăm nhìn mãi những cánh đồng và những mái nhà xa xa. Entoni cảm thấy thương mẹ và tủi thân vô cùng. Nó buồn rầu và căm giận thằng Van Đe Mecvơ, căm giận những loại người như thế. Mặc dù nó khao khát mong mẹ nó thốt ra vài lời bác bỏ việc mẹ con nó là da màu, nhưng nó biết chuyện đó ít nhất cũng có một phần sự thật. Kinh nghiệm trải qua đã ghi sâu bài học ghê tởm vào tâm trí nó.

Trong khi đó, Meri đang bị giày vò đau khổ, vừa muốn giúp con mình trong cơn đau đớn, vừa biết mình bất lực không thể an ủi hay chỉ bảo con được điều gì.

Chị ngồi im hồi lâu, mắt đăm đăm nhìn vào hư vô, trong lúc vắng trăng đã lên cao vượt quá những cây hồ tiêu cao lớn, mượt mà ở bên kia đường.

Entoni tưởng hàng giờ đã trôi qua. Thỉnh thoảng môi Meri mấp máy như muốn nói, nhưng lại không nói gì, giống như một bị cáo biết tình trạng vô vọng của mình. Đối với Entoni, buộc tội kẻ hành hạ, ngược đãi nó, chính là buộc tội mẹ nó.

Cuối cùng, Meri phá im lặng. Chị nói lên nỗi đau xót, nhục nhã của chị. Chị không thể tự an ủi mình, nhưng giờ đây phải tìm cách an ủi.

- Con thân yêu, con đừng buồn vì những kẻ như thằng bé hôm nay. - Chị hầu như van xin, biện bạch khi đưa tay ra nắm chặt tay con. - Thượng đế đã tạo nên tất cả chúng ta. Người tạo ra người da trắng, da vàng, da đen và da màu. Người không ngừng lại để nói: “Ta đã tạo nên những người da trắng, và giờ đây, ta nghĩ rằng ta đã tạo ra cả chó lai da màu”, có phải không nào? Đó là những lời thằng bé Van Đe Mecvơ đã nói... không phải lời của

Chúa, con ạ. Vậy Entơni thân yêu, nếu kẻ nào nói những lời như thế với con, con nên nhớ đó là lời của kẻ xấu xa, chứ không phải là lời của Chúa.

Chị mỉm cười âu yếm với con, nụ cười ấy chứa đựng tất cả tình thương của một người mẹ và sự che chở đứa con chống chọi với thế gian này. Entơni lên giường đi ngủ, trong lòng được an ủi đôi chút.

Giogior chưa về. Vầng trăng đỏ giờ đây nhợt hơn và nhỏ hơn đã lên cao hơn trên bầu trời. Đột nhiên, như một cơn co giật, Meri òa khóc nức nở buông thả lòng mình trong nỗi niềm tuyệt vọng xót xa.

Một lát sau, nghe tiếng Giogior trên đường, chị vội vã vào nhà, lau sạch ngấn nước mắt và tươi cười đón chồng.

XII

Entoni bắt đầu đi học khi lên năm. Bây giờ sắp đến sinh nhật lần thứ năm của Xtivơ, nhưng cha mẹ nó vẫn chưa tìm được cách nào giải quyết chuyện học hành của nó.

Giống như tình thế khó xử, tiến thoái lưỡng nan của một cô gái chưa chồng nhưng đã có mang, ngày tháng càng trôi qua càng tăng nỗi khiếp hãi.

Hơn nữa, việc đứa con đầu lòng của họ được mọi người ưa thích chỉ làm cho vấn đề thêm trầm trọng; họ càng lo lắng, không muốn có bất cứ chuyện gì ngăn bước tiến của thằng bé.

Chưa đầy mười một tuổi, Entoni đã thắng trong cuộc thi bơi của “Thiếu niên dưới mười hai tuổi” tổ chức nhân ngày hội trường. Trong những môn thể thao khác, Entoni cũng đạt nhiều thành tích. Meri biết rất rõ là con mình được mọi người quý mến, nó được công nhận là đứa trẻ thông minh, hoạt bát và nhanh nhẹn. Nước da trắng và tính tình của Entoni làm cho những ai quen biết nó đều quên chuyện mẹ nó, người da màu...

Meri tự hỏi không hiểu nếu Giogior đưa được Xtivơ vào trường học da trắng thì điều đó có đúng hay không? Có công bằng không khi làm nguy hại tới vị trí may mắn mà Entoni được bạn bè nhìn nhận? Bởi vì, ngay cả khi những người có thẩm quyền ở trường nhận Xtivơ vào học, thì bố mẹ của những đứa trẻ khác có thể phản đối; và như vậy, thậm chí Entoni cũng có thể bị đuổi nốt. Chỉ nghĩ đến việc đó cũng đã đủ điếng người.

Trái lại, Xtivơ vào trường của Hội truyền giáo do nhà thờ mở dành cho trẻ em da màu là một điều hoàn toàn không thể nào nghĩ tới được.

- Không thể được, - chị nói với chồng khi ngồi ở hàng hiên trong một buổi tối. - Em biết những trường đó như thế nào rồi. Các lớp học quá đông, trẻ em ngồi xuống nền nhà, thiếu giáo viên, họ phải làm việc quá sức nên chất lượng kém. Em bỏ nghề dạy học không phải là không có lý do. Những đứa trẻ ở đây rất bẩn thỉu đáng thương; sẽ không có những đứa trẻ tử tế đánh bạn với Xtivơ. Không, không, hoàn toàn không thể được!

- Phải, - Giogior lẩm bẩm, thở dài khốn khổ.

- Và em không muốn Xtivơ bị ghi dấu ấn suốt đời là một thằng bé da màu.

Giogior lẩm bẩm tán thành, nhưng tự nhủ: “Cứ y như là chưa phải thế không bằng!”

- Hơn nữa, - Meri nói tiếp, - như thế sẽ chia cắt hai đứa con của em mãi mãi. Cứ thế này thì về sau mọi việc sẽ rất khó khăn. Vả hãy xem việc có một đứa em học trường da màu... sẽ tác động đến Entoni như thế nào. Một khi Xtivơ bị phân loại là da màu, điều đó sẽ làm Entoni khốn đốn suốt cả đời. Còn bản thân chúng ta thì sao? Có lẽ nào chúng ta lại để một đứa con học cùng với những đứa trẻ sống ở khu Klôpi?

- Phải.

- Thế thì chúng ta sẽ làm gì? - Meri tức điên lên được vì câu trả lời nhát gừng của chồng, và vì rõ ràng chồng chị muốn lảng tránh vấn đề đang bàn đến.

- Anh chỉ còn có cách nói với Hundơ, - Giogior nói. - Ông ta khá là tử tế về mọi chuyện. Và ông ta vẫn còn là ông trùm của ban quản trị nhà trường.

Nghe nhắc đến tên Hundơ, Meri bất giác rung mình.

- Em không tin là ông Hundơ có thể làm một việc gì đó giúp chúng ta nữa đâu, - Meri nói, im lặng một lát rồi đột nhiên nói thêm. - Chẳng lẽ chúng ta không thể gửi Xtivơ đến một trường Âu nào ở một thị trấn khác, tới một trường nội trú nào đó được ư?

- Không, nó hãy còn ít tuổi quá. Hơn nữa, - Giogior nói thêm một cách tàn nhẫn, - em biết rất rõ là nó đen quá không thể giả làm một đứa bé da trắng được. Chao ôi, tất cả cái chuyện vô lý chết tiệt này!

- Anh cứ hét to thế thì bọn trẻ thức dậy mất.

Meri hất đầu về phía cửa buồng của hai đứa con. Ở hiên rất yên tĩnh. Tiếng động duy nhất là tiếng khịt khịt của con Rôvơ sục tìm bọ chết. Giogior vỗ vỗ vào con chó, rồi lại quay

về phía Meri.

- Em thấy đấy, Meri ạ, ở trường học mọi người thích Entơni và việc đó có thể làm cái cảm giác kia mất tác dụng. Đối với Xtivơ, cũng có thể như vậy.

Meri lắc đầu:

- Không, hoàn toàn khác hẳn. Nó không có cái tính hay vui đùa như Entơni. Em cho là nó thông minh đấy, nhưng nó sẽ không được nhiều người yêu thích. Nước da nó lại quá đen.

-Ồ, thế đấy, anh cho rằng trong những ngày tới đây thế nào chúng ta cũng tìm được một cách giải quyết nào đó.

- Anh thì lúc nào cũng nói như thế, anh Giogior ạ. Cứ để cho nước chảy bèo trôi liệu có ích gì?

Meri vào trong nhà pha trà.

Giogior vẫn ngồi lại ở hiên, hút tẩu thuốc.

Con Rôvơ nhảy cẫng lên, cào cào vào Giogior; mũi nó sục tìm hai bàn tay Giogior. Anh nóng nảy đẩy con chó sang một bên.

Anh phải làm gì đây? Không được để cho con đường tiến lên của Entơni bị sụp đổ hết như người ta đá vào ngôi nhà xếp bằng các khối gỗ của trẻ con. Nhưng Xtivơ, thằng bé bé bỏng đáng thương, nó cũng là con anh. Tại sao các lí lẽ bao giờ cũng xoay quanh Entơni và hạnh phúc của nó? Bản thân anh, chính Giogior Grêom này, cũng không từng là con út trong nhà hay sao? Không! Con cái phải được đối xử công bằng.

Nhưng không phải chỉ riêng mình Giogior bị hành hạ, giày vò về tương lai. Bởi vì, một lũ do chơi đùa quá sức suốt buổi chiều và nằm thao thức trên giường, Entơni đã nghe hết mọi lời bàn bạc của bố mẹ.

Mắt mở to, nó day dứt đau khổ trong bóng tối.

XIII

Cuối cùng, gia đình Grêôm đã mua được một ngôi nhà thích hợp gần khu mới của thị trấn. Ở đó cũng có hàng xóm láng giềng đáng trọng, mặc dù khu vực ấy không phải nơi dành riêng cho người Âu.

Entoni được ở gần nhà Bôp Sotơ, rất sung sướng trong môi trường mới.

Giờ đây, nó cũng biết rõ là tuy có nước da trắng, song không thể coi mình như một người Âu thuần chủng được. Trong tâm trạng đó, nó cố bám chặt tình bạn với Bôp, cố bấu víu vào mối quan hệ khăng khít của nó với gia đình Sotơ, một gia đình được mọi người kính trọng.

Tuy Meri rất hài lòng với ngôi nhà mới mua ở đường Hà Lan, nhưng ngôi nhà lại ở sát khu mới của thị trấn và nó luôn luôn nhắc chị nhớ đến các giới hạn trong hoài bão cư trú của chị. Mỗi khi đi qua khu mới đó - nhất là đi cùng với Xtivơ, - chị đều cảm thấy như mình đang vi phạm một điều luật nào đó hoặc đang làm một việc gì trái phép. Càng ngày, chị càng bị cái cảm giá kính sợ lạ lùng chế ngự, kính sợ những kẻ - do hoàn cảnh và dòng dõi - không hề biết đến những điều kiện khắc nghiệt trong chứng thư chuyển nhượng bất động sản. Thật là nhục nhã khi thấy vợ Mơgrêgơ giấu mình kín đáo trong trung tâm khu vực mới xây, mặc dù không ít người biết chị ta mang dòng máu da màu.

Mấy tháng sau khi gia đình Grêôm dọn đến đường Hà Lan, vào một ngày chủ nhật, Entoni và Bôp rủ nhau ra sông chơi. Một nhòai sau cuộc đua thuyền, chúng nghỉ ở một đoạn bờ có triển đồ dựng xuống dòng sông. Hai đứa ngồi trên một tảng đá ngầm nhô lên khỏi mặt nước khoảng ba mươi phân, chúng trần truồng, nhàn nhã, đung đưa chân. Tiết trời đã vào cuối hè, không còn những trận mưa to, nước sông bắt đầu rút. Con sông khá an toàn, tuy thỉnh thoảng có các dòng nước ngầm chảy xiết.

Entoni nằm duỗi dài ra, mặt áp xuống cỏ xanh và đưa mắt nhìn đắm đắm các bụi rậm ở bờ bên kia. Nó khoảng mấy ngón tay trong nước lạnh màu nâu.

Gió lạnh, nắng lấp lánh trên mặt nước. Hai con chuồn chuồn đầu xanh, cánh mỏng và nhẹ như tơ bay lượn phía trên người Entoni. Một ánh màu lướt qua, thế là chúng bay mất. Một con chim tincotinki^[15] đậu nhẹ nhàng xuống hòn đá ở gần mặt Entoni. Con chim dùng cái đuôi dài, màu xám giữ thăng bằng.

- Mình xuống sông bơi đây, - Bôp nói. - Trời nóng hơn. Xuống không?

- Không, chưa mà... - Entoni đang nghĩ mung lung, không muốn phá tan cái cảnh yên tĩnh, sự yên tĩnh của dòng sông sâu, cát nâu phía dưới, những dải bùn mềm mại, và phía trên là những cây mimôda rủ xuống, cành đan vào nhau, tạo thành một cái vòm giống như gian giữa của giáo đường nhà thờ.

Nó nằm như vậy một lúc lâu, ngạc nhiên trước cảnh yên lặng. Rồi nó như nghe thấy, một âm thanh ban đầu xa và nhẹ, sau đó gần hơn. Đó là âm thanh của dòng sông.

- Nào, - âm thanh đó rì rầm, - hãy đến với các vực nước yên lặng, hãy tránh xa bạn bè mi, nhà mi, đứa em da màu của mi, cái trường học khủng khiếp của mi. Bọn chúng thì thâm và cười ríu rít sau lưng mi; Entoni này...

Dòng nước chảy im lìm ở những nơi sâu, nhưng thỉnh thoảng một mảng bọt đánh dấu sự nhিপ nhàng của dòng chảy.

- Lại đây, Entoni!

Khi nó áp một bên má xuống mặt đất, âm thanh đó hình như có thật.

- Entoni, Entoni, lại mau! - Giờ thì âm thanh to hơn nhiều. Nó chống người tựa trên hai khuỷu tay. Nó đã ngủ trong cái nóng ong ong của buổi sáng chẳng? Nó lắng nghe, lại có âm thanh. Không, nó không phải mơ màng. Đó là tiếng người gọi.

- Cứu mình với, Entoni, cứu mình vợ... ơ... ới!

Tiếng cuối cùng kéo dài đau đớn, khắc khoải.

Nó lao xuống bờ sông chạy về phía có tiếng kêu. Nó thấy Bốp kẹt dưới một tảng đá ngầm dốc thẳng đứng. Trong mắt của bạn hiện lên vẻ cầu cứu tuyệt vọng.

- Mình bị mắc vào đám cỏ nước, - Bốp kêu to tuyệt vọng.

Suốt đời, Entoni nhớ mãi cái khoảnh khắc đó. Dường như nó vẫn đứng trên bờ sông và quan sát. Nó đưa mắt đảo lên đảo xuống tìm một tảng đá ngầm để từ đó lao vào chỗ nước xoáy vẩn bùn ở bên dưới. Cát ẩm kêu lạo xạo khi nó chạy qua. Một nhánh gai chia ra làm thành hai vết xước kéo dài ngang cái đùi để trần của nó; và các vết xước đó lớn thêm khi chúng chuyển từ màu hồng sang màu đỏ, song nó không thấy đau. Nó lấy đà nhảy. Nhưng Bốp lắc đầu điên cuồng hét to hỗn hển:

- Đứng! Cậu sẽ bị mắc như mình mất.

Entoni lùi lại, chạy tới một chỗ bờ sông thấp hơn nhiều, rồi lao đầu xuống nước. Nó bơi, vùng mạnh chân tay, cố vượt tới chỗ Bốp. Lúc tới nơi, bạn nó đang thở gấp. Entoni để bạn ôm lấy vai và cố gỡ hai chân bị cỏ cuốn, trong khi nó đập nước dữ dội.

- Chẳng ăn thua gì.

Nó bèn lặn xuống, và qua làn nước mờ đục nâu nâu, nó thấy một đám cỏ nước cuốn vào nhau đang rung rung. Entoni vật lộn, cố gỡ cỏ quấn chặt hai chân Bốp; không gỡ được, nó lại phải ngoi lên để thở. Nhìn thấy Bốp, tóc ướt lòa xòa rũ xuống trán và hai mắt đầy vẻ tuyệt vọng của một kẻ sa bẫy, Entoni lại điên cuồng lặn xuống nước. Nó hết kéo lại giật đám cỏ, nhưng lúc này nó đã mệt nhoài và sức ép của nước làm nó kiệt sức. Mọi nỗ lực của Entoni chỉ làm bật tung được một nhánh cỏ, và rồi phồng lại vỡ tung, nó lại phải ngoi lên.

Tóp những hơi dài không khí, Entoni lặn xuống hai lần nữa mới gỡ được chân Bốp. Trong khi đó, những dải cỏ cuốn chặt vào chân Entoni như những vòi bạch tuộc sung sức.

Thật may mắn cho chúng, cuối cùng toàn bộ cái đám chẳng chịt ấy đã bật ra và trôi đi, làm bọt sủi lên rất nhiều trên mặt nước.

Hai đứa bé nổi ngửa người lên hưởng về bờ cát nông. Entoni hỗn hển cố kéo đứa bạn mệt lả vào bờ...

Vợ một chủ trại chứng kiến từ đầu đến đuôi cảnh Entoni cứu Bốp, và chẳng bao lâu mọi người đã biết chuyện đó. Đó là đề tài bàn luận chủ yếu ở trường học và ở các trung tâm ngồi lê đôi mách ở Xtomhóc.

Tờ tuần báo địa phương phát hành với hàng tit lớn chạy suốt mặt trang báo: Hành động anh hùng của một thiếu nhi địa phương.

Ở khách sạn Đại Bàng, mọi người chúc mừng Giogior Grêôm có một đứa con trai gan dạ. Sự kiện đó làm nhiều người nhớ đến kỉ niệm cũ. Bên li rượu uytxki hoặc bên cốc bia, khách hàng đột nhiên phát hiện trong quãng đời đã qua của mình những tình tiết tương tự, hoặc là suýt chết đuối, hoặc cứu được một người suýt chết đuối nào đó.

Bà Sotơ đã đến thăm Meri. Bà giải thích rằng bà rất ao ước được gặp người mẹ có đứa con quý hóa ấy. Trong khi trò chuyện, bà Sotơ cố đối xử với chủ nhà như một người ngang hàng, nhưng Meri vẫn nhận thấy vẻ lúng túng của khách.

Đúng là bà Sotơ rất duyên dáng, dễ yêu, và đã làm hết sức mình để gạt đi hàng rào ngăn cách hai người; nhưng tuy rất mừng rỡ về cuộc viếng thăm của một nhân vật hoạt động xã hội tiếng tăm, rất được quý trọng, Meri vẫn cảm thấy không thoải mái, và khi rót nước trà, tay chị run run.

Kể từ khi gia đình Sotơ đến Xtomhóc, nhiều năm đã trôi qua, nhưng Meri và bà Sotơ chưa từng bao giờ được giới thiệu với nhau. Phải cần đến hành động dũng cảm của con trai chị, thì bà Sotơ mới bước chân qua ngưỡng cửa nhà chị.

- Mong bà sớm đến chơi, dùng trà với tôi, có được không, thưa bà Grêôm? - Bà Sotơ nói khi đứng dậy ra về. - Tôi sẽ liên hệ với bà, và chúng ta sẽ hẹn ngày gặp mặt.

- Vâng, rất cảm ơn bà. - Meri trả lời, nhưng trong thâm tâm, chị biết mình sẽ không bao giờ bước qua ngưỡng cửa gia đình nhà Sotơ.

Sự kiện ở dòng sông là đề tài bàn tán chủ yếu của các bà mẹ khác ở Xtomhóc.

- Họ cứ nhặng xị lên vì chuyện đó, - vợ Mơgrêrô nhận xét trong một buổi chiều đánh bài britgiơ.

- Chị có thích báo chí, - vợ Phêrêrô lên tiếng hỏi, - kể lẻ dông dài về chuyện con trai chị đánh bạn với con một mụ da màu không? Tôi thấy quả là một điều nhục nhã cho bà Sotơ.

- Ấy, tôi không biết, - bà Hainơman nói. - Tôi cho rằng, họ nói gì mặc họ, “miễn” là con tôi được cứu sống, ngay dù một tên Caphia cứu nó đi nữa!

- Thật là xấu hổ cho tất cả các bà, - bà Van Din lên tiếng. - Hãy để mặc chú bé ấy. Tất cả vinh dự là thuộc về chú bé ấy, thế đấy.

- Tôi tự hỏi, không hiểu đứa con thứ hai của họ rồi sẽ ra sao, thằng bé da đen ấy mà, - vợ Van Đe Mecvơ xen vào. - Chẳng bao lâu nữa, nó sẽ đi học; nếu họ cho nó đến trường Xtomhôn, tôi sẽ kiên quyết không chịu. Tôi không để con mình học cùng lớp với thằng con một mụ da màu. Trường của Hội truyền giáo, chỗ của nó là ở đấy.

- Phải, bà nói đúng lắm, - một người khác họa theo.

- Nhưng có thật nhà ấy cố đưa thằng bé vào trường Xtomhôn không? - Vợ Mơgrêrô hỏi, vẻ hoài nghi.

- Có chứ, - vợ Matin đáp, gật đầu vẻ thông thạo. - Bà Hônđơ kể với tôi là mới đây tay Grêom đã nói chuyện với chồng bà ta. Ông Hônđơ vẫn là trưởng ban quản trị nhà trường mà. Bà Hônđơ bảo những người như tôi đây sẽ không chịu sự nhục nhã như thế. Mà đó lại là vợ của ông chủ gã Giogior đấy!

- Phải mà, chúng ta quyết không chịu. Quá quắt lắm!

- Bà vẫn ở trong Ban quản trị trường học phải không bà Phêrêrô? - Chủ nhà hỏi. - Bà sẽ không cho phép làm chuyện đó chứ?

Mọi người nhìn vợ Phêrêrô đầy vẻ quan tâm kính trọng. Vợ Phêrêrô đưa mắt nhìn từ bộ mặt này sang bộ mặt khác. Có chân trong ban quản trị nhà trường đôi khi cũng bổ thật đấy. Như lúc này chẳng hạn.

- Chuyện đó cứ để tôi lo, các bà ạ, - vợ Phêrêrô trả lời.

XIV

Khi nói chuyện với Hundơ về việc xin học cho Xtivơ, Giogior thấy y ít vốn vả hơn nhiều so với lần anh xin học cho Entơni

- Cháu nó đen quá, - Hundơ nói. - Nó không làm người ta tưởng lầm là trẻ con người Âu được. Tôi có thể cố hết sức, nhưng nếu ông hiệu trưởng không tán thành, và Ban quản trị nhà trường không nhận, thì tôi làm gì được? Nein, nein; anh cứ đi mà gặp thẳng ông hiệu trưởng, anh bạn của tôi ạ.

Giogior đành chịu vậy. Anh cũng mừng là đã chọn đúng lúc vợ Hundơ không quanh quẩn ở đó để nói chuyện. Anh cảm thấy không những chỉ ghét chị ta, mà còn sợ giọng lưỡi chị ta nữa.

Hiện giờ, vợ Hundơ uống rượu nhiều hơn. Cung cách của chị ta là lén vào quầy rượu, vớ lấy một chai, rồi kín đáo rút lui vào căn buồng vắng vẻ, cô đơn của mình, cố làm ra vẻ không hề uống một giọt rượu nào.

Chị ta ngày càng trở nên xấu tính xấu nết. Chị ta bắt đầu dò la mọi hành động của Giogior trong quầy rượu. Đôi khi, đột nhiên quay đầu lại, Giogior chợt thấy bộ mặt như cái sọ đầu lâu của chị ta ở một góc phòng. Sau khi uống xong thứ thuốc bùa mê của mình, vợ Hundơ thường xuất đầu lộ diện, nếu Hundơ vắng mặt thì bắt đầu đếm các chai rượu trên giá và cứ liếc mãi Giogior đầy dụng ý.

Việc trước mắt là phải gặp riêng ông hiệu trưởng Tômơt. Giogior phải mất một thời gian dài để lấy đủ can đảm dấn bước vào cuộc thử thách đó. Cuối cùng, vào một sáng thứ Bảy, anh đi đến gặp ông ta.

Anh định mang Xtivơ đi theo, nhưng cuối cùng quyết định đến một mình.

Cuộc khủng hoảng kinh tế thế giới vào đầu những năm ba mươi đã tác động đến Nam Phi, đặc biệt là ngành buôn bán kim cương đã ảnh hưởng nghiêm trọng. Kết quả là những mỏ kim cương khai thác ở sông hầu như đã nghỉ việc, và dân số các thị trấn nhỏ như Xtomhộc phụ thuộc rất nhiều vào tình hình khai thác mỏ ngày càng tồi tệ. Do đó, số học sinh gần đây đã giảm xuống còn chưa đầy một trăm.

Nha học chính đã đe dọa ông hiệu trưởng là sẽ rút bớt giáo viên, nghĩa là những người còn lại phải làm việc nhiều hơn, cả ông hiệu trưởng cũng vậy, mà tiền lương thậm chí có thể thấp hơn. Thực tế là cô Niđơm đáng thương đã phải dạy lớp một cùng với các lớp dự bị A và B trong cùng một buồng dành cho lớp mẫu giáo.

Ông Tômơt chỉ mong muốn có thêm học sinh. Trong khi đó, ông đã biết mọi chuyện về đứa con thứ hai của Grêôm, ông đang đợi bố đứa bé đến gặp. Nếu ông từ chối, thằng nhỏ nhà Grêôm tất phải vào trường của Hội truyền giáo, và anh nó, Entơni Grêôm, cũng phải vào đó học, vì hiển nhiên nó bị coi là đứa bé da màu. Nhà trường sẽ mất hai học sinh.

Hiện nay, Entơni được coi như một đứa trẻ người Âu. Đành phải coi em nó như thế vậy, mặc dù da nó màu đen. Rõ ràng trong trường có một số học sinh được gọi là “Âu”, nhưng phân tích thật kĩ về dòng dõi lại không phải như vậy, như thằng bé nhà Mơgrêgơ chẳng hạn...

Phải rồi, ông Tômơt suy nghĩ, Xtivơ Grêôm cũng sẽ được nhận vào trường Xtomhộc.

Vì thế, khi Giogior bước vào phòng ông hiệu trưởng với vẻ mặt thiếu tin tưởng và trình bày ý định của mình, anh thấy ông Tômơt tuyệt nhiên không có thái độ thù địch. Ông hiệu trưởng già nhiệt tình nói về Entơni. Một trong những em bé đáng yêu nhất của nhà trường, ông ta bảo vậy, một học sinh xuất sắc và một cậu bé khôi ngô.

Giogior về nhà, mặt phấn chấn. Anh ngồi vào bàn ăn trưa rất vui vẻ. Anh tươi cười với Meri trong khi chị tiếp cho anh bắp cải và khoai tây.

Meri ngược mắt liếc chồng trêu chọc.

- Anh có vẻ sung sướng lắm, anh Giogior ạ. Chúng ta bắt được của hay sao?

Giogior đặt con dao vào cái nĩa với một động tác cường điệu. Anh trả lời.

- Phải đấy, em thân yêu. Xtivơ được nhận vào trường Xtomhóc rồi.

Nghe thấy Xtivơ được nhận vào trường, Entơni lo lắng nghĩ đến học kì mới. Nó đã mười một tuổi, là một trong những học sinh to lớn ở lớp trên của nhà trường. Tuy biết mình được mọi người ưa thích, Entơni vẫn cảm thấy nguy hiểm, và bám riết lấy Bôp Sotơ.

Sợ bé Xtivơ đòi nó đèo đi học, Entơni không đi xe đạp nữa, chỉ khi nào đi chơi mới dùng đến.

Entơni lo sợ không phải là không có lí do xác đáng. Tính khí của Xtivơ không dễ dàng kết bạn. Giờ ra chơi trong mấy ngày đầu tiên, thằng bé cứ quanh quẩn ở sân trường, miệng mút ngón tay trở, rụt rè nhìn những đứa bé khác. Chẳng có đứa nào đánh bạn với nó. Trong lớp cô Niđơm, không có một đứa bạn như Bôp Sotơ dành cho nó. Trái lại, các đứa khác cố vẻ lảng tránh nó. Một buổi sáng, tiếng keng vang lên lanh lảnh báo mười phút ra chơi, bọn con trai, con gái ủa ra sân, họp thành các nhóm nô đùa vui vẻ. Xtivơ đi lang thang một mình chẳng ai để ý đến. Nó lẩn đến đầu kia sân trường, chỗ những đứa lớn hơn tụ tập. Nom thấy em trai mình đến, Entơni lén lút nhìn các bạn cùng chơi, và khi bọn chúng cười đùa la hét, chạy lộn xộn, chơi nghịch, thì nó lảng lạng lén đi mong không ai để ý tới.

Khi chỉ có hai anh em với nhau, nó bảo:

- Mà phải biết là không được lại đây cơ mà, Xtivơ.

- Sao lại không cơ, anh Entơni? - Xtivơ ngoẹo đầu về một bên, đôi mắt nồng nhiệt, đen nâu của nó trông buồn bã, đăm chiêu.

- Bởi vì đây là chỗ chơi của những đứa lớn. Mà chỉ ở lớp dự bị A. Bọn chúng không thích mà đứng vớ vẩn ở đây. Mà phải đi chơi với những đứa bé chứ.

- Nhưng chúng không muốn chơi với em.

Entơni điếng người, nó cảm thấy tuyệt vọng, liếc nhanh về phía sau để xem có đứa nào ở gần không?

Cách khoảng trăm mét, bạn bè Entơni vẫn đang cười đùa, la hét.

Nó lắng nghe bọn chúng. Có lẽ chúng đang cười nhạo nó chẳng? Chúng đang hét to “Đồ chó da màu” chẳng?

Hai anh em nó tiếp tục bước đến sau một lùm cây không ai có thể nhìn thấy chúng. Entơni cảm thấy an toàn hơn. Nó hỏi nhẹ nhàng và đã biết câu trả lời:

- Tại sao bọn chúng lại không chơi với mà?

- Em không biết.

- Vậy mà phải đến chơi với chúng nó. Cứ tham gia vào trò chơi.

- Em sợ lắm!

- Đừng có vớ vẩn thế. Mà sợ cái gì cơ chứ? Các trò chơi vui lắm. Này, Xtivơ, cầm lấy cái này và chơi với một đứa nào đó. - Nó rút ở túi ra một vỏ bao thuốc lá đựng mấy hòn bi. - Mà không được đến chỗ tao vào giờ ra chơi nữa, nghe không?

Tiếng chuông vang lên, hai đứa vội vã trở về lớp.

Chiều hôm sau, khi hai anh em ở nhà, Xtivơ đến kể với Entơni.

- Sáng nay, em đã cố chơi bi với những đứa khác.

- Phải lắm, - Entơni nói giọng hăm hở, - có chuyện gì xảy ra không?

- Chúng nó cười nhạo em và bảo em là da màu; một đứa cầm thước đánh em và bảo: “Đồ Hotmot, cút đi!” - Xtivơ gục đầu vào cánh tay trái. - Trả anh bi đây này. - Nó nức nở.

Trong lúc đứa em đứng khịt khịt vào tay áo, Entơni lén ra khỏi nhà. Nó đi ra ngoài thị trấn, vào trong thảo nguyên, chọn con đường vắng vẻ nhất. Nó sợ gặp bất cứ đứa bạn nào.

Những lời của mẹ nó đè nặng tâm trí nó.

- Vậy Entoni thân yêu ạ, khi có kẻ nào nói bất cứ một lời gì giống như thế với con, thì con chỉ cần nhớ đó là lời của một kẻ xấu xa, chứ không phải lời của Chúa.

- Nhưng mẹ ơi, người ta sẽ cứ tiếp tục nói những lời như thế với Xtivơ, - nó kêu to, - và họ cũng sẽ cứ tiếp tục nói những lời như thế với con.

Mặt trời đã lặn, nó quay về nhà.

- Mình có một đứa em da màu là không công bằng, - nó thét lên, - bởi vì nó cũng làm mình thành da màu.

Trong những ngày tiếp theo, sự việc trở nên tồi tệ hơn. Bọn học trò thấy ngay việc chế nhạo Xtivơ Grêôm là một trò tiêu khiển thú vị. Bao giờ cũng thế, Xtivơ sợ hãi bỏ chạy, hoặc òa khóc. Có trò đùa nào thích thú hơn đối với bọn chúng là việc săn đuổi một đứa bé kém may mắn hơn?

Cuộc sống của Xtivơ trở nên không thể chịu đựng được và nếu tiếng chuông ra chơi là tín hiệu hạnh phúc đối với những đứa khác, thì nó lại báo hiệu mười phút khổ ải đối với Xtivơ.

Việc đó không thể kéo dài. Bọn trẻ bắt đầu về nhà kể những chuyện đùa cợt chế nhạo của thằng bé Grêôm, thế là bố mẹ chúng lập tức tới gặp ông hiệu trưởng.

- Tôi rất lấy làm tiếc, nhưng tôi sẽ không để con trai tôi học cùng lớp với một thằng bé da màu!

- Cho một thằng da màu vào một trường học Âu, quả là lòng thật đấy!

- Ông đành chịu bó tay sao, thưa ông Tômơ?

Cả Entoni cũng không được miễn trừ. Một khi cái lưới đã chụp được Xtivơ thì, Entoni cũng bị mắc vào trong các mắt lưới. Tiếng tốt mang lại cho nó vì cứu sống Bốp Sotơ cũng chẳng giúp ích gì.

- Tôi chẳng chấp nhận chuyện này đâu. Trong vòng một tuần lễ, nếu thằng nhãi nhà Grêôm và cả anh nó nữa không bị đuổi khỏi trường, tôi sẽ cho ba con tôi thôi học, rồi gửi chúng học nội trú ở một thị trấn khác.

- Con trai tôi học cùng lớp với thằng Entoni Grêôm. Mẹ nó là một con mụ da màu, nó cũng thế. Những người làm cha làm mẹ như chúng tôi đã mắc sai lầm ngớ ngẩn một lần là cùng. Phải đuổi cả hai đứa con nhà Grêôm ra khỏi trường!

Về vấn đề này, hội đồng nhà trường của ông Tômơ cũng chia thành hai phe. Bản thân ông hiệu trưởng rất không muốn Entoni phải rời khỏi trường, ông băn khoăn suy nghĩ trong nhiều giờ. Thế nhưng sức ép thì rất lớn, mà thị trấn lại rất nhỏ.

XV

Xtivơ đi học chưa đầy một tháng thì một hôm Entơni nhận được giấy báo buổi chiều phải lên phòng gặp thầy hiệu trưởng.

Entơni đã nghe thấy những tiếng xì xào bàn tán ở sân trường; nó đang đợi các tiết học kết thúc, lòng hoang mang忐忑.

Đối với nó, dường như chỉ có một điều này: Một mình Xtivơ hay cả nó nữa sẽ ra khỏi trường?

Buổi sáng trời oi bức, Entơni ngồi trong lớp nghĩ ngợi phân vân không hiểu chuyện gì sẽ xảy ra, và ít chú ý tới thầy giáo; nó nghe tiếng rền rĩ của trận gió nam, đưa mắt ra ngoài cửa sổ nhìn những làn bụi cuốn xoáy tròn ốc ở sân trường.

Lúc trời tranh tối tranh sáng và phải bật đèn thì hầu như chẳng còn nghe rõ tiếng của thầy giáo trong tiếng gầm rú đỉnh tai nhức óc của trận bão; thầy bảo cả lớp ngồi yên xem sách cho đến khi bão tan. Nhưng trang giấy trước mặt Entơni chỉ lơ mờ như bụi ở ngoài kia...

Lúc tan học, cơn bão cũng chấm dứt, Entơni chậm rãi đi tới phòng thầy hiệu trưởng.

Nó dừng lại trước cửa phòng. Nó cảm thấy không muốn sống thêm một chút nào nữa. Rồi nó nắm chặt tay lại gõ cửa, bước vào phòng.

Hình như trong mấy giây nó đã nhìn chăm chăm vào đôi mắt đỏ ngầu, hơi trũng ở phía sau cái bàn, sau đó, thầy hiệu trưởng già mới đứng lên, đi vòng ra đứng cạnh nó. Thầy Tômơt đưa cho Entơni một bức thư gửi cho bố nó, đặt bàn tay dài nổi mạch máu lên mái tóc nâu của nó, rồi nói:

- Tạm biệt em nhé, cầu Chúa phù hộ cho em.

Không khí yên lặng tàn nhẫn kéo dài trong gian phòng chỉ bị bước chân của Entơni phá vỡ khi nó bước vội ra, không hề nhìn lại.

Về tới nhà, Entơni ngồi ở hiên đợi mẹ đi chợ về. Mặt lơ đãng hướng về phía trước, nó không chú ý thấy trời đã tối sầm.

Một ánh chớp làm hiện lên những đám mây lớn màu xanh, cuộn cuộn trôi trên thiên đình và chiếu sáng chân trời bằng một quang sáng chói lòa, lập loè kì dị, hòa với tiếng sấm ì ầm.

Nhưng Entơni vẫn không nhìn thấy gì.

Mưa to trút nước xuống con đường nhỏ phía nhà, biến các kênh hẹp hai bên đường thành những dòng nước xoáy chảy xiết màu nâu, trong khi đó, những viên mưa đá trắng, lớn hơn viên bi, rơi lộp độp xuống mái tôn, chất thành từng đồng trong vườn.

Khi cơn bão đã tan, làn hương tươi mát từ mặt đất đỏ nâu dâng lên. Nhưng Entơni vẫn ngồi yên lắng nghe tiếng lộp độp của những giọt mưa cuối cùng rơi xuống ống máng và tiếng cọt két của các cây hồ tiêu uốn cong theo làn gió.

Cuối cùng, nó nghe thấy có tiếng chân bước và tiếng lách cách ở cổng ngoài.

- À, Entơni, - Meri gọi khi bước lên bậc thềm. Giọng chị đầy hờn hờ, vẻ hờn hờ thường thấy ở những người dân Xtomhóc khi trận mưa quá hiếm hoi đã làm lắng dịu, tưới cho các cánh đồng khô và các mảnh vườn nhỏ đang khát nước. - Con cũng bị mưa chứ?

- Thưa mẹ, không ạ, - Entơni nói trang nghiêm. Nó đặt bức thư vào tay mẹ rồi quay đi.

Mặt Meri đầy vẻ ngạc nhiên. Chị nhìn con dò hỏi, xé phong bì và đọc nhanh dưới ánh đèn leo lắt. Rồi hai tay đỡ lấy cổ họng, như một cái máy, chị bước vào buồng riêng, đóng cửa lại.

Hai đứa bé yên lặng ăn bữa tối. Entơni không nói gì, nó cũng không dám nhìn Xtivơ, vì sợ sẽ để lộ nó đang căm ghét em nó vô cùng. Nó tự hỏi không biết Xtivơ có hiểu hoặc có

biết chuyện gì đã xảy ra không. Nó không thể biết được điều gì qua sự im lặng của đứa em, vì Xtivơ vẫn như thế, cứ lằm lỉ suốt bữa ăn, chẳng nói một lời.

Entơni nuốt vội cho xong bữa, rồi đứng dậy về buồng riêng. Khi Giogior đi làm về, nó vẫn thức. Nó ngồi dậy trên giường có lắng nghe bố mẹ nó nói gì. Nhưng bố mẹ đang ở buồng ăn, cửa lại đóng.

Đường như bố mẹ ở trong ấy hàng giờ. Cuối cùng, nó nghe tiếng cửa mở, bố mẹ nó đi ngủ.

Entơni đợi một lát, rồi lặng lẽ mở cửa buồng, mang theo đèn pin đi chân đất, lẩn theo hành lang.

Tới buồng, nó rọi đèn và mở ngăn kéo bàn lục lợi đồng giấy tờ. Bức thư không có ở đây. Nó nhìn quanh buồng, không thấy bức thư đâu cả. Hốt hoảng sợ bố mẹ nghe thấy, nó định trở về buồng riêng, thì chợt nhớ tới cái sọt giấy lộn; nó tìm thấy bức thư trong đó, đã bị xé thành nhiều mảnh nhỏ, nó vội vàng nhặt lên.

Trở về giường, nó dùng khăn trải giường che ánh đèn pin để không làm thức giấc Xtivơ đang nằm ngủ ở giường riêng tại góc phòng bên kia.

Rồi nó chấp bức thư lại. Nhưng dòng chữ lộ lộ ra đang chế giễu nó.

Kính gửi ông Grêom, Tôi rất khổ tâm phải báo để ông biết rằng vì các lí do như ông đã rõ, hai con trai ông, em Entơni và em Xtivơ, sẽ không được tiếp tục học tại trường. Tôi cũng cảm thấy buồn phiền khi phải cầm bút viết thư này, vì em Entơni đã theo học ở trường chúng tôi nhiều năm và trong suốt thời gian đó, em tỏ ra là một học sinh xuất sắc, có ý thức cao về bốn phận và có hạnh kiểm tốt. Trong thời gian ngắn ngủi em Xtivơ theo học tại trường chúng tôi, em cũng tỏ ra có nhiều hứa hẹn.

Nếu ông muốn được giải thích đầy đủ về hành động mà chúng tôi bắt buộc phải làm, xin mời ông lại thăm tôi bất cứ ngày nào vào buổi sáng khoảng từ mười một giờ tới mười một giờ bốn mươi.

Kính thư

Hiệu trưởng: G. Ph. Tômơt Entơni đọc đi đọc lại bức thư ấy mấy lần rồi tắt đèn và sửa lại giường đệm. Văng trắng khuyết rọi qua cửa sổ; ở bên ngoài, dế đang gáy rít lên sau trận mưa. Một lúc lâu, nó ngồi nhìn đăm đăm vào bóng tối. Bức thư nó đã đọc, những mảnh giấy nó ghép lại, có thực không nhỉ?

Nó vò các mảnh giấy trong bàn tay. Không, đó không phải là giấc mơ hay sự tưởng tượng đâu. Điều nó lo sợ đã xảy ra rồi. Xtivơ đã làm nó cũng trở thành da màu, và thế là cả hai anh em chúng nó đã bị đá bật ra khỏi trường. Vili Van Đe Mecvơ và bạn bè thằng ấy sẽ cười nhạo và giễu cợt nó. Tất cả đều là lỗi của thằng Xtivơ. Nó căm ghét em nó và cả bố mẹ nữa, vì đã đưa Xtivơ vào trường.

Giờ đây, nó có thể đi học ở đâu?

Entơni bắt đầu khóc thương thân mình.

Mẹ nó dạy nó kính yêu Chúa, nhưng tại sao Chúa lại làm những chuyện như thế này? Nếu Người đã ban cho mẹ nó một đứa con da trắng, tại sao Người lại không làm như thế một lần nữa? Hoặc nếu mẹ của Bôp là da trắng, thì mẹ của chính nó sao không phải như vậy? Và tại sao Người lại làm cho người da trắng căm ghét người da màu đến thế?

Nhưng nó vẫn có thể sung sướng theo học ở trường, nếu bố mẹ nó không cho Xtivơ vào đấy.

Giấc ngủ đã đến làm thư giãn những đường nét nhăn nhó do khóc lóc trên gương mặt đứa trẻ, tạo nên vẻ bình thản của sự ngây thơ yên tĩnh. Nhìn đứa con xinh đẹp đang ngủ bất kì người mẹ nào cũng tự hào.

Trong khi đó, Meri nói chuyện, khóc lóc với Giogior cho đến khi chỉ còn tiếng thở sâu của chồng đáp lại. Chị thao thức suốt đêm, gằn rặng đông khi Giogior cựa mình tỉnh giấc, Meri lại nói chuyện với chồng, nhưng giờ đây chị ít xúc động hơn, dút khoát hơn.

- Em đã suy nghĩ mọi điều, - chị nói, - cách hay nhất là gửi thằng Xtivơ tới cho cha mẹ em

ở cảng Êlidabet. Ông bà ngoại sẽ cho nó vào học ở trường da màu tốt nhất.

Họ lặng lẽ một phút. Meri cố nhìn mặt chồng xem anh phản ứng ra sao. Giogior cố nén lại một cái ngáp.

- Còn Entơni thì sao? - Anh hỏi.

- Ở Uynơton có một trường khá lắm. Em tin là họ dạy rất tốt, và họ cũng đào tạo được những nhà thể thao cừ.

- Hai đứa con cùng đi học xa sẽ tốn kém lắm, Meri ạ.

- Chúng ta sẽ kiếm một ngôi nhà nhỏ hơn, một túp lều chỉ vừa đủ cho hai chúng ta thôi. Em tin chắc bằng cách này hay cách khác chúng ta sẽ lo liệu được mà.

- Nhưng em không nhớ Entơni..., em không nhớ các con à?

- Anh Giogior, đành phải như thế; đó là vì cả hai đứa. Entơni chẳng bao giờ có thể sung sướng trong một trường da màu, còn thằng Xtivơ tội nghiệp cũng chẳng bao giờ được sung sướng trong một trường da trắng. Chúng ta không phải là những ông bố bà mẹ duy nhất gửi con đi học xa.

Giọng dịu dàng, chị vừa nói vừa nhìn chồng, vẻ cầu khẩn. Giogior mỉm cười với vợ, mặt trời đang mọc rọi một mảng ánh sáng vàng rực qua cửa sổ vào trong buồng.

XVI

Sáng hôm sau, khi Giogior đi làm, Meri gọi đứa con lớn của mình. Entơni lê từng bước đến gặp mẹ. Nó lại khóc hai mắt đỏ hoe.

Với giọng vui vẻ, Meri bắt đầu kể cho con nghe kế hoạch đã dự định. Thoạt tiên, Entơni cứ nhìn chăm chăm xuống đất, nhưng khi hiểu ra, nó ngẩng đầu nhìn mẹ sung sướng. Thấy thế, Meri nao núng. Chị không hình dung con chị lại hớn hỏ đến thế khi đón nhận cái viễn cảnh phải xa chị.

- Trời ơi, mẹ. - Entơni nói.

Nó dang tay ra ôm chặt lấy Meri:

- Uynơton ở cách xa bao nhiêu, mẹ ơi?

- Khoảng năm trăm dặm^[16] con ạ.

- Vậy ở đó người ta không biết về... Xtivơ và... - Nó kìm lại lời nói cuối cùng, đột nhiên hít mạnh.

- Về Xtivơ và mẹ ư? Entơni ạ, chẳng ai biết đâu.

- Con xin lỗi mẹ, - nó nói, đầy vẻ hối lỗi, nhưng không ngăn nổi niềm sung sướng lộ ra trong giọng nói và ánh mắt. - Con không muốn xa mẹ, thật mà, mẹ ạ.

Nó nói thế, nhưng chỉ phút sau đã vừa đi ra phố vừa hò hét, vừa vui mừng tíu tít.

Một tuần lễ sau, Entơni chào từ biệt mẹ.

Để tránh những trở ngại có thể xảy ra về việc nhập trường mới của con trai mình và để đánh tan vài lời đồn đại có thể đã lan tới trước, Giogior phải cùng đi tàu hoả với Entơni. Anh muốn tỏ cho ông hiệu trưởng mới biết con anh có người bố thuộc dòng dõi người Anh, không còn bàn cãi vào đâu được.

Cả Meri và Xtivơ đều không ra ga tiễn. Người thổ dân giúp việc ở quầy rượu chở những chiếc vali của Entơni trong một chiếc xe nhỏ. Xtivơ không biết anh mình đi xa. Sợ nó làm ầm ĩ, bố mẹ không cho nó biết.

Khi nó phàn nàn về việc Entơni vắng mặt, Meri trả lời là anh Entơni “đi xa ít lâu, sẽ sớm trở về”. Xtivơ chấp nhận chuyện này, chẳng hỏi thêm.

Sau đó không lâu, Meri dẫn Xtivơ về thăm mẹ ở cảng Êlidabet. Nó không biết mẹ sẽ để nó ở đấy.

Từ ngày lấy chồng, đây là lần đầu tiên Meri về thăm nhà. Cả nhà đều vui mừng gặp hai mẹ con. Khi mọi người hỏi về Entơni, Meri giữ thái độ dè dặt và kín đáo.

Một tuần lễ sau, chị ra đi. Xtivơ đã đánh bạn với bọn trẻ láng giềng. Lúc mẹ lên đường, Xtivơ đang xem gà nở ở nhà bên cạnh. Meri cảm thấy thẳng bé chú ý đến con gà mái ấp và lứa con, sẽ bớt xúc động lúc xa mẹ.

Chị trở lại Xtomhóc, trở về với ngôi nhà trống trải cùng với một cuộc đời trống trải, tâm trí lúc nào cũng hướng về đứa con đầu lòng.

Thời gian không xoa dịu được nỗi chán nản ban đầu phải xa hai đứa con, vì chẳng có nơi nào để Meri hướng suy nghĩ của mình vào nữa; mà ngược lại, ngày giờ cứ gieo nặng lên nỗi niềm lo lắng của chị.

- Chao ôi, em ước gì những ngày nghỉ tháng Bảy đến ngay bây giờ, - chị cứ nói mãi thế làm cho Giogior phát cáu.

- Em lúc nào cũng ru rú ở nhà. Sao em không đi đây đó? - Giogior hỏi vào một đêm anh về nhà sau khi quây rượu đã đóng cửa.

- Đi đâu cơ?

- Sao em không đi thăm viếng người quen?

- Chẳng hạn ai cơ?

- Bà Sotơ đấy. Mới tối nay, ông Sotơ bảo anh là vợ ông ta đã mời em đến nhà uống trà ba lần, mà lần nào em cũng lấy cớ này cớ nọ để thoái thác.

- Vâng, đúng thế. Mới tuần qua, bà ấy lại gửi giấy mời, nhưng anh Giogior, em làm sao mà đi được?

- Sao lại không?

- Chao ôi, em không thể đi được. Anh biết rõ điều đó. Em chỉ thấy là không thể đi được.

Giogior nhún vai, châm tẩu thuốc.

- Thôi được, như thế cũng chẳng làm cho anh dễ chịu hơn, - anh nói. - Tình hình công việc hiện nay không ổn lắm.

Meri nhìn chồng lo lắng, Giogior nói lời mờ:

- Anh không còn trẻ nữa.

Meri nhìn thấy mái tóc của chồng đã hoa râm, chị biết sức khỏe của anh ngày càng suy, sức lực rõ ràng đã bắt đầu giảm. Nếu anh yếu quá không tiếp tục đi làm được, thì chuyện gì sẽ xảy ra cho Entơni? Ai tiếp tục nuôi nó ăn học?

- Giogior thân yêu, anh phải chú ý đến sức khỏe chứ. Em thấy gần đây anh ăn uống chẳng kiêng khem gì lắm.

- Chao ôi, kiêng với khem! Em cũng biết là anh vẫn thận trọng trong việc ăn... và uống. Chuyện rắc rối đâu phải ở đó.

- Vậy ở đâu hả? Còn cái gì khác nữa? Bảo cho em biết đi!

- Anh cho rằng khách sạn Đại Bàng không còn được mọi người lui tới như trước nữa. Nhiều khách hàng của ta hiện giờ đang tới bên Sao Vàng.

- Sao lại thế?

- Anh không biết. Hôm nay Hundơ nói với anh chuyện đó. Ông ta bảo nếu chúng ta không cố đưa Xtivơ vào trường Xtomhóc, thì mọi chuyện vẫn đâu vào đấy cả. Bây giờ, mọi người ở thị trấn này đều biết anh có một người vợ da màu, và nghiêm trọng hơn nữa, họ cứ bàn ra tán vào về chuyện đó luôn.

- Anh hẳn rất hối tiếc vì đã lấy em, - Meri thốt lên không kìm lại được.

Với một cử chỉ nóng nảy, Giogior trả lời:

- Sao em cứ nói vậy, anh đâu có hối tiếc!

Những năm tháng trước đây, bạn bè của Giogior đã sẵn sàng bỏ qua việc anh lấy một phụ nữ da màu. Nhưng bây giờ, chuyện riêng tư của gia đình Grêom đã trở thành đề tài bàn tán trong thị trấn, và chẳng ai có thái độ thông cảm với tấn bi kịch của họ. Quả vậy, có một phong trào tự phát lên án những cuộc hôn nhân khác chủng tộc, và khinh miệt những ai không tỏ thái độ chê trách các cuộc hôn nhân đó. Thậm chí một số người còn ám chỉ bà mẹ của Bốp là một "mụ thân da đen". Hành động chính thức của những người nắm quyền ở trường Xtomhóc là một dấu hiệu để mọi người chớp lấy làm theo. Bởi vì hai đứa bé ấy đã bị đuổi khỏi trường nên nhiều người xưa thường lui tới khách sạn Đại Bàng đột nhiên tỏ thái độ là họ chưa bao giờ thật sự tán thành cuộc hôn nhân của Giogior.

Một đêm, Hundơ lại nói chuyện với Giogior. Đang tính toán các khoản thu nhập trong ngày, y quay sang Giogior vẻ mặt nghiêm nghị. Y nói:

- Công việc làm ăn đang lụn bại đấy.

- Đó là do nạn suy thoái ở vùng này, - Giogior trả lời. Anh e ngại nhìn Hundơ.

- Hừ, đừng nói nhảm! Đừng bịa đặt như vậy! Tất cả khách hàng của tôi hiện giờ đều tới bên Sao Vàng.

- Không phải tất cả, thưa ông Hundơ, vẫn còn một số đến đây.

- Thế đấy, thu nhập cứ giảm dần. Đúng là có qua thử thách mới biết dở hay. Cơ sở này

không còn sinh lãi cho tôi chút nào.

Giogior đưa mắt nhìn Hundơ rồi nhìn cái két sắt ở góc phòng. Chủ anh đã vớ bẫm một cơ đồ kha khá; y đã làm chủ được các trang trại, nắm được các kế ước cầm cố và các món tiền đầu tư khác - nhờ ai mà được lắm thứ như thế?

- Tôi cũng thấy rằng đời là một cuộc đấu tranh, - anh nói.

Hai tay đặt lên bụng, Hundơ nhìn Giogior, vẻ cân nhắc. Y nói:

- Giogior này, tôi rất lấy làm tiếc. Việc này làm tôi không vui đâu, nhưng tôi buộc phải bớt lương tháng của anh năm bảng.

Giogior quay người tránh Hundơ, và bắt đầu lau quây.

- Nay, anh thấy thế nào? - Hundơ hỏi.

Y biết rằng, Giogior được ưa thích, khó kiếm được một người như anh thế chân.

Giogior đã có ý định thách thức Hundơ. Nhưng anh nghĩ tới công sức tổn phí khi thay đổi việc làm và những khó khăn để có được đồng lương thích đáng ở nơi khác. Lòng anh chán ngán lắm rồi. Anh gọi ý:

- Giảm ba bảng thôi, thế đủ rồi.

Hundơ tì cằm vào cái hình chữ V do ngón trỏ và ngón giữa tạo thành và suy tính. Cuối cùng, y lên tiếng:

- Thôi được, Giogior, chúng ta thoả thuận thế!

Khi Hundơ ra ngoài, Giogior đi theo và ngăn Hundơ lại ở sân. Anh nói khe khẽ:

- Ông Hundơ này, tiện thể tôi xin nói. Chắc ông biết gần đây bà nhà lấy rất nhiều rượu.

- Tôi biết nó lấy gì rồi, - Hundơ trả lời.

- Miễn là ông biết cho, và ông đừng trách tôi, - Giogior đáp. Anh trở lại quây rượu.

Hundơ đi tìm vợ, chẳng mào đầu gì cả, y bảo thẳng:

- Nghe đây, Rubi, cô phải thôi cái trò uống rượu đi, có hiểu không?

- Anh định nói gì? - Rubi rít lên. - Tôi có uống đâu nào.

- Tối nay Giogior phàn nàn với tôi là cô cứ lấy rượu luôn. Cô nốc hết cả lời lẫn lãi.

- Hắn nói dối, tôi không bao giờ động đến rượu, chỉ trừ khi để tăng thêm sức những lúc tôi không được khoẻ. Hắn đang cố sức che đậy chuyện làm ăn đã hỏng bét, đó là lỗi của hắn. Lần nào nhìn hắn là khách hàng cũng nhìn thấy những thằn nhãi da màu nhản nhở của hắn. Đuổi hắn đi, tôi bảo anh thế đấy!

- Tôi sẽ đuổi cô trước tiên.

- Đúng đấy, - Rubi hét to. - Li dị tôi đi. Tôi sống với anh chỉ là sống một cuộc đời khốn khổ...

Hundơ đi ra, đóng sầm cửa lại.

Đêm đó, ở nhà, Giogior kể cho Meri nghe về cuộc trò chuyện với Hundơ. Anh bảo:

- Ông ấy muốn giảm lương anh năm bảng, nhưng anh đã thoả thuận chỉ giảm ba thôi. Anh lúc nào cũng sợ ông ấy sẽ tống cổ anh.

Trong một lúc, Meri tính đến việc gặp Hundơ và yêu cầu y nghĩ lại. Có lẽ những kỉ niệm xa xưa sẽ làm y cảm động chăng? Tuy nhiên, chị căm ghét cái ý nghĩ trông cậy vào đó, dù chỉ là ngấm ngấm.

Hơn nữa, chuyện ấy đã xảy ra quá lâu, có thể nó chẳng còn ý nghĩa gì đối với y nữa. Y có thể đuổi chị ra khỏi cửa như đuổi bất kì một người đàn bà da màu nào. Chị không chịu để người ta làm nhục mình.

Chị nói khẽ:

- Ta phải tiết kiệm hơn nữa. Các con phải được tiếp tục học hành, ta phải tìm một căn

nhà nhỏ hơn.

- Hay là đem căn buồng của các con cho thuê, em thấy thế nào? - Giogior gợi ý.

- Không người Âu lịch sự nào lại muốn ở chung mái nhà với chúng ta, còn cho một người da màu thuê thì dứt khoát là không, chỉ còn cách là chuyển chỗ ở thôi.

Và thế là họ chuyển đi. Họ mua một căn nhà nhỏ, lụp xụp ở một phố có nhiều người Âu nghèo hơn những người trước đây là hàng xóm láng giềng của họ; phố đó còn có cả ba gia đình da màu nữa. Nhưng Meri đã quá mệt mỏi trong cuộc đấu tranh chống lại thế giới thù địch, trong đó chị cảm chắc cái thua. Chị đành chỉ bằng lòng với những mơ ước về Entoni mà thôi.

Niềm vui lớn nhất của chị là nhận thư hàng tuần và viết những bức thư dài trả lời. Chị viết hai bức thư dài trả lời cho mỗi bức thư của Entoni, và bỏ ra hàng giờ đọc đi đọc lại thư của con, cố hình dung cuộc sống của nó.

XVII

Cuộc sống mới ở Uynơtơn đang lôi cuốn Entơni. Nó thích sống với các đứa trẻ khác trong nhà nội trú. Hồi ở Xtomhóc, nó thậm chí không được phép tới trường như một học sinh ngoại trú; ở đây nó thực sự ăn uống, ngủ nghỉ với các đứa trẻ người Âu, tất cả đều coi nó hết như chúng.

Càng ngày nó càng tự tin. Thoạt tiên, nhìn thấy một bức thư mang dấu bưu điện từ cảng Êlilabet nằm trong giỏ đựng thư, nó lén lút cầm lấy và giấu biến vào trong túi, dường như bức thư ấy có thể làm tiết lộ điều bí mật đáng sợ của nó. Những năm sau, nó cười gượng gạo nhận thấy thái độ trước kia của mình quả là rất không bình thường.

Entơni náo nức đợi thư mẹ. Những bức thư ấy đều chứa đựng những lời khuyên hợp lý và khích lệ.

Nó yêu mẹ nó như yêu một nhân vật trong truyện. Mẹ nó là một mối dây nối nó với những niềm vui trong quá khứ. Nhưng nó sợ giây phút phải về nhà gặp mẹ.

Chẳng bao lâu, Entơni đã có nhiều bạn bè. Nó giỏi các trò chơi; mùa bóng rubi vừa mới bắt đầu, nó đã được chọn làm tiền vệ cho đội A của thiếu niên dưới mười bốn tuổi.

Ngày tháng trôi đi, Entơni náo nức mong đợi kì nghỉ sáu tháng. Thời gian và không gian làm cho Xtomhóc dường như hấp dẫn hơn.

Meri đếm từng tháng, từng tuần, từng ngày và từng giờ, nóng lòng mong đợi Entơni về nhà.

Đến ngày giờ đó, chị vui sướng ra ga. Ở nhà, chiếc bàn trong nhà ăn bày đầy nào kẹo, nào bánh ngọt, nào nước quả, nào quả tươi, nào món rau trộn dấm, và bánh xốp kem.

Đoàn tàu phụt khói chạy vào ga, chị nhìn thấy con trai mình, máu thịt của chị. Chỉ một thời gian ngắn nó đã cao lên biết bao, đẹp trai biết bao! Chị chạy lên phía trước, vừa gọi tên nó, vừa vẫy mùi soa.

Entơni rúm người lại khi nhìn thấy mẹ. Đứng cạnh nó trong hành lang toa xe là một bà có học thức, lịch sự và tao nhã. Trên chiếc tàu, bà ta tỏ ra thân mật với nó; lúc này bà ta bảo:

- Kìa, có ai đang vẫy cậu kìa...

Toa xe của Entơni đi qua chỗ Meri, chị háo hức chạy theo, hỗn hển vì xúc động. Lớp phấn đánh trên mặt chị không thể giấu màu da đen của chị. Trông chị rõ ràng là một phụ nữ da màu.

- Hẳn là... đó là người đầy tớ mẹ cháu sai ra đón cháu, - Entơni nói, đồng thời cảm thấy khinh mình vì lời nói dối nhẩn tâm và vô tác dụng đó.

Meri đã đuổi kịp toa xe khi đoàn tàu chạy chậm lại.

- Entơni, Entơni ơi, con thân yêu, - chị gọi. - Entơni của mẹ đã trở về.

Entơni cảm thấy có thể chết được vì xấu hổ.

- Đừng làm rối rít lên thế, mẹ, - nó thì thầm lúc đã ở trên sân ga, sau khi Meri đã hôn nó. - Con chỉ mới xa nhà có một thời gian ngắn thôi mà.

Meri thường ngày vốn rất nhạy cảm, đã cho thái độ lạnh nhạt của con mình là do tính nhút nhát, e thẹn của nó. Mấy ngày sau, ảo mộng của chị đã tan tành.

Entơni bối rối khi thấy hiện giờ bố mẹ sống trong một khu cùng với một số dân cư da màu. Nó không có Bốp để chơi cùng, vì gia đình nhà Sotơ đi nghỉ ở xa.

Sau hôm nó trở về, Meri bảo Entơni đi mua sắm với chị, nhưng nó lấy cớ nhức đầu không đi. Nó bao giờ cũng tìm một lí do nào đó để không đi cùng với mẹ ra phố.

Meri phải đi một mình.

Sáu tháng sau, Entơni lại về nhà. Lần này, thái độ dường như còn tồi tệ hơn. Nó suy nghĩ ủ ê hàng giờ dằng dặc và chỉ nói với Meri khi thật cần thiết. Tuy vậy, cũng có một điều làm nó vui thích là Xtivơ còn quá ít tuổi nên không thể một mình về Xtomhộc; vì Entơni khiếp sợ cuộc sum họp không thể tránh khỏi với em trai mình.

Mãi hai năm sau, Xtivơ mới về thăm nhà lần đầu tiên. Nó trở về nhà vì được nghỉ dài ngày trong tháng mười hai; một giáo viên da màu đi tàu cùng nó hầu hết đoạn đường, đã giúp đỡ, săn sóc nó.

Thoạt đầu Xtivơ gặp lại Entơni, nó đưa mắt nhìn xuống, và quá nhút nhát không nói gì được. Nó theo mẹ vào một buồng khác. Nó nói, vẻ ngạc nhiên.

- Entơni là một đứa bé da trắng. Con quên mất.

Khi đã dần quen với Entơni, nó bắt đầu hỏi anh đủ chuyện.

- Tất cả học sinh trường anh đều là da trắng à? - nó hỏi.

- Phải. - Entơni trả lời cộc lốc, mắt vẫn để vào cuốn sách đang đọc.

- Ở trường em, tất cả học sinh đều giống em. Chúng đều là da màu.

Entơni cầu nhàu.

Xtivơ tiếp tục hỏi:

- Trường anh có tốt không?

Entơni ngược lên cái kính:

- Có, rất tốt. Bây giờ, hãy để cho tao đọc sách, được không?

Xtivơ ngồi xuống nền nhà, dùng bút chì bắt đầu vẽ, nó nói:

- Trường của em không tốt đâu. Anh Entơni này, em ước gì cũng là da trắng như anh.

Meri nhận thấy những điểm khác nhau giữa hai đứa con ngày càng rõ ràng hơn. Entơni, không có bạn bè ở Xtomhộc, cảm thấy cô đơn và khổ sở; còn Xtivơ thì sung sướng khi ở một mình. Entơni mạnh mẽ và khoẻ khoắn, thích ở ngoài trời; còn Xtivơ có thể bỏ ra hàng giờ luyện tập chơi đàn violông, chiếc đàn ông ngoại ở cảng Êlidabet cho nó.

Meri cũng chú ý thấy những lúc vui tươi nhất của Entơni là khi Giogior ở bên nó, đặc biệt là khi bố con nó đi ra thảo nguyên. Ấy thế mà Giogior chưa hề lần nào viết thư cho nó suốt thời gian nó sống ở Uynơton.

Thỉnh thoảng, chị cũng bắt gặp Entơni nhìn chị dăm dăm, vẻ tò mò và như muốn phân tích gì đó.

XVIII

Thư của Entoni từ trường gửi về đều ngắn và viết vội. Mỗi bức thư chỉ chứa một câu như thế này: “Tuần này không có tin gì”. “Chuông báo giờ tự học một phút nữa sẽ vang lên, nên con phải ngừng bút”. Chị biết học sinh đều được dành một số thời gian vào các chiều Chủ nhật để viết thư, và bao giờ chị cũng nhận được thư của Entoni vào các ngày thứ Tư.

Như người đào bới kim cương hăm hở xem xét từng lớp sa khoáng tập trung nhất, các ngọc thạch anh, đá checto^[17], ngọc thạch lục để tìm ra kim cương, mang lại của cải và hạnh phúc cho mình, Meri cũng tìm kiếm qua từng câu từng chữ cũ rích lặp đi lặp lại trong mỗi bức thư, mong thấy được một dấu hiệu tình cảm tự nhiên nào đó, nhưng chẳng bao giờ tìm thấy.

Chị luôn luôn tìm mọi lí do để bào chữa cho con trai mình. Trẻ thơ, chị bảo Giogior, chỉ nghĩ cuộc sống riêng của chúng mà thôi. Nhưng sự thật hải hùng nằm sâu ngay trong con người chị.

Chị không lấy làm ngạc nhiên khi Entoni viết rằng nó sẽ không về nhà vào dịp nghỉ giữa năm học. Ở phần tái bút trong một bức thư, nó bảo là sẽ đến nghỉ nhà một người bạn ở Uyndonit. Nó viết: Mẹ ơi, con tin chắc mẹ sẽ không bận tâm. Chỉ kì nghỉ này thôi. Kì tới chắc chắn con sẽ về nhà. Đi tìm hiểu miền quê khi có dịp cũng là phải lẽ thôi, phải không mẹ?

Sáu tháng sau, Entoni viết thư báo là không về nhà trong dịp nghỉ lễ Noel tới.

Meri kể lại với chồng, Giogior hỏi:

- Thế lần này cái thằng ranh ấy định đi đâu?

- Tới một trang trại. Một người nào đó tên là Duy Toa. Nó bảo chỉ cách Uynton một quãng ngắn. Chúng nó sẽ đi xe đạp đến. Đây này, anh thử đọc mà xem.

- Còn Xtivơ bao giờ sẽ về đây nghỉ? - Giogior hỏi khi nhận bức thư từ tay vợ.

- Trong ba tuần nữa.

Giogior đọc nhanh bức thư rồi lên tiếng:

- Dù sao em cũng phải thú nhận là Entoni biết cách cư xử. Nó hẳn phải là đứa kết bạn dễ dàng. Và bạn bè nó hình như bao giờ cũng muốn làm mọi việc cho nó.

- Vâng, nhưng bạn bè nó không nghĩ rằng nó sẽ mời họ về đây ư?

- Tất cả những ai nó đưa về đây đều được đón tiếp nồng nhiệt.

Meri nhìn đi chỗ khác, làm ra vẻ không biết đến lời nhận xét của chồng, còn Giogior nhận thấy mái tóc của vợ mình đã bạc khá nhanh. Nếp nhăn trên mặt chị rõ nét hơn, hai má lõm xuống, gò má cao hơn.

Phải, Giogior nhủ thầm, ít có người mẹ nào đau khổ hơn Meri. Sao anh lại ngờ nghệch đến thế, sao lại đưa ra những lời gợi ý dẫn đến để làm vợ mình thêm buồn phiền thất vọng? Cứ làm như Entoni muốn đưa bạn nó về nhà ấy!

- Entoni cũng sẽ không về nhà vào tháng Sáu, - Meri dịu dàng nói tiếp. - Như vậy, đến mãi tháng Sáu sang năm chúng ta mới gặp lại nó, những mười tám tháng nó mới về thăm nhà. - Chị đưa mắt lơ đãng nhìn ra ngoài cửa sổ. - Chúng nó bây giờ chỉ biết có một việc thăm viếng nhau thôi.

- Ô, đúng rồi, - Giogior nói, - hơi nhún vai nóng nảy khi trả lại vợ lá thư, - con nó gặp gỡ người này người nọ cũng là điều tốt thôi.

Meri không trả lời, chị mãi nghĩ đến những năm tới khi con trai chị sẽ chỉ còn là một kẻ xa lạ đối với chị mà thôi.

XIX

Khi Entoni và Piê đạp xe đến gần trang trại, mặt trời đang lặn xuống phía sau các ngọn đồi.

Piê trở các mốc ranh giới, và khi hai đứa thả cho xe lao xuống thung lũng, thì hết hàng cây ăn quả này đến hàng cây ăn quả khác lướt qua mắt chúng. Những hàng cây giacaranda ở hai bên đường đang nở hoa, gặt gù, có vẻ kì dị. Mặt đất rải rác những cánh hoa giacaranda mỏng manh; và mỗi khi gió thổi, một dòng thác nhỏ, màu hoa cà, mỏng mỏng từ trên cành trút xuống.

Entoni và Piê đạp xe chậm chậm qua một cánh đồng dưa hấu, những quả tròn màu xanh nhô lên trên lớp lá rộng, phẳng phiu. Đến trang trại, một ngôi nhà Hà Lan kiểu cổ rộng lớn có mái rạ dài và hàng hiên rợp bóng bao quanh, hai đứa xuống xe, một người đàn ông trung niên, to lớn, râu ria rậm rạp có đôi mắt xanh và khuôn mặt rậm nắng đi ra, khi nghe thấy tiếng chuông của Piê, Piê buông xe lao tới.

- A, ba, đây là bạn con, Entoni, con đã viết thư kể cho ba rồi đấy.

Ông Duy Toa bắt tay nồng nhiệt và dẫn hai cậu học sinh vào phòng khách. Ở đây, Entoni gặp mẹ bạn mình cùng với hai anh em trai của bạn là Thiô và Jeni.

Rồi một cô gái bước vào.

Piê đi ngang qua phòng và hôn cô gái đó. Piê tưởng như rất sung sướng gặp lại cô ta. Nó kéo Entoni về phía trước:

- Để mình giới thiệu cậu với em gái của mình, cô Ren.

Entoni nhìn mái tóc màu mật buồng lông, quanh cặp mắt hung hung. Hai người đắm đắm nhìn nhau giây lát. Ren không cao so với những người khác trong gia đình, và về nhiều mặt cô cũng không giống họ. Trong khi Piê thân mật và cởi mở, thì Ren dường như xa cách lạ lùng. Đôi mắt cô long lanh mở to, xé lên ở đuôi.

Ren đưa mắt rất sắc nhìn Entoni khiến anh chàng cảm thấy ngượng ngùng, lúng túng. Khi Entoni bắt tay Ren, cô mỉm cười từ tốn. Entoni không thể không so sánh Ren với những người trong gia đình cô. Khác với họ, giọng của Ren không mang chút dấu vết nào của giọng nói Africain^[18]. Cô nói khoan thai, phong thái nhịp nhàng, biểu lộ lòng ái mộ dạt dào đối với người tiếp chuyện.

Mọi người đi ăn bữa tối.

Trong buồng ăn, họ ngồi quanh một chiếc bàn lớn. Trên tường treo chân dung ông bà tổ tiên. Cũng có một bức mô tả một đám đông thổ dân cầm giáo mác tụ tập trong khu đất chẵn nuôi vầy quanh một nhóm người Bô. Entoni căng mắt nhìn dòng chữ phai mờ phía dưới: Dingaan giết Piê Riétiep.

Trên chiếc khăn trải bàn trắng muốt, không một vết bẩn có bày bánh mì, bơ, mứt quả, phomat nhà làm lấy, và một bình thủy lớn đựng sữa nổi bọt.

Claxin, một người Hôtentô già, bung tiếp vào món trứng rán và món sườn; mọi người đều ăn ngấu nghiến.

Rồi đến cà phê đựng trong những tách lớn.

Ông Duy Toa với lấy cuốn Kinh Thánh đặt trên bệ lò sưởi rồi đọc rất quan trọng bằng tiếng Africain. Mọi người ngồi thành kính cho đến khi ông Duy Toa gấp cuốn Kinh Thánh lại, rồi cầu kinh.

Ở hàng hiên, Piê và Entoni trò chuyện thân mật.

- Tôi có nhiều anh chị em lắm, anh thấy đấy... - Piê mở đầu.

- Định mang cả gia phả nhà ta ra kể cho anh ấy sao? Tất cả những điều bí mật ghê gớm sao? - Ren nói khi bước đến gần họ. - Nếu anh Piê định kể cho anh nghe thì phải đến hết đêm, - Ren nói với Entoni. - Chúng ta dạo chơi thì hơn.

Ren thân mật khoác tay cả hai người, coi Entoni như anh trai mình.

Họ đi dạo bên ngoài vườn quả, bước qua con đập ngập ánh trăng trắng bạc, rồi ra thảo nguyên. Đây đó, có một đồng lửa lớn hắt những bóng đen nhảy nhót lên vách các túp lều, và tiếng những người thổ dân nói to vang trong đêm hè.

Đó là một khoảnh khắc kì diệu đối với Entoni.

- Cô bao nhiêu tuổi, cô Ren?

- Tên thật tôi là Rigiainơ.

- Xin lỗi.

- Không sao, gọi tôi là Ren cũng được. Thế lần đầu tiên gặp con gái anh cũng hỏi tuổi họ sao?

Entoni không trả lời; thấy Entoni bối rối, Ren cười to:

- Tôi mười lăm, còn anh?

- Tròn mười sáu... Thế cô học ở trường nào?

- Ở Kêp Tao.

- Ren được gửi đến Kêp Tao vì cô tôi dạy học ở đó, - Piê nói. - Trong gia đình chúng tôi mọi người đều tối dạ, chỉ trừ cô ấy.

- Hãy lo cái thân anh đi đã, - Ren nói. - Anh cũng có thể học giỏi, nếu như anh chịu khó.

Họ quay về nhà rồi đi ngủ. Hai người bạn ngủ chung một phòng.

- Bức vẽ kia là cậu à? - Đang cởi quần áo ngoài, Entoni ngừng lại xem một bức kí họa treo trên tường.

- Đúng đấy. Ren vẽ trong kì nghỉ lần trước.

- Tuyệt lắm, mình không ngờ cô ấy biết vẽ.

- Ô, em gái mình có nhiều tài vật lắm! Rồi cậu sẽ thấy!

Piê tắt nến, mắt Entoni vẫn còn vương vấn nhìn ánh đỏ ở đầu bắc, sợi khói xám ngoàn ngoèo, ánh sáng mờ mờ chập chờn giữa các múi tôn và các góc xà gỗ ở phía trên, tất cả đều chìm vào bóng đêm, chỉ còn lại mùi sáp thoang thoảng.

Chẳng mấy chốc, Piê đã ngủ say. Dù mệt nhọc vì đạp xe, nhưng Entoni trần trọc mãi. Gió đêm về thổi qua cây sồi già, làm lá cành đập vào mái tôn rầm rĩ. Entoni bâng khuâng nghĩ đến cô em gái Piê.

XX

Những ngày sau, Entơni bám riết lấy Piê và lảng tránh Ren. Entơni tập cưỡi ngựa, lúc đầu thật khó khăn, người cứ cứng đờ, sau quen dần và đã có thể cùng với Piê hay một mình phi ngựa trong thảo nguyên. Thỉnh thoảng Ren cùng đi với họ, nhưng hình như cô ấy thích cưỡi ngựa một mình.

Một buổi sáng, sau một lúc lâu chạy nước kiệu nhỏ, Entơni đâm ra mơ mơ màng màng khi ngẫm đầu con ngựa chậm rãi gập gù theo nhịp bước khoan thai. Không gian yên tĩnh, âm thanh duy nhất là tiếng vó ngựa gõ đều đều trên thảo nguyên khô cứng. Các đỉnh núi xa xa hiện ra như một bức khảm với những gam màu nâu và phớt tím hoa cà, chen lẫn những mảng đỏ tía ngập đầy các thung lũng và ven núi. Những triền núi thấp lung linh trong hơi nóng, các đường viền của chúng rung rinh như hình phản chiếu dưới mặt hồ.

Trong niềm sung sướng được sống một mình, Entơni hít đầy ngực không khí ban mai tinh khiết, há miệng hét to: "Hulô... a!" Nghe tiếng hét, con ngựa Blexơ của Entơni phi nhanh; tiếng vọng hắt lại từ đỉnh một ngọn đồi gần đây được ánh nắng rực rỡ nhuộm thành màu đồng.

Con Blexơ đi chậm lại.

Entơni lại hét to. Lần này, nó không giật mình nhưng ngọn đồi dội lại như hai tiếng vọng kế tiếp nhau, tiếng sau hoàn toàn khác tiếng trước, hết như tiếng người bắt chước tiếng chó sủa.

Entơni nhìn thấy hai con khỉ mồm chó đang đi chậm rãi không xa lắm.

Rồi Entơni nghe thấy tiếng ngựa phi nước đại ở xa xa, và chỉ lát sau Ren xuất hiện từ sau một ngọn đồi khác. Mái tóc Ren tung bay phía sau như một chùm tơ vàng trang sức.

- A, - Ren lên tiếng khi dừng ngựa bên cạnh Entơni. - Anh không sợ chứ?

- Tất nhiên là không! - Entơni trả lời phật ý.

Ren hét to, hai con khỉ mồm chó chạy vào bụi rậm.

Hai người cho ngựa phi nước kiệu qua một chỗ uốn khác. Hai con hươu đực nằm trong lũng sân giật mình nhảy vọt qua bụi cây, vừa chạy vừa nhảy trên đường dốc.

Đường dốc, ngựa leo chậm chạp. Cuối cùng, họ tiến vào một thung lũng, cây cối rậm rạp.

- Buộc ngựa ở đây, - Ren nói, - đi theo em. Đường này ngựa không đi được. Em sẽ dẫn anh tới vườn Địa Đàng. Không phải vườn Địa Đàng thật đâu, anh chàng ngốc ơi! Chỉ là tên em đặt ra thôi mà.

Entơni theo Ren vượt qua những rễ cây chằng chịt, cỏ rậm rạp, các thảm lá và các bãi rêu xanh mềm mại. Những cây cao, vỏ phủ đầy địa y và rêu, che khuất mặt trời, chỉ để vài tia nắng xuyên qua vòm lá.

Lần qua tầng cây thấp rậm rạp, họ tới một hẻm núi dương xỉ mọc đầy. Có đủ các loại, từ những cây dương xỉ to lớn, khoẻ khoắn cho tới các mạng dương xỉ đuôi chồn nhỏ bé và mảnh dẻ. Entơni nghe thấy tiếng nước chảy, Ren dẫn Entơni tới một dòng suối nước vọt ra và len lỏi giữa các tảng đá mòn màu gỉ sắt. Họ quỳ xuống, ghé miệng sát mặt nước uống cho đã khát, Ren gọi Entơni đến ngồi trên một gốc cây đổ bên một hồ nhỏ, có một thác nước con đang trút nước xuống.

- Có thể bơi được đấy, nhưng mùa hè nước cũng khá sâu. - Ren lên tiếng.

Entơni gập đầu.

Một làn gió hiu hiu lay động vòm cây phía trên, mấy chiếc lá nâu đỏ rơi xuống mặt nước, trôi về phía những tảng đá mòn.

- Em thường bơi ở đây, - Ren nói, - khi nóng bức vì phi ngựa. Nào cởi quần áo ra đi. - Ren nhìn Entơni, mỉm cười. - Đừng sợ. Anh lại phía sau tảng đá kia, em đến sau tảng đá này. Xong xuôi, anh lội xuống trước... đừng có mà nhào xuống! Có nhiều đá ngầm đấy... và rồi

kêu to lên nhé... Lúc đó, em sẽ xuống nước... Anh không cần nhìn nhieéc gì cả, rõ không?

Xuống nước, Ren bơi quanh quần trong một khoảng hẹp, hầu như không để ý gì tới xung quanh. Entơni cảm thấy xấu hổ vì những ý nghĩ thoáng qua.

Khi trở lại đứng sau tảng đá, lấy tay lau khô người, Entơni cảm thấy khổ sở và thấp kém, đồng thời biết rằng có một điều gì đó trong tâm hồn người thiếu nữ này đã làm mình xúc động sâu sắc. Đó không phải vì cô ta rất xinh đẹp. Entơni từng gặp ở Uynơtơn những cô gái đẹp hơn. Đó là cá tính của cô ta, nhân cách của cô ta, cái tôi của cô ta, vừa hấp dẫn vừa làm Entơni bối rối.

- Một ngày nào đó anh phải đến đây vào mùa đông, - Ren lên tiếng khi họ bắt đầu trở lại cho buộc ngựa, - khi đó em sẽ đưa anh trèo lên cao hơn thung lũng này, đến chỗ có các thác nước đóng băng thành các pho tượng cẩm thạch vững chắc.

- Thế thì thích lắm, - Entơni náo nức nói.

Họ phi nước kiệu trở về. Ren chỉ cho Entơni những nơi mình biết, kể cho Entơni về các đỉnh núi xa xa: khi các đám mây tách chúng khỏi chân núi, chúng nom như các kim tự tháp trôi bập bênh trên trời; cô kể về dân miền núi trèo lên các đỉnh núi ấy vào mùa đông khi có tuyết phủ, và về người thổ dân dẫn đường, có giọng nói khi đổi từ giọng trầm sang giọng kim thì cách xa hàng dặm ta vẫn có thể nghe thấy.

Rồi bằng một giọng nói khẽ hơn, vì tiếng ồn ã của hai con ngựa làm cho Entơni hầu như không nghe thấy, Ren nói thêm:

- Em không biết vì sao anh lại là người đầu tiên được em dẫn tới vườn Địa Đàng của em đây.

XXI

- Entơni, tối nay cùng đi với chúng mình không? - Piê hỏi, cậu ta cầm một khẩu súng thể thao, còn tay kia cầm chiếc đèn bão.

- Các anh định đi đâu?

- Đi bắn thỏ.

- Được, tôi thích lắm, - Entơni trả lời, nhìn Ren.

Ren quay gót bước vội vào nhà. Entơni muốn dùng tất cả thời gian sống tại trang trại này để ở bên Ren, nhưng lại đi với ba anh em Piê vì bốn phận.

Sáng hôm sau, trong bữa điểm tâm, Ren hầu như không nói gì.

Sau bữa ăn, Entơni thấy Ren đang đọc sách trong vườn bèn hỏi:

- Tôi ngồi cạnh đây được không?

Ren trả lời, vẫn không nhìn lên:

- Tuỳ anh.

Entơni ngồi xuống lớp cỏ mềm mại bên Ren.

- Cô không bức mình chứ?

Ren lắc đầu, vẫn tiếp tục đọc.

- Cuốn sách đó hay không?

- Không đặc sắc lắm.

- Hình như cô thấy nó lí thú hơn tôi.

Ren gấp sách lại.

- Trên đời này, sự tàn nhẫn, độc ác có quá nhiều rồi. Tôi căm ghét việc giết chóc những sinh vật vô tội.

- Nhưng thỏ là loài có hại mà, - Entơni nhẹ nhàng nhận xét. - Chúng phá hoại vườn rau.

- Tất cả bọn anh đều có vẻ rất hăm hở với chuyện giết chóc, - Ren đáp lại. - Chuyện đó làm tôi ghê tởm. Thế mà tôi cứ tưởng anh khác kia. Làm ơn để tôi ngồi một mình. Tôi xem sách.

- Xin lỗi, nếu tôi ở đây là thừa, - Entơni nói xằng, rồi đứng dậy đi qua bãi cỏ mềm.

Đó là buổi tối thứ Bảy, chiếc đồng hồ nhỏ đặt ở cái giá trên lò sưởi vừa điểm chín tiếng. Từ sáng đến giờ, Meri chưa gặp lại chồng. Vào các ngày thứ Bảy, Giogior không về nhà ăn trưa, vì anh rất bận.

Meri vào buồng, chị biết phải hơn mười một giờ đêm Giogior mới trở về. Do đó chị ngạc nhiên khi nghe có tiếng lách cách ở cổng và tiếng chân bước trên con đường vào nhà, rồi tiếp đến tiếng gõ cửa khe khẽ, lén lút. Meri không bao giờ có khách đến thăm, cảm thấy sợ hãi. Chị lên tiếng:

- Ai đấy?

- Suyt! - Một tiếng thì thầm đáp lại. - Tôi đây mà. Vợ Hundơ đây mà.

Meri mở cửa, vợ Hundơ nhón chân đi vào, ngón tay trở để trên môi.

- Phòng khách ở đâu? - Chị ta ghé vào tai Meri hỏi. Một mùi đinh hương sục nức bao quanh người chị ta.

Nhìn vợ Hundơ, chẳng ai lại không tin là chị ta đã nốc rượu bữa bãi. Mắt chị ta trừng trừng, mặt đỏ gay. Meri không thể nhớ là đã nhìn thấy nụ cười của vợ Hundơ bao giờ chưa, nhưng hiện giờ chị ta đang cười mà.

- Lạ quá, chị Meri, chỗ chị ở thế này đây, - vợ Hundơ nói, giọng kể cả. Meri nhìn chị ta chăm chăm.

- Tôi chỉ tình cờ đi qua đây, bèn rẽ vào.

- Bà thật tốt quá, bà dùng một chén trà nhé?

- Có lẽ để tí nữa đã. Tôi chắc chị không có thứ gì uống mát nhỉ?

- Tôi e chỉ có nước lạnh thôi.

- Thế là tốt lắm rồi. Tôi quen uống nước lạnh, mặc dù bác sĩ khuyên nên dùng một chút rượu brendi, vì cái dạ dày của tôi mà. - Vợ Hundơ chăm chăm nhìn cái mảng tường bị nước ở mái rỉ xuống tạo thành những khoảng mốc đen xấu xí, rồi nói thêm:

- Tôi có cái dạ dày tồi lắm.

- Tôi không có rượu trong nhà, - Meri nói, vẻ xin lỗi.

- Chồng chị chắc có thể mang một ít về nhà chứ.

- Tôi lấy làm tiếc vì chúng tôi không đủ tiền mua.

Vợ Hundơ cười khinh khỉnh. Chị ta nhìn Meri với vẻ làm duyên làm dáng, rồi lại cười khinh khích. Màu đỏ ở mặt đã bắt đầu nhạt đi, trông chị ta giống như một chiếc đầu lâu đang cười:

- Đây, chị ạ, - vợ Hundơ nói, - cậu con trai của chị đang học hành rất khá ở Uynơton, có phải không nhỉ?

- Ở Uynơton?

- Phải, cậu ta ở đấy, có phải không?

- Ai bảo bà thế?

- Chồng chị không nên để thư từ bày ra trước mắt mọi người. Sẽ có chuyện đáng tiếc nếu có kẻ nào viết thư báo cho ông hiệu trưởng biết là mẹ cậu bé, chúng ta cứ tạm nói như thế, hơi đen một chút, và đùa em cậu ta đen hơn chút nữa.

- Nếu bà đến đây để lăng nhục tôi, - Meri giận dữ nói, - thì bà nên đi ngay tức khắc.

- Đừng giận dữ như thế, chị bạn thân mến, - vợ Hundơ dịu dàng dỗ dành. - Điều bí mật của chị vẫn sẽ là bí mật. - Chị ta gật đầu cười. - Mà này, nếu có lộ bí mật thì cũng đáng đời thằng bé. Thiên hạ nói nó xấu hổ vì chị. Đáng căm phẫn, đáng căm phẫn thật, sau khi chị đã lo lắng cho nó bao nhiêu chuyện.

Chị ta đứng dậy.

- À này, chị có thể bảo chồng chị thỉnh thoảng cho tôi lấy một chút rượu brendi được không, anh ấy nể chị mà. Ông Hundơ nhà tôi rất hẹp hòi.

Vợ Hundơ nắc đột ngột.

- Ối giời ơi, cái chứng bệnh ợ nóng nó hành tôi đây này, - chị ta nói, rồi chỉ vào bụng trên Meri. - À này, chị nom đây ra một chút đấy. Chị lại có chữa à?

Meri không trả lời, riêng bộ mặt chị lộ rõ nỗi căm giận và sự chịu đựng cao độ - món quà mà những năm tháng cay đắng đã ban cho chị.

- Tôi mong là không phải thế. Công việc kinh doanh chẳng bao giờ cho phép chuyện ấy. Chúng tôi sẽ đuổi chồng chị. - Vợ Hundơ lại nhe răng cười. - Tôi chỉ nói đùa một chút thế thôi. Bây giờ, tôi phải về. Nhớ bảo anh ấy, đừng quên đấy nhé!

Entoni khổ sở khi bị Ren trách móc. Chỉ giọng nói và ánh mắt của Ren mới có thể làm khuấy nổi buồn ấy. Entoni đi xuống con đập, bước dọc theo bãi cát nhợt màu ở bên cạnh. Những ý nghĩ hiện ra trong đầu óc, Entoni tô điểm thêm bằng âm điệu và vận luật.

Entoni vội trở về phòng mình và ghi lại những câu đã hình thành trong óc. Cau mày, Entoni sửa lại đôi chút, rồi viết tiêu đề: Gửi một thiếu nữ đa cảm. Entoni đặt tờ giấy trên bàn gương trang điểm của Ren, đoạn vội vã rút lui, lòng xúc động, bồn chồn. Trong bữa ăn tối, Ren giữ vẻ bí hiểm khó hiểu. Nhưng khi ánh mắt hai người thoáng gặp nhau, Entoni

thấy mắt Ren dịu dàng, tươi cười.

Sau khi cầu kinh, Entơni đi ra vườn. Ren đến với Entơni như chờ đợi.

- Cảm ơn anh Entơni. - Giọng Ren dịu dàng như làn gió nhẹ. - Em thích thơ anh.

- Ren đã tha thứ cho tôi? - Entơni hỏi.

- Tất nhiên rồi. - Ren cầm bàn tay Entơni, bằng một cử chỉ thân mật siết chặt lấy.

Những ngày tiếp sau, họ thường cùng nhau phi ngựa, và trong khi ngựa nghỉ ngơi, họ đọc cho nhau nghe một tuyển tập thơ.

Entơni thích thú được ở bên Ren, trò chuyện với Ren và nghe Ren cười. Tình cảm với Ren trở nên sâu sắc đến nỗi Entơni hoàn toàn quên mất điều bí mật đầy bi kịch về dòng máu của mình. Sống trong niềm vui, Entơni quên bằng đi điều ấy, cho tới một hôm...

XXII

Trong bữa ăn tối, Thiô nhận xét:

- Xtom Đe Vet bảo rằng chúng ta nên có một nước cộng hòa ở đây. Người Anh làm hư hỏng bọn Caphia và Aphricaan là những người duy nhất biết cách đối xử với bọn chúng. Mong anh đừng phật ý, - Thiô quay về phía Entoni nói thêm, - nhưng tôi thật sự ngả theo lời nhận xét của Xtom. Người Anh các anh làm hư hỏng người Caphia và cả người da màu nữa. Một số bọn chúng thậm chí còn vào các trường đại học nữa kia...

- Tại sao lại không? - Ren hỏi gay gắt. - Họ thông minh và cần cù. Tôi biết một người thổ dân vừa mới rồi đỗ hạng ưu vào đại học. - Ren nhìn anh mình, vẻ kết tội. - Còn anh đã trượt hai lần.

Thiô trừng mắt. Ông Đuy Toa bối rối nhìn Entoni lúc này đang đưa mắt xuống đĩa ăn của mình.

- Đủ rồi, thế đủ rồi. - Bà Đuy Toa tươi cười. - Nào, ăn đi chứ, các con.

- Mà cho là mày tinh khôn, có phải không? - Thiô kết tội Ren. - Mày nghĩ như thế vì mày đã có lần đứng đầu lớp, mày hiểu biết mọi điều. Mày có thể giỏi giang trong phạm vi những cuốn sách học và những thứ rác rưởi ngu xuẩn ấy. Nhưng cần có những người lịch duyệt từng trải điều khiển đất nước này. - Thiô đâm vào ngực mình. - Nếu chúng ta không dẫn bọn da đen xuống, chúng sẽ trèo lên cổ chúng ta, và như thế sẽ hỏng hết.

- Xtom đã nhồi nhét vào đầu anh toàn những thứ bậy bạ.

- Đó không phải là bậy bạ. Xtom biết mình nói gì. Cái ý kiến cho rằng thổ dân và người da màu phải được đi bầu cử, được học hành và tất cả những thứ đó, đấy mới hoàn toàn là rác rưởi. Mày cứ tha hồ nói tùy thích, Rigiainơ này, nhưng nếu những đứa điên như mày trở thành chủ nhân ở đây, thì một hôm nào đó mày tỉnh dậy và thấy mày lấy một thằng da màu đấy.

Thiô phá lên cười thích thú với hình ảnh trong lời nói của mình. Ông Đuy Toa chồm dậy, ánh mắt hiền lành ngày thường lúc này trở nên giận dữ, long sông sọc. Bát đĩa trên bàn nảy bật lên khi ông ta giáng nắm đấm dữ dội xuống mặt bàn.

- Tao sẽ giết chết tươi bất kì thằng da màu nào, nếu nó dám đặt bàn tay vào người con gái tao. - Ông ta quay ngoắt lại, xỉa xói vào mặt Thiô. - Còn nếu mày lại dám nói đến một điều như vậy, tao sẽ dành cho mày chiếc roi da. Cút khỏi nơi đây ngay!

Thiô vội lẩn mất.

Entoni cảm thấy tay chân lạnh ngắt, nặng nề, đờ đẫn, và muốn chuồn theo Thiô.

Khi ông Đuy Toa quệt mu bàn tay qua các miệng râu ria, nặng nề ngồi xuống, Entoni vội vã nhìn mặt những người ngồi quanh bàn.

Trừ Ren ra, mọi người đều có vẻ gượng gạo. Ren mang lại sự điềm tĩnh cho Entoni và làm cho Entoni chỉ hơi bối rối một chút trong khi tiếp tục bữa ăn. Trong không khí yên lặng lúng túng, ngượng nghịu họ uống cà phê. Ông Đuy Toa với lấy cuốn Kinh Thánh, mở bìa ra và đọc oang oang những chữ đầu tiên đập vào mắt ông: "Từ một dòng máu Người đã tạo ra tất cả các dân tộc cốt để họ cư trú trên khắp mặt đất".

Nghe đoạn văn chọn lọc mỉa mai này, Entoni bắt giác liếc nhìn Ren, nhưng trên mặt Ren không thể hiện gì cả.

Những lời lẽ thích đáng này dường như uống phí đối với bản thân ông Đuy Toa. Trong tâm trạng giận dữ, ông ta ngu ngốc đọc rành rọt từng lời, rồi gấp vội cuốn Kinh Thánh lại, bỏ qua lần cầu kinh thường lệ, đứng ngay dậy, bước ra khỏi phòng.

Sau bữa tối, Entoni không gặp riêng được Ren. Đêm đó, Entoni thao thức. Một nỗi kinh hoàng mới khuấy động tâm trí. Một ngày nào đó, Entoni có thể yêu, mà có lẽ đã yêu rồi. Có lẽ cái cảm giác ám áp, không thể giải thích được, xuất hiện mỗi khi nàng ở gần là điều người ta gọi là "yêu". Nếu một nam và một nữ yêu nhau, thì rút cục họ sẽ lấy nhau. Nhưng

Ren sẽ chẳng bao giờ lấy Entơni nếu biết sự thật về cuộc đời Entơni. Còn về bố mẹ và anh em Ren, thái độ rõ ràng. Nếu họ biết được về Xtivơ, họ sẽ coi Entơni như một đứa da màu, không được phép chạm tay vào người con gái ông Duy Toa. Đúng vậy, nếu họ biết về Xtivơ...

Tâm trí Entơni lang thang hướng tới cảnh Êlidadet. Xtivơ hiện giờ bằng tuổi mình khi rời Xtomhóc.

Nếu một ngày kia mình lấy vợ, một trong những đứa con của mình có thể giống như Xtivơ, cũng có nước da đen, Entơni rùng mình...

Cuối cùng, lúc ngả thiếp đi, Entơni mơ thấy đang ôm chặt Ren, đang hôn Ren. Nhưng đứng trùm lên họ là ông bố của Ren tay vung một chiếc roi da cong, to tướng, đen trùi trùi.

- Bỏ nó ra! - Ông ta hét to, giọng khàn khàn, giận dữ.

Ren vẫn bám chặt lấy Entơni, còn Entơni cảm thấy chùng nào vẫn ôm chặt Ren thì hai người vẫn an toàn... Nhưng chiếc roi da đã đập xoắn lấy lưng Entơni.

- Cút về khu Klôpi, - ông Duy Toa thét lên, - chỗ của mày ở đấy!

Entơni bế Ren lên, bỏ chạy. Nhưng Entơni lại thấy mình đang chạy theo con đường về nhà ở Xtomhóc, và nhận ra không thể mang theo Ren về đó ẩn trốn được... sợ hãi. Entơni sững lại, khi đó nhìn thấy trong tay mình không phải là Ren, mà là Xpơđơ, vẫn chỉ là một con chó nhỏ! Tuy thế, bộ lông của nó đen tuyền, không giống một con chó sục cáo chút nào. Entơni nhìn lên, và kìa, vợ Hundơ đang đi dọc con đường, bộ mặt như cái đầu lâu ấy phóng ra một cái liếc mắt đều cáng. Con vật nhỏ bé rên rỉ, vùng vẫy. Entơni kêu thét, tỉnh giấc...

XXIII

Trong ánh nắng ửng hồng của buổi sáng tinh mơ. Entoni cùng Ren cưỡi ngựa ra thảo nguyên, lòng còn day dứt, Entoni kinh hãi nghĩ đến phản ứng của Ren nếu một ngày kia cô ấy biết được điều bí mật tối tăm của mình. Có lẽ, nếu Ren yêu, Ren có thể vượt qua được chuyện đó... Nhưng phải yêu tha thiết, yêu vô cùng tha thiết cơ...

- Cuộc trình diễn thô bỉ ở bàn ăn tối qua, - Ren nói to khi họ chuyển từ phi nước đại sang nước kiệu nhỏ thoải mái. Entoni không trả lời. - Trước mặt cả anh nữa, - Ren nói thêm. - Tất nhiên Thiô cũng là một tay ngốc, anh ta biết cái kiểu nói như thế sẽ làm ba em chàm nọc. - Ren giảm tốc độ con Xpoti.

- Nhưng tại sao ba em lại vợ chuyện đó vào mình như thế? - Entoni hỏi. - Xét đến cùng, Thiô cũng chỉ nói lí thuyết suông.

- Em không biết, nhưng em cho là ba em hơi lo ngại về em. Em luôn luôn gắn bó với những người da màu và thổ dân. Dù sao chẳng nữa, Ren nói thêm, - em sẽ đi xa ít ngày, có lẽ như thế sẽ khôi phục được yên tĩnh.

- Em đi đâu?

- Tới một trang trại ở bên cạnh, ở cùng bà Đe Vét. Bà ấy không được khỏe.

- Tiếc quá nhỉ, - Entoni nói. - Anh sẽ nhớ em lắm.

Sau bữa điểm tâm, Entoni nhìn con ngựa mang Ren phi nước kiệu nhỏ xa dần, cho đến khi người và ngựa chỉ là một vết nhỏ trên nhữn quả đồi thấp dưới chân núi.

Thoạt tiên về với trang trại này, Entoni không bao giờ nghĩ rằng Piê có thể làm mình chán ngấy. Nhưng giờ đây, cô em Piê vắng mặt, Entoni thấy bạn mình tẻ ngắt.

Entoni đi lang thang một mình dưới mặt trời nóng bỏng. Chẳng bao lâu, đôi giày đã phủ đầy bụi. Mồ hôi làm bộ mặt nhờn bóng. Ve sầu kêu ra rả không ngừng, tiếng ve ve đều đều bao trùm cả buổi sáng.

Những sự việc xảy ra từ khi Entoni đến trang trại này diễn ra lộn xộn trong óc Entoni, nhưng trong khi tiếp tục đi, Entoni dần dần phân loại chúng. Lần đầu tiên trong nhiều tháng nay, Entoni thật sự xem xét bản thân. Mình không thể tiếp tục như thế này, đó là lừa dối, bịp bợm. Mình không nên trở lại với mẹ mình hoặc nhập vào với Xtivơ? Nếu mẹ và em mình là người da màu, thì mình cũng vậy. Ren đương đến với mình, những gì sẽ xảy ra đối với Ren chắc chắn còn tồi tệ hơn đến với mình. Mình có thể nào sống cả cuộc đời trong dối trá? Khi Ren trở về, mình sẽ phải nói hết...

Một tuần lễ sau, Ren trở về. Lúc Ren xuống ngựa, Entoni đang đứng với Thiô và ông Đuy Toa gần chuồng ngựa. Entoni thấy ánh mắt của Ren tìm ánh mắt mình trước khi nhìn bố hoặc các anh.

Ngay sau đó, Entoni đã gặp Ren. Hai người đi qua con đập và qua một chiếc cầu nhỏ bắc ngang một dòng suối hẹp. Họ ngồi xuống một chỗ đất mềm dưới vòm cây. Entoni nói khẽ:

- Em về nhà đúng lúc. Chiều mai, anh và Piê trở lại trường.

- Em biết chứ, ngày kia em cũng trở lại trường. - Ren quay đi, bứt mấy cọng cỏ.

- Ren này, - Entoni nói, - trước khi gặp em, anh cảm thấy chưa bao giờ mình sống thực sự.

Đôi mắt lim dim của Ren hướng vào Entoni. Rồi ánh mắt đó hướng lên mái tóc Entoni. Vòng tóc quấn lượn sóng trên đầu Entoni rủ xuống trán. Ren dịu dàng đưa tay ra và dùng mấy ngón tay vuốt vòng tóc đó trở lại. Ren lại đưa mắt đắm đắm nhìn xuống cổ, Entoni thấy móng tay Ren bôi vào đất bên chôn, bôi rối.

Entoni biết mình cần phải nói ngay cho Ren nghe trước khi quá muộn. Phải kể cho Ren nghe bí mật về mẹ và em mình. Nếu Ren biết, nàng có thể không yêu mình nữa. Nhưng

Entoni thấy cần phải nói thật. Entoni cố nói, nhưng lưỡi cứ cứng đờ ra như một miếng gỗ khô.

Gương mặt Ren sát kề mặt Entoni; mái tóc Ren ngát mùi hương chiều tà.

Con đập và thảo nguyên trước mặt hai người lúc này đang tối dần. Những áng mây hồng ở phía đông đã biến thành màu xám đen, trong khi những áng mây trắng tây đỏ rực như lửa.

Trong lòng đau đớn, Entoni nhìn mặt Ren. Giá mà Ren giúp mình quẳng cái gánh nặng này đi! Ánh mắt Entoni hướng vào miệng Ren, đôi môi Ren dịu dàng và hé mở.

Entoni lùi lại và nghiêng chặt răng, nhưng cánh tay lại bất giác choàng lấy người Ren. Ren không phản kháng, mà nghiêng người về phía Entoni, Entoni hoàn toàn không hiểu ra sao, nhưng đôi môi đã tìm môi Ren. Đó là nụ hôn đầu tiên, một cái gì nhút nhát, lần mò.

Sáng hôm sau, họ cùng nhau phi ngựa. Đêm qua trời đổ mưa, giờ đây mây đang trôi lững lờ, đầy vẻ mãn nguyện dưới những đỉnh núi cao. Không khí được rửa sạch và tươi mát vuốt ve má họ, và thảo nguyên ca hát trong niềm vui sau trận mưa hè.

XXIV

Hai người nói với nhau là họ yêu nhau. Chẳng người nào ngừng lại để hỏi như thế có nghĩa là gì. Một chàng trai mười bảy tuổi, một thiếu nữ mười sáu tuổi. Họ chỉ có thể thừa nhận tình cảm của mình khi nó đến. Trở lại Uynơtơn, Entơni phát hiện thấy trong lòng mình có một niềm say mê mới mẻ đối với cuộc sống, một mục đích mới để phấn đấu. Xây đắp tình yêu này và tạo ra cái đẹp từ đó, Entơni bác bỏ tất cả những ý nghĩ cản trở mỗi tình đầu.

Tuần nào hai người cũng viết thư cho nhau, họ dự định gặp lại nhau sớm chừng nào mà số phận cho phép.

Khoảng một tháng sau khi về trường, vào một chiều thứ Sáu, Entơni được gọi lên văn phòng làm việc của thầy giáo phụ trách nội trú. Trong thời gian vừa rồi, Entơni đã viết và đã nhận những bức thư tình say đắm, say đắm một cách đại dột. Entơni vào phòng thầy phụ trách với cảm giác phạm tội.

- Em Grêôm, thầy có tin buồn báo cho em, - thầy Crongiơ trang nghiêm nói.

Một chiếc phong bì nằm trên bàn. Thầy Crongiơ cầm một tờ giấy màu hồng.

- Mẹ em bị ốm, em phải về nhà ngay. Tối nay, có chuyến tàu chín giờ. Thầy sẽ thu xếp để em kịp đi chuyến tàu đó. - Thầy Crongiơ đứng dậy, đi vòng tới chỗ Entơni đang đứng, đặt tay lên vai Entơni. - Thầy không nghĩ là mẹ em ốm nặng... nếu vậy, tất người ta đã phải báo thế. Tạm biệt em nhé.

Thầy Crongiơ trở lại ghế ngồi của mình.

Entơni choáng váng rời căn phòng. Chưa được một tuần, kể từ khi Entơni nhận được một lá thư của mẹ; như thường lệ cuối thư mẹ báo cho Entơni biết là ở nhà mọi việc đều bình thường.

Lúc này là chín giờ sáng ngày Chủ nhật. Entơni đã trải qua cuộc hành trình dài đằng đặc, tẻ ngắt trong tâm trạng rối bời.

Khi nghĩ tới mẹ có thể ốm nặng, Entơni cứ sợ mãi, lương tâm day dứt. Tại sao không về nhà trong những ngày nghỉ lễ Nôen? Không về nhà dịp tháng Sáu năm ngoái mà chưa đủ ư? Đã hơn một năm không gặp bố mẹ rồi... Bố thì hình như chẳng bao giờ quan tâm tới việc mình về nhà hay không. Nhưng còn mẹ...

Đoàn tàu dừng lại ở một đường tàu tránh nhỏ bé trong một thời gian tưởng chừng dài vô tận. Vượt lên trên tiếng rít nóng nảy của đầu máy là các giai điệu ghita phảng phất và những tiếng hát từ một ngân khúc vọng lại:

Hãy đưa ta trở về miền Trenxơvan cổ xưa.

Ở đầu máy vang lên tiếng còi tàu báo hiệu, tiếng hơi nước phun phì phì, ngắt đoạn, đầu máy kéo các toa xe chuyển bánh. Khi đoàn tàu tăng tốc độ, trời mờ như có một đám mây kéo đến che khuất mặt trời.

- Kìa, - người bạn đồng hành duy nhất của Entơni lên tiếng. - Châu chấu kìa, hàng triệu con!

Entơni nhìn thấy châu chấu bay, trùng trùng điệp điệp, những chiếc cánh mỏng đập vù vù mang những thân hình có vỏ kitin cứng đến những nơi sẽ diễn ra cảnh tàn phá và cướp bóc.

Một số con bay đập cả vào cửa sổ toa xe, tạo nên âm thanh như tiếng mưa lộp độp hắt vào mặt kính.

Quá mười một giờ, đoàn tàu tiến về Xtơmhôc.

Qua những con châu chấu bay chập chờn trên sân ga, Entơni nhìn thấy Xtơvơ, thấy em mình gầy hơn và cao hơn rất nhiều. Entơni vẫy tay, nhưng Xtơvơ không ra hiệu đáp lại.

Xtơvơ vốn bao giờ cũng là một đứa trẻ trông nghiêm nghị, nhưng lúc này, khi bước chầm

chậm qua sân ga, bộ mặt rất trang nghiêm của Xtivơ làm Entơni sợ hãi. Entơni chạy lại.

- Ô, Xtivơ.

- Ờ. - Giọng Xtivơ buồn bã.

- Có chuyện gì thế? Mẹ thế nào?

Không có tiếng đáp lại.

- Mẹ thế nào? Nói đi! Nói nhanh lên nào!

Entơni nắm chặt vai Xtivơ, lắc mạnh.

- Chết...

Cái từ đơn âm này như một tảng đá đập sầm vào tâm trí Entơni.

Im lặng kéo dài. Những biển quảng cáo trên tường, những tờ bìa tạp chí trong quầy sách và các toa tàu đang đỗ mờ mờ trước mặt và lùi xa dần. Rồi Entơni bỗng nghe thấy tiếng rền rĩ, một âm thanh vô nghĩa không biết chính mình đã phát ra. Entơni cố trấn tĩnh, nhưng cả nhà ga dường như đang đưa, chao đảo xung quanh.

Định thần lại, Entơni thấy Xtivơ bên cạnh và hai anh em đang cùng bước.

Họ đi chậm chạp, lặng lẽ trên con đường về nhà. Xung quanh họ chỉ thấy toàn châu chấu đang bò, đang tàn phá, đang ăn ngấu nghiến, phá phách, gây nên cảnh hoang tàn.

Đám tang buồn tẻ lần theo con đường đến tới nghĩa địa. Bánh xe tang lọc xọc và cát kết không làm tung nhiều bụi trên mặt đường khô. Ngay cả cát vẫn hay tung trong những ngày cuối hạ, giờ đây cũng nằm lặng lẽ để tỏ lòng tôn kính cuộc đấu tranh vô vọng của một người đàn bà chống lại cuộc đời.

Ở bên cạnh huyệt, một làn gió hiu hiu nổi lên, nhưng cây cối đã bị châu chấu ăn trọt trụi, không còn lá xanh để xạc xào trong gió.

- Cát bụi trở về với cát bụi, tro tàn... - Entơni chỉ lơ mơ nghe thấy mấy lời thê lương của vị linh mục mặc đồ đen và những tiếng rì rào vô nghĩa của người khác; Entơni chỉ lơ mơ trong thấy những bộ mặt của mấy người đứng lặng khi quan tài hạ huyệt: bố, Xtivơ, ông Hundơ, Bốp Sotơ, mẹ Bốp Sotơ và những người khóc muộn chuyên nghiệp.

Sẽ chẳng bao giờ gặp lại mẹ! Chẳng còn tìm đâu thấy mẹ nữa! Sẽ chẳng bao giờ có một bức thư của mẹ gửi về Uynơtơn. "Entơni, con của mẹ, con thân yêu của mẹ ơi, mẹ đã đan cho con một chiếc áo len dài tay... Mẹ khao khát gặp lại con, con thân yêu của mẹ".

Giá mà Entơni biết mẹ sắp từ trần! Giá mà Entơni không hổ thẹn và về nhà trong những ngày nghỉ, chứ không phí hoài thời gian sống với những người xa lạ!

Entơni có thiết gì đến việc bố mình đã không xoay sở nổi để Meri được chôn tại nghĩa địa người Âu! Việc Meri yên nghỉ bên những người da màu, vốn cùng chủng tộc, có quan trọng gì đâu? Meri chết vì viêm phổi như Entơni được biết hay không phải thế, thì có khác gì đâu?

Meri ra đi vĩnh viễn. Thế là hết. Và bây giờ, những xẻng đất đầy đang rơi thành thạch trên chiếc quan tài gỗ...

Meri ra đi... đến với nơi vĩnh cửu của tử thần.

Làn gió hiu hiu chuyển thành cơn gió mạnh, cơn gió mạnh chuyển thành những trận bão bụi, làm cát rít lên ném vào mắt mọi người.

XXV

Entoni và Xtivơ không trở về trường ngay. Người bố, mái tóc đang bạc nhanh, giữ hai đứa con ở lại thêm một tuần, vì không chịu đựng nổi những buổi tối cô đơn. Về mọi mặt, Giogior đã dựa vào vợ rất nhiều, nhất là trong những năm kiêng rượu. Giờ đây, trong nỗi niềm tuyệt vọng, anh muốn các con ở bên mình, đặc biệt là Entoni. Nhưng các con cũng chẳng giúp được gì. Đêm thứ tư sau đám tang, Entoni nằm thao thức. Đã quá mười một giờ. Bên ngoài cửa trước tiếng chân bước nặng nề, chậm rãi, không đều. Rồi tiếng người loạng choạng đổ ịch xuống. Entoni vùng dậy chạy ra hiên. Giogior nằm ngửa trên nền xi măng, hai tay dang quá đầu. Xtivơ tỉnh giấc vì tiếng động, chạy ra theo. Hai anh em cùng nhau đỡ bố dậy và cả hai đều ngủi thấy mùi rượu.

Khó khăn lắm hai anh em mới vực được bố vào trong giường. Xtivơ chạy đi tìm bác sĩ, trong khi đó Entoni dùng bông chấm chấm vào dòng máu nhỏ chảy xuống từ vết toạc trên trán bố mình. Và rồi, từ màn sương mờ bao quanh Entoni, giọng nói của Giogior thốt lên lẩm bẩm, tiếng nọ lúu nhúu vào tiếng kia:

- Sai lầm lớn... lẽ ra không nên có mấy đứa trẻ. Tốt hơn biết bao nếu Xtivơ không ra đời! - Giogior nấc; anh quá say. - Mì phải thừa nhận nó là một con chó lai da màu bé bỏng - Đó là lý do Meri cố từ bỏ đứa con lần này. - Giogior cố nhồm dậy.

- Meri, Meri ơi, về đây đi. Anh đang ốm. Meri ơi. - Giogior tiếp tục gọi.

Entoni thậm chí không chú ý tới bố mình đã nôn mửa ra khỏi chăn đệm, mà cứ ngồi ngây dại nhìn đăm đăm về phía trước. Entoni biết lý do vì sao mẹ đã làm việc khủng khiếp đó. Đó là vì Entoni. Mẹ không muốn có thêm một Xtivơ nữa - có lẽ thậm chí còn đen hơn - sinh ra làm trở ngại con đường đời của Entoni. Trong khi cố gắng hy sinh đứa em của Entoni vẫn còn nằm trong bụng, Meri cũng đã hy sinh bản thân mình. Entoni cầu nguyện, mong sao Xtivơ chẳng bao giờ biết được vì sao mẹ qua đời.

Tối hôm sau, Entoni tới nghĩa địa một mình. Trong ánh hoàng hôn, Entoni đứng bên mộ mẹ, nghĩ tới cuộc đời cô đơn, đầy hy sinh của mẹ, nước mắt bỗng trào ra:

- Cion xin lỗi mẹ, mẹ ơi. - Entoni thì thầm.

Lúc quay gót trở về, hình ảnh Ren chợt lóe ra trong óc, Entoni hải hùng: nếu lấy Ren, có thể sẽ có những đứa con như Xtivơ. Entoni cảm thấy yêu Ren tha thiết đến mức không thể nào bắt Ren sống lại tấn bi kịch của mẹ mình.

Trở về trường, Entoni viết thư cho Ren ngay. Trong những lá thư trước, bao giờ Entoni cũng gọi Ren bằng hai chữ "Em yêu". Thư này, Entoni mở đầu đơn giản "Ren thân mến". Bức thư như sau:

"Anh đau buồn báo để em biết: anh vừa chịu một tổn thất lớn lao. Mẹ anh qua đời cách đây mười ngày. Không thể giải thích với em chuyện đó có ý nghĩa như thế nào với anh đâu. Tất cả những gì đã có giữa chúng ta, có lẽ chẳng bao giờ em hiểu được, Ren ạ, dù anh cố giải thích đi nữa. Toàn bộ cuộc đời anh đã thay đổi - Chỉ biết nói với em như thế. Mỗi quan hệ giữa anh và em trước đây thật tuyệt diệu, nhưng thôi đành phải chấm dứt Ren ạ. Có thể em hiểu được quyết định này của anh. Anh chẳng biết thế nào. Chỉ mong rằng em sẽ hiểu anh. Tạm biệt Ren.

Entoni".

Ren trả lời:

"Entoni thân mến, Em đã tưởng là em có ý nghĩa hơn đối với anh trong hoàn cảnh như thế này. Em không thể hiểu nổi và sẽ chẳng bao giờ hiểu nổi.

Em đau buồn vì mẹ anh qua đời. Mong anh nhận lấy nỗi đồng cảm sâu sắc của em.

Tạm biệt Ren."

Bức thư của Ren làm cho Entoni day dứt. Entoni loại bỏ nó cùng với những thư từ khác, muốn đốt chúng, nhưng không tài nào làm được.

Entoni chuyên chú vào các môn học chuẩn bị cho kỳ thi vào đại học cuối năm, từ bỏ mọi môn chơi thể thao, chỉ vui đùa vào sách vở.

Mặc dù tuần nào cũng viết thư đều đặn cho bố, Entoni chỉ nhận được nhiều nhất là một tháng một bức thư; bức nào cũng nguệch ngoạc, vắn tắt và có vẻ hơi ngớ ngẩn.

Bốn tháng sau trong kỳ nghỉ giữa năm, Entoni trở về Xtomhốc, đoán trước là bố nghiện rượu nặng, nhưng sự thật lại còn tồi tệ hơn. Về tới nhà, Entoni thấy bố ốm nằm trên giường, hốc hác, phờ phạc, râu ria lởm chởm. Những chầu rượu liên miên đã làm suy yếu thêm cái cơ thể vốn đã suy yếu. Cửa nhà lộn xộn, bừa bãi.

Một buổi sáng lạnh buốt, Entoni và Xtivơ tỉnh giấc vì tiếng đập mạnh ở cửa trước. Đó là chú bé thổ dân đi giao sữa vào lúc sớm tinh mơ.

- Ông chủ, ông chủ! - Chú bé gọi to, đầy xúc động, mắt trắng dã, và chỉ về phía mảnh vườn nhỏ.

Trong ánh sáng tinh mơ, Entoni thấy một hình người mặc quần áo ngủ nằm ngay bên trong cổng. Một con chó hoang đang đánh hơi xung quanh. Cùng với Xtivơ, Entoni chạy về phía trước, chân đi đất và cúi xuống, run lẩy bẩy trong làn gió buốt thấy xương. Bố chúng nằm sấp mặt. Bàng hoàng, chúng lật lại.

Cơ thể bố đã cứng đờ, mặt mày tái nhợt.

Trong những ngày tiếp theo tai họa đột ngột hải hùng này, Entoni dần dần nghĩ rằng mọi việc đều diễn biến theo số phận nào đó đã được an bài.

Đám tang Giogior đông hơn nhiều so với đám tang Meri, và lần này tới nghĩa trang người Âu. Entoni đi trong đám tang, lòng chết lặng.

Ông Sotơ vẫn chứng tỏ là một người bạn tốt từ đầu đến cuối. Sẵn lòng nhận nhiệm vụ thi hành di chúc, ông Sotơ điều đình bán căn nhà nhỏ bé của gia đình Grêom cùng với đồ đạc và các vật dụng khác, rồi đầu tư mất trăm bảng, phần của mỗi đứa trẻ, vào các chứng khoán loại một.

Giờ đây, Entoni thấy mình khoan dung hơn đối với em trai hơn những năm trước. Xtivơ lên đường trở về trường trước. Buổi sáng, Entoni tiễn em ở ga. Khi hai anh em bắt tay nhau, Entoni tự hỏi không hiểu có còn bào giờ gặp lại nhau nữa không, rồi đứng ở sân ga vẫy theo. Entoni là người cuối cùng của gia đình Grêom còn ở lại Xtomhốc.

Đêm đó, Entoni lại tới nghĩa trang người da màu. Cổng nghĩa trang khóa - Entoni trèo quan hàng rào dây thép. Trăng tròn giữa bầu trời mùa đông trong ánh in bóng Entoni vắt ngang nắm mồ của mẹ.

Sáng hôm sau, tựa vào cửa sổ toa tàu đi Uynơtơn, Entoni đắm đắm nhìn lần cuối cùng cái thị trấn nhỏ bé nơi mình đã ra đời. Và khi quay đi, Entoni nguyên rửa nó, lòng đắng cay.

Đoạn chuyển tiếp

- Chúc mừng anh Grêom. Hình như anh được điểm cao nhất trường. Nhưng việc anh muốn thay đổi họ trong giấy chứng nhận là thế nào nhỉ?

- Thưa ông, ông thấy đấy, người cha quá cố của tôi có ba anh trai ở nước Anh, các bác ấy đều mang họ Grêom. Nhưng không có ai mang họ của mẹ tôi, là Grantơ cả.

-Ồ, tôi rõ rồi. Nhưng phải có những thủ tục hợp pháp nhất định, nếu anh muốn thay đổi...

- Thưa ông, tôi hiểu. Những thủ tục ấy đang được lo liệu.

- Tốt lắm, khi nào mọi việc xong xuôi, anh lại đến thăm tôi nhé. Anh định sẽ làm gì, tôi muốn nói về tương lai của anh ấy mà? Anh có định học tập để có một nghề hoặc là...

- Tôi có lẽ muốn trở thành luật sư, thưa ông... hoặc một nhà báo. Tôi vẫn chưa dứt khoát lắm. Nhưng thưa ông, căn cứ theo các tin tức, những người trẻ tuổi chúng tôi có lẽ sớm phải nhập ngũ.

- Phải, cái thần Hitle khốn kiếp ấy! Tình thế xem chừng khá ác liệt. Dù sao cũng xin chúc anh may mắn, anh Grêom à, anh Grêom ạ, tôi hy vọng sớm biết tin anh...

Chuông đồng hồ nhà thờ của thị trấn điểm một tiếng. Entơni gấp sách lại, áp hai bàn tay vào đôi mắt đỏ ngầu một lát rồi tắt điện. Anh xuống thang, cột kẹt ầm ĩ, anh sợ làm bà chủ thức giấc. Chủ nhà trọ là một bà góa già cô đơn, đáng thương, đau yếu luôn, nhưng bao giờ cũng rất nhẫn nại với việc trả tiền trọ của anh. Đến nay đã quá hạn hai tháng rồi...

Bên ngoài, phố xá bụi bặm, vắng vẻ và tối tăm. Từ khắp các ngọn đồi, gió thảo nguyên thổi rên rĩ dồn xuống thung lũng, nơi thị trấn này đang nằm ngủ, và dân chúng đang mơ những giấc mơ giản dị về những điều giản dị.

Tiếng chân bước đều trên cát làm cho ý nghĩ lộn xộn của Entơni trở nên nhịp nhàng. Anh phải chuẩn bị, phải học tập rất lâu mới có thể trở thành luật sư. Vì muốn có nghề, anh phải sống trong cái ổ chuột thăm bại đó, phải làm cùng một văn phòng với một cô đánh máy đầy mụn nhọt, khát tình, luôn luôn theo đuổi đàn ông. Nếu anh nhập ngũ, điều đó sẽ có nghĩa là phiêu lưu, là một cuộc đời mới, tình bạn mới, là những chuyện ghê sợ và có thể là cái chết nữa. Người ta đương chiến đấu cho một sự nghiệp lớn lao. Một thế giới mới sẽ ra đời. Vậy trong cái thế giới mới ấy liệu có còn thiên kiến không?

Trở về căn buồng buồn tẻ, với những mảnh tường chập vá, nứt nẻ, mái lợp sắt tay và sàn nhà mấp mô, anh cởi quần áo ngoài, vắt chiếc quần dài trên ghế. Trong ngày nghỉ cuối tuần, anh phải đem những chiếc khuy áo...

"Anh Entơni thân mến, Thư anh gửi đến làm em hết sức ngạc nhiên. Em không còn hy vọng được biết tin anh nữa, vì em gửi thư cho anh đã hơn một năm nay nhưng không thấy anh trả lời.

Chắc là có chuyện đã xảy ra với anh! Em không trách anh đã thay đổi họ, nếu như anh muốn thế. Giờ đây anh đã ở trong quân đội! Em tự hỏi không hiểu anh bỏ thư ở chỗ nào. Chỉ thấy đề "Bưu chính quân đội Đơbôn". Chắc là anh ở một nơi nào đó trong các miền hoang vu Abixini. Hy vọng các anh sẽ làm cho bọn Ý điêu đứng! Em chỉ mong được gia nhập quân đội, nhưng lại phải đợi đến những ba bốn năm nữa mới đủ tuổi, mặc dù mọi người đều nói nó còn kéo dài mười mười lăm năm nữa.

Mong anh viết thường xuyên cho em, bởi em rất muốn biết tình hình sức khỏe của anh. Hôm nay, em gửi cho anh một gói lương thực và hy vọng sẽ đến tay anh trót lọt. Người ta nói ở đó thiếu nước uống, nên em gửi thêm hai hộp nước buổi nữa.

Ở trường, em học hành rất khá, học kỳ vừa rồi đứng đầu lớp. Em vẫn kiên trì tập đàn vi-ô-lông. Em có một chiếc đàn mới, âm thanh rất hay. Ông cũng thường coi vi-ô-lông, ông cho em chiếc đàn mới đó và giúp em tập đàn. Em nói ông nghĩa là người sinh ra mẹ ấy mà. Anh chưa bao giờ gặp ông, song đối với em, ông rất tốt.

Anh đã chụp ảnh chưa? Một tấm ảnh mặc quân phục ấy. Nếu không làm phiền anh, mong anh gửi cho em một tấm ảnh như thế nhé!

Hôm nọ có một chuyện ngộ nghĩnh xảy ra. Khi em đến trường, thầy giáo...”.

Những đám mây bụi và những đồng muối.

Thịt bò ướp, lương khô và nước uống mặn mặn

- Trung sĩ Grantơ, anh sẽ đi tuần tra!

Không có chế độ nghỉ phép cho những đứa con lai chúng ta...

Một tấm bạt thật có nhiều công dụng, thậm chí người ta có thể dùng nó để khâu liệm.

Bụng một người Ý bị bắn thủng, ruột lòi ra bám cả lên mặt viên đội trưởng tuần tra đang vật vờ. Hãy tự tung ra, phu đào huyệt sẽ chăm lo tất cả cái món hổ lốn này.

Một cái hồ hóa ra chỉ là một ảo ảnh, giống như ảo giác của chính cuộc đời.

Đoàn hộ tống rời màu vàng bệnh hoạn của sa mạc, đi sát một con sông đầy cá sấu và những rừng dừa dọc hai bờ sông, rồi len lỏi giữa các trang trại trồng lạc, những đồn điền chuối và các cánh đồng thầu dầu để xuống tới bờ biển Xômalì.

Các cô gái Ý dịu dàng và đáng yêu, nhưng nửa tá thì không đủ cho một hàng người xếp hàng dài... Ở nơi này, mặt trận mà, gấp gấp lên chứ! Còn nhiều đàn ông muốn làm tình!

Lại tiến về phía trước, tiến vào các lò lửa của châu Phi, với nào mồ hôi, nào thịt lạc đà, nào ruồi và nào bọ chết.

Kiểm tra! Vệ sinh!

Và màu sương dày đặc phủ đầy tâm trí đang trng cơn sốt...

Tôi bao nhiêu tuổi? Tôi quên mất. Gần hai mươi chăng? Đã xa Nam Phi một năm rồi. Những anh bạn khác có thể đo tuần, đo tháng bằng các thư của gia đình gửi tới. Nhưng mình không có gia đình, không có thư từ, chỉ thỉnh thoảng mới có một bức thư của người bạn trong quân đội, hoặc của Xtivơ. Bây giờ nó đã lớn đến thế nào nhỉ? Màu da nó không như màu da mình, ở đây có quan trọng gì đâu? Thằng bé tội nghiệp, giá mà chúng ta có thể như là hai anh em... Thực ra không phải lỗi của mình, có phải thế không? Sa mạc này ở bên ngoài ta, nó phong phú hơn sa mạc trong hồn ta! Không có tình yêu sưởi ấm cuộc đời ta.

Chao ôi, liệu ta có sống sót được ở cái địa ngục này không, và sống để làm gì? Ren ơi, giờ đây em ở đâu? Có bao giờ em nghĩ tới anh?

Xtivơ thân mến, Thư em gần hai tháng mới tới tay anh, lâu như vậy vì bưu điện phải đuổi theo bọn anh. Bọn anh luôn luôn chuyển quân và cũng đã trải qua vài trận chiến đấu. Trước đó, anh nằm viện vì bị sốt rét. Giờ đây anh vui mừng báo tin anh đã hoàn toàn khỏe mạnh. Hiện bọn anh đang tiến vào một khu vực khác của thế giới và dường như phải rất lâu mới được trở về nhà.

Chúc mừng em học hành giỏi giang. Trong thư, em nói muốn gia nhập quân đội ngay khi đủ tuổi. Nhưng đợt trúng tuyển vào đại học hãy nghĩ tới điều ấy, mặc dù như em nói thì hiện giờ em đã cao lớn, có thể nói dối được về tuổi. Bây giờ, em mười sáu tuổi, có phải không nhỉ?

Anh thường tự hỏi, thế giới có sẽ tốt đẹp hơn chút nào không sau cuộc chiến tranh này. Khi nó đã hoàn toàn kết thúc...

- Grantơ này, cậu có nghe thấy chuyện đại đội chúng ta phải gửi khoảng mười hai người trả về căn cứ không? Mình đoán là người ta đã phát hiện họ thực sự là da màu...

- Thật không? Làm thế nào mà biết được?

- Mình không rõ. Có lẽ do kiểm duyệt thư từ.

- Giogior này, cậu có muốn đi xem các kim tự tháp xem con nhâ sư không?

- Giogior này, cậu có muốn một nàng tiên tuyệt diệu, rất sạch sẽ, rất vệ sinh, cô bạn gái

than của mình không?

- Vòng đeo tay tuyệt diệu, kim cương thật mà chỉ lấy một trăm đồng, đúng giá năm mươi đồng đây!

Anh Grantơ thân mến, Như anh thấy ở địa chỉ trên, thì hiện giờ em cũng đang ở trong Quân đoàn da màu Kêp, và hiện đang đóng quân tại Lêđixmit, nhưng chúng em hì vọng sẽ sớm lên phía Bắc. Ai mà biết được, biết đâu em lại có thể gặp anh tại một nơi nào đó trên đất Ý.

Em biết anh hiện giờ đã là trung úy. Xin chúc mừng anh! Cấp bậc cao nhất những người lính da màu chúng em có thể vươn tới được là thượng sĩ. Dù sao chẳng nữa... em không phải là một người lính có tài cán và chắc hẳn chẳng bao giờ đáng giá hơn hai vạch...

Tội nghiệp Xtivơ, nó chắc chẳng biết được lời mình ám chỉ. Chao ôi, tại sao mình cứ phải sống một cuộc đời đối trá như thế này?

Xóm làng bốc cháy, các thành phố bị dội bom.

La Mã, những phế tích của Còlidê^[19]. Những bức bích họa kỳ diệu của Mikenlăngiơ trên trần nhà thờ Xixtin.

Một dân tộc khiếp sợ bại trận, chán ngán chiến tranh. Lễ Nôen ở các đèo thuộc dãy Anpơ^[20]... máu đỏ trên tuyết trắng...

Phải, trong những năm chiến tranh, tính tình mình trở nên thô lỗ, và lời ăn tiếng nói bậy bạ. Những tiếng cộc lốc, những con rệp, những bữa rượu túy lúy. Cái chết và sự tàn phá. Lớp vỏ bên ngoài nền văn minh mới mỏng manh làm sao.

- Bây giờ, chiến tranh đã kết thúc, chẳng bao lâu nữa chúng ta được về nhà.

- Mình có nhiều chuyện phải thanh toán với những tay giữ điện báo đó.

- Phải, hẳn thông dâm với đàn bà của chúng ta.

- Cậu có gì đấy, bia à? Còn cậu?

- Mình cho rằng chúng ta sẽ phải xếp hàng xin việc trong một đường phố sinh hoạt theo đời sống thường dân.

- Hoặc đứng với một con khỉ, một chiếc kèn hát và một dây ruybăng.

- Không Pơơ ạ, bây giờ đến lượt mình.

- Tớ nghe nói một số lính da màu Kêp đã đào ngũ ở Xixtin. Một số lấy con gái Ý và nhận mình là người Âu.

- Điều đó dễ thôi mà... Nhiều người Ý cũng có nước da ngăm ngăm đen.

- Phải rồi, mình không trách họ. còn cậu thế nào. Cậu Grantơ?

PHẦN HAI
ENTONI

XXVI

Mặc sơ mi trần, Henri Bôdơmen ngồi ngả lưng trong chiếc ghế lớn, đưa ngón tay trở nhỏ bé mơn trớn bộ ria thưa thớt, màu nâu sẫm. Qua làn khói thuốc lá xanh nhạt, y lặng ngắm cô gái ngồi ở bàn, đang cầm chiếc gương trên tay, còn tay kia vuốt nhẹ mái tóc mới sửa.

- Anh có thích kiểu này không, anh Henri? - Cô gái lên tiếng hỏi, chân nọ gác lên chân kia.

- Yêu kiều lắm, trong rất cầu kỳ!

Cô gái mỉm cười hài lòng.

Henri đứng dậy, bước đến bên cạnh cô gái. Y mỉm cười âu yếm với cô ta. Cô gái tránh ánh mắt hau háu của y, nhìn vào chiếc đồng hồ đeo tay nhỏ xíu. Những viên kim cương trên chiếc đồng hồ lấp lánh mang lại cho Henri một cảm giác hài lòng. Gin Hali, cô gái y hy vọng lấy làm vợ giàu có mà!

- Ba giờ rồi, Henri ạ. Em thích ra ngoài đi chơi. Bây giờ, anh tiếp tục công việc của anh như một chú bé ngoan nhé.

Gin giơ ngón tay trở lên và cười. Tuy Henri ghét thái độ hạ cố của cô ta, nhưng y vẫn làm ra vẻ tươi cười.

- Một điếu thuốc nữa trước khi em đi nhé? - Y gợi ý, chìa hộp thuốc lá bằng bạc ra.

- Không, không là không. Em làm mất thì giờ của anh đủ rồi.

Gin đứng lên, đôi giày cao gót bó lấy chân. Henri vội đứng dậy, tay giữ quả đấm của, đợi Gin đi qua. Mắt y nhìn suốt mặt Gin, lướt xuống phía cổ mịn màng, chỗ chiếc áo mùa hạ trễ cổ để lộ ra những đường viền của bộ ngực. Ánh mắt hau háu của y nán lại quá lâu. Y vội ngược mắt lên, bắt gặp ánh mắt Gin long lanh vui thích.

Gin dường như biết sức quyến rũ của mình. Cái mũi hếch nhỏ bé vẫn nghiêng thêm khi Gin hỏi:

- Tối nay, mấy giờ anh sẽ đến?

- Anh muốn em đã sẵn sàng vào lúc tám giờ kém mười lăm, cố nhé Gin. - Giọng Henri không điềm tĩnh như ý muốn. - Nhà hát nhỏ mở màn vào lúc tám giờ năm mươi, chúng ta đừng đến muộn.

Gin mỉm cười:

- Ồ, em sẽ đến đúng hẹn. Thử xem anh có đến muộn không. - Gin chạm khế vào cằm Bôdơmen. - Tạm biệt!

Còn lại một mình. Henri quay về chiếc ghế của mình, tìm số điện thoại của một cửa hàng bán hoa, đặt mua một cành phong lan gửi tới Gin.

Y đặt ống nghe, châm một điếu thuốc lá khác.

Y đã gặp Gin ở bãi biển Hơmơnot trong những ngày nghỉ kéo dài cuối tuần vào tháng tám năm ngoái. Tuy từ lâu, y đã quen thuộc với tên Gin, con gái ông Etgơ Hatli, một luật sư nổi tiếng, song đó là lần đầu tiên y gặp Gin. Và ngay từ lúc ấy, y nhủ thầm là mình đã mê tít cô ta.

Trong thâm tâm, y biết y săn sóc Gin nhiều như bất kỳ người đàn ông nào có thể săn sóc một thiếu nữ. Quả thật, từ khi hai người thân mật với nhau, ông Hatli đã giao thêm việc cho y. Nhưng như vậy thì đã sao? Chắc chắn do ngẫu nhiên và do tài năng của y mà thôi. Y biết thiên hạ đôi khi coi y là một kẻ tự tư tự lợi, một gã cơ hội, một tay ham danh vọng, thích địa vị. Họ có thể nghĩ, hoặc thậm chí có thể nói bất cứ điều gì họ muốn, y tự thuyết phục mình.

Khi nhá nhá đầu chiếc bút chì, y cảm thấy mọi thứ đều phù hợp. Tuổi hai người vừa đẹp đôi, Gin xấp xỉ hăm ba, còn y hăm chín. Không còn nghi ngờ gì nữa, họ sẽ là một cặp vợ

chồng tuyệt diệu. Y đầy tham vọng và có đầu óc tận dụng nghề nghiệp của mình; nàng thì có tiền và có ảnh hưởng để giúp y leo lên tới những bậc thang cao nhất. Nhân cách và sự duyên dáng của y, cách khéo léo cư xử và khả năng giao thiệp của nàng, một điều kiện tất yếu đối với một cô gái phải chia sẻ cuộc sống bận rộn và sự nghiệp của y. Những hiểu biết về các vấn đề thế giới và tình hình chính trị Nam Phi đã khiến y nổi bật như một nhà lãnh đạo có khả năng: quan hệ của nàng với giới nghệ thuật, âm nhạc, văn chương và sân khấu. Và cả hai đều thuộc gia đình danh giá.

Một cảm giác hài lòng với viễn cảnh dâng lên trong lòng y. Trong một hai tháng nữa, y tin chắc rằng họ sẽ đính hôn và đó sẽ là tin tức xã hội hạng nhất trong bán đảo Kêp này. Rồi một tháng sau là đám cưới, hẳn là một trong những sự kiện xã hội lớn nhất trong năm. Đám cưới đó sẽ có mặt các vị chánh án, các ngài bộ trưởng, các vị nghị sĩ. Nếu thời tiết tốt, họ sẽ tổ chức cưới trong những khu vườn mỹ lệ quanh tòa nhà đẹp đẽ của gia đình Hatli, biệt thự Evơ Rơxtơ. Y nhìn thấy nghề nghiệp của y tiến triển nhanh, bản thân y nhảy lên hàng đầu của các luật sư sơ cấp, rồi “Ông Henri Bôđơmen, luật sư quốc gia,” và sau đó “Ngài thẩm phán tòa án tối cao Bôđơmen”.

Tuy nhiên, một ý nghĩ cồn cào lên làm xáo động mặt phẳng bình yên của hy vọng. Chính là Gin. Nàng tiếp nhận mọi sự chăm sóc của y và không hề phản đối việc hai người thường xuyên ở bên nhau. Nàng cũng không hề phật ý với việc tên hai người được ghép đôi bữa bãi. Nhưng, khi chỉ có họ với nhau, chỉ hai người với nhau, y thấy nàng hay dẫn dắt, cáu kỉnh. Trong khi trò chuyện về những đề tài chung hoặc tán gẫu về nhau, nàng vui vẻ và hoạt bát; nhưng khi y lái câu chuyện về hai người và về việc xứng đôi vừa lứa với nhau, và cố gợi đến chuyện cưới xin, thì nàng nín thinh. Thỉnh thoảng, nàng cho phép y hôn nàng, nhưng trường hợp đó là rất họa hoằn mà thường chỉ là một cái chạm môi lãnh đạm, và mỗi khi ôm hôn, nàng thường vội co người lại, chiếc áo choàng lỏng lẻo, nhỏ bé, kiểu không tay của nàng cuốn chặt quanh người tựa như tấm mộc bảo vệ nàng.

Tại sao nhỉ? Y không tin là y không hấp dẫn đối với nàng. Trước đây, đã từng có nhiều đàn bà chạy theo y cơ mà!

Y đứng dậy, bước đến trước tấm gương treo trên tường. Y khá cao, gần một thước tám, và mặc dù y phải thừa nhận là y sẽ nom đẹp hơn, nếu không có chiều hướng hơi phát phì, nhưng y vẫn có thân hình chắc nịch, vạm vỡ, vai vuông vức. Y ấn ngón tay cái vào lớp mỡ mỏng dưới cằm, và ngửa mặt lên để che giấu lớp mỡ đó. Không ai có thể nhận thấy đâu. Quả thật, đó là một cái cằm rộng và làm cho y mang vẻ một con người quả quyết. Vầng trán cao và mái tóc nâu sẫm hớt nhanh ra phía sau hai thái dương tạo cho y cái vẻ dày dặn kinh nghiệm, hiểu biết và đỉnh đạt trước tuổi rất nhiều; giá như đôi mắt không hum húp, thì y thích hơn, song màu xám nhạt của mắt y mang một vẻ sắc sảo rõ rệt.

Không, về bản thân y, chẳng có gì không ổn cả. Đó hẳn chỉ là do tuổi trẻ của nàng, tính trẻ con của nàng, cô nàng bé bỏng tội nghiệp ấy mà. Gái đồng trinh bao giờ chẳng ngung ngu. Qua sự rụt rè, tự nhiên của Gin, Bôđơmen thấy rõ nàng trong trắng biết bao và y thâm cảm ơn nàng. Người phụ nữ y lấy làm vợ sẽ phải đúng như thế. Quả là khủng khiếp khi nghĩ nàng có thể đã trao thân cho một người đàn ông khác.

XXVII

Khi Gin và Henri rời hộp đêm lên chiếc ô-tô lịch sự của Henri, họ đi theo một con đường xuyên qua các rừng cây và đồng cỏ ở trên các sườn núi. Phía dưới họ, ánh đèn của thành phố Kêp Tao đang lấp lánh nhảy múa, một dải sáng vàng nhấp nháy ở ngoại ô, song những điểm đốm màu khác nhau hướng về phía trung tâm, nơi những biển quảng cáo bằng đèn nê-ông phô bày trái tim của thành phố. Xa hơn là vịnh Têbơn với ngọn hải đăng trên đảo Rôben tỏa ra một vạch trắng dài hướng dẫn tàu bè qua lại. - Phía trên đỉnh núi Đầu Sư Tử, vầng trăng bán nguyệt trải ánh bạc thành một đường dài cắt ngang mặt biển.

Khi tới gần chỗ cao nhất của con đường, Henri cho xe chạy chậm lại, quay về phía Gin:

- Chúng ta dừng lại một chút nhé! Chính ở chỗ này, phong cảnh mới thật yêu kiều. - Giọng y đầy vẻ tán tỉnh.

- Không, anh Henri. Anh chẳng bảo là phải về nhà sớm vì sáng mai anh có vụ án?

- Phải, nhưng chúng ta có thể đỗ lại chỉ mười phút thôi.

- Anh thân mến. Em không thấy chúng ta cần phải làm như thế. Sắp một giờ đêm rồi. Như thế không tốt cho công việc của anh đâu.

- Chà, đâu sẽ vào đấy mà.

- Nhưng anh bảo đấy là lý do chúng ta nên rời hộp đêm sớm, Henri ạ.

Henri đạp mạnh chân ga đến nỗi chiếc xe bắn vọt về phía trước, lóp rít trên đường nhựa. Y rút tay trái đang quàng vai Gin lại và ngồi thẳng người sau tay lái. Trong một lúc, y không thốt ra một lời nào.

Nhẹ nhàng và lặng lẽ, Gin lướt nhanh tay mình theo cánh tay Henri và nắm lấy bàn tay, dịu dàng siết lấy.

- Nào, đừng dỗi nữa, - Gin nói.

Henri nhìn Gin mỉm cười, và dịu lại. Tay y lại lên ôm Gin.

- Ngốc nghếch thật! - Đôi mắt Gin liếc Henri, cô ta nép sát vào người y. - Em chỉ nghĩ đến công việc của anh thôi mà.

Henri cảm thấy trong lòng ấm áp vì được khích lệ. Nàng là một kho tàng quý giá hơn y tưởng. Với tất cả tình yêu, y muốn được hôn nàng khi từ biệt. Nhưng nàng có vẻ như thích trò chuyện; dường như muốn y thôi suy nghĩ.

- Tại bữa ăn tối nay ba bảo chúng mình là ba đã nhận một chàng trai vào hãng. Anh ta vừa mới từ một nơi nào đó ở nhà quê tới Kêp Tao.

- Tên hắn là gì?

- Có lẽ là Grantơ.

Chẳng bao lâu họ đã về tới biệt thự Evơn Rôxtơn. Henri lái xe theo con đường riêng qua những khu vườn rộng. Trong nhà không có ánh đèn. Tại chân bậc thềm, y điều khiển chiếc xe đỗ sao cho ngọn đèn nhỏ ở cổng không rọi vào trong xe. Rồi y tắt máy và tắt đèn ô-tô. Bóng tối đột ngột mang lại cho y sự can đảm, nhưng nàng vùng ra và vội vàng đặt hai ngón tay lên môi y.

- Đứng, đứng. Anh biết em rất ghét bị người ta cấu xé vào lúc đêm hôm khuya khoắc thế này rồi. Anh thật là ngốc nghếch, định chọc tức tất cả? Hãy về nhà như một chú bé ngoan và ngủ đi.

Như một đứa trẻ bị đòn, Henri đi với Gin lên bậc đá giữa các chậu cây trồng hoa đĩa. Lần này, sự hờn dỗi của y chẳng tác động gì đối với nàng. Ở cửa, Gin lần trong xác tìm chìa khóa. Rồi dùng cả hai tay kéo đầu Henri xuống, nàng hôn khẽ vào trán y và biến mất.

Henri chán nản lái xe ra khỏi cổng, ngoái lại nhìn tòa nhà của gia đình Hatli có những cây thông Nôfôn cao, xòe rộng bao quanh. Dưới ánh trăng, tòa nhà trông thâm lặng kín

đáo và diễm lệ biết bao. Tòa nhà đường bê, với các đầu hồi kiểu Hà Lan, cửa sổ mắt cáo và các cửa chớp nặng bằng gỗ khêu gợi, kích động y. Y tự hỏi không biết phải mất bao lâu nữa nàng mới biết xử sự cho phải lẽ.

XXVIII

Một buổi chiều, Bôdomen bước vào phòng khách biệt thự Evon Rôxtơn; ông Hatli nói:

- Ô, anh Henri, anh vừa cưỡi ngựa đi chơi với Gin à? Tôi muốn anh gặp một người mới đến hăng chúng ta, anh Grantơ. Rất vui mừng nếu anh cũng ở lại dùng bữa tối với chúng tôi. Tôi và anh Grantơ đang giải quyết một số giấy tờ từ văn phòng đưa tới.

Ông Hatli thân mật vỗ vào lưng Grantơ.

Cái vóc người lùn của ông Hatli làm cho ông ta nom còn bé hơn thực tế. Một ông chủ vui vẻ ân cần có bộ mặt hồng hào và cái cằm hai ngấn, giống như một chiếc võng treo từ tai này sang tai kia, ông Hatli làm cho khách cảm thấy thoải mái tự nhiên như ở nhà mình.

Henri chăm chú xem xét con người mới xuất hiện. Anh ta cao, có lẽ khoảng thước tám. Trước chủ nhà anh ta tỏ ra kính trọng, nhưng không khúm núm. Đôi mắt xanh, sắc sảo có vẻ quả quyết. Anh có tư thế đĩnh đạc, đàng hoàng, tuy không nói nhiều, song làm người ta chú ý. Quả là lý thú nếu biết được anh ta có giàu hay không. Quần áo anh ta cắt rất đẹp. Vì một lý do đặc biệt nào đó, Henri quả quyết là anh ta không đẹp trai. Nhưng càng xem xét các đường nét của con người này, y càng thấy anh ta đẹp trai khác thường. Mái tóc màu nâu sáng, quần làn sóng, hơi rũ xuống trán; cái mũi thẳng, đáng đẹp, lông mày rậm, sẫm màu. Henri không biết rằng nước da trắng và đôi mắt xanh của người này vốn thừa hưởng của một ông bố người Anh, còn đường nét thực sự mang lại cho anh ta cái vẻ quý tộc, đáng thanh tú của khuôn mặt với đôi má hơi lõm là di sản của một người mẹ da màu.

Con chó Nhật Bản bé nhỏ, màu nâu sữa mấy tiếng ăng ăng, rồi nhảy vọt khỏi ghế bành quần quít gót Gin đang bước vào phòng khách.

- Ôi, Chinki thân yêu. - Gin thốt lên, bế con chó và hôn hít bộ lông dài mượt mà của nó và quanh chỗ đôi tai to rũ xuống. Sau đó, Gin quay sang chào bố.

- Gin này, - ông Hatli nói, - ba giới thiệu ông Grantơ với con.

- Ô, vâng, - Gin nói. - Mẹ tôi bảo là ông sẽ đến thăm. Ông có khỏe không? - Gin chú ý thấy ánh mắt liếc nhìn của anh ta tuy thân mật và lịch sự, song có vẻ xa lánh và bướng bỉnh thế nào ấy. Với trực giác nhạy bén của phụ nữ, Gin biết rằng anh ta không dễ gần, cô nhất thời cụp mắt xuống.

- Cô có thích cưỡi ngựa lắm không? - Anh ta hỏi, hướng về phí Gin và liếc chiếc quần đi ngựa, bóp ống từ đầu gối tới mắt cá chân Gin.

- Ô, thích lắm. - Gin tươi tỉnh trả lời. - Ông có cưỡi ngựa không, ông Grantơ?

- Tôi đã học cưỡi ngựa cách đây nhiều năm ở một trang trại.

- Thế ông vẫn tiếp tục chứ?

- Không. - Giọng nói của anh ta xa vời.

- Tiếc quá nhỉ!

- Thôi được, một hôm nào đó, ông phải đến để đi ngựa với chúng tôi, - Henri lên tiếng. Y quay sang nói với Gin. - Sau cuộc đi ngựa như chiều nay, anh thấy chẳng ai có thể lánh xa chiếc yên ngựa được, phải không em?

Gin không trả lời ngay. Cô quay lưng lại, đứng cạnh chiếc bàn con ở góc phòng, rót rượu vào cốc. Cô hơi quay đầu.

- Ờ... phải. - Gin chỉ nói có thế.

Henri đi ngang qua phòng tới chỗ Gin và nhìn xuống vai Gin “Em đang pha gì thế?”. Y đặt một bàn tay lên lưng Gin, tỏ ý đã chiếm hữu. Mắt y nhìn vào cái tủ lớn đựng đồ đạc quý và bộ sưu tầm các mẫu vật thu nhỏ, những chiếc hộp đựng thuốc lá bằng bạc quý giá, hiếm hoi, cùng với đồ sứ Xevrơ. “Anh sẽ chẳng bao giờ quên buổi hoàng hôn đó”. Y lầm bầm.

Bà Hatli vào phòng khách và được giới thiệu với Grantơ. Bà ta chăm chú nhìn Grantơ với

đôi mắt nhỏ, màu nâu long lanh dưới hàng lông mày tủa gọn gàng, khéo léo. Sức lực và tiền của bà Hatli đã phun phí vào việc giữ gìn nước da - giờ đây làm cho da nom tái nhợt, khô như xác ướp.

- Athor đâu nhỉ? - Ông Hatli hỏi khi mọi người vào phòng ăn.

- Nó đi đến một cuộc họp điền rồ nào đó, - bà Hatli trả lời. - Phải thật khuya nó mới về.

Trong bữa ăn, mọi người nói chuyện linh tinh về người này, kẻ nọ, về ngựa, về tiền cá cược và các ván bài của bà Hatli. Entơni hầu như không tham gia.

Ăn xong, ông Hatli và Entơni lui vào phòng khách với Gin.

- Chúng ta ra biển, trốn cái nóng đi. - Henri tán tỉnh.

- Được rồi, nếu anh thích thế, - Gin trả lời, nhún vai thờ ơ và vỗ nhẹ vào miệng để ngăn cái ngáp.

Mười một giờ, ông Hatli bấm chuông gọi người lái xe và bảo anh ta đưa Grantơ về nhà ở Xi Poăng.

- Không có lý do nào, - ông Hatli nói, mỉm cười rộng lượng và bắt tay người trợ thủ mới của mình, - mà chúng ta không thật sự ăn ý với nhau, anh Grantơ ạ.

- Thưa ông Hatli, tôi cũng mong thế. Chào ông và xin cảm ơn ông.

Khác chiếc xe quay đi, Entơni dựa vào đệm, giãn người thoải mái, ngoái lại nhìn tòa nhà của gia đình Hatli, trên môi nở một nụ cười khinh miệt.

XXIX

Sau một ngày vất vả, Entoni ra khỏi tòa án, rồi rẽ vào quán giải khát. Anh mua một tờ báo buổi tối, chăm chú xem một cột báo rộng viết về việc tòa tuyên bố trắng án, thành tích mà anh đã đạt được chiều hôm đó, về những lời khen ngợi đầy tình cảm của quan tòa đối với bài bào chữa của anh. Đây là vụ án thứ ba anh đã thắng trong vòng nửa tháng.

Anh vào làm cho hãng bào chữa được hai tháng này; cho đến bây giờ, anh nghĩ rằng ông Hatli tỏ ra rất hài lòng với công việc của anh. Tuy vậy, công việc tiến triển gay go, nên anh rất bận rộn. Nhiều tối, anh phải mang hồ sơ về nhà ở Xi Poăng.

Trở lại văn phòng hãng bào chữa, anh thấy Gin trong số những người có mặt ở phòng đợi. Cô ta bảo đến gặp bố, nhưng anh tự hào thấy cô ân cần niềm nở đối với mình. Anh chú ý thấy gần đây cô thường có mặt ở văn phòng hãng bào chữa, mỗi lần hình như lại thân mật với anh hơn.

Anh vào phòng làm việc của mình và đóng cửa lại. Có một chồng thư từ và giấy tờ khác mà anh phải lưu ý, nhưng anh không thể gạt bỏ hình ảnh Gin ra khỏi tâm trí. Anh tức khắc tìm cơ để trở lại phòng đợi và thất vọng thấy Gin không còn ở đấy nữa.

Làm xong công việc, anh sắp xếp một số giấy má và sách luật vào trong cặp. Sang đường để kịp chuyến xe buýt. Anh thấy Gin lái chiếc xe lịch sự của cô lướt qua gần bên. Cô vẫy tay và nở một nụ cười vui vẻ dễ thương.

Trong xe buýt, anh cố đọc báo nhưng tâm trí không để vào tin tức. Một lát sau, anh gặp báo lại, đưa mắt ra ngoài cửa xe, nhìn lơ đãng.

Khi về tới nhà, anh vẫn như người mất hồn. Anh mở khóa cửa như một cái máy. Mặc dù quả đấm cửa bao giờ cũng kêu cọt két, nhưng lần này tiếng động đó làm anh phát cáu. Không khí trong nhà ngột ngạt, anh để hé cửa ra vào và mở các cửa sổ.

Đứng bên cửa sổ, anh nhìn ra biển. Các làn sóng nhuộm những sắc màu của bầu trời đang thay đổi từ vàng đến đỏ thắm. Anh đứng ở đó hồi lâu và tự hỏi không hiểu vì sao tối nay mình lại cảm thấy bồn chồn lạ lùng đến thế, khi anh so sánh cảnh sống thời chiến với những vấn đề phức tạp trước mắt.

Rồi đột nhiên, anh hiểu lý do. Chính là thiếu nữ đó, nàng Gin Hatli. Tối hôm ấy khi ăn ở nhà nàng, dường như nàng chú ý tới anh hơn Bôdomen, nhưng có lẽ với anh là người mới, còn nàng và Bôdomen đã quen nhau. Phải, lúc này anh nhớ lại, có ai đó ở văn phòng - hoặc có phải ở tòa án không nhỉ? - đã nói tới cuộc đính hôn sắp tới. Thế nhưng nàng có vẻ rất thân mật với anh. Anh có thể để sự việc này tiến triển chăng?

Trong chiến tranh, anh ít nghiêm túc hơn đối với những vấn đề như vậy. Anh đã không chế ngự tình cảm của mình. Có cô nàng nhỏ bé Gionovi ở Cairo trong thời gian anh theo học lớp huấn luyện sĩ quan. Họ đã hưởng những tháng ngày vui vẻ bên nhau. Anh học được ở nàng nhiều chuyện, ngoài việc biết lờ mờ ít tiếng Pháp. Không phải vì vấn đề màu da mà anh không lấy nàng. Đối với nàng hoặc gia đình nàng, một chút ít dòng máu không phải người Âu cũng chẳng có gì quan trọng cả. Không phải, đó là vì họ không hợp nhau ở những mặt khác - tính khí mãnh liệt của nàng. Dù sao, giờ này nàng đã lấy chồng và có vẻ sống hạnh phúc, theo lời trong thư của nàng.

Và rồi nàng Rôxa, ở vùng núi non nước Ý. Suýt nữa anh lấy nàng. Nhưng có lẽ là may mắn, trung đoàn đã hành quân. Trời, một cô gái! Thậm chí ngay bây giờ hồi tưởng lại anh vẫn thấy âm áp trong lòng. Gia đình nàng đã mất mát mọi thứ trong chiến tranh. Chuyện gì có thể xảy ra đối với nàng? Đôi mắt da trời dưới cặp lông mày đen và lông mi sẫm màu... Làn da mịn màng, bóng như xa tanh của nàng...

Anh buông người ngồi xuống, hai bàn tay đan dưới gáy, đăm đăm nhìn trần nhà đang tối dần.

Không, anh suy nghĩ, lấy Rôxa cũng không ổn. Họ cũng không hợp nhau về nhiều mặt; nàng là một giáo dân La Mã quá cuồng nhiệt và... Nhưng anh sẽ thực sự hợp với người nào

đây? Anh thực sự thuộc về ai? Hiện nay, chẳng có ai lại không coi anh là một người Âu và chẳng có gì đáng ngại về mặt đó. Nhưng bao giờ anh cũng lo sợ về con cái sau này - một Xtivơ nữa...

Những ngày này, Xtivơ đang làm gì nhỉ? Hai anh em đã không gặp nhau kể từ khi họ còn là những đứa trẻ ở Xtomhốc. Và bây giờ, họ rất ít khi viết thư cho nhau. Theo bức thư mới nhất, anh được biết Xtivơ đang điều khiển một tờ báo nhỏ bé nào đó, không phải của người Âu ở cảng Elidabet, đang đấu tranh đòi những điều kiện tốt đẹp hơn cho người da màu và thổ dân. Có ích gì nhỉ? Chỉ những kẻ đã thay đổi chính kiến mới đọc loại báo đó. Thế giới chống đối họ quá đáng. Phải, về nhiều mặt, tham gia chiến đấu trong chiến tranh quả là vô ích. Còn đối với bản thân anh, thì chỉ toàn công việc, công việc và công việc... đó là toàn bộ cuộc đời anh từ ngày giải ngũ, cách đây bốn năm! Trong đời anh, không có sự ưu ái lâu bền, chân thực và thường xuyên. Đúng, chỉ có một tình cảm, một tình cảm vững bền cho đến giờ. Vì hồi đó, tuy họ chỉ là những đứa trẻ, nhưng ấn tượng về Ren vẫn còn in lại trong tâm trí anh... Đây là lý do mà chuyện đó không mang lại kết quả nào cả. Đối với nàng, anh không thể nào bắt nàng phải chịu đựng tấn bi kịch về dòng máu của anh. Anh cảm thấy như thế vào lúc mẹ anh qua đời. Đó chỉ là tuổi trẻ vô nghĩa chăng? Nếu giờ đây anh gặp lại nàng, chuyện gì sẽ xảy ra? Hiện nay, anh tự tin ở bản thân mình hơn.

Trời đã tối hẳn lúc anh ra khỏi và tới khách sạn ngồi một mình ăn bữa tối.

XXX

Tối hôm đó, Gin Hatli cảm thấy trong lòng ấm áp, lái xe phóng nhanh về nhà. Khi vào phòng khách, thì có điện thoại. Gin vội bước lại, cầm ống nghe lên:

- Alô, - Gin hăm hở thốt lên.

- Em đây à, Gin? - Mặt Gin xịu xuống. - Không biết em có thiết đi ô-tô xuống vịnh Haotơ tối nay không. Ở trong thành phố này trời nóng khủng khiếp; anh cho rằng chỗ em cũng vậy.

- Vâng, Henri, ở đây cũng nóng, nhưng... - giọng Gin kéo dài ngập ngừng.

- Đi nhé, ở biển sẽ mát đấy. Lái xe ở phía trên Coxtơntơ Nêc sẽ thú vị lắm lắm.

Trong một lúc, Gin không trả lời, sau đó mới lên tiếng:

- Anh Henri này, em rất lấy làm tiếc. Em không muốn đi cùng anh. Tối nay, em thấy người hơi khó chịu.

- Trời ơi, anh rất buồn biết tin đó. Mong em không ốm nặng.

Mối quan tâm của anh dường như ngu ngốc, làm Gin thêm tức giận.

- Đừng có ngốc nghếch thế, không ốm nặng đâu, chỉ nhức đầu thôi, nhưng em hoàn toàn bị gục đấy.

- Thế thì lại càng nên đi ra ngoài để thay đổi không khí.

- Không. Henri tối nay không được đâu. - Giọng Gin lúc này lạnh lùng và quả quyết. - Còn anh thì nên đi.

- Thế nào, một mình ư?

- Sao lại không? Anh có thể suy nghĩ một mình đôi chút. Vạch kế hoạch về vụ án nào đó của anh bên đỉnh các ngọn sóng. - Gin cười khẽ một mình.

- Cảm ơn.

- Hoặc nếu anh không muốn cô đơn thì hãy đưa một người nào đó đi cùng. Một người đàn ông như anh, một trong những thanh niên trẻ trung của thành phố, phải có khối bạn gái có thể gọi đây nói hẹn vào phút chót chứ! Em rất tiếc, Henri ạ. Để tối khác nhé. Dù sao cũng cảm ơn. Tạm biệt.

Gin để ống nghe xuống, trở vào phòng khách. Trong bữa ăn, ông Hatli kể về thành công của Entơni ở tòa án, Gin tỏ vẻ chú ý hơn thường lệ.

Một lát sau, bà Hatli hỏi:

- Con có đi chơi không, Gin?

- Không, cảm ơn mẹ, con không được khỏe. Con vừa mới từ chối lời mời của Henri.

- Trông cô không có vẻ ốm đâu, - Athơ, anh trai Gin, châm chọc tai quái. - Nhưng tôi không trách cô bởi lẽ không muốn đi chơi với cái vật kỳ quái đó.

- Tôi sẽ đi chơi với bất kỳ ai tôi thích. Anh đừng xen vào chuyện người khác.

- Trẻ con, đồ trẻ con! - Bà Hatli thốt lên. Bà nhìn đứa con trai độc nhất của mình, vẻ không bằng lòng. Thân hình gầy, hơi gù và cái cằm nổi đầy mụn nhọt, nó không phải là một thanh niên khỏe mạnh; bà muốn con trai mình chú ý đến thể thao và các hoạt động ngoài trời hơn tất cả những cuốn sách chính trị và những thứ nặng nề như vậy mà nó mua bằng tiền tiêu vặt. Hơn nữa, các quan điểm của nó quả là khủng khiếp. Nó dính dáng tới một đám kỳ dị như vậy ở trường đại học. Bạn bè nó đã gọi nó là một tên cộng sản.

- Có cái gì không ổn với Henri đấy? - Bà Hatli tiếp tục. - Tôi nghĩ anh ta xuất sắc lắm, có phải không, ông Etgơ?

Ông Hatli gật đầu.

- A, hẳn ta không kém cõi lắm đâu. - Athor thừa nhận với vẻ kẻ cả, - chỉ trừ cái tính tự cao tự đại khốn kiếp quá đáng... và cũng hoàn toàn không có khả năng kết hợp lôgích với chính trị.

- Anh định nói gì? - Gin hỏi.

- Thế này này, hôm nọ anh yêu cầu hẳn nói cho anh biết chính xác tất cả cái trò “apathai”^[21] đó thật sự có nghĩa gì. Hẳn bảo nó nghĩa là “tách biệt” các chủng tộc, tách người Âu với người không phải Âu. Thế là anh bảo rằng anh biết đó là lý thuyết, nhưng tiến hành một chính sách như vậy tất dẫn tới cái kết luận hợp lôgích là ta không nên có những người da đen làm đầy tớ trong nhà, trông nom con cái, nấu nướng và hầu hạ ta, hoặc làm lụng ở các xưởng máy và cửa hiệu. Với lý lẽ như vậy, hẳn chẳng thể đưa ra câu trả lời thỏa mãn, mà chỉ nói apathai là điều có lợi cho đất nước.

- Thế nào. - Gin nói nồng nhiệt, - anh ấy không đúng ư? Chỉ biết rằng, em sẽ chẳng bao giờ lấy một người mang một tý màu da đen trong mình.

- Có ai đời nào nói rằng một người mang dòng máu da đen sẽ thêm lấy cô đâu?

- Im đi, nếu không tôi sẽ rời khỏi bàn ăn ngay! - Cô em gái Athor đập lại cái kính.

- Chúng ta thay đổi đề tài nói chuyện đi, - bà Hatli lên tiếng, đoạn lao vào cuộc thảo luận về trận đấu bóng bầu dục tổ chức vào thứ bảy tới.

XXXI

Đang ngồi ở ghế bành đọc sách, Entơni đặt sách xuống, đứng dậy. Màn mưa màu xám đen đã buông xuống suốt ngày, lúc này anh đứng xem mưa đập lộp độp vào cửa sổ, những dòng nước nhỏ chảy ngoằn ngoèo xuống cửa kính bị mờ. Rồi run rẩy, anh kéo màn che cửa lại, đi ngang qua phòng, bật lò sưởi điện. Khi dây mayso của lò sưởi đỏ lên, anh bật radiô, và đổ đầy siêu nước. Ngay sau đó, căn phòng rộn ràng điệu nhạc jazz êm dịu. Entơni cảm thấy bớt cô đơn. Anh lại ngồi xuống ghế bành, sưởi tay bên lò sưởi, nhìn trân trân ánh sáng rực màu đồng của lò sưởi điện, nghĩ tới chuyện riêng tư.

Tối nay, anh phải đưa Gin đi xem phim. Chuyện gì sẽ xảy ra? Anh thích Gin chăng? Nàng mong đợi anh đối xử với nàng như thế nào?

Anh bật đèn, lại cầm sách lên.

Bên ngoài, trời đã tối hẳn, tiếng chuông điện thoại vang lên.

- Alô, Tôni, - Gin đang nói. - Em gọi điện chỉ để nói anh đừng đi xe buýt hoặc tàu hỏa tới Keninoat đón em.

- Thế thì đi cách nào, Gin? - Entơni cố che giấu vẻ ngạc nhiên.

- Anh đừng đến đó nữa! Nếu anh có ô tô riêng thì đó là chuyện khác, nhưng vì anh không có xe nên em sẽ đến rạp vào lúc chín giờ, anh có thể gặp em ở thành phố, phía ngoài cửa rạp, rõ chưa?

- Nhưng mà, Gin ạ... - Entơni ấp úng.

- Em không muốn cái “nhưng mà” của anh, - Gin nói, vẻ độc đoán. - Nó buồn cười lắm lắm. Trời mưa thật kinh khủng.

- Nhưng mà nếu em...

- Nào, Tôni, anh lắng nghe nhé, tình bạn của chúng ta mới chỉ bắt đầu, có phải không? Nếu anh muốn chưa chỉ đã làm trái ý em, anh bắt đầu đúng cách đấy. Anh sẽ gặp em vào lúc mấy giờ? Tám giờ vậy nhé? Đừng có đến muộn đấy, vì em muốn anh giúp em tìm chỗ đỗ xe. Mong anh có bộ mặt tươi tỉnh, vì em đang cảm thấy khốn khổ. Em cần phấn chấn, em cam đoan với anh như thế.

Entơni đứng dậy, bước tới chiếc tủ nhỏ ở góc phòng, lấy chai uytxki.

Anh uống li rượu nguyên chất đó, khi hơi nóng của rượu lan khắp người, anh thấy có thể đương đầu với buổi tối dễ dàng hơn. Anh bước tới cửa sổ, vì một lí do nào đó không giải thích nổi, tâm trí anh trở về với những năm đã qua, nhớ tới đêm anh và Xtivơ vực người bố say rượu nằm ở hàng hiên ngôi nhà nhỏ bé của họ ở Xtomhôn.

Khi Entơni gặp Gin lộng lẫy trong chiếc áo xù đỏ như san hô trông rất đáng yêu, mọi nỗi sợ hãi và lo âu của anh biến mất.

Hai người đi qua phòng ngoài rạp chiếu bóng, Entơni ngạc nhiên khi thấy Gin quen biết rất nhiều người. Nhiều người trong số đó tò mò nhìn Entơni. Việc đó không làm anh bối rối. Entơni hài lòng, cảm thấy đỉnh đặc dàng hoàng. Hơn nữa, tối nay Gin đã gạt bỏ cái vẻ yên lặng nặng nề mà lần đầu tiên Entơni nhìn thấy khi ngồi ăn ở nhà nàng bữa trước. Nàng có vẻ thực sự lo lắng cố làm sao cho anh được thoải mái.

Trên đường về, nàng kể cho Entơni nhiều chuyện về đời riêng mình. Nàng nói bóng gió tới sự giàu có của cha mình và cách ông bố nuông chiều mọi ý thích bất chợt của nàng. Đây là nốt nhạc nghịch phách đầu tiên của tối vui.

- Như vậy là ba em không làm em hư ư? - Entơni hỏi.

- Vâng. Một người cha như thế có thể làm hỏng bất cứ cô con gái nào khác. Nhưng em không để cái cách đó tác động đến em như thế đâu. Ô, không đâu! Nếu muốn tiêu tiền của ba em, em chỉ phí thời giờ vào nhiều trò chơi ngốc nghếch mà thôi.

Entơni chăm chú nhìn Gin khi nàng ngồi sát mình sau tay lái.

- Em không muốn thế ư? - Entơni đánh bạo hỏi, hơi cười cười.

- Tất nhiên là không! Nếu thế, em đã không có thì giờ dành cho nghệ thuật ngâm thơ và kịch, sách báo và tất cả những việc khác... Anh biết em định nói gì rồi.

- Có, tất nhiên, - Entơni nói nghiêm trang, - anh biết chứ, anh chỉ nói đùa thôi mà. Em không phải là loại người tự cho phép mình hư vì một người cha quá chiều chuộng... hoặc vì bất kì một người nào khác.

Entơni nói bằng quơ, còn Gin mặt mày rạng rỡ trong ánh sáng dịu dịu hắt ra từ bảng đồng hồ ô tô.

- Xem kìa, - Entơni nói, chỉ những ánh đèn lơ mờ ở thung lũng phía dưới thành phố Kêp Tao đang nằm ngủ trong mưa. - Cảnh này sẽ là một đề tài thú vị cho một bài xonnê^[22], có phải không Gin?

- Anh biết làm thơ à? - Gin hỏi nhiệt tình.

- À, cũng có đôi cái tầm tạm gọi là thơ mà. Anh đang thử. Còn em?

- Đừng có ngốc nghếch thế. Em không có tí chút thông minh nào để làm nổi việc đó. Tất cả chất xám trong gia đình đều tập trung vào anh Athơ. Anh ấy làm rất nhiều thơ đăng trong tập san Đại học ra ba tháng một kì.

- Anh ấy không làm thơ nữa ư?

- Vâng, bây giờ, tất cả là chính trị. Anh ấy làm cho cả nhà phát điên lên.

- Vậy quan điểm của anh ấy như thế nào? - Entơni hỏi, thích thú.

- Chao ôi, tất cả cái trò về người da màu, về thổ dân và những thứ như vậy... Anh biết cái loại đó mà, cái chuyện apathai này đang làm anh ấy hoá điên.

Entơni co người lại, bấp thịch nhỏ ở cổ bắt giắc giật giật.

- Anh ấy tán thành chính sách apathai ư? - Entơni hỏi, vẻ thận trọng.

Gin cười to:

- Không, đừng có ngốc nghếch thế. Mà chính là chống lại đấy. Anh ấy điên mà. Trời đất ơi, anh ấy thuyết hay lắm. Lẽ ra anh nên nghe anh ấy nói tối hôm nọ. Anh ấy đã tranh luận với Henri.

- Quan điểm của Henri thế nào?

- Anh ta là một người ủng hộ rất hăng hái tất cả cái trò apathai đó. Anh cần phải nghe lúc hai người cãi nhau kịch liệt. Họ nói rất buồn cười. Cả hai đề cập đến vấn đề đó rất nghiêm trang. Em tin chắc anh sẽ phá lên cười đấy, anh Tôni ạ.

- Phải, - Entơni nói.

Ô tô đi vào khoảng đất rộng của biệt thự Evơ Rơxtơ. Từ các cửa sổ mắt cáo, các ngọn đèn hắt ra một ánh hào quang êm dịu và mờ mờ. Xe của họ qua lối đi có những cây nhỏ kết thành mái vòm dẫn tới nhà để xe.

- Có một chuyện em muốn kể với anh, - Gin nói khi khéo léo điều khiển chiếc xe qua cửa nhà để xe. - Henri yêu em, anh biết đấy.

- Tốt quá, anh ấy trông hay đấy.

Gin tắt máy và tắt đèn pha. Chỉ còn có đèn đỏ và đèn ở bảng đồng hồ là sáng.

- Ô phải, anh ấy quả là hay thật, có nhiều bạn bè lí thú. Chúng em cùng nhau đến dự những bữa tiệc thú vị. Tất nhiên ba em cũng quen hàng lò hàng lốc những người đó, nhưng em không thể đi đây đi đó thật dễ dàng nếu như không có một người nào đó trẻ trung và coi được như Henri đi cùng.

- Em định nói anh ta là một người hộ tống tốt ư?

- Thế đấy, không hẳn là như vậy. Nhưng anh biết không... - Gin ngừng hẳn lại và trong ánh sáng lơ mờ, Entơni thấy nàng nhích gần mình, - em không yêu anh ta.

- Ô!

- Anh chỉ nói có thể thôi à? - Gin hỏi dịu dàng.

- Anh có thể nói thêm gì nữa? Những chuyện rất riêng tư. Anh không biết rõ anh ấy lắm. Chỉ gặp anh ấy tối hôm nọ tại bữa ăn và thỉnh thoảng ở thành phố. Nhưng anh chưa bao giờ đến phòng luật sư của anh ấy. Hôm nọ, anh nghe anh ấy nói ở tòa án. Anh ấy có một đáng điệu mang vẻ thuyết phục. - Entoni ngừng lại, anh tự hỏi không hiểu tại sao mình lại ca ngợi Bôdomen. - Anh ấy chỉ có một nhược điểm, hoặc phần nào anh cho là nhược điểm. Anh ấy có khuynh hướng hơi quá bi kịch hoá. Anh ấy cường điệu quá.

Gin nhún vai:

- Em không chú ý nhiều đến khía cạnh đó của anh ấy. - Nàng lén nhích lại gần hơn. - Anh biết không, anh Tôni, anh ấy không hấp dẫn em tí nào về phương diện một người đàn ông.

- Chắc anh ấy không biết điều khiển cô.

- Còn anh, biết cách chứ? - Gin vặn lại, vẻ khiêu khích.

- Có chứ, cái mà cô chắc hẳn cần đến là một trận đòn ra trò. Có lẽ một ngày nào đó, tôi sẽ cho cô một trận.

Gin phá lên cười, và trong sự nô giỡn giả vờ, lên tới cực điểm nàng buông mình nằm vào lòng Entoni. Tiếng cười tắt đi. Entoni nhìn vào mắt nàng, chỉ thấy lơ mơ vì trời tối. Thân hình mảnh dẻ của nàng nằm yên trong lòng Entoni giây lát. Rồi nàng cố lấy lại tư thế bình thường, nhưng không nhấc dậy được. Để có chỗ tựa, nàng quàng tay ra sau gáy Entoni. Entoni thấy mình nhẹ nhàng cúi xuống phía nàng. Đôi môi nàng lúc này đang rất gần, đang hé mở. Đôi môi đó dường như đang từ từ nâng lên tìm gặp môi Entoni. Nhưng khi mặt Entoni gần sát mặt nàng, anh vội quay đi.

Anh đưa mắt ra ngoài cửa ô tô, nhìn bức tường trắng trống trải của nhà để xe, hai tay anh buông thõng xuống bên sườn. Chưa thể được, anh nghĩ thầm.

Biệt thự Evron Rôxtơn cách ga xe lửa nửa dặm đường. Một trận gió đông nam nổi lên chập chờn đẩy nhẹ các đám mây và làm những khối bông bành xốp nhẹ màu xám đỏ trôi nhanh trên trời. Nhưng đối với Entoni, dường như chúng không chuyển động, mà chính vầng trăng, bị cuốn theo như một quả bóng bay đang trôi phía sau chúng.

Anh bước những bước nhẹ nhàng, nhún nhảy trên con đường ngoằn ngoèo. Không khí mát mẻ, anh không tiếc việc mình đã từ chối lời gợi ý của Gin muốn lái xe đưa anh ra ga. Anh tới một con đường có những hàng cây sồi già lăm mầu ở hai bên. Khi gió thổi, ngọn cây đu đưa, những chiếc lá mùa thu rơi lả tả xuống mặt đường.

Anh xem đồng hồ. Mười hai giờ kém năm, khoảng mười lăm phút nữa chuyến tàu cuối cùng sẽ vào ga. Anh thọc sâu hai tay trong túi áo mưa, rảo bước.

Tàu đến, anh lên toa hành khách Dành riêng cho người Âu, trong lòng áy náy. Chính phủ mới thành lập chưa được mấy tháng đã đưa chính sách apathai vào ngành đường sắt ở đây. Entoni nhớ lại là khi đọc báo thấy những bản thông cáo dán lên các toa xe dành riêng cho người Âu, thì hàng nghìn người da màu đã tấn công các đoàn tàu và chiếm các toa ấy để phản đối. Tất cả chuyện đó đã xảy ra trước khi anh tới Kêp Tao, nhưng anh biết rằng, ngay dù khi ấy mình có mặt ở đây, tuy cảm thông với những người biểu tình, anh vẫn sợ không dám cộng tác với họ về bất cứ phương diện nào như một người Âu đầy cảm tình có thể làm được.

Giờ đây, chính phủ đang đe dọa bổ sung các biện pháp apathai. Đã có những lời bàn tán về việc cấm kết hôn giữa người Âu với ai không phải là người Âu, về việc phân li cưỡng bách và việc bắt mọi người đều phải mang thẻ căn cước ghi rõ chủng tộc của mình.

Anh tự hỏi tất cả chuyện đó sẽ chấm dứt ở đâu? Anh tiếp tục mạo nhận là một người Âu trong bao nhiêu lâu nữa? Mặc dù cảm thấy khá an toàn, nhưng có nhiều lần anh sợ hãi biết bao...

Sau khi ở ngoài tối, ánh đèn rực rỡ trong toa xe làm anh loá mắt. Đoàn tàu rời sân ga, tiếng còi rít lên giữa cảnh yên tĩnh lúc đêm khuya. Entoni nghĩ rằng kết hôn với Gin sẽ là sự bảo vệ tốt nhất đối với mình.

XXXII

- Chào ông Bôđơmen, - Entơni nói khi bước vào phòng luật sư Henri.

- Chào... ô...

- Tên tôi là Grantơ.

- Tất nhiên, phải rồi, xin lỗi ông. Chúng ta đã gặp nhau ở nhà ông Hatli, có phải không nhỉ?

Bôđơmen chỉ cho Entơni một chiếc ghế, và chìa thuốc lá ra mời.

- Không, không đâu, xin cảm ơn ông. Tôi thích hút tẩu hơn. Tối hôm đó, chúng ta chưa có nhiều dịp để hiểu biết nhau. Sau bữa ăn, ông đã đi ngay với... cô Hatli.

Entơni đưa mắt nhìn bản tóm tắt hồ sơ của luật sư bào chữa anh đang giở ra, rồi nhìn vào mặt Henri. Mắt họ gặp nhau. Rồi Bôđơmen tiếp tục sắp xếp giấy tờ.

Trong khi Entơni nhồi thuốc vào tẩu, Henri rút mạnh điều thuốc lá; sau khi có đủ tàn thuốc để gạt vào chiếc gạt tàn bằng đồng trên mặt bàn Henri mới lên tiếng. Y lạnh lùng nói:

- Phải, đúng thế, chúng tôi cùng đi chơi với nhau.

Entơni nhìn chiếc gạt tàn tinh vi, làm theo hình một nữ thần thiên nhiên nào đó mà những nếp áo trái rộng của nữ thần tạo thành chỗ chứa tàn. Anh quan sát mấy ngón tay của Henri đang búng điều thuốc cho tàn rơi ra. Đó là những ngón tay to, có những khớp lồi. Không nhìn Henri, anh nói:

- Tôi nghĩ rằng, ông Hatli đã nói vấn đề này với ông. Một luật sư quốc gia sẽ chỉ đạo ông. Chắc là ông Tônơ. Ông Tônơ hẹn gặp tôi chiều nay. Trong khi đó, tôi muốn thảo luận đây đủ với ông trước, nếu không làm phiền ông. Rồi chúng ta có thể bố trí một cuộc trao đổi với ông Tônơ.

Entơni trình bày tuần tự những sự việc trong bản tóm tắt hồ sơ của luật sư bào chữa, còn Henri ngồi ngả người ở ghế, tay cầm bút chì ghi nhanh vài ý lên tập giấy để trước mặt. Y gần như không ngắt lời, chỉ thỉnh thoảng đưa ra một câu hỏi.

Khi nói xong những nét đại cương, Entơni đề nghị Henri cân nhắc xem bị cáo có nên quyết định được xử trước một đoàn bồi thẩm hay không.

- Tôi cho là chúng ta không cần đến một đoàn bồi thẩm, - Henri nói, - các đoàn bồi thẩm bao giờ cũng dễ có thiên kiến và thương cảm; trong vụ án này có rất nhiều người không đồng tình với Ericxơn, vì lái xe nhanh hết mức sau khi tiệc tùng, sặc sụa mùi rượu, v.v... Một viên bồi thẩm thường không tán thành lối sống phóng đảng hoặc thích làm cho người ta có ấn tượng là ông ta không tán thành lối sống đó.

- Phải, đúng như thế, nhưng nếu là một vấn đề thiên kiến, thì trong vụ án này không có thiên kiến mạnh mẽ hơn ư?

- Đó là cái gì?

- Là điều... xét đến cùng, người bị chết chỉ là một người da màu.

- Điều đó liên quan gì đến chuyện này kia chứ? Ericxơn say rượu, lái xe và đâm chết người thì Ericxơn phải nhận lấy hậu quả.

- Đúng, nhưng liệu mọi người có nghĩ như thế không? - Entơni cho rằng Henri đang tò mò nhìn mình. - Ericxơn là người thuộc một gia đình tiếng tăm ở đây, ông có nghĩ rằng họ sẽ kết án ông ta, nghĩa là đưa ông ta vào ngồi tù vì giết chết người da màu không?

Với một động tác nóng nảy, Bôđơmen dụi tắt điều thuốc lá.

- Có chắc là không có một viên bồi thẩm nào để một thiên kiến như vậy ảnh hưởng với ta không?

- Về vấn đề này, tôi không chắc. Nếu các đoàn bồi thẩm là hỗn hợp giữa người Âu và người không phải Âu thì là vấn đề khác, nhưng tình trạng hiện nay, người Âu không có quá nhiều tình cảm với người da màu hoặc với thổ dân.

Entoni biết đó là một lời nhận xét khinh suất về phần mình, nhưng anh không thể ngăn lại mà không thốt ra. Nói xong, tức khắc anh hối tiếc; Henri Bôđơmen có một cái gì đó làm anh sợ.

Henri đang cười, một nụ cười thoáng qua cùng với cái nhìn soi mói.

- Dù sao chẳng nữa, - Entoni nói nhanh, - quyết định là ở ông... và tất nhiên ở ông Tônrơ, nếu ông ta có mặt trong vụ này.

Anh cảm thấy nhẹ nhõm khi có người bưng nước trà vào.

Chuông điện thoại réo vang. Henri trả lời. Trong khi y nói vào ống nghe, Entoni xem xét cặp mắt xám xanh, hum húp, và cảm thấy mình và Henri sẽ chẳng ưa nhau.

- Được rồi, về phần tôi, - Henri nói, đặt ống nghe xuống, - lúc này tôi không cho rằng chúng ta cần đến đoàn bồi thẩm. Nhưng tôi sẽ xem xét vấn đề với ông Tônrơ.

Rồi Henri lái câu chuyện sang các đề tài xã hội và cá nhân.

Entoni để ý thấy y rất tò mò.

Y hỏi Entoni ở Kêp Tao được bao lâu, tập sự ở đâu, thích hăng bào chữa này lắm không, đang nghiên cứu khoa học đặc biệt nào, nghĩ gì về các viên quan tòa, và có ưa thích bán đảo Kêp lắm không.

Henri nói rất thân mật, nhưng Entoni biết y đang chăm chú quan sát mình. Hình như y đang so sánh hai người với nhau.

- Ở đây, ông có nhiều bạn bè không nhỉ? - Henri hỏi rất khéo léo, rất nhã nhặn.

- Không.

- Ông có quen biết nhiều ở đây không? - Henri cười đùa cợt.

- Không, rất ít thôi.

- Tôi cứ tưởng một người như ông hiện phải quen biết đến nửa thành phố, - tất nhiên là, tất cả những ai đáng quen biết.

Entoni cười cười, lảng tránh đề tài đó.

Họ uống trà trong bầu không khí không thoải mái cho đến khi Entoni ra về. Khi khép cửa lại, anh nghĩ tới thái độ thờ ơ, tế nhị của Gin đối với Henri; qua những điều không nói ra trong cuộc trò chuyện vừa rồi, Entoni đã biết được nhiều hơn so với tất cả những điều Gin đã kể.

XXXIII

Entoni bỏ cả chiều thứ Bảy để thử chiếc ô tô cũ anh mới mua trong tuần, và tự hào về nó.

Ăn tối xong, anh đi tìm Gin. Họ đi nhảy với nhau suốt buổi tối. Khi nhìn thấy chiếc xe mới tậu của Entoni, Gin nói:

- Một chiếc xe con tuyệt diệu, Tôni ạ.
- Anh vui mừng khi thấy em thích nó.

Khi hai người đi ô tô về, Gin hỏi:

- Anh có nhớ em không?
- Có, có chứ, còn em?
- Cả một tuần không gặp anh, còn gì nữa! Tất nhiên em nhớ anh. Anh có biết chuyện gì không? Tối hôm nọ, em hầu như cãi nhau với Henri.
- Thật ư? Thôi được, đừng có trách anh không bảo em trước.

Entoni hơi cười cười. Gin dịu dàng ép lấy bàn tay anh.

- Hẳn ta ghen tuông về chuyện tối thứ Bảy trước. Thoạt tiên, hẳn muốn biết em đi chơi với ai. Em bảo đó là việc riêng của em. Rồi hẳn bảo hẳn đã biết, vì bạn hẳn thấy chúng ta ở rạp chiếu bóng. Thế là em nói: "Thế đấy, thế thì sao nào?" Có thể hẳn thấy em không vui nên dịu đi. Rồi hẳn nói việc đó rất không hay đối với hẳn. Mọi người nói em và hẳn sẽ đính hôn với nhau, và chuyện đó làm hẳn thấy nhục nhã.

Entoni ngập ngừng một lát, rồi hỏi:

- Thế em có ý kiến gì về chuyện ấy chưa?

Gin châm hai điếu thuốc lá, đưa cho Entoni một điếu.

- Em bảo thiên hạ không có quyền nói như vậy, và em có thể đi chơi với bất kì người nào em thích.

Gin ngước cái mũi hếch nhỏ bé của mình lên trời, thở ra một làn khói.

- Tất nhiên, em không nên làm anh ta ôm ấp hi vọng, Gin ạ.
- Em đâu có thế. Có thể chấm dứt việc đưa em đi chơi vào bất cứ lúc nào hẳn muốn.
- Phải, nhưng nếu em cảm thấy như vậy, tại sao em vẫn tiếp tục nhận sự săn đón ân cần của anh ta? Thế là không công bằng, có phải không?
- Đừng có ngốc nghếch như thế. Hẳn chỉ là bạn, hẳn biết không thể nào hơn thế.
- Nhưng hãy cho anh biết, - Entoni nói nghiêm trang, - làm sao Henri lại có thể phàn nàn về việc anh đưa em đi chơi, mặc dù cho đến nay chúng ta đi với nhau mới chỉ một lần?
- Không, hẳn cứ lải nhải mãi khi biết em lại đi chơi với anh tối nay. Hẳn bảo: "Thế nào? Hai tối thứ Bảy liên tiếp?" Và anh biết hẳn nói gì nữa không? Hẳn nói hẳn chẳng phản đối anh, nhưng gợi ý em cần phải lắng lắng tìm cách hiểu rõ anh hơn.

- Anh ta nói thế là cái quái gì nhỉ? - Entoni hơi cau kỉnh.

-Ồ, đừng tức giận làm gì! - Gin nghiêng người và dịu dàng vuốt lại làn tóc lượn sóng rũ xuống trán Entoni. - Em không biết hẳn ám chỉ điều gì. Hẳn nói rất lạ lùng. Em cho rằng hẳn nói em cần phải hiểu biết hơn nữa về anh. Có lẽ em cần phải thế thật! Chuyện quá khứ của anh thế nào, anh Tôni?

Entoni cố nở một nụ cười khó hiểu.

Chiếc xe đang leo lên đồi. Động cơ khục khặc, lập bập.

- Chuyện quá khứ của anh như thế nào, anh Tôni, nào, nào, nào thú nhận đi!
- Ồ, một ngày nào đó anh sẽ kể cho em nghe toàn bộ cái lai lịch u ám của anh.

Gin cười khúc khích.

- Dù sao chẳng nữa, em chỉ bảo hấn em không hề nghi ngờ bất cứ ai được ba em đánh giá rất cao.

- Anh ta nói gì về điều đó? - Entoni hỏi chậm rãi, đủ cho Gin nghe thấy, mà không bị tiếng động cơ âm ầm át mất.

- Hấn chỉ cầu nhàu, chuyển sang chuyện khác.

- Anh không thích tiếng âm ầm này. Anh hi vọng xe của anh không có gì hỏng hóc. Trước đây, nó không như thế này đâu.

- Đừng có ngốc nghếch thế! Chẳng có gì hỏng hóc cả. Đây là một chiếc xe con tuyệt diệu.

Entoni liếc nhanh Gin. Anh yên tâm thấy Gin nhìn xuống đường, nếu không nàng có thể thấy vẻ mặt khó chịu của anh. Câu nói “Đừng có ngốc nghếch thế” lặp đi lặp lại của nàng làm anh bức bối, những lời khen ngợi chiếc xe bắt đầu làm anh chán ngấy.

Tuy vậy, cuộc khiêu vũ lí thú, vui vẻ làm tiêu tan mọi nỗi lo âu của Entoni.

Trên đường về nhà, Gin cứ dăm dăm nhìn phía trước, với một vẻ nghiêm trang nồng nhiệt, song dịu dàng. Khi chiếc xe chạy vào con đường dẫn tới biệt thự Evron Roxton, Gin đặt tay mình lên tay Entoni, và lẩm bẩm:

- Chúng ta có nên quay lại không?

Entoni dừng xe. Gin khéo léo châm thuốc bằng một tay và đặt rất dịu dàng giữa đôi môi Entoni. Điều thuốc lá hơi nhờn vì môi son.

- Có lẽ em phải hôn anh đây, - Gin nói.

Entoni không thể ngăn mình được. Anh ôm Gin, kéo sát vào mình. Với một động tác nhanh, Gin lấy điều thuốc ngậm ở môi Entoni ra, hút một hơi, rồi ném đi. Môi họ gặp nhau. Gin hôn Entoni nồng nhiệt thắm thiết; và khi Entoni để Gin ngả người vào chỗ ngồi, mắt nàng vẫn nhắm, mi mắt hơi loang loáng. Chiếc áo khoác của nàng mở ra, đôi vú nổi rõ dưới làn áo mỏng. Entoni rút khăn lau miệng, một vệt son đỏ in trên chiếc khăn trắng. Nhưng trong khi thân hình ấm áp của nàng đầy vẻ quyến rũ Entoni, thì anh bối rối, và thế là lúc ở cửa anh chỉ ép chặt tay nàng và nói:

- Gin ạ, phải tạm biệt em, anh không vui lắm.

Sáng hôm sau, họ lại ở bên nhau trên một chuyến đi xa tới mũi Hảo Vọng. Gin chuyện trò liến thoắng. Vừa rồi, chuyện này chuyện nọ đã xảy ra như thế, như thế ở chỗ này chỗ khác; một cô bạn gái chỉ vừa mới cưới mà đã “mang bầu”, một đôi khác không thể hòa hợp với nhau và đã nói tới chuyện li dị...

Cuộc độc thoại chán ngấy về những chuyện vụn vặt cứ tiếp diễn.

Họ nghỉ ngơi, và ăn ngoài trời bên các vách đá lởm chởm nhìn xuống mũi Hảo Vọng. Xa xa phía dưới, sóng đang dội những lớp bọt xốp lên các khối đá và bãi cát. Ở nơi đây, hơn bốn thế kỉ trước, những thủy thủ can đảm đã đi vòng châu Phi để tìm con đường biển tới phương Đông. Đây là nơi Phrenxit Đrêco^[23] mô tả là “mũi đất đẹp nhất mà tôi nhìn thấy trên chu vi trái đất”. Nhưng dù Entoni không biết lịch sử đó, vẻ trang nghiêm tạc bằng đá của mũi đất đồ sộ này làm anh kinh sợ đến lặng người.

Họ ở chỗ cao nên không nghe được tiếng ầm ào của sóng cồn bên dưới. Biển là một mặt hoa cương lặng lẽ, màu xanh lá cây, có mạch bọt nước vàng nhạt bên dưới các vách đá. Chiều tàn dần và những bóng râm từ các vách đá cheo leo lặng lẽ trườn ra biển về phía đông.

Trước vẻ đẹp khắc khổ của thiên nhiên, Entoni không còn cảm thấy mình bị giam hãm và xiềng xích nữa. Thế giới bên ngoài cổ chấp đã phai tàn. Con người của thế giới đó là những con rối, tất cả đều được thu nhỏ lại và hư ảo.

Đột nhiên, tiếng Gin vọng vào tâm trí Entoni:

- Cái con bé Hêlin Glipxon thật quá quái. Anh có tưởng tượng được nó ăn mặc như thế nào trong bữa tiệc tại vườn ngài toàn quyền hôm thứ Ba vừa qua không?

Entoni không thể trả lời. Anh quay nhìn chỗ khác. Cái cảm giác thoát ra khỏi thế giới hiện thực, đã thu hút tâm trí anh trong chốc lát, bị biến mất vĩnh viễn.

- Tôni, em đang nói với anh đấy, - Gin nói giận dữ.

Nhưng Entoni vẫn trầm ngâm.

Gin đứng dậy, giậm chân xuống lớp cỏ xanh mềm mại, hét lên:

- Tôni!

Entoni đưa mắt rời khỏi những tảng đá nâu phía dưới, chăm chú nhìn Gin. Anh rướn lông mày lên, tươi cười:

- Phải, Gin ạ, anh đã nghe thấy em.

- Vậy vì sao anh lại không trả lời?

- Anh đang mãi suy nghĩ về một điều gì đó. Xin lỗi Gin.

- Một điều gì đó, anh định nói cái gì? - Gin gắng hỏi.

Entoni vẫy tay về phía mũi đất lỏm chồm phía dưới:

- Nào, ngồi bên anh, đừng có bực bội nào, anh không vui lắm đâu.

Gin nép sát vào người Entoni, trông có vẻ bối rối, phật ý. Nàng nói dịu dàng:

- Em không thích bị người ta phớt lờ; còn như ngồi bên một người mà lại mãi mê suy nghĩ theo kiểu của anh thì thật khiếm nhã.

Entoni nhìn ra biển.

- Thế à? - Rồi anh quay lại Gin. - Thế thì khi ở bên em anh sẽ không nghĩ gì nữa cả.

Nàng kể môi gần môi Entoni, nhưng mắt Entoni cứ nhìn xuống lớp cỏ.

- Nhưng nếu em gây được cảm hứng để anh làm thơ thì sao? - Nàng thì thầm.

Anh quàng tay quanh người Gin. Trước khi họ đứng dậy, anh hôn nàng. Có lần, nàng đã kể với anh nàng phải chịu đựng những cái hôn của Henri vì cảm thấy đấy là bốn phận. Lúc này anh biết ơn nàng vì ý kiến đó. Đây là bốn phận của anh đối với thần Mamôn^[24].

XXXIV

Do địa vị xã hội của Êricxơn, phiên tòa xử hắn ta được dư luận ở Kêp Tao rất chú ý.

Vụ kiện chống lại hắn ta dường như có sức thuyết phục mạnh: người làm chứng duy nhất, một người da màu đứng tuổi, khai trước tòa rằng chiếc xe phóng rất nhanh trước khi xảy ra tai nạn, và vết phanh lệch dài trên mặt đường đã xác nhận cho lời khai đó. Hơn nữa, căn cứ theo bảng tổng kết của chánh án, hình như ông ta ủng hộ việc kết tội. Bất chấp những điều đó, đoàn bồi thẩm, “sau khi lui vào bàn luận chưa đầy nửa tiếng đã trở lại trước tòa với lời phán quyết”. Không phạm tội. Khi đó, Entơni cảm thấy thắng lợi của chính mình.

Henri từ phóng thay áo của luật sư bước ra. Ông Hatli tươi cười:

- Xin chúc mừng ông, công việc tốt lắm. Tôi cho rằng chúng ta đề nghị có đoàn bồi thẩm là rất tốt. Trong trường hợp này, ta đã đưa ra được cách giải quyết tốt nhất, anh bạn trẻ ạ.

Henri vội nhìn ông ta. Chính ông Tôơ quyết định cần có đoàn bồi thẩm ở phiên tòa, và mặc dù Henri đã đưa ra những lý lẽ chống lại, nhưng ông Tôơ vẫn khẳng định đòi bằng được. Lúc này, Henri tự hỏi không hiểu ông Hatli có biết ý kiến của mình không. Gã Grantơ có kể cho ông ta không?

Entơni nhập bọn với họ, ba người cùng nhau rời tòa án. Ông Hatli về văn phòng hãng mình, còn Henri và Entơni vào một tiệm giải khát.

Ông Tôơ, vóc người cao lớn, tóc hoa râm, nhập bọn với họ và hai luật sư tranh luận rất hăng về phiên tòa. Entơni tựa lưng vào ghế lắng nghe, nhưng tâm trí lại để ở chỗ khác. Một lần nữa, anh đánh giá Henri khi y nói. Không khiêm tốn lắm, y nhấn mạnh những điểm có giá trị khác nhau mà y đã đề xuất với ông Tôơ, những điểm chứng tỏ là có hiệu lực dẫn đến việc đoàn bồi thẩm tuyên bố tha bổng. Entơni thấy y rõ ràng là một gã ích kỷ, tự mãn.

Anh vừa nhút tẩu thuốc thành tiếng bập bập khe khẽ vừa quan sát Henri đang cười. Môi y cong lên làm dáng, nhưng ẩn náu sự ghen ghét ngấm ngấm. Y sẽ là một kẻ thù không đội trời chung Entơni thấy mình không ưa thích Henri và trong khi khuấy động cái cảm giác đó, anh biết Henri còn căm ghét anh sâu xa hơn. Bởi lẽ sau những tuần vừa qua, tình cảm của Gin rõ ràng đã hướng về ai rồi. Chỉ riêng tính tự cao tự đại của Henri bị thương tổn cũng đủ làm y không thể chịu đựng nổi. Ngồi trong tiệm, Entơni cảm thấy rờn rợn, sợ cái con người này. Nếu có một kẻ nào khám phá điều bí mật khốn khổ trong đời anh, thì đó chính là Henri Bôđơnem.

Nhưng quả là mĩa mai, tình cảm của anh đối với Gin lại không tiến triển. Anh đã hy vọng là dần dần có thể ưa thích nàng, và cuối cùng thậm chí có thể yêu nàng nữa. Đôi khi người ta nói rằng, sự gần gũi thường xuyên làm mất đi những nếp gợn trong mối quan hệ giữa đàn ông và đàn bà, và từ một cuộc kết hôn vì lợi lộc có thể phát triển thành một tình yêu chân thực. Nhưng... trong cách sống của mình, phải chăng anh đã mắc sai lầm? Đôi khi, tâm trí anh đầy những ý nghĩ lộn xộn và rắc rối, anh muốn làm thế nào để có thể thích ứng với Gin. Trong lúc anh tự hạ mình, khi những chuyện ở văn phòng không trôi chảy hoặc khi ở trong tâm trạng tự xét nét thâm kín, Entơni cảm thấy anh là một kẻ lừa dối, một tay mạo danh không có quyền ở vị trí hiện nay. Trong khi đó, Gin càng ngày càng tìm cách đồng hóa anh với những giới người mà sống với họ, anh chẳng bao giờ thấy mình được thoải mái.

Nhưng phải chăng đây là lừa dối thật sự?

Bởi lẽ anh sinh ra trong một đất nước chứa chất những thiên kiến về màu da, nơi mà tờ thông hành dùng cho sự “thăng quan tiến chức”, cho sự thành bại chính là màu da của con người, anh nên “tử vì đạo” chỉ vì chuyện đó và từ bỏ tất cả những cái anh đã đạt được ư?

- Ông thật là trầm lặng, ông Grantơ ạ, - ông Tôơ nói, đột nhiên ngắt đứt cuộc trò chuyện với Bôđơnem.

Entơni chỉ nhún vai, mỉm cười.

Họ đứng dậy ra khỏi tiệm. Entoni cảm thấy sung sướng được tách ra khỏi Bôdơmen và trở về văn phòng.

Trên đường đi, anh mua một tờ báo, hy vọng tìm thấy những bản tường thuật đặc biệt về vụ án Êricxơn. Nhưng vụ án bị lu mờ bởi những bài viết về cuộc thảo luận ở quốc hội, về Dự luật cấm kết hôn giữa người Âu với người không phải Âu. Nhiều lý lẽ phản đối dữ dội đề nghị đó: sự khó khăn trong việc cố định nghĩa “thế nào là một người Âu”. Sự gay go phải đụng chạm tới hàng nghìn trường hợp giáp ranh, thân phận khốn khổ của những đứa trẻ trong những cuộc kết hôn như thế.

Tờ báo cho biết một số linh mục đe dọa thà từ bỏ vai trò làm chủ hôn lễ còn hơn là phải quay về với “điều hành hạ trung cổ” đó.

Entoni gấp tờ báo lại, bước đi, vẫn để hết tâm trí vào tin tức trên báo.

Tới văn phòng, tâm trạng chán ngán nặng nề, anh ném chiếc mũ vào một góc, cố bắt mình làm việc.

Một trong những người thư ký đánh máy bước vào, mang theo tập hồ sơ:

- Ông Grantơ, chiều nay có việc cần đến ông đấy.

- Cứ để đấy. - Entoni vẫn nhìn xuống bàn, không ngước lên. - Tôi sẽ xem xét sau.

- Nhưng việc khẩn, ông Grantơ ạ. Khách hàng đang đợi gặp ông. Bà ta đã ở đây suốt buổi chiều.

Entoni với lấy cái tẩu và túi thuốc sợi. Anh nói khẽ:

- Vậy cho bà ta vào.

Người thư ký dẫn vào một người đàn bà đứng tuổi, nước da sẫm màu.

Entoni ngồi dựa lưng vào ghế, lắng nghe việc thưa kiện. Anh tiếp tục hút tẩu thuốc khi bà khách trình bày. Nhưng khi bà nói tới ý định sẽ đem kiện trước tòa việc nhà trường đuổi đứa con tám tuổi của bà, và biện lý giả mạo là nó không phải gốc người Âu thuần khiết. Entoni dờ dẫm người.

- Đó là sự phỉ báng..., - bà ta thốt lên.

Entoni ngồi thẳng, cứng đờ, môi như cắt không còn một giọt máu. Anh bấm chuông gọi người thư ký.

- Làm ơn đưa và Van Vuren tới gặp ông Duy Plexi, - anh nói, - tôi không được khỏe.

Thần kinh Entoni quá căng thẳng, người anh rã rời.

Anh phải ra ngoài ngay. Anh đứng dậy, lẩn ra cửa.

- Về sớm thế, anh Grantơ? - ông Hatli nhận xét khi thấy Entoni bước nhanh qua phòng đợi.

- Vâng, thưa ông Hatli, tôi không được khỏe. - Giọng Entoni nặng nề, nghe không rõ.

- Thật đáng tiếc, tôi cứ nghĩ thắng lợi hôm nay của chúng ta sẽ làm anh phấn chấn. Nhưng cứ về đi anh bạn ạ. Gần đây, anh làm việc quá căng đấy. Cứ từ từ thôi. - Khi nói, ánh mắt ông Hatli tỏ ra vẻ độ lượng.

Entoni ra phố. Anh vội tới nơi để ô tô riêng. Khắp các phố, những chú bé bán báo lúc này đang rao to chào mời mua tờ báo mới với những chi tiết mới về cuộc tranh luận ở quốc hội.

Từ nhiều tháng nay, chưa lúc nào anh cảm thấy cô đơn đến thế.

Vào giờ ăn trưa, Gin gọi điện thoại cho anh. Tối qua, nàng để quên hộp thuốc lá trong ô tô của anh. Nàng hỏi tối nay anh có thể mang đến cho nàng được không. Lúc đó, Entoni cảm thấy hơi bức mình; đây không phải là lần đầu tiên nàng bỏ quên một thứ gì đó, rồi yêu cầu anh mang lại. Tuy vậy, anh cũng chịu ý.

Lúc này đi qua đường, lượn vòng vèo tránh xe cộ, anh thấy nhẹ nhõm nghĩ tới việc gặp nàng tối nay.

Kết hôn với Gin là lối thoát hoàn toàn. Một khi anh đã nấu mình ở địa vị con rể gia đình

Hatli thì không ai còn dám xoi mói quá khứ của anh nữa.

Phải, anh sẽ hỏi lấy nàng. Mà cũng phải làm gấp lên mới được. - Trước khi cái đạo luật mới này ngăn cản anh.

Entoni không lái xe về thẳng nhà. Anh đỗ xe góc Xi Poăng rồi đi bộ ra bờ biển, ngồi xuống cạnh một hồ nước nhỏ. Những con cá nhỏ đang bơi lội tung tăng giữa các lối rong màu ôliu, - hoặc nằm yên trên cát.

Cảnh vật thanh bình. Nơi đây, bên cạnh cái hồ khuất nẻo này, là sự bất diệt. Hàng nghìn năm trước, những nhóm người đông đúc đã làm vấy bẩn trái đất bằng tiếng la hét và sự cố chấp của họ, các làn sóng đã bùng lên; những con chim biển bay lượn duyên dáng chấp chờn trên đại dương, và không khí dữ dội hơn trong các làn gió thổi quanh trái đất trước khi hoàng hôn buông xuống.

Ngồi trên những tảng đá im lìm, anh bỗng nhiên thấy ghê tởm con người, ghê tởm không chỉ Bôdômen mà cả Gin nữa, cùng với cái thế giới nhỏ bé, tầm thường đầy lạc thú và kiêu kỳ của cô ta - con người anh định lấy làm vợ. Anh ghê tởm gia đình Hatli, tòa nhà sang trọng, lộng lẫy của họ, hãng bào chữa anh đang làm việc. Anh ghê tởm tòa án, các đoàn bồi thẩm, các viên chánh án, báo chí và các thành phố. Và anh ghê tởm cả máu thịt thân thể mình.

Hoàng hôn như tấm áo choàng xám đang khép kín quanh anh. Anh run rẩy, dựng cổ áo khoác lên che cổ rồi đứng dậy quay đi.

Không, không còn con đường nào khác ngoài cuộc kết hôn với Gin, càng sớm càng tốt. Đêm nay, anh sẽ quỳ gối trước thần Mamôn.

Chậm rãi, anh bước đi, lòng day dứt mãi bởi cái quyết định mình không hề mong muốn. Mắt nhìn ánh đèn ngôi nhà trên đồi, anh đi ngang qua bãi biển và tới được con đường đất.

Lác đác có vài người qua lại vì trời đã trở lạnh. Một phụ nữ đi ngược lại phía anh, mặc đồ ấm, áo khoác ngoài và khăn choàng vai, mái tóc nhẹ bay theo làn gió dịu dịu từ biển thổi vào. Chị có vẻ vội vã, chân bước gấp. Vội vã để làm gì? Tại sao anh phải vội vã lấy Gin? Entoni tự hỏi. Người đàn bà mặc áo khoác và khăn choàng vai đi qua chỗ anh, và giờ đây, đường phố trước mặt vắng vẻ, không có gì khác ngoài anh hoàng hôn màu xám.

Rồi dư ảnh của ánh đèn hắt vào mặt người đàn bà đó vụt lóe lại. Dường như ấn tượng mơ hồ trong ký ức của anh lúc này bỗng trở nên sống động. Anh sửng sốt vì vẻ quen thuộc của những đường nét trên khuôn mặt và mái tóc vừa lướt qua.

Anh quay ngoắt lại. Hình bóng đó lúc này chỉ còn là một vệt nhỏ lùi xa trên đường phố.

Thở hổn hển và đầy xúc động, anh chạy theo Ren.

XXXV

Entoni lái xe đưa Ren lên núi, nơi đây mùa đông vẫn chưa dứt hết những chiếc lá nâu đỏ của cây dẻ, cây sồi. Không phải mọi cảnh dương đều trơ trụi và trong các vườn nhỏ, nơi họ vừa qua, những chiếc lá lớn vẫn còn run rẩy, rên rỉ trong gió chiều hiu hắt.

Trong ánh sáng đang mờ dần, anh lại được nhìn Ren. Tóc nàng xoã xuống vai giống như anh hồi tưởng. Đôi mắt nàng mở to, long lanh, hơi xéch lên, vẫn cái kiểu phương Đông quyến rũ của ngày xưa, nhưng không biết vì sao trông lại thương mến hơn, dịu dàng hơn, chín chắn hơn những ngày anh mới quen biết. Giọng nàng vẫn từ tốn, song không dần đo, thận trọng như xưa.

Nàng kể cho anh nghe sự bất hạnh đã giáng xuống gia đình nàng. Nạn hạn hán đã tiêu diệt mọi thứ, bệnh lở mồm long móng sát hại đàn gia súc; và cuối cùng, chủ nợ cầm đồ đã tịch thu tài sản để thế nợ. Cha nàng chết trong cảnh khốn khổ; sau đó, gia đình li tán. Mẹ nàng, hiện giờ già nua và đau ốm, sống với vợ chồng Thiô ở Pritôria; còn Piê, sau khi giải ngũ làm việc ở bưu điện Blumfontên.

Đỗ xong kì thi vào đại học, nàng tới Giôhannexbơc^[25] học đánh máy tốc kí, và tìm được việc làm ở một trong các văn phòng mỏ vàng. Trong chiến tranh, nàng ở Ban phụ nữ trợ giúp không quân, cuối cùng lên tới cấp trung úy; và giải ngũ, lại trở về với công việc trước chiến tranh.

- Rồi em lấy chồng, - Ren nói.

Xe bon qua cảnh lặng lẽ của rừng thông sừng sững, thẳng đứng đang tối dần, và qua những lùm cây trắng bạc đang gập đầu với đêm buông. Nghe tiếng nàng thổ lộ, Entoni cảm thấy các cơ bắp nhỏ bé ở cổ mình bắt đầu giật giật. Nàng không còn là cô gái ở trang trại anh đã từng yêu, mà đã là vợ của một người đàn ông khác. Tâm trí anh bỗng nhớ tới bức thư cuối cùng gửi cho nàng và nhớ cái động cơ đã xui khiến anh cầm bút. Anh đã là một thằng ngốc, một thằng ngốc!

- Hình như em làm anh sửng sốt. - Nàng cười sau một lúc im lặng kéo dài.

- Ờ... có lẽ, em làm anh hơi ngạc nhiên. Đáng ra anh nên lái xe đưa em về nhà, chứ không lên núi phải không?

- Nhà em ở tận Giôhannexbơc cơ... nhưng mà... anh hãy kể cho em nghe về anh đi. Anh chưa lấy vợ chứ?

- Chưa.

- Sao lại chưa? Năm nay là 1949... anh phải... để em xem nào... hăm tám tuổi rồi còn gì.

- Đúng đấy! Nhưng anh cũng như em, năm năm trong quân đội.

Entoni nói họ mới của mình rồi giải thích như vẫn thường giải thích. Nàng không hỏi điều gì. Anh kể chuyện học hành, nghề nghiệp và những gì xảy ra trong chiến tranh, rồi nói tiếp:

- Nghe có vẻ lạ lùng, Ren ạ, chính tối nay, anh đang nghĩ tới bước đi liêu.

- Anh định nói gì lạ thế?

- Thế đấy, đúng lúc đó em xuất hiện và đã cứu vớt anh.

- Em không hiểu.

Entoni đỗ xe, châm tẩu thuốc, kể lại mối quan hệ giữa anh và Gin. Ren lắng nghe chăm chú. Entoni sung sướng vì có người để thổ lộ tâm tình và cảm thấy trong lòng được nhẹ nhõm hơn. Anh cũng kể cho nàng nghe những ý nghĩ về Henri Bôdomen, cả việc anh sợ hãi sự ân cần, thân mật giả dối của y, tuy không biết lí do làm sao. Anh mô tả Gin thường xuyên gọi điện cho anh vì những cơ nhỏ nhặt nhất như thế nào, luôn luôn đồng ý với các ý kiến của anh và lắng nghe như uống từng lời từng chữ của anh ra sao.

- Em đừng nghĩ, anh chỉ phô trương thắng lợi của mình, - Entoni kết luận. - Còn nhiều

hơn thế nữa. Anh đã nói là em cứu vớt anh. - Giọng Entoni hạ xuống, gần như thì thầm. - Em đã làm được một việc rất lớn. Nếu tối nay không gặp em, có thể anh sẽ cưới cô ta.

Phản ứng của Ren lạnh lùng hơn Entoni mong đợi.

- Có lẽ em không hiểu được chuyện đó đâu, Ren ạ, - Entoni nói nhanh. - Cuộc đời anh không phải là một cuộc đời bình thường. Anh không thể giải thích được. Với cô gái đó, anh sẽ tìm thấy tiện nghi, yên ổn, thành công - thành công vật chất và tất cả những điều quan trọng. Trong đời anh, có những sự việc - những bóng đen, em là người duy nhất trên đời này nghe những điều như vậy của anh - phải, những bóng đen, anh đang chạy trốn chúng. Trong gia đình Hatli, anh có thể sẽ tìm được một chốn dung thân. Nhưng điều đó sẽ có nghĩa là cái phần tốt đẹp trong anh, nếu anh có cái đó, sẽ bị tiêu diệt... - Entoni nhìn Ren với vẻ van lơn, nhưng lúc này Ren thật khó hiểu. - Em có hiểu anh không? - Entoni năn nỉ.

- Vừa có lại vừa không. Em vẫn muốn biết vì sao anh viết cho em bức thư ấy, dù ngày tháng đã cách xa lắm rồi, chúng ta lúc đó chỉ là những đứa trẻ. Nhưng rất lạ lùng.

- Ôi, Ren, giá anh có thể giải thích được. Tất cả đều hòa lẫn với bóng đen. - Entoni cố kìm mình lại, nhưng lời nói như cứ tuôn ra. Có lẽ cuối cùng anh sẽ kể cho Ren nghe hết.

Anh cầm hai bàn tay nàng, bàn tay lạnh và không có khí lực.

- Chao ôi, Ren, giá mà em biết được, giá mà anh có thể kể cho em nghe mọi điều... chính là vì tình cảm của anh đối với em... - Trong mắt Entoni, Ren nhìn thấy nỗi đau khổ sâu xa. - Mỗi cuộc đời đều có một bóng đen, một bí mật, một sự không hoàn hảo nào đó, có phải thế không, Ren?

Ren gật đầu.

Entoni lại cùng nàng hồi tưởng đến thảo nguyên nhuộm màu đỏ tía quanh trang trại thuở xưa với mặt trời đang khuất sau ngọn đồi. Họ ngồi trên mặt đất mềm dưới vòm cây. Tâm trí Entoni rối bời. Làm sao có thể thổ lộ được với nàng điều bí mật của anh... Giá buổi chiều hôm đó, Entoni đã kể cho nàng nghe! Giờ đây, anh phải đương đầu với điều ấy.

- Có những bóng đen trong cuộc đời anh. Do mẹ anh qua đời, nên con đường anh đi trở nên đen tối vì những bóng đen ấy. Trước đây anh không muốn vì anh mà con đường đời em bị nhuộm đen. - Giọng Entoni cao lên. - Giờ đây em biết không? Anh cho rằng bắt người mình yêu phải chịu đựng cái không hoàn hảo của mình là sai trái, sai trái về đạo đức. Đó là một dạng của tính ác. Một người đàn ông chẳng bao giờ nên lấy cô gái mình yêu. Với Gin, anh chưa hề yêu và sẽ chẳng bao giờ có tình yêu. Anh không lo lắng, quan tâm đến cô ta. Cô ta có vẻ cần đến anh; bởi vậy cô ta sẽ phải tiếp nhận anh cùng với tất cả những cái không hoàn hảo của mình.

Entoni cảm thấy hài lòng vì đã nói được điều muốn nói theo cách đó.

- Nhưng tại sao một trong những sự không hoàn hảo nào đó của người đàn ông lại cản đường anh ta tiến lên, nếu anh ta thực sự yêu một người đàn bà? Anh ta phải nghĩ đến tình cảm của người đàn bà nữa chứ. Hơn nữa, trên đời này, không có những con người hoàn hảo. Nào, Entoni, hãy thừa nhận anh đang nói những điều vô nghĩa đi!

Entoni không đáp, anh mở máy ô tô. Hồi lâu cả hai cùng im lặng. Khi họ lại bắt chuyện với nhau, thì chỉ là trao đổi về những gì trải qua trong chiến tranh. Cuối cùng, họ dừng xe trước một quán ăn bên đường. Họ là khách duy nhất. Entoni giúp nàng cởi áo khoác, vắt lên ghế. Họ ngồi bên một bàn con kê ở một góc phòng, ánh sáng chiếu lơ mơ, trong khi đó cái lò sưởi đốt bằng củi kêu tí tách, hắt những bóng dịu dàng trên mặt họ.

Entoni liếc nhìn bàn tay Ren. Nàng đang tư lự búng nhẹ điều thuốc cho rơi tàn. Phải, nàng có thể nói về những cái không hoàn hảo. Con người nàng không có một giọt máu da đen!

- Em còn vẽ đấy chứ?

- Vâng, thỉnh thoảng thôi. Năm ngoái, em theo học một lớp mỹ thuật. Em sẽ đưa anh xem một vài bức em đã cố gắng vẽ. Nhưng anh Entoni này, em vẫn thắc mắc, tại sao lại cần đến em bước vào cuộc đời anh và làm anh thay đổi những kế hoạch bí ẩn, thiên về mặt vật chất của anh?

- Trời đất ơi! - Entơni thốt lên, đột nhiên đứng dậy. - Anh chợt nhớ là đã hẹn với cô ta tối nay. - Ren nhìn Entơni dò hỏi. - Anh phải đến thăm Gin mà.

Ren liếc nhìn chiếc đồng hồ đeo tay, rồi nói:

- Chín giờ kém mười lăm.

Entơni xin lỗi, bước nhanh ra khỏi phòng ăn, rồi vào phòng điện thoại công cộng. Anh bảo Gin là anh không được khỏe. Anh sẽ mang hộp thuốc lá đến cho Gin vào tối hôm sau. Gin thì thầm thân mật bảo: cha cô cho biết chiều nay Entơni về sớm hơn thường lệ.

Entơni trở lại với Ren. Anh tươi cười:

- Ổn cả rồi, cuộc hẹn gặp Gin đã được huỷ bỏ.

- Lẽ ra anh không nên thế, - Ren nói.

- Em vừa hỏi anh là em đã xuất hiện và ngăn chặn những dự định xấu xa của anh như thế nào. - Entơni nhìn gương mặt Ren, nhìn những đường cong dịu dàng trên thân thể nàng và sắc nâu nhạt của mái tóc mượt mà óng ánh trong ánh lửa bập bùng. - Ren ạ, giá mà em biết trong bao nhiêu năm nay anh muốn gặp lại em biết chừng nào!

- Khá là liều khi nói như vậy với người đàn bà đã có chồng, có phải không nào? - Nàng tươi cười. - Hơn nữa, đó chỉ là chuyện yêu đương trẻ con.

- Anh không tin rằng em đã có chồng, Ren ạ, - Entơni thốt lên. - Anh ấy ở đâu?

- Ai cơ?

- Chồng em ấy.

- Ở Giôhannexbơc.

- Vậy em làm gì ở thành phố Kêp Tao này?

Ren im lặng một lát, rồi nói:

- Có thể em sắp li dị.

Entơni cảm thấy mặt mình đỏ lên, má có vẻ căng vì hơi nóng động ngọt. Anh không dám nhìn nàng, mắt đăm đăm nhìn củ cháy trong lò. Cuối cùng, anh đánh bạo:

- Em bảo em lấy chồng được ba năm.

Nàng gật đầu.

- Và chưa có con?

- Vâng.

Entơni im lặng.

- Thực ra em đến đây để xem thời gian sống xa nhau có giúp vợ chồng em vượt qua được những chuyện rắc rối hay không? Vợ chồng em sống với nhau rất căng thẳng. Nếu cảm thấy có thể thu xếp ổn thỏa mối quan hệ giữa hai người, cuối tháng này có lẽ em sẽ về.

- Chuyện rắc rối gì thế? - Entơni cố hỏi một cách thờ ơ, nhưng rõ ràng là anh muốn biết rõ mọi chuyện. Anh cảm thấy có gì đó thôi thúc anh cầm lấy bàn tay nàng áp chặt vào tay mình. Anh kéo nàng sát anh hơn. Đối với anh, hình như điều tự nhiên nhất trên đời hiện nay là yêu Ren. Khi còn là một thiếu niên, anh đã yêu, nhưng bây giờ khác lắm. Anh cảm thấy với Ren, anh có thể tìm được hạnh phúc mà cuộc đời phức tạp và xáo trộn của anh từ lâu hằng khao khát. Và xét đến cùng, do cơn bão thiên kiến đang tụ lại quanh anh, anh càng cần một người có các đức tính hiếm có như nàng.

- Em không muốn nói chuyện đó vội, - Ren trả lời. - Có lẽ để đến lần sau... nếu anh muốn chúng ta còn gặp nhau, Entơni ạ.

Anh mỉm cười:

- Anh muốn lắm.

- Được rồi, nếu thế, chúng ta không được quá lộ liễu. Chồng em ghen kinh khủng. Nếu anh ấy biết có một người đàn ông đến với em thì sẽ không đồng ý cho em li dị đâu. Còn bây

giờ, chúng ta nên ra về, anh ạ.

Củ cháy tí tách khe khẽ, ngọn lửa đang tàn hắt ra những hình kì quái nhảy múa trên mặt tường. Entoni giúp nàng mặc áo khoác, rồi bẻ cổ và ve áo vét lên.

Họ chạy ra ô tô trong màn mưa lâm râm.

Đến nửa đêm, họ tới khách sạn Ren trọ tại Xi Poăng, cách nơi Entoni ở chưa đầy nửa dặm.

Entoni đỗ xe, tắt máy. Anh đã làm chính cái việc mà suốt đường về anh thể không được làm. Anh đặt tay ướm quanh người Ren. Nàng đỡ đầu người. Một đám mây che khuất vầng trăng làm mặt nàng tối lại. Thận trọng, kín đáo, anh bỏ tay ra.

Ren lần tìm cửa xe.

Họ đi qua khoảng đất trống, trèo mấy bậc đá phía sau khách sạn. Một dải ánh sáng từ cánh cửa hé mở ở hành lang chiếu vào mắt nàng.

Không nói một lời, Entoni từ biệt. Ngồi trong ô tô, anh lấy tẩu nhồi thuốc. Nhờ ánh sáng diêm cháy màu vàng, anh thấy hình mình trong kính chắn gió và chăm chú nhìn một lát. Rồi với một động tác nóng nảy, anh búng que diêm ra ngoài, lái xe đi.

Tối hôm sau, mùi hoa thơm chào mừng Ren khi nàng mở cửa buồng. Không có danh thiếp kèm theo. Nàng không ngạc nhiên.

XXXVI

Từ khi gặp lại Ren, Entoni dành cho nàng tất cả thời gian anh có thể có được. Khi thì ra ngồi trên những khối đá lớn chồm ven biển, lúc lên núi đến với rừng thông, khi cùng nhau dạo phố, lúc ngồi trên xe buýt hai tầng. Entoni đã phát hiện ở nàng những điều trước đó không hề thấy.

Nàng đâu có biết chính nàng là con đường duy nhất giúp anh trốn thoát thực tế.

Nhưng đó không phải là tất cả. Không có một cô gái nào làm anh rung động như nàng.

Có lẽ, một ngày nào đó, nếu anh dành dụm đủ tiền anh sẽ đưa nàng rời khỏi cái đất nước đáng căm ghét này, đi tới một nơi nào đó để bắt đầu cuộc đời mới, một nơi nào đó không biết tới thiên kiến về màu da.

Còn bây giờ, khi anh đứng ở chân đồi, nàng ngồi dưới chân anh, đang vôn vê nhô cổ, thì anh nói dịu dàng:

- Em thân yêu ạ, anh rất mừng thấy em không quay lại... với hắn.

Nhưng nàng ngược nhìn Entoni, ánh mắt tinh nghịch, long lanh:

- Nào, đừng có tự đắc mà cho rằng tất cả chỉ vì anh đấy nhé!

- Được rồi, chỉ vì chút xíu thôi? - Entoni dỗ dành.

Ren mỉm cười quay đi.

Tất nhiên Entoni biết mình chẳng liên quan gì mấy tới quyết định của nàng. Theo nàng kể, cuộc hôn nhân đó bắt đầu một cách tốt đẹp. Nàng gặp anh ta trong chiến tranh, một đại úy có thành tích được tặng thưởng bội binh Chiến công trên đất Ý. Khi giải ngũ, anh ta làm giám đốc một xí nghiệp khai thác vàng ở Giôhannexbơ, hiển nhiên là do thế lực mà con đường binh nghiệp mang lại. Rồi anh ta bị lôi cuốn vào cuộc chạy đua kiếm tiền điên cuồng sau chiến tranh, tất cả cái trò này làm anh ta điên đầu. Ren kể cho Entoni nghe về tính tự cao tự đại, ích kỷ và rất khó ưa phổ biến của anh ta, về tòa nhà rộng lớn quá mức của họ ở Haoton, có cả một bể bơi riêng; và về cái cung cách anh ta đưa nàng ra khoe mẽ, nhất là khi anh ta ngà ngà say.

Phải, Entoni suy nghĩ, đó là một chuyện khốn khổ, song có lẽ điều rắc rối chủ yếu sâu kín hơn là vấn đề tình dục. Nàng đã có lần nói bóng gió mơ hồ về việc hai người không hợp nhau.

Anh ngồi xuống cỏ, gần bên nàng. Anh ôm nàng, và lại thì thầm:

- Chỉ một chút xíu thôi, em thân yêu?

Nàng đặt tay lên đầu gối anh. Anh cầm tay nàng hôn. Nhưng trong tâm trạng vừa đắm đuối, thèm khát rạo rực yêu đương, vừa sợ hãi về điều bí mật tối tăm của mình. Entoni cảm thấy lòng nhức nhối. Mấy ngón tay Entoni âu yếm vuốt mặt nàng. Anh ôm nàng vào lòng và khát vọng tràn ngập trong anh.

Cuối cùng, Entoni nói:

- Em có nghĩ là hắn bằng lòng để em ly dị không?

- Ôi, em mong như thế. Nhưng hắn vẫn có cái tính khư khư muốn chiếm hữu mọi thứ.

- Loại đàn ông như thế thường có cái tính ấy.

- Vâng, anh Entoni ạ, nhưng chúng ta phải kín đáo. Chúng ta không được để cho người ta thấy đi với nhau. Hắn có một số bạn bè ở đây, bạn bè làm ăn, họ biết em có mặt ở đây.

- Nhưng em thân yêu, chúng ta vẫn kín đáo kia mà.

Ren im lặng một lát, rồi đột nhiên hỏi:

- Anh gặp Gin lần gần đây nhất là khi nào?

- Hiện giờ, thỉnh thoảng anh mới gặp cô ta. Đôi khi, anh đến nhà làm việc với ông Hatli.

- Anh không thể bỗng dưng bỏ rơi cô ta như thế. Hãy nhớ đến những lời nói về cơn thịnh nộ của người đàn bà bị khinh rẻ^[26].

- Có lẽ em nói đúng. Nhưng anh không thể cùng một lúc săn đuổi hai người đàn bà, có phải thế không?

- Sao lại không? Xét đến cùng, em chỉ là một bà già đã có chồng.

Entoni cười to, rồi nắm lấy vai Ren, anh hôn dịu dàng vào cổ nàng.

Trong khát vọng của anh có niềm hy vọng sẽ mang lại cho nàng sự âu yếm mà cuộc sống vợ chồng của nàng còn thiếu.

Nhưng trong tình yêu của anh đối với nàng, vẫn ẩn giấu một nỗi buồn sâu xa.

XXXVII

Khi Athor và Entoni tới căn nhà đáng yêu của gia đình Belontainơ, hai người thấy hàng trăm khách đang khiêu vũ trong phòng nhảy.

Đương bắt tay và chúc mừng Belontainơ nhân dịp lễ sinh nhật thì Gin đến với họ. Rồi đột nhiên, thấy Henri xuất hiện, mặt sa sầm.

- Tôi không muốn bị bỏ lại đứng giữa sàn nhảy như một thằng ngốc, - y lạnh lùng nói với Gin, không nhìn người khác.

- Được thôi! - Giọng Gin tỏ ra vẫn làm chủ được tình thế. - Chúng tôi không muốn cãi nhau lúc này, cảm ơn anh lắm.

Gin quay lại sàn nhảy. Henri đi theo, vẻ nghiêm nghị.

Dàn nhạc chơi lại bản nhạc được yêu cầu để mọi người nhảy tiếp. Entoni thấy Henri hoan hô nhiệt liệt và Gin mang vẻ bức bối màu mè.

Điệu nhảy kết thúc, Athor đến với Entoni và mời uống rượu. Anh chỉ một phóng viên nhiếp ảnh đang chuẩn bị đèn sáng.

- Đây là để cho những mục tin vặt, - Athor nói, miệng cười ngạo. - Xem kìa, hắn đang cố chụp Gin với Henri, nhưng cô ấy cố tìm cách lẩn tránh. Thật khôi hài!

- Sao lại khôi hài?

- Anh không biết cô nàng rất thích được in ảnh trên các cột tin văn xã hội ư? Hôm nọ, cô ấy bảo mục tin đó rất quan trọng, chỉ cho các tầng lớp dưới biết các tầng lớp trên đang làm gì.

Athor phá lên cười, bỏ đi tìm bạn để khiêu vũ.

Trong khi đó, Henri đưa Gin rời sàn nhảy, nhưng họ vừa mới ra, Entoni ngạc nhiên thấy Gin một mình quay lại phòng. Gin bước về phía Entoni, mặt hơi cau có.

- Có chuyện gì không ổn thế, Gin?

Gin nhìn quanh, vài đôi đang chụm đầu vào nhau thì thầm liếc nhìn họ.

Gin đưa Entoni sang một căn phòng yên tĩnh hơn.

- Tối nay, Henri xử sự hoàn toàn giống một con lừa, - Gin nói, ngực phập phồng.

- Sao, có chuyện gì thế?

- Em bao giờ cũng biết hắn ghen tuông, nhưng chưa bao giờ thấy hắn tồi tệ đến thế; suốt buổi tối, hắn cứ bối lộng tìm vết. Thoạt tiên, hắn tỏ vẻ ngạc nhiên thấy anh cũng đến đây. Việc đó chẳng có gì liên quan tới hắn, có phải không nào? Chính anh Athor mời anh cơ mà. - Đôi mắt Gin liếc nhìn Entoni. - Rồi hắn nói là em xa lánh hắn trong bữa tiệc và... chào ôi, em ngán ngẩm cái trò ấy lắm rồi, em muốn bây giờ anh nhảy với em, và em muốn anh đưa em về nhà đêm nay.

- Nhưng anh làm như thế nào được, Gin thân mến? - Entoni van nài. - Sẽ om sòm lắm đấy. Anh ta đã ghen mà còn làm như vậy, kết cục chẳng hay ho gì. Anh không làm thế đâu. Em tự chuốc lấy chuyện rắc rối vào mình.

- Được rồi, em nhất định không về cùng với hắn. Tối nay là giới hạn. Nào, - Gin nắm tay Entoni. - Bây giờ, em không thích nhảy nữa. Chúng ta ra vườn đi. Đêm nay, trời rất ấm mà.

Miễn cưỡng, Entoni theo Gin ra vườn. Khi qua chỗ mấy đôi đứng rải rác, Entoni biết có một cặp mắt xám nhạt đang chăm chú nhìn anh qua màn khói thuốc lá xanh lơ. Anh thần nhiên bước đi.

Một người hầu bưng khay rượu qua chỗ họ. Entoni cầm hai li cốc-tay^[27], đưa một li cho Gin.

- Em uống hai cốc rồi. - Gin nháy mắt bước chậm rãi, một tay quàng dưới cánh tay

Entoni. - Tối nay, anh có vui lắm không, Tôni? - Gin hỏi dịu dàng.

- Có chứ.

- Em cũng vui. Toàn những người tuyệt diệu. Nhưng có một điều em không thể tha thứ cho Ivon được. Tại sao cô ta lại phải mời Henri đưa em đến tối nay?

- Gin ạ, anh định nói với em điều này. Anh hi vọng em sẽ bỏ qua.

Gin tò mò liếc nhanh Entoni.

- Gì nào?

- Anh không cho là em đối xử với Henri hoàn toàn đúng. Xét đến cùng, anh ta say mê em, vô cùng say mê. Tại sao em cứ làm anh ta ôm ấp mãi hi vọng?

- Chao ôi, anh lại lặp lại rồi. Anh bao giờ cũng vẫn cứ cái điều ấy. Chấm dứt kiểu lên lớp ấy đi. Lúc này em không muốn chuốc lấy những thứ đó. - Gin nắm cánh tay Entoni chặt hơn.

- Nhưng chẳng có bao giờ em muốn cả. Em phải suy nghĩ nghiêm túc về những chuyện như thế.

Họ dừng lại cạnh hồ nước thả loài hoa súng trắng. Ánh sáng lọt qua các vòm cây rọi vào vòi phun nước giữa hồ.

- Gin ơi, sao em không biết điều một tí, sao lại cứ làm thịnh trước mối tình của Henri?

- Anh có cho là nếu đánh một que diêm, chúng ta có thể nhìn thấy một con cá vàng trong hồ không? - Gin hỏi, chăm chú nhìn mặt nước. Cô vẫn bám chặt tay Entoni. - Hay là ban đêm chúng đi ngủ rồi?

- Trả lời anh đi, Gin, - Entoni nói thản nhiên, nhưng kiên quyết.

- Em có thể nào đáp lại tình cảm của hân, khi mà em thích một người khác hơn, - Gin trả lời, không nhìn lên.

Entoni cảm thấy mắc bẫy, và làm ra vẻ bối rối, anh cầm chiếc li trên tay Gin, đặt cùng chiếc li của mình xuống ghế ngồi dưới giàn dây leo.

- Em không có quyền thích người khác hơn. Henri có mọi thứ mà một người con gái mong muốn có được ở một người đàn ông.

- À, nhưng hân lại không phải là người đáp ứng được nguyện vọng của người thiếu nữ này. Tại sao anh cứ cố làm ra vẻ ngốc nghếch thế? - Gin hỏi, giọng dịu dàng, khẩn khoản, mắt căng ra nhìn mắt Entoni. - Anh biết tình cảm của em kia mà, Tôni?

Entoni biết đây là lúc có thể nói cho Gin rõ tình cảm của mình. Nhưng anh không thể tiết lộ điều gì về Ren. Anh cứ dán mắt xuống những cây hoa súng trắng.

- Nếu em định nói anh, thì Gin ạ, anh thành thật nghĩ là em rất đại dột. Sao em không so anh với anh ta? Anh ta xứng đáng hơn anh nhiều. Anh ta có một tương lai rực rỡ trước mắt, có thể mang lại cho em nhiều hơn nữa. Còn anh, chỉ làm đầu sai cho ba em mà thôi. - Entoni nói, hơi cười cười.

Gin ngả đầu vào cánh tay Entoni.

- Tôni này, em định hỏi anh một chuyện.

Entoni e sợ chờ đợi.

- Anh vốn nhất phụ nữ phải không?

- Không... có... anh không biết chính xác em định nói gì.

- Em nghĩ anh như thế. Phải, anh nhút nhát, đúng như thế đấy, anh sợ phụ nữ. - Gin ngừng lại. - Em cho rằng anh không có can đảm để cho một cô gái biết tình cảm của mình... nói cho cô ta là anh yêu nàng. - Gin nắm cánh tay Entoni chặt hơn, áp má vào vai Entoni và lại dăm dăm nhìn xuống mặt nước. - Không phải thế ư, anh Tôni? - Gin thì thầm.

Phải mấy giây trôi qua Entoni mới nghĩ ra câu trả lời. Anh rút hộp thuốc lá, đưa mời Gin,

quan sát gương mặt Gin qua ánh diêm cháy. Cô nàng rõ ràng không thoải mái. Anh rút mạnh điều thuốc đến nỗi nó đỏ rực trong bóng tối, như có vẻ thích thú. Cuối cùng, anh trả lời:

- Anh sợ tình yêu.
- Anh định nói gì? - Gin hỏi, đăm đăm nhìn Entơni, vẻ hoang mang.
- Anh sợ cái kế tiếp sau tình yêu, Gin ạ.
- Cái gì kế tiếp sau tình yêu?

- Hôn nhân! Em thấy đấy, trong nghề nghiệp của anh, người ta thấy rất nhiều nỗi bất hạnh trong cuộc sống vợ chồng. Chỉ khoảng một phần trăm trong số các trường hợp vợ chồng không hợp nhau, có thể nói như vậy, mới thực sự đưa ra tòa. Còn những trường hợp khác, tuy biết cuộc hôn nhân của họ sai lầm, song vì thể diện, hoặc vì con cái mà họ quyết định cố kiên nhẫn chịu đựng.

Gin cứng đờ người, rút tay ra khỏi tay Entơni.

- Vậy có bao giờ anh có ý định kết hôn không?
- Không.

- Em cho rằng anh là một thanh niên rất nghiêm nghị; nghề nghiệp của anh chẳng giúp cho anh được chút nào.

Gin nói gay gắt. Entơni thấy cần thận trọng hơn.

- Có lẽ anh như thế đấy. Cũng có lẽ anh rất ngu ngốc. - Entơni hi vọng không trở thành kẻ thù của Gin.

- Anh đưa em vào nhé? - Gin hỏi. - Em không biết tại sao em lại ra đây với anh.

Khi hai người bước vào chỗ có ánh đèn, Entơni nói:

- Anh không đáng là kiểu người để kết hôn, Gin ạ.

- Đừng có xin lỗi. - Giọng Gin lạnh nhạt, cô không nhìn Entơni. Ở hàng hiên, Gin rời Entơni đây về trách móc đột ngột.

Henri Bôđơmen, đứng gần quầy pha rượu, không phải là người duy nhất chú ý tới họ từ vườn trở vào. Y biết những người khác cũng thấy họ, điều này làm cho y thêm bẽ mặt, càng thêm tức giận.

Vừa mới thấy Entơni đứng một mình, y bèn tiến đến ngay.

- Vừa hóng mát chăng? - Y hỏi, cười nghi ngờ. Chân y chỉ hơi run run chút ít, nhưng đôi mắt lồi màu xám hiển nhiên đảo đi đảo lại trong tròng mắt.

- Phải, thích thú lắm, - Entơni trả lời. - Anh không hóng mát bao giờ ư?

Henri đáp lại bằng ánh mắt hằm hằm đầy vẻ căm ghét sâu cay.

- Nào, đi kiếm cái gì uống đi, - Entơni nói, nắm lấy cánh tay Henri bước một bước một về phía quầy pha rượu, nhưng Henri ẩy mạnh ra, quay lưng lại, bỏ đi.

Entơni nhún vai nhìn theo.

- Tên quỷ sứ đáng thương, - anh nghĩ thầm, - nếu mà hắn biết hết mọi chuyện!

XXXVIII

Một buổi chiều mùa đông. Ánh mặt trời vàng nhạt trải dài trên các hoành sơn của rừng núi Têbơn, nhưng hẻm núi sâu ẩn giữa các hoành sơn đó thì râm tối. Từ những vách đá đen, nước nhỏ giọt, nhỏ giọt xuống cả hai bên, tụ thành những lạch nước nhỏ tưới cho những cây dương xỉ. Họ dừng lại, hơi hổn hển một chút vì chuyển đi xuống dốc, kéo dài và xóc.

- Một cảnh tuyệt vời, - Ren lên tiếng.

Thân hình nàng mảnh dẻ, thon thả, mái tóc màu mật ong, đường nét trên cổ nàng thật dịu dàng...

- Có lẽ nào đây lại là thực sự? - Entoni lẩm bẩm, lơ đãng.

Ren đăm đăm nhìn Entoni vẻ dò hỏi. Nàng mỉm cười:

- Anh có ngắm cảnh đâu!

Họ tìm một nơi có ánh mặt trời rọi tới để nghỉ ngơi.

Ren dịu dàng lướt mấy đầu ngón tay theo những chiếc lá dương xỉ màu xanh, xò ra ở chân họ.

- Em chẳng biết có ly dị được không. Có trời mới biết Ronson muốn gì.

- Hẳn viết những gì?

- Hình như hiện giờ anh ấy nhận thấy là cứ tiếp tục yêu cầu của em trở về cũng chẳng ăn thua gì. Trong bức thư mới nhất, anh ấy có vẻ cam chịu hơn.

- Hẳn chưa bắt đầu kiện cáo ư?

- Có chứ, anh ấy gợi ra rằng nếu em không trở về sớm, thì sẽ chỉ thị cho các luật sư của anh ấy kiện em vì lý do bỏ nhà ra đi. Nhưng em nghĩ là anh ấy sẽ không làm một điều gì cho đến khi biết là hoàn toàn vô vọng.

Những đám mây hợp lại, che khuất ánh mặt trời. Cả hai cùng im lặng hồi lâu.

Ren bỗng nói đột ngột.

- Sao anh sao lãng viết lách thế? Có lần, em đã nghĩ anh có tài về mặt đó.

Một lúc lâu, Entoni trả lời. Câu hỏi của nàng đã đưa anh trở về với những ngày thơ ấu ở trường Xtomhóc với Bốp Sotơ và đám lau sậy trong dòng sông, với việc bị đuổi khỏi trường, với Uynơton, Piê Duy Toa, Ren, cái chết của mẹ và chiến tranh...

Đột nhiên, Entoni nói:

- Anh định viết một cuốn truyện về đời anh.

- Hay quá, sao lại không? - Ren vỗ tay. - Viết một cuốn truyện như thế, anh sẽ có cơ hội hướng ý nghĩ vào những gì nhân đạo.

Entoni gật đầu. Nhưng anh sung sướng với quyết định này vì một lý do khác. Cuốn truyện sẽ giúp anh kể với nàng dần dần và nhẹ nhàng về những bóng đen lạ lùng trong đời anh. Anh sẽ viết về cuộc đời anh, về những năm tuổi thơ, về tấn bi kịch trọn vẹn của dòng dõi. Và dần dần, nàng sẽ biết sự thực, nó sẽ kỳ quái hơn bất cứ sự hư cấu nào; và sẽ là thử thách lớn lao nhất đối với tình yêu của nàng. Anh cảm thấy nếu nàng biết được điều bí mật đó từ lúc họ gặp nhau lần đầu tiên khi còn là những thanh niên mới lớn, thì nàng sẽ chẳng bao giờ buông thả lòng mình để yêu anh. Nhưng ở trường hợp này, tình yêu đã đi trước sự hiểu biết. Điều duy nhất có ý nghĩa, có tính chất quan trọng hiện nay là mức độ sâu sắc của tình yêu đó, tình yêu của nàng... khi nàng biết hết...

Và nếu tình yêu đó chứng tỏ đã đủ sâu sắc, thì những ngày tháng còn lại trong đời họ, hai người sẽ thực sự thuộc về nhau.

Họ ngửi thấy mùi đất ẩm khi hai người rời khỏi các khối đá to lớn, đi xuống những

khoảng rừng dễ chịu hơn, thân mật hơn, có những lá thông hơi trơn dưới đế giày da leo núi của họ.

- Nếu cuốn truyện của anh được xuất bản, - Entoni nói, - anh sẽ lấy một bút danh.

Ren đăm đăm nhìn xuống mặt đất trước mặt nàng.

- Sao cơ?

-Ồ, đúng vậy. Anh thích như thế hơn. Và nó sẽ được viết theo ngôi thứ ba; nó sẽ không dựa hoàn toàn vào cuộc đời anh. Anh sẽ thêm ít nét tưởng tượng vào.

- Vâng, đừng biến nó thành cuốn tự truyện. Hãy để nó được xuất bản như một tác phẩm hư cấu.

- Và không ai biết anh viết cuốn truyện đó.

Mắt Ren sáng lên:

- Chỉ hai chúng ta ư?

- Đúng thế!

Ren liếc nhìn gương mặt Entoni:

- Em sung sướng run lên, Entoni ạ.

Mưa lạnh nhẹ rơi vào má họ khi họ trường trong màn sương đang kéo đến dày đặc, để vượt qua những tảng đá, những nắm đất ướt màu nâu. Họ vội đi xuống thung lũng nơi mà trận gió khắc nghiệt tứ núi dồn xuống làm xáo động những cành cây bạch dương trĩu lá.

Họ dừng lại ở một bãi cây nhỏ, để ẩn nấp, thở hổn hển. Một cây thông hình cái ô lay động âm ỉ trên đầu họ.

Hai má Ren có ánh phớt hồng dưới làn nước mưa, hơi thở nàng ấm áp. Entoni cảm thấy đôi môi mọng êm ái, sẵn sàng đáp lại của nàng sát dưới môi mình. Anh nghe tiếng xào xạc của cành cây trong gió thổi bật từng cơn và tiếng nhện nhịp đột ngột, lộp độp của những hạt mưa.

Khi đó, anh cảm thấy một niềm khao khát - mơ hồ là được gió cuốn vào cùng với nàng, được mang đi xa trên các ngọn cây, hay vào những áng mây và xa hơn nữa tới thế giới khác, xa cách mọi người, mọi vật, chỉ có hai người với nhau và cùng nhau tự do mãi mãi.

XXXIX

Mặc dù thời tiết lạnh, mặt Henri Bôdômen vẫn đỏ bừng như cái lò sưởi trong phòng luật sư của y. Y biết rõ mình không được bình thường trong cuộc nói chuyện điện thoại này.

- Gin này, anh nói để em biết, anh đã mua vé cho em vào thứ Bảy này. Em nhâm lẫn đấy. Sáng Chủ nhật tuần vừa rồi, anh đã nói với em dành ra buổi tối đó.

- Rất tiếc, nhưng anh nói thứ Bảy tuần sau cơ mà.

- Anh có nói thế đâu. Sao lại thế, vì lúc đó đoàn balê đã thôi biểu diễn rồi. - Giọng y có nhịp độ gấp gáp và giận dữ. - Anh đã mời em đi xem balê mà.

- Đừng ngốc nghếch thế, Henri! Em làm thế nào mà nhận lời đi xem balê với anh được khi mà Entoni đã hẹn đưa em đi rồi?

- Hửn à? Khi nào?

- Tối thứ Bảy này, tất nhiên rồi, anh ấy mời em từ lâu.

- Buồn cười thật: vốn quý trong nghề nghiệp của anh là trí nhớ của anh, - Bôdômen cười, - thế mà anh không nhớ rõ việc hẹn gặp của mình.

- Phải, anh nhất định không nhớ mà, - Gin vặn lại, vui thích tai ác vì sự dằn hòa của Bôdômen. - Em mệt mỏi với cái kiểu anh luôn luôn đổ lỗi cho em về những điều rắc rối anh tự mắc vào.

- Bây giờ, nghe anh nói nhé. Nếu em mệt mỏi về kiểu cách của anh, thì có một phương thức đơn giản.

- Được lắm, - Gin nói, đập mạnh ống nghe xuống máy.

Bôdômen hút vội hai điếu thuốc lá liên tiếp nhau khi đi quanh quầy trong phòng làm việc. Trên bàn có ba bản tóm tắt hồ sơ của luật sư bào chữa thuộc hãng Hatli và Duy Plexi. Gí nát mẫu tàn thuốc lá vào cái gạt tàn, y trở lại ghế ngồi, quay số điện thoại tự động một lần nữa.

- Gin phải không? Alô, Vẫn anh đây mà. - Y nghe thấy tiếng nói của chính mình rất ngưỡng ngáp và đần độn. Lúc này, y cảm ghét bản thân mình biết bao! - Nghe nhé, anh muốn xin lỗi. Vừa rồi, anh hơi nóng nảy.

- Anh quả là dễ cáu, có phải không nào?

- Hửn có một sự hiểu nhầm nào đó.

- Đúng đấy mà, hãy quên đi, - Gin trả lời xoa dịu.

- Tối thứ Sáu này, em không bận gì chứ?

- Được lắm. Chúng ta sẽ đi đâu?

- Đi ăn và đi chơi bằng ô tô, em thấy thế nào?

- Không! Có một cuốn phim hay ở Riô. Mua vé phim ấy nhé.

- Tốt lắm.

- Nào, đừng có quên đấy.

- Anh sẽ không quên... lần này không quên đâu.

Y cười gượng.

- Để chứng tỏ thiện ý của anh, anh muốn đưa em đi chơi cả tối nay nữa.

- Rất tiếc, anh thân mến, tối nay em bận.

Vừa nghe Gin trả lời xong, Bôdômen tự nguyện rửa mình quá hăm hở.

- Em cho anh hỏi: ai đấy?

- Không, Henri. Tò mò chóng già đấy.

- Anh đoán là Grantơ.

Thoạt tiên Gin không trả lời. Rồi cô nói:

- Phải rồi, anh Athơ mời anh ấy lại ăn bữa tối.

- Vậy sao em lại phải ở nhà?

- Thế này này, hai đứa đầy tớ bị cúm, tối nay là phiên nghỉ của một đứa khác, vậy em sẽ phải trông nom mọi thứ. Mời anh đến chẳng có ích gì. Anh và anh Athơ luôn luôn tranh luận với nhau quá nhiều.

Henri nghiêng chặt răng. Y phải cố gắng lắm mới giữ được giọng bình tĩnh:

- Ô, em nói đúng đấy... anh biết tất cả quan điểm của Athơ rồi. Cảm ơn nhé. Anh sẽ cố gắng sống sót cho đến tối thứ Sáu. Chào nhé.

- Tạm biệt.

Y dựa lưng vào ghế. Y có thể làm gì để loại bỏ cái thằng cha hãnh tiến này?

Y cau có, giận dữ cay độc. Sự vỡ mộng và khó chịu mà không hề trả hận được này làm thần kinh y căng thẳng. Một thằng cha không ai ngờ lại cứ tiếp tục tiến lên, chẳng cần một lối thoát nào khác. Thái độ của hắn trong mấy tháng vừa rồi quả là rất tự nhiên. Đây là lỗi của Gin. Cô ta đã đẩy hắn tới đây.

Y lại cầm ống nghe điện thoại lên quay số khác.

- Em đấy à, Dot?

- Alô, anh có khoẻ không?

- Em có biết ai đang nói đấy không?

- Có... Tôm, phải không?

- Không phải, quý tha ma bắt em đi... Em có bao nhiêu bạn trai, hả? Henri đây!

- Tất nhiên, anh Henri mà. Em nhận ra tiếng anh ngay tức khắc. Chỉ là thử trên anh... thử làm cho anh ghen đấy thôi. Hiểu không? - Giọng nói xen tiếng cười khúc khích.

- Cứ làm theo ý thích của em. Tối nay em có rồi không?

- Anh lại như thế. Anh mời em rất nhiều lần, rồi đột nhiên bỏ rơi như quăng vội một hòn gạch nóng. Quăng vội đi! Anh gọi điện cho em vào lúc bốn giờ chiều để hỏi em tối nay có rồi không. Một người con gái phải có lòng tự trọng chứ, anh biết đấy.

- Tối nay em có rồi không, có không nào?

- Trời ơi, em không thích bị anh thẩm vấn ở trước tòa. Có, em rồi mà. Chúng ta sẽ làm gì?

- Anh đón em vào lúc tám rưỡi.

- Nhưng chúng ta sẽ làm gì cơ?

- Ô, - Henri nói sau một lúc ngừng, - chúng ta sẽ đi ô tô chơi loanh quanh, uống một chút rượu và... em biết đấy, chúng ta lại đi ô tô loanh quanh. - Y cười đầy ý nghĩa.

- Chúng ta sẽ tính sau. Tạm biệt, - cô ta nói nhỏ nhẹ khi đặt ống nghe xuống.

Nhếch mép cười khẽ một mình, Henri châm một điếu thuốc lá, trở lại làm việc.

Vào khoảng mười giờ tối, Henri hơi lảo đảo, tay cầm chìa khoá cửa, lần mò trong bóng tối tìm lỗ khoá. Dot, ngực nở nang, môi đỏ chót, bám chặt tay y. Mái tóc nhuộm peôxít của cô ta hơi bù. Cô ta rúc rích cười những động tác lập lại, cố gắng mở cửa của Henri.

- Không vững lắm, anh thân yêu.

- Em là cái thá gì? Đừng có lo lắng cho anh. Anh biết uống rượu, nhưng không say đâu. Đây! - Y nói khi chiếc chìa khoá trượt vào lỗ khoá đầy vẻ tin cậy. Y hầu như kéo Dot vào buông theo y. - Chúng ta uống một chén nữa, anh sẽ đưa em xem những cuốn sách anh mang ở Pari về.

Y nắc trong bóng tối. Đot lại cười rúc rích.

Y vấp một chiếc ghế, bật cái đèn đọc sách nhỏ và thấp, dẫn Đot tới giường ngủ.

- Bỏ áo khoác ra, Đot, - Henri nói khi y cởi áo khoác của mình. - Cứ tự nhiên thoải mái nhé.

Y lấy ở tủ ra một chai uytxki và một ống hút soda, rót ra hai li đúp.

- Này! - Y ấn thô bạo chiếc li vào tay Đot.

Y bước lảo đảo tới tủ sách lục lọi một số tạp chí, lấy ra ba cuốn tạp chí Pháp.

- Anh đã mang chúng... từ Pari về năm ngoái. Khôi hài quỷ quái lắm, hả? Xem đây này, - y cười hô hố, - đây nữa... đây nữa.

Đot nằm duỗi người trên giường, rúc ra rúc rích. Henri ngồi bên cạnh, lật các trang tạp chí trong ánh sáng lơ mơ.

Rồi lặng lẽ, y đi ngang qua phòng, tắt ngọn đèn đọc sách.

Quá nửa đêm, họ mới ra khỏi tầng nhà đó. Lúc trước, chỉ có vài giọt mưa rơi, nhưng giờ đây, mưa như trút nước ập xuống khi họ vội vã từ các bậc thềm lộ lộ chạy tới chiếc xe của Henri làm y cảm thấy khốn khổ hơn.

Y phải lái xe trong bùn loãng và mưa tuyết như thế này suốt con đường tới Xi Poăng đưa người đàn bà này về nơi cô ta ở, rồi lái xe trở về, cô đơn buồn tẻ. Rồi y phải đưa ô tô tới nhà để xe, cách chỗ y ở gần một phần tư dặm. Đến đó, y phải xuống xe, chịu ướt để mở cửa nhà để xe, rồi lại lên xe, lái vào trong nhà để xe, khoá cửa, rồi đội mưa đi bộ về chỗ ở. Không. Y sẽ bỏ ô tô ở phía ngoài nhà y cho tới sáng.

Cuộc đời của một kẻ không vợ là một cuộc đời khốn khổ, khốn nạn, y nhủ thầm trong khi chiếc xe lao qua những con đường nhựa vừa ướt vừa trơn. Một cuộc đời khốn khổ khốn nạn - phải trở dậy, rời chăn ấm, nệm êm, ra ngoài đường trong đêm lạnh buốt. Y ghen tị biết bao với các đồng nghiệp ở đoàn luật sư được hưởng cuộc sống gia đình hạnh phúc!

Giá mà y làm cho Gin rũ bỏ được tình cảm mê tít như trẻ con đối với thằng cha Grantơ. Giá mà nàng tỉnh ngộ, biết điều hay lẽ phải. Dù sao chẳng nữa, cái thằng Grantơ là đứa nào nhỉ?

Đot ép sát người y, hỏi khế:

- Anh nghĩ gì mãi mê thế?

Y cầu nhàu trả lời.

Như một cái máy, y quàng tay ôm Đot, rồi lại im lặng.

Giá mà Gin hưởng ứng về nhục dục như Đot.

Nhưng Đot chỉ là giống cái đối với y, y chẳng có chút mảy may tình cảm nào đối với cô nàng.

Ngược lại với Gin, y có tình yêu. Giá mà sự tương ứng về tâm hồn và xã hội đã tồn tại giữa họ lại có thêm phần tương ứng về mặt xác thịt bổ sung!

Gin có chuyện gì thế, y suy nghĩ. Sao nàng lại xử sự kì cục đến thế? Không lẽ mình thiếu hấp dẫn về mặt thể xác. Thành công của y đối với những người đàn bà khác đã chứng minh điều đó. Vậy chuyện rắc rối ở đâu?

Rồi lời giải thích cũ lại đến. Sự giáo dục tốt đẹp, địa vị xã hội, tính bền lển tự nhiên và sự trình bạch hiển nhiên của nàng. Có phải thế không? Có phải thực sự là nàng sợ tình dục không, nỗi sợ của thiếu nữ mà? Những bản năng phụ nữ có gia giáo của nàng đã chùn lại không nghĩ tới việc chung chăn chung gối với người đàn ông chẳng?

Một cô gái trình bạch có tính chất bệnh lí, đúng là nàng như vậy. Y cần mạnh tay hơn. Phải cố rũ được nàng đến buông riêng, rồi tập trung tất cả nghệ thuật tán tỉnh. Một khi y đã dẫn được nàng tới những niềm vui xác thịt và phá tan những sự ức chế của nàng, tình yêu nàng đối với y sẽ trọn vẹn.

Chổi gạt nước ở kính chắn gió quét đi quét lại, thời gian trôi qua, y thấy loé lên một niềm hi vọng mới. Y ngậm miệng, ngân nga một điệu hát vui.

- Thế thì hay hơn, - Đot nói, - nào chúng ta vui vẻ lên nào. Em không thích anh cứ nhăn trán như một ông già ấy.

Cô ta xích lại gần hơn. Lúc này họ đã đến đường phố nhỏ. Y đỗ xe cạnh ngôi nhà Đot ở, với tay mở cửa xe.

Đột nhiên, y rút tay lại, dăm dăm nhìn qua kính chắn gió.

- Có chuyện gì thế? - Đot hỏi. - Nom anh cứ như nhìn thấy ma ấy! - Qua làn mưa rơi, theo ánh mắt dăm dăm của Henri, cô ta thấy một người đàn ông và một cô gái từ ngôi nhà to lớn đối diện với nhà cô bước ra. Lúc này, họ đang lên chiếc ô tô con.

Khuôn mặt cô gái bị khuất không nhìn thấy, vì cô ta mặc áo mưa dày; nhưng mặc dù trời mưa, Henri vẫn thấy rõ người đàn ông là ai.

- Có chuyện gì làm anh bối rối thế, anh yêu quý? - Đot dai dẳng hỏi.

- Cái thằng ấy! Nó sống ở đây à? - Y vẫn căng mắt nhìn.

- Vâng, đã được mấy tháng nay.

- Còn đứa con gái, trước kia, em có thấy nó ở đây không?

- À, em không nhìn rõ mặt cô ta. Nhưng, vào lúc đêm khuya, em thường thấy anh ta và một cô gái từ trong nhà bước ra, một cô gái xinh đẹp. Ước gì em có một thân hình như cô ấy!

- Bao giờ cũng vẫn cô gái ấy?

- Vâng. Dẫu sao em cũng đã nhìn thấy như thế.

- Họ ra khỏi nhà muộn chứ? - Y hỏi khi quan sát chiếc ô tô con nổ máy, chạy đi.

- Thỉnh thoảng em nhìn thấy họ khi em đi xem phim về. Cả một đêm thứ Bảy, khi em trở về rất khuya sau một cuộc khiêu vũ. Em thường thấy chiếc xe đó đỗ ngoài đường sau lúc nửa đêm. - Đot nhìn Henri. - Sao cơ? Có chuyện gì thế?

- Không sao cả.

- Cô ta là ai?

- Đừng bận tâm. Anh mệt lắm, Đot.

Y mở cửa xe. Mưa ập vào.

- Anh và những mớ bong bóng của anh! Sao anh không thể gắn chặt vào một cô gái lịch sự như em đây chẳng hạn? - Đot rúc rích cười khi lách xuống xe. - Khỏi lo đưa em vào nhà. Trời đang mưa to quá, - cô ta nói dịu dàng. - Em cầm sẵn chìa khoá cửa buồng rồi.

Nhưng khi Henri gạt đầu cọc cần, mặt Đot xịu ngay xuống.

Y nghiêng người, lướt môi chạm qua môi Đot.

Cô nàng vừa mới đặt hai chân xuống đất, y đã lái xe vọt đi, gài phạp vào số. Y cắn môi chán nản, rầu rĩ.

Câu chuyện Gin bảo là phải ở nhà vì Entơni tới dùng bữa với Athơ là thế đấy! Nàng là tình nhân của thằng cha Grantơ! Nàng đã hắt hủi thằng Henri Bôdomen này đây. Nàng đang giở trò lập lờ hai mặt với cái thằng vô danh tiểu tốt kia!

Được rồi, sẽ cho chúng mày biết tay...

Cả hai đứa...

Nay mai thôi mà...

XL

- Đây là nỗ lực cuối cùng của Rơnơ để hòa giải, nên em không thể từ chối thẳng cánh, có phải không anh.

- Tất nhiên rồi, em thân yêu ạ. Thế ông anh họ này của hân ở đây bao lâu?

- Chỉ khoảng bốn ngày... Vợ chồng ông ta đáp máy bay tới hôm qua. Ông ta có công việc ở đây và mang vợ theo. Sau đó, bà vợ sẽ ở lại cùng với cha mẹ tại Thơmenơt. Ông ta bảo muốn trao đổi với em về toàn bộ câu chuyện. Biết là vô ích, song em vẫn phải nhận lời.

- Thế tối nay em định đi đâu?

- Trước hết là đi ăn, rồi tới rạp hát, sau đó là tới hộp đêm. Giôn đã kiếm được cho em một bạn khiêu vũ. - Nàng mỉm cười. - Chả phải ghen đâu, anh thân yêu! Ông anh trai của ông ấy đấy thôi... một ông già hói trán, chẳng sánh nổi với anh đâu!

- Được rồi, anh ghen đấy, nhưng quả thực anh không thể kêu ca điều gì, vì tối nay anh phải đưa Gin đi xem biểu diễn balê.

- Em cho rằng anh có những khuynh hướng đa thê kỳ cục, Entơni ạ... Muốn có em, đồng thời lại đi chơi với cô ta!

- Nhưng anh đã giải thích mà, đây là lần cuối cùng...

- Em biết, em biết rồi, anh thân yêu. Trêu anh quả dễ thật! - Nàng đưa ra một bức vẽ. - Vậy anh nghĩ gì về cái này? Anh có thấy ở đây em sử dụng nền trắng như một loại hình bóng... chỉ ở đó, ở đó, thấy không? - Nàng chỉ bằng đầu bút lông. - Cần phải vững tay, nhưng có hiệu quả hơn nhiều so với việc dùng màu trắng bao trùm các màu khác.

Entơni cầm bức tranh đưa ra xa hết mức, rồi dần dần đưa lại gần hơn, lông mày anh nhíu lại.

- Ren này, anh thấy ý định của em rồi, nhưng hình như em bỏ sót rất nhiều chi tiết. Nếu em cứ tiếp tục đi quá đà, thì không sợ nó trở thành một bức biếm họa gì đó chẳng?

Nàng lắc đầu, mỉm cười và nhún vai:

- Đợi em vẽ xong, anh hãy nhận xét.

Hai người làm việc lặng lẽ trong một lúc. Cuối cùng, Ren lên tiếng:

- Anh có biết em nghĩ gì về đoạn văn anh đọc cho em nghe mới đây không?

Entơni gập bản thảo lại.

- Như em đã nói, rất sinh động, nhưng em cảm thấy cách giải quyết vấn đề của anh hơi quá khách quan. Đó là đặc điểm trong hầu hết những đoạn anh đã viết từ trước đến nay. Em không biết diễn đạt thế nào cho chính xác. Nhưng em nghĩ rằng anh cần phải đưa vào câu chuyện cả tình cảm riêng của người viết.

- Đoạn này phải không?

Nàng cầm những trang giấy, xem lướt qua:

- Vâng.

- Được, chúng ta hãy đọc kỹ lại, rồi xem nhận xét của em như thế nào.

Entơni đọc to. Ren ngồi ở mép bàn làm việc, lắng nghe. Thỉnh thoảng nàng ngắt lời Entơni, góp ý kiến phê bình.

- Trời ơi, đã năm rưỡi rồi, - Entơni thốt lên, - thời gian trôi nhanh quá; chúng ta uống trà đi.

Ren vào trong ngăn bếp nhỏ ở gian nhà Entơni đặt siêu nước.

Khi nàng trở ra, sắp xếp tách đĩa lên khay, Entơni đưa cho nàng một điếu thuốc lá, hai người lặng lẽ hút.

- Rất tiếc anh phải mất buổi tối nay với Gin. Anh thích tiếp tục công việc này hơn.
- Anh sẽ thích thú trong khi xem balê, - nàng an ủi. - Hơn nữa, ngày mai anh có thể viết được rất nhiều như chủ nhật trước anh đã làm.

Nàng quay vào bếp pha trà. Entơni đi theo, nhìn nàng khéo léo sử dụng ấm chè, tách, chén và nói:

- Anh cho rằng em là một người vợ tuyệt diệu.
- Nói những lời đó lúc này để tránh lòng người lắm đấy, - nàng nói.

Nàng mang ấm, tách, đĩa vào bếp rửa.

Khi nàng quay ra, Entơni nhìn nàng. Đột nhiên, anh thấy nàng như một luồng ánh sáng hiện ra những gian phòng tối tăm của anh.

Anh bước đến gần nàng, đặt má ngón tay vương vấn mãi trên mái tóc nàng. Cơ thể nàng run run áp sát vào cánh tay Entơni; bằng một giọng khác hẳn, Entơni bảo Ren là anh cần nàng biết bao.

Nàng quay đầu về phía Entơni. Mối nàng chờ đợi. Và trong khi hôn, mắt nàng mở to, ngược nhìn Entơni với vẻ ngây dại hoàn toàn. Má nàng giãn ra, mặt nàng thần thờ. Chuyện gì đã xảy ra? Anh tự hỏi. Dần dần, tuy không nhìn nàng, anh nghe tiếng thở sâu, nghẹn lại của nàng. Và rồi anh hiểu. Tuy anh thấy vẻ một số mặt nào đó, nàng thông minh hơn anh rất nhiều, nhưng anh biết, nàng cần anh hết như anh cần nàng.

Anh đưa hai tay lên ôm lấy mặt nàng, hôn nàng dịu dàng.

Họ đi lang thang trên con đường ra bãi biển, nơi họ đã gặp lại nhau. Nàng luồn vào trong tay Entơni.

- Đã gần ba tháng rồi, - Ren nói. - Ánh mặt trời lặn có màu đất son, giống như ngày hôm đó hồi tháng năm. Biển lặng, chỉ xao động giữa các khối đá.

- Tất cả lặng lẽ biết bao, bình yên biết bao! - Entơni nói.

- Bình yên quá đi!

- Sao cơ?

- Em không biết, nhưng dù sao em vẫn sợ những khi biển như thế này - quá yên tĩnh hầu như là biển chết. hãy lắng nghe những đợt sóng nhỏ đương lao xao vỗ nhẹ vào bờ. Chúng làm em sợ hãi.

Entơni đưa nàng về nơi nàng ở trọ. Khi quay về anh lại nhìn biển và lắng nghe tiếng sóng vỗ lao xao theo nhịp biển dập dềnh. Chậm rãi như buồn ngủ, và đều đặn đến đơn điệu, những lớp sóng nhẹ xô vào triển cát.

Vào tới cửa phòng mình, anh nghe thấy tiếng chuông điện thoại kêu vang. Anh chẳng buồn đến bên máy, chỉ muốn mau thoát khỏi âm thanh đó. Nhưng có cái gì đó như thôi thúc trong tiếng chuông kêu vang, kiên nhẫn và giục giã.

- Alô, - Anh nhắc ống nghe lên, - hy vọng không phải Gin.

- Alô, ông Grantơ phải không - tiếng một người đàn ông.

- Phải, tôi đang nói đây. - Giọng ở đầu kia nghe có vẻ quen quen.

- Alô, Entơni.

- Ai đấy?

Entơni lo lắng ép chặt ống nghe vào tai. Cái phần nhỏ của một giây chờ đợi tiếng trả lời dường như không bao giờ kết thúc.

Cuối cùng, khi tiếng nói đáp lại qua đường dây điện thì nó mang vẻ lạnh lùng và xa vời:

- Xtivơ đây!

XLI

- Tối nay anh rất trầm lặng, Entoni ạ, - Gin nói khi họ đi ô tô về nhà sau buổi biểu diễn balê.

- Phải, anh thú nhận là hơi khó chan hòa.

- Anh hầu như chẳng nói một lời, suốt buổi tối, em cố gợi chuyện, nhưng anh cứ im thin thít. Có chuyện gì thế?

- Chỉ là một tâm trạng.

Entoni lại trở lại vẻ lặng lẽ trầm tư. Đường như để trả miếng, Gin ngồi thẳng người trong góc xe, kéo cái áo choàng kiểu không tay sát vai, vẻ mặt bất bình, nhưng Entoni chỉ nhún vai.

Anh làm sao có thể tập trung vào việc làm cho Gin vui thích được, khi mà trở về nhà, anh sẽ gặp em trai anh, Xtivơ Grêôm đang đợi anh?

Qua điện thoại, Xtivơ cho biết là đã ở Kêp Tao được ba ngày.

- Sao em không tiếp xúc với anh sớm hơn?

- Tôi rất bận vì có cuộc hội nghị ở đây. Tôi sẽ về cảng Elidabet vào sớm tinh mơ ngày mai.

- Lẽ ra em nên gọi điện thoại cho anh ngay và có thể đến ở với anh. Anh có thể thu xếp cho em một chỗ ngủ tạm trong buồng anh.

Entoni đã nói như thế, và đã cố tỏ vẻ không bằng lòng thật sự. Nhưng trong thâm tâm, anh biết mình cảm thấy nhẹ nhõm biết bao, khi Xtivơ để lộ cho biết là đã ở lánh xa anh. Entoni tự hỏi, không hiểu sao mình lại đưa ra một lời nói dối lịch sự, không có sức thuyết phục đến thế!

Mười hai năm nay, anh chưa hề gặp lại em trai, hình ảnh Xtivơ chỉ lờ mờ. Từ lâu, anh đã hủy các bức ảnh chụp hồi thơ ấu, những bức ảnh chụp trong sân khách sạn Đại Bàng và trên các cánh đồng Xtomhóc. Trong ký ức anh, một điều nổi bật về Xtivơ là nước da đen, cái màu không thể lấm lẩn vào đâu được.

Entoni sắp đặt để Xtivơ đến nhà mình vào khoảng nửa đêm. Anh phải gặp Xtivơ trước khi Xtivơ trở về, Entoni nói như thế. Và cuối cùng Xtivơ đã đồng ý.

Entoni không khóa cửa vào bảo Xtivơ tới chỗ anh ở và cứ tự nhiên như ở nhà mình.

Lúc này, khi lái xe đưa Gin về biệt thự Evơn Rơxtơ, Entoni thấy trong lòng đầy mối lo sợ, bối rối nghĩ tới việc mặt giáp mặt với em trai, và e sợ hơn nữa vì khả năng có người nhìn thấy họ ở bên nhau, nhận ra những nét giống nhau của hai người cùng trong một gia đình. Anh yên tâm, chỉ trong mấy giờ nữa, Xtivơ đã lên đường về cảng Elidabet.

Entoni cảm thấy biết ơn em trai mình vì nó đã suy tính, cố ý ở lánh xa mình. Bởi vì, dù có bận thế nào đi nữa, rõ ràng trong ba ngày đó Xtivơ cũng tìm được thời gian đến thăm anh. Nhưng Xtivơ không đến, mãi tới phút cuối cùng nó mới gọi điện thoại, rõ ràng nó đã có cân nhắc, có suy nghĩ. Entoni biết em mình không bao giờ muốn làm hại anh.

Thế nhưng, Entoni ngạc nhiên thấy Xtivơ sẵn sàng rời Kêp Tao ngay sau cuộc tiếp xúc lạnh nhạt bằng điện thoại. Chả lẽ sau bao nhiêu tháng năm, Xtivơ không khao khát gặp lại anh trai mình - dù chỉ trong chốc lát - hay sao? Xtivơ thiếu tình cảm, điều này dễ hiểu thôi, nhưng ít nhất nó cũng phải tò mò muốn biết những gì đã xảy ra với anh trai mình chứ? Muốn thổ lộ về bản thân mình nữa chứ?

Nó có thể dễ dàng mang lại tai họa cho anh nếu nó muốn Entoni nhớ lại những bức thư đầu tiên của Xtivơ đã gây bao nguy hiểm cho đời anh trong thời gian chiến tranh. Anh nghĩ tới địa vị của anh hiện giờ ở hãng bảo chữa Hatli và Duy Plexi, tới uy tín của anh ở các phiên tòa.

Nhưng điều anh sợ nhất là Ren có thể biết được điều bí mật tối tăm của anh trước khi anh chuẩn bị xong mảnh đất tin cậy trong lòng nòng. Qua cuốn truyện của mình, anh có

thể tiết lộ dần dần với nàng điều mà tình yêu của họ sẽ vượt qua được. Nhưng việc khám phá quá đột ngột sự thực về bản thân anh có thể làm mất nàng.

- Entoni, - Gin nói làm ngắt đoạn dòng suy nghĩ của anh - có một chuyện suốt buổi tối em cứ định kể với anh.

- Kể đi, - Entoni nói, cố tỏ ra chú ý.

- Tối qua, em đi chơi với Henri. Hắn cư xử rất lạ lùng.

- Như thế nào?

- Hắn có một đề nghị đáng sửng sốt. Hắn muốn em đến buồng hắn.

- Khi đó là mấy giờ.

- Đã quá nửa đêm. Hắn rủ em lên buồng hắn uống rượu.

- Và em nghe theo?

- Tất nhiên không! Sao anh lại có thể hỏi em một câu như thế? Em bảo hắn là đừng ngốc nghếch như thế và trong bất kỳ trường hợp nào thì hắn cũng đã uống đủ rượu trong suốt buổi tối rồi. Anh biết đấy, gần đây hắn uống rất nhiều. Trước kia, hắn chưa bao giờ nốc rượu như thế.

- Thái độ của anh ta như thế nào mà em bảo là lạ lùng?

- Thế này này, khi em không đồng ý với hắn, hắn trừng mắt nhìn và hỏi tại sao em lại cứ quá rụt rè đối với hắn. "Với anh... với anh... với anh...", hắn cứ lặp lại nói thế. Em bảo hắn là em không đi một mình tới buồng của bất kỳ người đàn ông nào, nhất là vào ban đêm. Khi đó, hắn quay về phía em và hỏi: "Có thật thế không?". Em mắng mỗ hắn vì không tin lời em. Thế anh có biết hắn nói gì không?

- Gì cơ?

- Anh Entoni này, đừng để ý những lời em kể nhé. Em muốn kể với anh sớm hơn, nhưng suốt buổi tối anh cứ khó khăn lắm. Bây giờ, chúng ta gần tới nhà rồi, vậy...

- Em đừng ngại, em thân mến, anh ta đã nói gì?

- Hắn nhìn thẳng vào em và nói: "Đừng có cố lừa dối tôi, vô ích mà". Đúng như thế. Em bảo hắn giải thích, hắn nói là anh thường xuyên đưa em tới buồng anh vào ban đêm. Hắn bảo có nguồn tin đáng tin cậy. Em tức không chịu được. Khi lúng túng mãi mới nói được, em nguyên rủa hắn đủ các thứ bẩn thỉu và bảo hắn đưa nhanh em về nhà và đừng có thốt ra thêm một lời nào nữa. Hắn rất nhẫn nại nghe em nói, hắn bảo "huêh hoang cũng chẳng ăn thua gì, Gin ạ. Tôi biết chính xác những chuyện đã và đang xảy ra". Tất nhiên, chẳng bao giờ hắn có thể nhìn thấy em, vì em có bao giờ đến đấy đâu. - Gin cười cười ngưỡng ngáp. - Hơn nữa, em không nghĩ rằng hắn biết chỗ anh ở...

- Anh cũng thấy thế, - Entoni ngạc nhiên nhận xét.

- Vậy chỉ có một khả năng là anh đã nói bóng nói gió đến một chuyện như vậy.

- Anh ư? - Entoni há hốc miệng. - Trời ơi, để làm gì kia chứ?

- Thế đấy, em đã nghĩ rằng anh có thể nói như vậy cốt làm cho hắn ghen.

- Trời ơi, Gin, em đã gán cho anh những bản năng đê tiện nhất trần đời.

Entoni phẫn nộ, Gin thấy thế.

- Nhưng các đối thủ thường nói những loại chuyện như thế với nhau, có phải không nào? - Gin nói, giọng xoa dịu.

- Nếu làm như thế, họ sẽ bị đánh ngay. Cho dù chuyện đó có thật anh cũng chẳng bao giờ đi kể cho Henri Bôdơmen. Hắn chắc chắn sẽ đập lại em. Khi đó, anh phải gánh lấy mọi hậu quả có phải không? Em không biết nghĩ đến điều đó à?

- Em không biết nên nghĩ như thế nào.

- Nhưng anh đã nói với em là từ bữa tiệc nhà Ivon, anh không chuyện trò gì với con người đó, chỉ trừ những lời chào hỏi băng quơ. Đúng hơn, - Entoni mỉm cười nói thêm, -

Anh ta không nói chuyện với anh.

- Lạ quá, em nghĩ là hẳn quả là điên mới đưa ra những điều như vậy, và hơn nữa lại nói dối!

Entơni liếc vội Gin, nhớ lại những lời bóng gió bảo anh đưa nàng cùng về Xi Poăng với anh.

XLII

Khi vòng xe chạy vào phố. Anh thấy anh đèn ở tầng anh đang sáng. Anh đỗ xe trước nhà để sau đó có thể đưa Xtivơ ra về. Anh trèo các bậc thang, rồi nắm quả nắm cửa, chậm rãi xoay đi. Đột nhiên, anh thấy bốn chôn, hoảng sợ.

Anh đẩy vội cửa. Hai anh em đứng mặt đối mặt với nhau một lúc lâu.

Từ khi rời Xtomhốc, Entơni vốn tự đánh giá cao bản thân mình. Anh hoàn toàn tự hào về địa vị đã đạt được. Anh đã học hành xuất sắc ở trường. Hồi ở quân đội, anh lên tới cấp đại úy. Đến bất kỳ chỗ nào, tòa án, nơi làm việc, giới giao tế, anh đều được tiếp đón như một người ngang hàng.

Nhưng khi bước vào gian ngoài căn buồng của anh và dăm dăm nhìn đứa em trai kém mình năm tuổi, Entơni cảm thấy mình tầm thường và nhỏ bé. Trong giây lát, anh thấy Xtivơ đã lớn lên biết bao. Giờ đây cậu ta là một thanh niên hăm ba tuổi, tuy có phần cao hơn Entơni, song gầy hơn rất nhiều và không chắc khỏe bằng anh. Entơni ngạc nhiên thấy má Xtivơ rất hốc hác, mặt rất gầu guộc. Lưng có vẻ hơi gù, có lẽ do do đọc sách và nghiên cứu thái quá; mà cũng có thể do đeo kính không vành. Nước da Xtivơ có vẻ nhợt hơn đôi chút so với hồi còn bé; hoặc chính óc tưởng tượng và nỗi sợ hãi của Entơni đã phóng đại nét đặc trưng chủ yếu của Xtivơ.

Entơni hơi lo ngại nhìn thấy nét mặt của Xtivơ khá giống nét mặt của mình, đã chứng tỏ một sự giống nhau rõ rệt giữa anh em ruột thịt.

Không phải do khuôn mặt Xtivơ, cũng không phải do đôi mắt sẫm màu nghiêm nghị, thông minh đã làm Entơni cảm thấy mình thấp hèn, bối rối; cũng không phải vì biết em trai mình mang trong sắc tố hiển nhiên ấy cái chứng có hung tợn có thể tàn phá đời mình. Mà chính sự khinh bạc thoáng qua trên sắc mặt sẫm màu đó đã làm tiêu tan niềm tự tin của Entơni. Anh có cảm tưởng như Xtivơ hoàn toàn khinh miệt anh vì cuộc đời giả dối, trốn tránh sự thực, bịp bợm và đạo đức giả mà anh đã theo đuổi.

Trong một lát, họ lặng lẽ nhìn nhau; và trong gian phòng đó, một cuộc xung đột giữa tình thương và lòng căm thù xa xưa diễn ra ác liệt.

Khi nhìn thẳng vào đôi mắt nâu sẫm, hầu như đen đó, Entơni cảm thấy sự giễu cợt cay độc, sắc sảo - sự giễu cợt lạnh lùng, nghiêm khắc - được toát rra từ đôi mắt đó.

Entơni bước đến gần, đặt cả hai tay lên vai em.

- Xtivơ, - Entơni nói, giọng xúc động, - em có khỏe không? Bao nhiêu năm nay...

Entơni tưởng đã tìm thấy sự đáp lại cảm động, điều đó làm lòng anh xốn xang. Anh em ruột thịt ắt phải như thế.

Nhưng một giọng lạnh nhạt, hầu như gay gắt, trả lời:

- Khỏe, cảm ơn, Entơni, còn anh?

Trong một lát, sự cuồng nhiệt, có thể nói như vậy, đã qua mất. Entơni cố thể hiện hết nhiệt tình và hy vọng làm Xtivơ cảm kích.

- Anh ư? Khỏe lắm. Xtivơ này, chúng ta lại ở bên nhau, thật là tuyệt diệu.

Nhưng nụ cười chua chát làm đôi môi đó cong lên, hình như muốn hỏi Entơni nói những lời nói đó có thành thực không?

- Em đã lớn lắm. - Entơni đứng gần Xtivơ để so với nhau. - cao hơn anh đấy!

- Bao giờ cũng hơi cao hơn một chút. - Xtivơ trả lời. - Nhưng tôi muốn lên cân thêm một chút. Khá là gầy và to xương, có phải không? - Xtivơ giờ tay chỉ vào ngực và vai mình.

- Không, không quá lắm, - Entơni giả dối, - vả lại, tới một ngày nào đó, em sẽ lên cân. Nào, ngồi xuống đây, để anh pha trà cho em uống nhé. Hay em thích uống rượu? Một chút rượu vang hoặc uytki, hoặc bia?

- Tôi thích nước trà, nếu không phiền sanh quá đáng. Tôi không uống rượu.

Entoni bận bịu trong gian bếp nhỏ, đặt siêu nước và mang ra một ít bánh mì, cùng với bơ và một lớp cá trích.

- Em tìm đường đến đây có khó lắm không?

- Không, không, vì anh đã chỉ dẫn chi tiết qua điện thoại. Trong khi chờ đợi anh, tôi đã xem sách của anh. Anh có một số sách hay.

- Phải, anh phải mất một số thời giờ chọn chúng đấy? Em đợi có lâu không?

- Khoảng nửa tiếng. Nhưng với một tủ sách thế này, không ai lại thấy thời gian trôi chậm chạp bao giờ cả.

Một hồi lâu. Entoni im lặng nhìn đứa em mà mình chẳng bao giờ có thể thừa nhận được. Anh nói:

- Kể cho anh nghe mọi chuyện về em đi, Xtivơ.

Xtivơ không trả lời ngay, mắt anh lộ vẻ nghi ngờ câu nói đó. Nhưng khi nói, giọng anh vẫn thân mật:

- Ô, như anh biết, sau khi giải ngũ, tôi dạy học, tôi đã viết thư cho anh biết cả rồi, có phải không?

Entoni gật đầu.

- Nếu anh viết thường xuyên hơn và tôi cũng thế, thì chúng ta đã có thể sát tình hình của nhau hơn.

- Anh xin lỗi, Xtivơ ạ, chỉ vì anh lười thôi, còn chẳng có lý do nào khác nữa.

Xtivơ lại nhìn đăm đăm hoài nghi, rồi nói tiếp:

- Tuy vậy, như tôi vừa nói, sau khi giải ngũ...

- Em chưa bao giờ tìm được cách lên phía Bắc, có phải không?

- Đúng thế. Quả là không may. Tôi muốn nhìn xem thế giới một chút. Thế mà họ cứ bắt chúng tôi mòn mỏi trong các doanh trại ở Liên bang, hoặc lái xe cho các nhân vật bự ở căn cứ. Tuy vậy, tôi đã xoay sở để đọc được rất nhiều sách.

- Kể cho anh nghe về tờ báo của em đi.

- Ô, đó là người yêu của tôi. Nó có tên là "Đối xử công bằng". Bốn chúng tôi lo liệu cho nó. Đối tượng của nó là những ai không phải người Âu, chúng tôi phải vật lộn mới có thể tiếp tục phát hành được. Vốn liếng ít ỏi, anh thấy đấy, không có nhiều quảng cáo, tuy vậy cũng vừa đủ để không mang công mắc nợ và thứ sáu nào chúng tôi cũng có báo bán ở đường phố.

Entoni cắt và phết bơ vào chiếc bánh mì nhỏ.

- Chắc công việc lý thú lắm, - Entoni nhận xét - nhưng anh đoán là chẳng kiếm được đồng lãi nào, có phải không?

- Chẳng được bao nhiêu. Chúng tôi không quan tâm đến chuyện ấy, công việc đó không được trả lương. Thỉnh thoảng, chúng tôi hưởng một chút tiền thưởng cỏn con. Chỉ có một người dành trọn cả ngày cho tờ báo. Anh ấy có hưởng lương, tạm gọi như vậy. Những người còn lại đều có nghề nghiệp riêng. Hiện giờ, tôi dạy ở một trường của nhà thờ. Tôi cũng kèm thêm học sinh vào buổi tối; thỉnh thoảng những bài tôi viết về các vấn đề của người dân da màu cũng được báo chí người Âu đăng, với điều kiện là tôi không phê phán quá nhiều. Nếu muốn kiếm chút tiền nong bằng cách đó, tôi phải kìm mình lại, nhưng trong tờ Đối xử công bằng thì khác hẳn. Chúng tôi có thể độc lập hơn... và mãnh liệt hơn nhiều trong việc nói lên những tình cảm của dân tộc chúng tôi.

Dường như có vẻ chưa chát day dứt trong giọng nói của Xtivơ khi anh nhấn mạnh vào bốn tiếng cuối cùng.

Entoni liếm môi, nuốt nước bọt. Anh rút một bao thuốc lá mời Xtivơ.

- Cảm ơn, tôi không hút thuốc.

Sự từ chối của Xtivơ làm Entoni càng không thoải mái hơn. Một chút rượu và thuốc lá sẽ làm nhẹ nhõm không khí trò chuyện. Entoni châm điếu thuốc của mình.

- Hội nghị em dự ở đây là hội nghị gì thế?

- Tổ chức những cuộc phản đối trong cả nước chống chính sách apathai.

- Liệu có ăn thua gì không?

- Ô, tôi biết chúng tôi đã lâm vào thế cùng. Nhưng chúng tôi phải đấu tranh. Dù sao, chúng tôi cũng tin tưởng ở tương lai. Đường như ý đồ thật sự của toàn bộ cái trò bầy bọ apathai đó là làm cho chúng tôi cảm thấy mình chỉ là một loài động vật, hoàn toàn không phải là con người. Thực tế đó là một sự thất bại. Nó gây ra niềm phẫn uất và nỗi đau đớn; niềm phẫn uất này đang làm chúng tôi càng thêm giác ngộ về chính trị. Chúng tôi phải giáo dục nhân dân chúng tôi san bằng những sự khác biệt giữa chúng tôi với nhau, và đứng bên nhau...

Xtivơ dừng lại để ho. Lúc đầu chỉ là tiếng ho khê tựa như cổ họng anh ngứa ngứa. Nhưng tiếp theo là một trận ho liên tiếp từ sâu trong phổi phát ra.

Entoni đưa cho Xtivơ một cốc rượu, và cảm thấy khó chịu vì vẻ ốm đau của em trai mình khi nhìn cậu ta uống.

- Hiện giờ, người ta đã nói đến việc đăng ký dân số trong cả nước - Chúng tôi sẽ phải mang thẻ căn cước hoặc giấy thông hành ghi rõ mình không phải người Âu - cốt để ngăn cản chúng tôi lên vào tiệm rượu hoặc rạp chiếu bóng không dành cho mình, hoặc là toa xe lửa chỉ dành cho người Âu. Tôi cho rằng, vì sống như một người Âu và không giao thiệp nhiều với nhân dân chúng tôi, anh không nhận thức những điều đó giống như thế.

- Em đừng nghĩ rằng tất cả điều đó lại không ảnh hưởng đến, và... - Entoni ngừng lại, tiếc là đã lỡ lời. Anh đột nhiên cảm thấy mình không là người anh lớn nữa, mà so với anh, Xtivơ khôn ngoan hơn, điềm tĩnh hơn rất nhiều.

- Không, không đâu anh Entoni ạ! Tôi hoàn toàn có thể hiểu điều đó, nhưng điều tôi định nói là anh không có nhiều kinh nghiệm bản thân để cảm nhận các tấm bi kịch đang diễn ra trên đất nước trong những ngày này và chính sách apathai thực sự là thế nào. Một cô em họ của tôi, nói trắng ra cũng là em họ của anh đã đính hôn với một anh làm ở ngành dân chính. Cô ấy xinh đẹp, thông minh, song nước da hơn đen, tuy không đen như tôi. Họ đã đi lại với nhau hàng năm ở Đơbon. Cô ấy luôn coi mình là người Âu. Nhưng mấy giờ trước khi làm lễ cưới, họ tới nhà thờ để bày hoa, linh mục bảo là họ không được lấy nhau nữa. Việc đó xảy ra chỉ mấy ngày sau khi Luật cấm kết hôn giữa người Âu với ai không phải người Âu có hiệu lực. Tội nghiệp cho Xtêlơ, cô ấy gục ngã hoàn toàn.

- Đất nước này đang trở nên giống nước Đức quốc xã cùng với những câu chuyện hoang đường về chủng tộc, - Entoni nói.

- Phải. Dù sao anh chàng đó cũng bắt đầu thu góp tiền để hai người có thể sang nước Anh ở như nhiều người khác đang làm. Trong khi đó, Xtêlơ vẫn cứ ru rú ở trong buồng mình hết ngày này sang ngày khác, khóc lóc, không chịu ra khỏi buồng, không chịu giao thiệp với ai. Và khi anh ta không thể lo liệu được tiền nong, Xtêlơ uống thuốc độc tự tử.

Xtivơ sửa lại chiếc kính, uống một hớp nước nữa để chặn trận ho kế tiếp; trong khi đó, Entoni sắp xếp đĩa tách lên mặt bàn.

- Ngày hôm nay, tôi vừa mới nghe thấy một trường hợp, - Xtivơ nói, - của một cô gái mười tám tuổi được coi là người Âu theo như giấy khai sinh. Người ta từ chối không cho cô ấy lấy một người Âu, vì mẹ cô ấy bị coi là người lai theo như giấy kết hôn của bà ta. Cô gái ấy đang có mang.

- Nhưng cô gái ấy trong trắng chứ?

- Phải, tôi tin như vậy.

- Lạ quá, thế thì anh không thể hiểu điều đó. Luật cấm kết hôn giữa người Âu với ai không phải người Âu xác nhận bất kỳ người nào diện mạo rõ ràng là diện mạo người Âu,

thì được coi là một người Âu, trừ khi có sự chứng minh trái lại. Trường hợp ngược lại đối với một người trông rõ ràng không phải người Âu. Và ngoài vấn đề diện mạo, cuộc kết hôn có thể vẫn có hiệu lực, nếu người đàn bà có thể chứng minh rằng mình thường xuyên đi lại và giao thiệp với những người Âu như hết một người Âu.

Xtivơ mỉm cười:

- Anh chuyên nghiên cứu vấn đề đó, có phải không?

Entoni nhìn Xtivơ rất lâu. Đó là một nhận xét tàn nhẫn, Entoni nghĩ thâm và đột ngột làm tan vỡ vẻ khách quan của câu chuyện đang được đề cập tới.

- Anh đã phải... để có thể mách bảo khách hàng.

- Chỉ với mục đích ấy thôi ư?

Trong một lúc, Entoni tưởng rằng mình nhìn thấy một cái gì đó rất xa xưa xao động trong ánh mắt Xtivơ, một cái gì đó vượt qua bao thế kỷ trở lại vùng kín đáo của châu Phi, mà từ đây dân tộc Bantu đã di chuyển về miền Nam. Chắc hẳn Xtivơ phải biết câu hỏi đó của mình đã làm anh đau đớn hơn cả một cú đánh bằng gậy hoặc một nhát đâm bằng giáo?

Rồi Entoni xấu hổ với ý nghĩ thoáng qua: anh đã tự cho mình tìm dấu vết dòng dõi của Xtivơ theo cách đó, tựa như bản thân mình thuộc dòng dõi khác vậy.

Entoni với lấy một điều thuốc lá nữa, rồi đứng lên. Rất ít khi anh hút liên tiếp như thế.

Anh không thể trả lời Xtivơ, bởi vì anh nhớ lại là đã cảm thấy nhẹ nhõm biết bao khi luật pháp đã thừa nhận sự thử thách về diện mạo bên ngoài và tập quán xã hội. Đồng thời anh biết hiện nay vấn đề giữ cho Xtivơ đừng cản trở bước đường của anh là quan trọng hơn bao giờ hết, nhất là nếu chính phủ nghiêm ngặt trong vấn đề bắt làm thẻ căn cước...

Đưa mắt liếc trộm, anh cố xem xem Xtivơ có chú ý đến vẻ bối rối, lúng túng của anh không.

- Nước mãi bây giờ mới sôi, - anh nói, rồi rót nước vào ấm pha trà. - Anh e rằng anh chẳng phải là một người nội trợ giỏi giang gì.

- Anh làm khéo lắm. - Xtivơ nói, sau đó nhận tách trà, rồi trong một lát im lặng, họ ăn uống gượng gạo.

Cuối cùng, Xtivơ nói:

- Tôi rất tiếc đã nói những lời vừa rồi, anh Entoni ạ. - Giọng Xtivơ dịu lại, khe khẽ. - Tôi không có ý định làm anh tổn thương.

- Không sao, Xtivơ, anh hiểu rồi.

- Có lẽ tôi không trách anh... vì cuộc sống anh đã theo đuổi. Biết đâu tôi cũng có thể sẽ làm như vậy, nếu như...

Giọng Xtivơ kéo dài ra. Mắt anh nhìn vợ vẫn khắp phòng và dừng lại ở bức ảnh anh trai mình chụp cùng những người lính khác cười lạc đà bên cạnh các kim tự tháp.

Entoni nhớ tới việc mình đã phớt lờ như thế nào, khi Xtivơ xin anh một bức ảnh.

XLIII

Entoni nhìn Xtivơ. Về mặt sinh học, về khác nhau giữa màu da của hai anh em chỉ là sự chuyển dịch các gen; về mặt xã hội, đó là một bi kịch. Đó là thứ mà bất kì kẻ thù nào của anh, về mặt chính trị, xã hội hoặc nghề nghiệp, nếu phát hiện ra, đều có thể sử dụng để hãm hại anh. Cuộc sống của anh chắc chắn hấp dẫn hơn Xtivơ, nhưng anh sống thường xuyên bên bờ núi lửa, mà từ đấy điều bí mật của anh có thể phun trào bất cứ lúc nào.

Trái lại, đối với Xtivơ, không hề có nỗi khiếp đảm như vậy. Entoni thấy vẻ nghiêm túc trong thái độ, trong cách xử sự của em trai mình, mục đích cụ thể trong cuộc sống của nó. Xét đến cùng, ai là người hạnh phúc hơn? Nếu bản thân anh, gã Entoni này, đã ở lại cùng với dân tộc thực sự của mình, thì có phải tốt hơn không?

Tuy nhiên, lời nhận xét cuối cùng của Xtivơ, kì thực là chưa hết, đã mang lại cho anh lời giải đáp. Cuộc đời anh là một cuộc đời lẩn trốn bản ngã mình: với nước da trắng anh có thể thực hiện được một con đường như vậy. Nhưng đối với Xtivơ, cái đó không thành vấn đề. Khi một người lạ gặp Entoni bao giờ cũng cho anh là một người Âu thuần chủng. Chỉ xem xét cây phả hệ mới chứng minh ngược lại được. Trái lại, màu da Xtivơ nói cho thiên hạ biết rõ nguồn gốc thực của cậu ta. Đối với Xtivơ, không thể có bí mật, có chọn lựa. Không phải tất cả những sức hấp dẫn, nhân cách hoặc trí thông minh có thể giúp cậu ta được.

Đó là điều cơ bản, Entoni suy nghĩ. Đối với đứa em có nước da đen của anh, không còn con đường nào khác.

Anh tận hưởng lợi thế của mình và sống một cuộc đời trọn vẹn thì có gì sai? Nếu anh tuyên bố mình là một người da màu, hãy xem xem anh sẽ mất mát những gì... Ngoài việc bị tẩy chay, khai trừ về mặt xã hội, một người da màu như Xtivơ phải chịu thiệt thòi về mọi mặt trong cuộc sống. Những câu lạc bộ thể thao và xã hội, những khách sạn, hiệu ăn, và tiệm rượu, những rạp chiếu bóng và rạp hát đáng giá, tất cả chỉ mở cho người Âu. Hầu hết các công việc, đặc biệt là ở ngành dân chính, đều “đóng cửa” đối với người da màu, nhiều nghề nghiệp bị cấm đoán nghiêm ngặt. Thế vẫn chưa phải là tất cả. Bất kì đi đến đâu, người ta cũng làm cho người da màu cảm thấy mình thấp hèn.

Hơn nữa, Entoni suy nghĩ, anh không còn có con đường quay trở về với những người của Xtivơ. Anh đã bỏ họ ra đi quá xa, họ sẽ oán giận việc đào ngũ trước kia của anh, sẽ lạnh nhạt với anh, sẽ chẳng bao giờ tha thứ.

- Một tách trà nữa nhé? - Entoni gợi ý. - Vẫn còn nhiều lắm mà. - Mấy lời này được thốt ra từ miệng anh dường như cố để che giấu những ý nghĩ rối bời trong tâm tư anh.

- Nửa tách thôi, cảm ơn. Thế là đủ rồi. Bây giờ, đến lượt anh kể cho tôi nghe chuyện gì đó về anh.

- Phải, anh sẽ kể. Nhưng trước đó, em hãy cho anh biết những sở thích khác của em là gì?

- Chỉ âm nhạc... chiếc đàn viôlông của tôi.

- Em vẫn tiếp tục luyện đàn?

- Vâng, tôi tập hàng ngày. Có lẽ một ngày nào đó, tôi sẽ có dịp độc tấu một bản côngxectô với đầy đủ phần đệm của một dàn nhạc giao hưởng đệm... nhưng đối với một người không phải là người Âu thì ít có hi vọng làm chuyện đó trong đất nước này.

- Em thích nhất những nhạc sĩ nào?

- Môda và Bêtôven. Tôi có rất nhiều đĩa nhạc ghi tác phẩm của họ. Tôi có tất cả các bản côngxectô dành cho pianô của Bêtôven, chỉ trừ bản số ba, và có bản côngxectô dành cho viôlông cũng của Bêtôven. Chúng tôi có một số nhạc sĩ da màu nhiệt tình ở cảng Êlidaбет. - Giọng Xtivơ gấp hơn. - Khoảng một năm trước, tôi thành lập một nhóm chơi nhạc gồm một số bạn bè. Nhóm chúng tôi có mười người, tôi đứng đầu. - Phấn chấn, Xtivơ cười vang.

- Tuyệt lắm. - Entoni nhận xét, trong khi tâm trí hồi tưởng đến mẹ.

- Nhưng mà... chúng ta lại không nói chuyện về anh nữa rồi. Hãy kể cho tôi anh sống

như thế nào, anh Entơni?

- Nói chung, kha khá.

Entơni nói đến những việc mình trải qua trong chiến tranh, và sự tiến triển trong nghề nghiệp, mô tả địa vị của mình ở hãng bảo chữa.

Xtivor lắng nghe chăm chú.

- Tôi tự hỏi không hiểu thị trấn Xtomhộc nhỏ bé hiện nay như thế nào? - Xtivor đưa mắt nhìn xa vời.

- Anh chẳng bao giờ nghe nói đến nó. Còn em?

- Không. Những ngày trước đây ấy, anh Entơni à. Tội nghiệp mẹ đã phải chịu nhiều đau khổ. - Xtivor im lặng một lát. - Anh chưa bao giờ nghĩ đến việc thành lập gia đình sao, anh Entơni? Anh chưa có một người bạn gái, hoặc đại để như thế sao?

Entơni đã định kể cho Xtivor nghe về Ren và Gin, nhưng rồi lại thôi.

- Ồ không, anh không có chuyện đó đâu, - Entơni cười, quay đi, bước tới tủ sách. - Anh không có thời gian dành cho chuyện ấy. Công việc quá nhiều. Em đã xem hết nhà ở của anh chưa? - Entơni hỏi và chỉ bức màn che ngăn chỗ để ngủ với gian họ ngồi trò chuyện.

- Không, tôi chưa xem hết.

- Anh nói tựa như anh có một căn nhà rộng rãi, đầy đủ tiện nghi ấy. - Entơni dẫn Xtivor tới khoảng giữa các bức màn che. - Đi qua đây, anh sẽ giới thiệu với em nửa còn lại của căn nhà, buồng ngủ sang trọng của anh.

Họ bước vào. Xtivor tới bên cửa sổ, nhìn ra biển, rồi nói:

- Ban ngày, từ đây nhìn ra hẳn ngoạn mục lắm.

- Phải, cả ban đêm nữa. Khi trăng mọc trên vịnh, cảnh vật rất mỹ lệ. - Entơni nhìn Xtivor trầm ngâm. - Còn về phần em? Em đã yêu ai chưa?

- Tôi vẫn còn trẻ, anh biết đấy. - Xtivor cười ngượng ngịu.

- Đó không phải là câu trả lời. Nào, kể đi, cứ nói đi!

- Được, tôi có một cô bạn gái. Cô ấy kém tôi sáu tháng. Đó là một giáo viên đang thực tập.

- Kể cho anh nghe về cô ấy đi, - Entơni nói, rồi không kiềm chế được, hỏi thêm. - Cô ấy là một thiếu nữ da màu chứ, Xtivor? - Nói xong, Entơni ngạc nhiên sao mình lại đưa ra một câu hỏi thẳng thắn đến thế.

- Tất nhiên rồi! Anh cho rằng tôi liều lĩnh dính líu đến một cô gái Âu ư? Hơn nữa, anh cũng biết tôi nhận thức vấn đề đó như thế nào rồi, anh Entơni. Cho dù có thể làm được, tôi sẽ chẳng bao giờ mạo nhận là một cái gì khác ngoài một người da màu. Đừng nghĩ tôi trách móc anh...

- Anh tự hỏi không hiểu em có thể nào không oán giận anh được không, em Xtivor?

Lần đầu tiên, Entơni cảm thấy họ đang nói chuyện thoải mái và thẳng thắn, anh cảm thấy sung sướng hơn.

- Không, tôi không nghĩ anh đáng trách. Đó là do cách chúng ta được nuôi dạy. Tôi không phê phán bố mẹ chúng ta, nhất là mẹ. Suốt đời, mẹ đã trốn tránh thực tế, đã chia rẽ anh và tôi, đã đặt tất cả hi vọng vào tương lai anh là một người da trắng. Tôi là một điều ô nhục cần phải giấu giếm trong gia đình. Và mẹ đã làm cho tôi cảm thấy như thế. Còn người bố đáng thương của chúng ta, bố rất thiếu trách nhiệm. Tôi cũng trách bố nữa, vì đã cố đẩy chúng ta vào một tầng lớp mà trong đó chúng ta không bao giờ có thể cảm thấy sống thoải mái.

- Tất nhiên bố bao giờ cũng cố làm vui lòng mẹ mà.

- Tôi biết, anh Entơni ạ. Có lẽ bố mẹ chúng ta không có ai là thực sự đáng trách cả. Thực ra, từ lâu tôi đã biết là nuôi dưỡng những mối bất bình, oán trách tất cả những chuyện đó cũng chẳng có ích gì. Cả cuộc đời mẹ bị nỗi sợ hãi những thiên kiến đó chế ngự, những

thiên kiến đó đã cắt ngang xã hội Nam Phi mà không dựa trên cơ sở đạo đức và luân lí nào cả.

Lúc này, Xtivơ dường như rất tự nhiên như ở nhà mình. Anh nằm duỗi dài trên giường, đầu đặt lên gối, hai cổ tay xương xẩu đan lại dưới gáy. Mắt anh mơ màng nhìn trần nhà. Tất cả vẻ lạnh lùng đã biến khỏi cặp mắt đó, chúng trở nên êm dịu như nhung.

- Hẳn là muộn rồi, - Xtivơ nói, - mấy giờ rồi nhỉ?

Ngồi xuống một chiếc ghế bên cạnh Xtivơ, Entơni nhìn đồng hồ. Một giờ mười lăm, Xtivơ phải lên đường sớm nay. Entơni cảm thấy một nỗi buồn đột ngột khi nghĩ tới Xtivơ ra đi và một thời gian dài, chắc hẳn là hàng năm họ mới gặp lại nhau.

- Mới một giờ, - Entơni nói. - Đừng đi vội. Đồng hồ của anh hơi nhanh. Anh sẽ lái xe đưa em trở lại thành phố.

- Tôi phải đi sớm. Tôi còn một quãng đường dài phải đi trong sáng nay.

Họ đắm đắm nhìn nhau. Phía sau cái nhìn đó dường như có quá khứ và tương lai của hai người, không hề có hiện tại.

- Em đang kể cho anh nghe về cô bạn gái của em đấy, - Entơni nói khích lệ.

Xtivơ ngập ngừng, rồi bắt đầu nói lơ mơ:

- Chúng tôi quen biết nhau đến nay được một năm. Quyền lợi của chúng tôi giống nhau, và...

Cả hai người ngước lên vì nghe thấy tiếng động ở cửa trước. Entơni nhớ là mình không khoá cửa.

- Kể quái quỷ nào lại có thể đến vào giờ này nhỉ? - Xtivơ thì thầm.

Quả đấm của tiếp tục cọt két. Tiếng động đó làm thần kinh Entơni đau nhói, giống như bị nha sĩ chọc đúng vào chỗ răng sâu.

Entơni chồm dậy, thận trọng ló đầu giữa hai bức màn che. Cánh cửa đang mở ra từ từ. Entơni đắm đắm nhìn vào đôi mắt hum húp, màu xám nhạt. Một linh cảm đen tối đột ngột về tai họa choán lấy người anh.

Kẻ đột nhập đó hơi lão đảo.

Hắn muốn gì vào giờ này, giữa đêm khuya? Hắn từ đâu đến? Có lẽ hắn đã nhìn thấy Xtivơ đi vào tầng nhà này? Nghĩ tới khả năng đó, Entơni chết đứng người. Gần đây, anh không còn chút nghi ngờ nào về tính hiểm độc của Henri Bôđơmen. Đây là cơ hội tốt nhất để hắn lộ rõ bản chất đó.

Entơni ngoái lại, nhìn qua vai mình, Xtivơ đang ngồi dậy trên giường. Trông trắng trong đôi mắt sẫm màu nom rất rõ, miệng Xtivơ há hốc. Entơni lại nhìn thấy trừu màu da khác nhau, còn họ rất giống nhau, vẻ giống nhau của những người ruột thịt. Toàn bộ nét mặt họ. Cái mũi thẳng như nhau, hình dáng vầng trán như nhau, lông mày rậm như nhau, mắt cùng một dáng dấp. Nhất là với nhận thức lạnh lùng của một kẻ như Bôđơmen, tất cả những điểm đó rõ ràng lắm. Trong nháy mắt, Entơni thấy sự nghiệp của mình, địa vị của mình ở hãng bào chữa, sự quý trọng của gia đình Hatli, tất cả đều đang trôi tuột đi mất trước mắt anh. Đây là cơ hội của Bôđơmen mà.

Vượt lên tất cả những mối đe dọa về tai họa và sự ô nhục đang chiếm lĩnh khắp phòng, là ý nghĩ về Ren.

Trong một thoáng, Entơni nhìn thấy mọi thứ liên quan tới Ren, nụ cười của nàng, đôi mắt long lanh thương mến của nàng, mọi say mê và mệt mỏi, vui cười và đau buồn, xúc động và chán chường của nàng. Nếu điều bí ẩn tối tăm của anh bị công bố, nàng sẽ bị kéo lê lết vào cảnh cùng khổ của anh. Không, anh không bao giờ có thể cho phép Bôđơmen mặt giáp mặt với Xtivơ vào đúng lúc hai anh em đang ở bên nhau. Đang ở bên nhau!

Bởi vậy, anh vội quay lại chỗ Xtivơ và bảo:

- Em ơi, em làm ơn trốn đi. Anh sẽ giải thích sau.

Entoni ra hiệu chỉ xuống gầm giường. Trong tâm trạng bối rối, Xtivơ ngập ngừng. Entoni thô bạo nắm lấy Xtivơ, và nửa cưỡng bách nửa dỗ dành, đẩy Xtivơ vào dưới gầm giường.

- Đừng lộ mặt trong bất cứ trường hợp nào nhé, - Entoni năn nỉ.

Anh vội đi qua mấy bức màn che, ra phần ngoài của gian nhà, mặt đối mặt với Bôdomen.

- Chào ông, - Entoni nói, cố giữ bình tĩnh hết sức, - Tôi có vinh dự gì mà có được cuộc thăm viếng lạ lùng này?

- Chào ông. - Hơi thở Bôdomen nồng nặc mùi rượu. - Chỉ là một sự điều tra nghiên cứu đôi chút về phần tôi. Có thể thôi.

- Ông định nói gì? - Entoni hỏi. Anh thấy lúc này tự chủ hơn. Nếu xảy ra ẩu đả, anh sẽ giáng trả Bôdomen thích đáng.

Cười chậm rãi đầy ý nghĩa, Bôdomen cầm cái gạt tàn lên. Trong đó vẫn còn đầy mẩu thuốc lá Ren để lại từ buổi chiều, rất dễ phân biệt với đầu mẩu thuốc lá của Entoni bởi những vết môi son phai nhạt, song vẫn nhìn thấy rõ.

- Hai điếu thuốc lá cùng hút với nhau trong bóng tối? - Bôdomen nói, môi mím lại thành hai vết mỏng, mà Entoni vẫn nhớ từ cái hôm hai người thảo luận về hệ thống đoàn bồi thẩm.

Bôdomen đặt trả lại cái gạt tàn, chỉ đầu mẩu thuốc lá có vết đỏ nhất. Rồi y chỉ hai chiếc tách uống trà Entoni và Xtivơ vừa dùng:

- ... Và trà tay đôi, - y nói thêm.

Y vẫn nhe răng ra cười nhăn nhở. Giọng y lè nhè, líu nhíu.

- Ông định giở trò gì đấy? - Entoni nóng nảy hỏi. Anh căng người ra hết sức để giữ về bình thường. Anh thấy ngạc nhiên là khi anh nói, thì chỗ lõm ở vùng thượng vị đau khan. Bôdomen chúc vai, cúi đầu, bước lảo đảo về phía những bức màn che.

- Cố lừa bịp cũng chẳng ăn thua gì đâu. - Y chỉ vào phần trong của gian nhà. - Tôi biết người ở trong đó là ai rồi. Ông đã đưa Gin về với ông đêm nay.

- Ông điên rồi đấy! - Entoni kêu lên, bước về phía trước để Bôdomen có muốn đi qua thì phải đẩy anh sang một bên.

- Được thôi, nếu tôi nói sai, - Bôdomen nói, giọng hiểm độc, - có thể chứng minh dễ dàng lắm. Hãy để cho tôi vào trong đó.

Y cố len qua Entoni, nhưng Entoni đứng vững vàng.

- Tôi rất tiếc, - Entoni nói, răng nghiến chặt, - ông không được vào trong đó.

- Vậy là tôi nói đúng. Gin, cô gái rất đoan trang đến mức không lại thăm một người đàn ông tại nhà riêng của hắn ta, đang ở đây với ông đêm nay. - Y cất cao giọng lên, như để làm cho Gin có thể nghe thấy. Rồi y cười, một cái cười kéo dài, nhỏ nhẹ. - Ra đi, Gin! - Y gọi to.

- Cô Gin không có ở đây.

- Mà nói dối!

- Nghe đây, đây là nhà của tao, mày nên đi đi, trước khi tao tống cổ mày ra! Mày say rồi, về nhà ngủ đi!

Bôdomen tiến tới, nhô mặt về phía trước, vẻ hăm dọa. Entoni nghĩ rằng điều kì cục nhất, chẳng ăn nhập vào đâu cả là anh lại có thể chú ý tới một miếng băng dính giữa cái cằm hai ngón của Bôdomen. Y hẳn đã làm sứt da khi cạo râu. Đó là miếng băng dính màu hồng. Nó nhô lên thụt xuống khi Bôdomen nói.

- Mày để tao và hay tao phải dùng vũ lực mới xông vào được? - Bôdomen nói. Entoni lại ngửi thấy mùi rượu. Anh nắm chặt tay, nhưng không nhúc nhích.

Nhằm vào ngực Entoni, đấm một quả đột ngột, Bôdomen lao về phía trước. Nhưng Entoni khéo léo đỡ cú đấm, kẻ xông vào tấn công anh lạng qua chỗ anh, ngã xuống một

góc sàn nhà. Y lại đứng dậy, lảo đảo. Cầm lấy một chiếc ghế đầu đứng bên cạnh, y giơ lên quá đầu, lại xông vào đánh lần nữa.

Một thế giới như tan tành trong tâm trí Entơni. Quả là ngạc nhiên, cú đâm của anh giáng đánh thịch một cái trúng cằm Bôđơmen, đúng trên chỗ miếng băng dính. Bị sức mạnh của cú đâm, Bôđơmen xoay bật đi một phần tư vòng về phía trái. Chiếc ghế đầu tuột khỏi tay y, lao về phía Entơni. Entơni bắt được, nắm chặt lấy. Bôđơmen vấp vào một ghế đệm dài, những ngón tay chơi vơi, y ngã khá mạnh xuống sàn nhà. Sự việc xảy ra nhanh và dồn dập đến mức Entơni thấy Bôđơmen như một con rối chuyển động được là nhờ các que sắt và dây kéo. Anh nhìn thấy Bôđơmen gục thành một đồng gấp lại trên thảm, trán y đập vào cái núm sắt nhọn của lá chắn bằng sắt quanh lò sưởi.

Entơni đặt chiếc ghế đầu xuống, cúi xuống cạnh Bôđơmen, nhấc đầu y lên. Mắt y nhắm. Có một vết thương ở bên má trái, máu đang phọt ra. Entơni đặt tai lên vai Bôđơmen, đưa mắt nhìn quanh.

Xtivrơ đang nói lắp bắp gì đó. Chỗ dô ra ở trán anh lấp loáng ánh điện.

- Không có thì giờ để nói chuyện. - Entơni lên tiếng. - Nhanh lên! Gọi điện cho một bác sĩ, hoặc một xe cấp cứu, hoặc một nơi nào đó. Vết thương này có vẻ nặng. - Anh đứng chồm dậy. - Không, đợi đã, để anh gọi điện tốt hơn. - Anh gỡ lướt cuốn danh bạ điện thoại. - Anh muốn gọi một thầy thuốc tư hơn là xe cấp cứu.

- Vây anh gọi điện đi, tôi xem xem có thể làm được việc gì. Tôi biết sơ cứu đôi chút. - Xtivrơ chạy lại chỗ Bôđơmen nằm sóng soài.

Entơni gọi bác sĩ Mơnrô, mời đến ngay tức khắc. Vừa mới đặt ống nghe, anh thấy người đỡ đầu. Anh đã đánh ngã một người, có thể làm hấn ta bị thương nặng. Anh bước tới, rót cho mình một cốc brendi loại nặng. Hai bàn tay run lập cập, nhưng anh cứ đưa cốc rượu lên miệng. Sau khi uống, anh thấy dễ chịu hơn. Anh nhìn Xtivrơ lúc này đang dùng một chiếc khăn ấp vào trán Bôđơmen.

Cầm Bôđơmen hơi chảy máu ở xung quanh miếng băng dính. Vết sút há miệng rõ ràng. Xtivrơ cũng lau máu ở chỗ ấy.

Entơni quay đi và nói:

- Anh phải giải thích nguyên nhân tất cả chuyện rắc rối này, Xtivrơ ạ, nhưng không phải lúc này. Trong bất kì trường hợp nào, đối với anh việc này xem chừng phức tạp lắm đấy. Em có thể hoãn việc trở về khoảng một ngày được không?

- Tôi nghĩ là phải làm như vậy, - Xtivrơ đáp, giọng sốt sắng. - Anh thấy có cần phải gọi cảnh sát không?

Entơni dăm dăm nhìn Xtivrơ, rồi lại nhìn Bôđơmen, rồi lại nhìn Xtivrơ.

- Anh đang nghĩ. Đúng, phải làm thế, - Entơni nói chậm rãi, thất vọng. - Nhưng em không cần phải đợi. Bác sĩ sẽ đến ngay bây giờ. Anh cho là em nên đi trước khi bác sĩ tới thì hơn. Bây giờ, em biết lái xe chứ?

- Có.

- Chìa khoá đây. Lấy xe mà đi, ở trước nhà ấy. Đến sáng em trở lại nhé.

Xtivrơ đứng dậy.

- Anh thấy tôi có nên ở đây với anh không? Anh có thể cần đến tôi làm nhân chứng về việc hấn tấn công anh. Tôi nhìn thấy hết tất cả qua bức màn che. Tôi không thể cứ ở mãi gầm giường trong khi cuộc cãi lộn diễn ra.

- Không, Xtivrơ ạ. Anh e rằng có lẽ phải làm như chỉ có một mình anh ở nhà. Trong trường hợp thật cần thiết mới để cho mọi người biết đến em, ngoài ra không nên. Anh mong em hiểu cho.

- Phải, anh Entơni, tôi hiểu rồi. Anh có thể trông cậy ở tôi về mọi phương diện. Cần gì anh cứ bảo.

Entơni nhìn thấy ánh mắt Xtivrơ dịu dàng biết bao. Xtivrơ cầm chìa khoá ô tô, ra đi. Ngay

sau đó, Entoni đi như một cái máy ngang qua gian buồng lặng lẽ của mình, gọi điện cho cảnh sát. Anh biết trong bất kì trường hợp nào, bác sĩ Mơnrô cũng sẽ bảo anh làm vậy. Rồi anh trở lại làm những việc cấp cứu Bôdơmen theo khả năng của mình.

XLIV

Mười lăm phút sau, bác sĩ Mơnrô đã có mặt. Ông là một người béo, nhỏ bé, đầu hói gần hết. Cái mũi dài và nhọn của ông đỡ lấy chiếc kính gọng vàng. Ông xem xét nạn nhân chưa đầy một phút. Ông quay lại phía Entơni, bảo anh gọi xe cấp cứu tức khắc.

- Nặng lắm phải không, thưa bác sĩ? - Entơni hỏi sau khi đã gọi điện thoại.

- Vâng, tôi e thế. - Bác sĩ Mơnrô có giọng nói giống đàn bà, the the. - Sợ ông ấy có thể bị nứt.

Entơni đứng bên cạnh bác sĩ, bắt lức xem mọi việc ông ta làm.

- Tôi xem ra, - bác sĩ Mơnrô nói tiếp, - ông ấy nồng nặc mùi rượu. Chuyện gì đã xảy ra? Có chuyện gì thế?

Entơni kể cho bác sĩ biết Bôdơmen đã đến trong tình trạng say rượu, cầm một chiếc ghế đầu lên, đột ngột tấn công anh; để tự vệ, anh đã đâm vào cằm Bôdơmen, Bôdơmen đã ngã vì vướng chiếc ghế đệm dài và đập đầu vào lá chắn lò sưởi.

Ngay sau khi xe cấp cứu chuyển Bôdơmen khỏi gian phòng và bác sĩ Mơnrô đi theo xe, thì cảnh sát tới: một hạ sĩ và một nhân viên.

Entơni thuật cho họ nghe những điều anh đã kể với bác sĩ, chỉ có là bây giờ anh làm cho câu chuyện mạnh mẽ thêm một chút. Anh mô tả việc Bôdơmen cầm ghế đầu tấn công là “dữ dội và không hề bị khiêu khích”. Anh cũng kể cho họ là anh đã đi xem balê. Họ ghi lại mọi điều anh nói xem như lời khai của anh. Họ tỏ ra rất thân mật. Anh cho họ biết là lúc này Bôdơmen đang được đưa tới bệnh viện. Anh nhấn mạnh tình trạng say rượu của Bôdơmen. Họ tiến hành đo đạc và ghi một số đo đạc thành từng khoản vào trong cuốn sổ của họ. Entơni ký tên dưới lời khai của anh.

Viên cảnh sát, người to béo, có những nếp gấp ở cổ và đôi mắt ti hí như mắt lợn, bước lại chiếc bàn làm việc.

- Ông không ở nhà một mình, có phải không, ông Grantơ?

- Tôi ở nhà một mình.

- Nhưng ông không tiếp một người đàn bà trẻ đến đây ư? Viên cảnh sát chỉ các đầu môi thuốc lá.

- Có, - Entơni ấp úng, - nhưng đó là trước bữa ăn tối.

- Khi đó là mấy giờ?

- Khoảng sáu giờ.

- Ghi lấy điều đó, ông cảnh sát, - viên hạ sĩ bảo. - Còn mấy chiếc tách chiếc đĩa này, ông Grantơ? Cũng là người đàn bà trẻ đó dùng?

- Vâng.

- Ông định nói những chiếc tách và ấm pha này đã được dùng trước bữa ăn tối?

Entơni gật đầu.

Viên hạ sĩ lướt mấy ngón tay qua phía ngoài chiếc ấm pha trà.

- Lạ thật. Chiếc ấm vẫn còn nóng. Lại đây sờ thử xem, ông cảnh sát.

Viên cảnh sát cấp dưới làm theo, rồi nói:

- Phải, còn nóng, đúng thế.

Entơni không nói gì.

- Ông có muốn tự mình sờ thử xem không, ông Grantơ? - Viên hạ sĩ hỏi.

Entơni lê bước tới chỗ chiếc bàn. Anh đặt mu bàn tay vào sát chiếc ấm gốm. Mặt anh đỏ lên:

- Tôi quên khuấy đi mất. Tôi rối tung rối mù vì cái chuyện này. Vừa mới rồi tôi có pha trà. Tôi không có... chiếc tách kia không hề đụng đến kể từ trước bữa ăn tối.

Viên cảnh sát cầm cuốn sổ lên, đặt đầu bút chì vào cuốn sổ, nhìn Entoni, chờ đợi:

- Ông cho biết tên người đàn bà trẻ đó là gì?

- Tôi không sẵn lòng nói ra. Không hề liên quan tới việc không may xảy ra đêm nay.

Viên hạ sĩ hơi đỏ mặt.

- Điều đó là do chúng tôi quyết định, ông Grantơ ạ.

Trong thâm tâm, Entoni tin chắc rằng, ngay dù để chống lại những lời buộc tội được đưa ra lúc này, anh cũng không dám nói một điều gì liên quan tới Ren. Một khi tên nàng đã lộ ra, nàng sẽ bị gọi làm nhân chứng, và rồi toàn bộ mối quan hệ giữa anh với nàng sẽ bị lộ. Khi đó, không những chỉ người chồng cả ghen của nàng từ chối ly dị, mà anh sẽ làm cuộc đời nàng trở nên khốn khổ khốn nạn về mọi phương diện.

Thế là, anh nói:

- Phải đấy, tôi e rằng các anh sẽ tự quyết định. Tôi không sẵn lòng nói ra tên người đó

- Được rồi, chúng tôi tạm bỏ qua tên người đàn bà đó. Nhưng còn về ông và việc uống rượu? Tôi có thể nói hơi thở của ông có mùi rượu, ông Grantơ ạ.

Entoni nói với họ về việc anh vừa mới uống brandi. Họ cũng ghi điều đó vào trong sổ tay. Viên hạ sĩ hỏi:

- Ông ấy đã cầm chiếc ghế đầu nào?

- Chiếc này.

- Vậy ông cho rằng dấu tay của ông ấy sẽ in lên trên đó chứ.

- Chắc chắn. Cả của tôi nữa.

- Của ông ư?

- Vâng. Khi tôi đẩy ông ấy, ông ấy buông chiếc ghế ra, tôi tóm được.

- Vừa rồi, ông chưa kể cho chúng tôi điều đó.

- Phải đấy, bây giờ các ông có thể thêm điểm đó vào lời khai của tôi. Ông có thể lấy dấu tay của tôi nếu ông muốn.

- Trong lúc này, chúng ta hãy gác việc đó lại.

Họ đi quanh một lúc trong phòng. Rồi họ ra về, mang theo chiếc gạt tàn chứa các đầu mẩu thuốc lá, cái ấm pha trà, tách chén và chiếc ghế đầu mà viên hạ sĩ lột một chiếc mùi xoa cầm cẩn thận.

Entoni tức khắc gọi điện tới bệnh viện. Cho đến lúc này, họ vẫn chưa hề cho anh biết một chút tin tức nào về tình trạng của nạn nhân. Anh hỏi xem mình có mặt ở đấy có ích gì không. Người ta bảo anh đừng đến.

Chán nản, anh trở lại gian buồng ngủ nằm vật xuống giường, để nguyên quần áo. Ánh đèn vẫn đang sáng. Anh nằm như thế hình như lâu lắm. Anh không hề cởi quần áo ngoài, anh không thể ngủ được.

Khi nhìn lại đêm nay, Entoni không thể nhớ lại được, không thể hình dung được mình đã trải qua như thế nào. Anh hẳn đã mất thăng bằng, tâm trí rối loạn.

Vẫn còn một tí rượu brandi trong chai. Anh cố đứng dậy, đi quanh quần. Hai bàn chân anh giãn giãn, đầu gối đau đừ vì đi mãi. Thêm nửa giờ nữa anh không động đến máy điện thoại.

Nhưng khi quay số điện thoại tự động gọi tới bệnh viện, tuy cô y tá trả lời cộc lốc, song qua cô ta, anh biết được anh biết được các bác sĩ đã chẩn đoán dứt khoát là sọ bị nứt.

Anh đặt chai rượu đã cạn xuống, trở lại giường. Anh nằm ở đấy không quá mười phút. Rồi anh đứng dậy, đi qua những bức màn che ngồi xuống ghế bành, cố suy nghĩ. Mắt anh

nhắm lại, những câu nói bắt đầu hình thành trong óc anh. Đến buổi sáng, cụ thể anh sẽ phải nói những gì nếu người ta bắt đầu thẩm vấn anh... Nhưng anh quá mệt mỏi, không suy nghĩ được. Cổ họng anh khô bồng vì hút quá nhiều thuốc lá, đầu óc đờ đẫn và nặng chình chịch. Anh rơi vào tình trạng mụ mẫm, nửa thức nửa ngủ. Anh không biết mình ở trong trạng thái đó bao lâu, nhưng anh nhớ là lại lê bước tới gọi điện nói với một cô y tá khác. Cô này trả lời ít nóng nảy hơn cô trước. Cô ta bảo Bôdơmen đã tỉnh lại và đã khai gì đó.

Như thế tốt hơn. Cuối cùng anh có thể ngủ được đôi chút. Anh vẫn mặc nguyên quần áo, lên giường nằm. Hẳn anh đã ngủ chập chờn một lát, vì chuông điện thoại đang réo kia. Nó cứ réo đi réo lại mãi. Anh ngồi dậy, anh không xúc động, chỉ thấy mệt mỏi khủng khiếp. Khi đi tới chỗ máy điện thoại, anh nhìn thấy trong buổi bình minh lạnh giá hiu hắt, xám xám lơ mờ, đồng hồ chỉ bảy rưỡi. Anh dăm dăm nhìn máy điện thoại một lúc. Tay anh sờ vào chất nhựa cứng đó cảm thấy lạnh giá. Anh từ từ áp ống nghe vào tai, lên tiếng:

- Alô!

- Ông đấy ư, ông Grantơ? - Tiếng đáp lại the thé.

- Phải, ai đấy?

Đó là bác sĩ Mơnrô.

- Cho tôi biết ông ấy thế nào?

- Xong rồi.

- Thế nào, chết rồi ư?

- Tôi cho là thế.

Hai chân Entơni bủn rủn rã rời. Miệng anh có một vị gì như anh đang nhai những chiếc lá đắng. Anh chúc người về phía trước, cố đứng vững...

XLV

Suốt buổi sáng, Entoni mong đợi Xtivơ trở lại vào bất kì lúc nào. Ren cũng báo sẽ tới. Anh phải ngăn cản họ gặp nhau. Đồng thời, việc hệ trọng là phải gặp Xtivơ và thảo luận đầy đủ toàn bộ sự việc với Xtivơ. Nếu không biết tin Bôdomen mấy giờ trước khi chết đã có lời khai, thì chẳng đáng sợ mấy; anh có thể hầu như không thấy bất kì lời buộc tội nào có thể được đưa ra chống lại anh. Nhưng thật vậy, việc khẩn cấp, thúc bách nhất là phải biết chắc Bôdomen đã khai những gì.

Anh gọi điện cho Ren, bảo đừng đến nhà mình, giải thích là anh bất ngờ bị gọi đi vì có công việc, sẽ gặp nàng sau. Rồi anh đi tới gặp bác sĩ Mơnrô. Bác sĩ mệt mỏi, nhưng tử tế, thông cảm và sốt sắng. Entoni biết chắc lời khai đó được nói với một bác sĩ Xtin nào đó và có một người y tá chứng kiến. Họ đã ghi lời khai đó thành văn bản. Túc khắc sau khi kí dưới lời khai, Bôdomen lại lâm vào tình trạng hôn mê. Bác sĩ Mơnrô không có mặt lúc đó, nhưng ông có một bản sao, lúc này ông đưa cho Entoni. Lời khai như sau: “Tôi tới nhà Grantơ vào lúc quá nửa đêm một chút, bởi vì tôi ngờ rằng cô Gin Hatli ở đây với hắn. Là một bạn thân của Gin và của gia đình cô, tôi cảm thấy mình có bổn phận phải cứu cô Gin thoát khỏi hành động dại dột, điên rồ của cô ấy. Gin hãy còn trẻ và chưa chín chắn. Xe ô tô của Grantơ, một chiếc xe nhỏ, hai chỗ ngồi, màu đỏ, đỗ ở bên ngoài. Tôi thấy cửa buồng không khoá. Tôi đi vào, hắn từ phía sau mấy bức màn che bước ra. Tôi nói “Chào ông” một cách lịch sự. Rồi tôi nghe thấy tiếng Gin kêu, hiển nhiên vì nhận ra giọng nói của tôi, từ phía sau mấy bức màn che, tuy tôi không nhìn thấy cô ấy.

Vừa nhìn thấy tôi, Grantơ tức khắc cầm một chiếc ghế đầu lên, lao vào tôi. Hắn nhằm giáng chiếc ghế đầu vào đầu tôi... nhưng tôi tóm được và nắm chặt lấy một lát. Hắn vịn cho chiếc ghế tuột khỏi tay tôi, và lần này giáng vào vai tôi. Tôi ngã xuống, đầu đụng phải vật gì cứng. Tôi không thể nhớ thêm nữa. Dù sao, tôi cũng đã không hề tấn công hắn”.

Entoni thấy nếu bất kì tòa án nào công nhận tài liệu này biểu hiện cho sự thật, thì hậu quả việc đó quá ư rõ ràng. Anh thấy mình đứng trước vành móng ngựa với tội trạng chắc hẳn là tội giết người... Chính anh, người đã từng bào chữa cho rất nhiều người khác.

Anh cũng thấy Xtivơ có thể là một nhân chứng quan trọng. Anh nhớ lại đã khai với cảnh sát rằng anh chỉ có một mình ở nhà. Anh cần môi. Tầm cỡ lớn lao của tai họa này hiện ra trong tâm trí rối bời của anh, những chữ viết trong tờ giấy đó mờ đi trước mắt anh!

Xtivơ - một nhân chứng! Người em da màu của anh ngồi ở ghế nhân chứng trước tòa! Trước mặt viên chánh án, đoàn bồi thẩm - nếu phải có một đoàn bồi thẩm, - nhóm luật sư, những người được uỷ quyền đại diện trước tòa, và các nhân viên tòa án, hầu hết những người đó anh đều quen biết.

Trước mặt công chúng trong phiên tòa, và công chúng đông đảo hơn ở ngoài phiên tòa, - những người sẽ đọc tin trong báo chí, Xtivơ, một nhân chứng, người em trai mà có lần đã là nguyên nhân làm Entoni bị đuổi khỏi ngôi trường nhỏ bé ở Xtomhóc, tuy cậu ta lúc đó không có lỗi gì cả, người em trai đã mang đến cho anh nỗi khốn khổ và nhục nhã như thế. Và bây giờ, một nhân chứng thế đấy... anh sẽ cần đến em trai mình, người em trai da màu này, có nét mặt rất giống anh. Anh sẽ cần đến chứng cứ của cậu ta để bác bỏ một loạt những lời dối trá trong các tài liệu độc ác đang run rẩy trong ngón tay anh. Anh cảm thấy một niềm thôi thúc hầu như không thể cưỡng lại được là xé nó tan ra thành những mảnh vụn nhỏ nhất và ném vào mặt bác sĩ Mơnrô. Nhưng đó là một ý nghĩ ngông cuồng. Hơn nữa, đây chỉ là một bản sao mà thôi.

- Dối trá, tất cả là dối trá, - Entoni nói, giọng khe khẽ, nghẹn lại. Trong khi ẩn ý đầy đủ ở lời khai của Bôdomen thấm sâu vào tâm trí Entoni, thì khuôn mặt bác sĩ Mơnrô trở nên xa xăm, và những bức tường phía sau Entoni run rẩy giống như những hình phản chiếu trong một hồ nước khi có gió thổi qua.

Entoni lắc lắc người. Anh sắp ngất đi. Ra thế đấy! Anh ngồi sụp xuống một chiếc ghế bành, hồi xin một cốc nước.

Bác sĩ gấp tờ khai lại, nhét vào túi gilê. Rồi đưa ánh mắt sắc sảo liếc Entoni, ông ta lại rút

tờ khai đó ra, đưa cho Entơni.

- Ông giữ lấy bản sao này. Tôi không cần đến nó. Tôi lấy cốt để cho ông biết.

- Xin cảm ơn, - Entơni nói, giọng nặng nề.

Anh nhìn bác sĩ Mơnrô ra khỏi phòng. Các bức tường đang vững vàng trở lại.

Tuy người vẫn run rẩy, song tâm trí anh tỉnh táo, đó là một công cụ lạnh lùng của bản năng tự bảo toàn. Anh suy nghĩ mau lẹ, dữ dội. Anh phải làm gì đây? Hình ảnh Xtivơ được đưa ra cho thiên hạ biết là em trai anh đang làm anh khủng khiếp. Như thế có nghĩa kết thúc sự nghiệp của anh, kết thúc đời sống xã hội của anh, kết thúc tất cả mọi thứ, có lẽ chỉ trừ tình yêu của Ren.

Không, anh không dám đưa Xtivơ ra làm nhân chứng trước tòa. Anh phải duy trì lời khai giả dối của anh đối với cảnh sát. Anh phải tiếp tục giả vờ chỉ có một mình ở nhà. Việc đó chống lại lời khai của Bôđơmen. Chắc chắn người ta sẽ tin anh. Tâm trí rối bời, anh suy xét về những lời khai của Bôđơmen. “Chúng cứ dựa vào lời đồn, nó sẽ không là chứng có được thừa nhận ở tòa, trừ khi lúc khai như thế nạn nhân đợi chết một cách chắc chắn và tuyệt vọng”.

Nhưng có lẽ Bôđơmen đã không ở trong tình trạng đúng như thế chẳng? Nếu lúc hắn ta khai, hắn ta biết sắp chết, thì chánh án sẽ công nhận chứng cứ đó. “Không người nào trở về với Đấng sáng thế mà lại mang theo một lời dối trá”. Đó là nguyên lý, - là một ngoại lệ - cho phép công nhận “những lời tuyên bố khi hấp hối” ở tòa án. Nếu xác minh Bôđơmen biết mình đang hấp hối, thì không những lời khai đó được thừa nhận mà có thể được làm căn cứ để tòa án tin và nghe theo.

- Nước của ông đây, - bác sĩ Mơnrô nói.

Entơni giật nảy mình, ngồi thẳng lên. Anh đã không nghe thấy bác sĩ Mơnrô trở lại. Khi uống hết cốc nước, anh thấy những khó khăn hiện ra trước mắt anh. Nếu Gin thực sự ở phía sau những bức màn che, đó là chứng cứ gián tiếp làm cơ sở chống lại anh. Nhưng cô ta không ở đấy, và có thể chứng minh dễ dàng... Bản thân Gin có thể làm chứng điều đó. Nhưng nếu cô ta không ở đấy, thì vì lý do gì anh không muốn cho Henri vào buồng ngủ của anh? Lúc đó, Entơni sẽ phải khai trước tòa thế nào đây?

Có chứng cứ về mấy đầu mẫu thuốc lá dính vết môi son và những chiếc tách uống trà cùng với ấm pha trà còn âm ỉ. Có sự việc này, anh đã thừa nhận đêm đó đi xem balê với Gin. Có ai ở biệt thự Evon Rôxtơn có thể nói được là Gin trở về nhà lúc mấy giờ? Cô ta có chìa khoá cửa riêng, và bao giờ cũng lặng lẽ lên về phòng mình.

Giả dụ người ta không tin cả Gin lẫn anh? Giả dụ tòa án, dù thế nào chẳng nữa cũng coi là đã đầy đủ bằng chứng ban đầu để truy tố, công nhận lời khai của Bôđơmen? Giả dụ bằng chứng y học bằng cách nào đó xác minh anh đã đánh trúng cằm Bôđơmen? Thế thì động cơ của anh là gì? Xét đến cùng, sẽ phải có một sự giải thích nào đó về cuộc ẩu đả ảm ỉ ấy, những sự việc như thế không diễn ra theo trình tự bình thường của các sự kiện.

Anh quay lại bác sĩ Mơnrô, hỏi:

- Chính xác ông ấy chết về nguyên nhân gì?

- Nút sọ kèm theo chảy máu. Nhưng tất nhiên sẽ có một cuộc khám nghiệm tử thi.

Khi Entơni lái xe về nhà, anh thấy kết cục rõ ràng trước mắt mình. Nếu lời khai của Bôđơmen được công nhận và có nghĩa là vụ án có đầy đủ bằng chứng ban đầu để người ta truy tố anh, thì có lẽ Xtivơ phải ra tòa án để giải thích rằng không những Bôđơmen là kẻ gây hấn, mà chính Xtivơ, chứ không phải Gin, đã uống trà. Tuy vậy, nếu Xtivơ ra ngồi ở ghế nhân chứng, thì không những mối quan hệ ruột thịt của họ sẽ được xác lập, mà còn phải giải thích vì sao Xtivơ không có mặt ở đấy khi bác sĩ Mơnrô, xe cấp cứu và cảnh sát tới, và vì sao Entơni đã khai với cảnh sát là anh ở nhà một mình. Đối với cả hai lý do đó, chỉ có thể có một lời giải thích duy nhất: anh lo sợ về màu da của Xtivơ, vì đó là bằng chứng về dòng máu lai của hai anh em.

XLVI

Về đến nhà, Entoni thấy Xtivơ đang đợi anh. Anh giải thích rất lâu về Bôdơmen, về Gin và bản thân mình. Anh cũng nói về mối tình của mình với Ren và cuộc hôn nhân của nàng. Anh thấy em không những chỉ thông cảm, mà còn nhận thức đầy đủ tấn bi kịch đang đe dọa anh.

- Tôi rất tiếc đã gọi điện cho anh, - Xtivơ nói, giọng căng thẳng.

- Đừng nghĩ quẩn, em làm thế rất đúng, - Entoni chỉ nói vậy. - Hơn nữa, nhìn lại phía sau có ích gì đâu. Bao giờ người ta cũng phải nhìn về phía trước.

- Dù thế nào chăng nữa, anh Entoni, anh có thể trông cậy ở tôi. Tôi sẽ bênh vực anh.

Entoni đưa nhanh mắt, nhìn em, và tự hỏi cậu ta nói thế có thành thật hay không. Anh không thể trách Xtivơ, ngay dù chỉ vì oán hận Xtivơ quyết định bỏ mặc anh trong cuộc đấu tranh kinh khiếp đang ập tới. Entoni biết mình đã đối xử tệ với Xtivơ như thế nào.

Nhưng nhìn gương mặt trẻ trung của Xtivơ, anh thấy đôi mắt của em trai không chứa đựng sự xấu xa, cũng không phần uất. Chúng điềm tĩnh, kiên định và đầy nhiệt tình.

Giờ đây, Entoni đã hiểu rõ giữa anh và Xtivơ ai là người tốt hơn... và anh đau nhói trong lòng khi hiểu ra điều đó. Anh nói:

- Anh muốn em ở lại ít ngày xem sự thể ra sao.

- Vâng, được thôi.

- Rồi anh sẽ trả tiền tàu xe cho em và chi phí của em.

-Ồ, được thôi, anh Entoni... tôi chỉ muốn giúp anh ra khỏi tình trạng khó khăn này. - Xtivơ nói, đặt cánh tay lên vai anh mình.

Họ hẹn gặp lại nhau vào buổi chiều.

Sau khi Xtivơ ra về, Entoni lái xe ngay tới khách sạn Ren trọ. Anh vào buồng nàng. Nàng đang ngồi đọc sách bên cửa sổ. Hai chân gấp dưới người, ngón tay trở đang xoa nhẹ mắt cá chân. Bàn chân nàng nom giống bàn chân một đứa trẻ.

Thấy vẻ mặt phờ phạc của Entoni, nàng vội ngồi thẳng người.

Entoni lặng lẽ ngồi xuống giường, kể cho nàng nghe mọi chuyện. Ren choáng váng cả người. Nhưng Entoni đã đoán trước, nàng trấn tĩnh ngay. Entoni nói:

- Em có thể thấy là anh không đáng trách. Nhưng lẽ ra anh không bao giờ cho phép cái chuyện quan hệ điên rồ với Gin phát triển như thế này. Anh rất khổ sở, Ren ạ.

Nàng nhìn anh thương xót.

Một số người có thể làm việc này việc nọ, mà không bị trừng phạt, Entoni suy nghĩ. Còn anh... không thuộc vào số đó. Vướng mắt vào chuyện tình cảm với Gin trong khi không yêu cô ta, quả là sai lầm. Giờ đây, anh phải gánh chịu mọi hậu quả. Anh đã làm chuyện đó vì muốn tiền thân trong thế giới của anh. Nhưng giờ đây nỗi đau đớn, cay đắng của anh đã khiến anh tự trừng phạt anh. Anh nghĩ rằng không chỉ có đàn bà mới đánh đi...

- Ôi, Ren ơi, - Entoni nói, anh đang rối tinh đây. - Giọng anh nghẹn lại.

Nàng vuốt tóc anh.

- Entoni thân yêu, thế vì lẽ gì mà anh không để hấn đi qua bức màn che? Thấy hấn say rượu chắc chắn anh phải nhân nhượng lắm chứ?

- Việc lỡ rồi mới mở mắt ra, - Entoni khổ sở thốt lên.

- Nhưng anh sợ cái gì kia chứ? Em không sao hiểu nổi.

Entoni đứng dậy, anh cầm hai bàn tay Ren trong tay mình, mở chúng ra và dăm dăm nhìn vào hai bàn tay trắng đó.

- Anh đã nói với em về những bóng đen, có phải không nhỉ? - Entoni hỏi.

- Nhưng... những lời nói đó hình như do quá kích động.

Entoni quay đi, đưa một bàn tay lên phía trên mắt.

- Chao ôi, quá kích động, - anh nói buồn bã, - không, đó không phải là quá kích động. Điều đó quả thực, không thể nào là quá kích động được. - Đột nhiên, anh nắm lấy hai bàn tay nàng hầu như nắm một cách mạn rợ. - Em có tin anh không, Ren?

Nàng gật đầu chậm rãi, vẻ bối rối.

Entoni cau mày, nhắm cả hai mắt lại trong một giây như chúng làm anh nhức nhối.

- Vậy anh có muốn em cố hết sức mà hiểu. Có cái bóng đen này đây. Nó bám sát anh suốt đời. Nó gắn chặt với cái chết của mẹ anh. Nó đã xui anh viết bức thư đó cho em, khiến chúng ta phải xa cách bao nhiêu năm trời. Nó là chủ đề chính trong cuốn tiểu thuyết của anh.

Nàng rướn lông mày lên vẻ thắc mắc.

- Phải, em sẽ nhìn thấy nó tự bộc lộ ra. Hoặc trong cuốn sách anh, hoặc... ngay trong đời thực.

Entoni vẫn dăm dăm nhìn sàn nhà. Ren không hiểu Entoni có nghe thấy câu trả lời của nàng hay không. Những bóng đen bao quanh mắt Entoni, mặt anh nom rất căng thẳng.

- Nếu tình yêu của chúng ta vượt qua được những chuyện đã xảy ra và cả những chuyện còn có thể xảy ra, thì đó sẽ là điều đẹp đẽ vô cùng.

Vẻ nghiêm trang của Entoni đã chuyển thành một nụ cười khát khao. Ren không trả lời.

- Cái bóng đen đó... nó ở trong buồng anh đêm qua. Bôdơmen căm ghét anh. Nếu hắn nhìn thấy nó, hắn sẽ tiết lộ cho thiên hạ biết... và anh sẽ bị hủy diệt.

Entoni nắm hai tay Ren chặt hơn. Giá mà nàng nhìn anh với đôi mắt cảm thông.

- Có hiểu không em? - Entoni hỏi vẻ thiết tha, cầu khẩn.

- Nhưng bóng đen ấy? Anh có định kể cho em nghe không?

Cho đến khi Entoni thấy mình đang giật giật cái dây buộc rèm cửa đang đưa sát vào khung cửa, anh mới biết mình đã đi ngang qua căn phòng.

Anh nhìn Ren, lắc đầu.

- Ngay từ dạo chúng ta sống bên nhau ở trang trại, anh muốn kể hết với em, nhưng không thể được. Chẳng bao lâu nữa, em sẽ biết. Nhưng bây giờ thì chưa được, chưa được. - Anh đưa mắt nhìn xuống sàn nhà. - Em có phiền lòng không?

- Nhưng nếu bây giờ anh kể hết cho em nghe, em có thể giúp anh được chăng?

- Không, em không thể giúp anh được. Nếu em biết chuyện, anh cho rằng sẽ chỉ làm cho công việc của anh trong mấy tháng tới khó khăn thêm. Những nỗi khó khăn của anh cũng đủ lắm rồi. Nếu em ở bên anh, thì đó là sự giúp đỡ lớn lao nhất, Ren ạ. Nếu em tin ở anh, em sẽ hiểu.

Tuy câu trả lời của Entoni không làm Ren hoàn toàn hài lòng, nhưng cái gì đó trong giọng nói, trong cách nói và trong ánh mắt khẩn nài của anh đã khiến Ren thôi không hỏi nữa. Nàng lo lắng khổ sở vì Entoni đã giấu giếm, nhưng nàng cảm thấy rằng trong hoàn cảnh như thế, thì không nài nỉ thúc bách Entoni quá nhiều mới là khôn ngoan.

Nàng đứng dậy, bước tới gần Entoni, và nói:

- Em sẽ không quấy rầy anh, đòi anh phải giải thích thêm nữa.

Entoni rưng rưng nước mắt. Anh yêu nàng, bởi nàng là hình ảnh của tất cả những gì tốt đẹp và hiểu biết, tất cả những gì duyên dáng và dịu hiền mà suốt đời anh hằng khao khát. Họ ngồi xuống giường, bên cạnh nhau. Entoni hôn nàng âu yếm... trong mấy phút, chẳng ai nói gì. Rồi nàng lên tiếng:

- Nhưng nếu gặp chuyện rắc rối, anh định sẽ nói những gì? Anh sẽ phải tìm có nào đó,

một lời giải thích nào đó về việc khán cự lại hẳn, có phải không? Anh không thể bảo người ta là em đã ở nhà anh ư?

- Không, anh có thể nào làm thế được? Thế đêm qua em về nhà lúc mấy giờ nhỉ?

- Quá ba giờ sáng?

- Khuya thế! - Entơni gương cười.

- Vâng, chúng em ở hộp đêm rất lâu. Giôn nói chuyện với em rất nhiều. Vợ anh ấy dường như biết ý, nên để chồng nhảy với em suốt. À! Bôđơmen đến buồng anh lúc mấy giờ?

- Khoảng một giờ mười lăm.

Mặt Ren dịu xuống, nàng nói:

- Thế thì chẳng ích gì. Giá em không dự cuộc vui đó! Em không thể nói là đã lén bỏ đi hoặc tìm ra một cớ gì đó ư?

Entơni lắc đầu ngao ngán:

- Đó là khai man trước tòa.

- Chao ôi, khai man trước tòa! Sao có thể là khai man trước tòa khi chính sự khai man là để đánh bại một loạt lời nói dối? Luật pháp sai rồi. Một lời khai như của Bôđơmen không được phép dùng làm bằng chứng ở tòa án. Hơn nữa, những đầu mẫu thuốc lá đó là của em. Em đã ở buồng anh. Đúng là có sớm hơn, nhưng đó chỉ là nói dối về trình tự thời gian mà thôi.

- Chẳng bao giờ anh lại để em nói là em đã có mặt ở đấy. - Entơni vuốt trán. - Và anh có nói như thế đi nữa họ vẫn phát hiện được sự chênh lệch về thời gian, em chẳng bao giờ vượt qua được đâu.

- Nhưng em không thể lộ bí mật cho người khác được ư? Có lẽ...

Entơni bắt đầu cân nhắc:

- Chẳng ích gì, Ren à. Hẳn nhiều người đã thấy em khiêu vũ ở đó! Dù sao anh cũng cho rằng em là một người nói dối tồi. Em quá chân thật, nên thái độ, cử chỉ của em lộ mất. Hơn nữa, anh cũng không để cho em khai rằng em ở buồng anh trước bữa ăn chiều kia mà. Có lẽ nào em lại để tên mình bị lôi vào vụ án tội tệ này? Người chồng cả ghen của em sẽ không cho em ly dị nữa.

- Tại sao? Ngay cả khi em nói là ở phòng anh vào buổi chiều và các đầu mẫu thuốc lá đó là của em ư?

- Không, chúng ta sẽ bị thẩm vấn về toàn bộ mối quan hệ của chúng ta. Em sẽ bị hỏi về vấn đề hôn nhân của em, vân vân. Báo chí sẽ tràn ngập chuyện ấy. Không được, Ren ạ. Dù có xảy ra chuyện gì, anh cũng không để tên em dính líu vào vụ này.

Entơni quàng vai Ren, dăm dăm nhìn bức tranh đen trắng Ren vẽ con chó săn sục cáo treo trên tường - những nếp gấp ở cái lưỡi thè ra của con chó, đôi mắt sống động, đôi tai nghiêng nghiêng.

- Đừng lo lắng, em thân yêu. Xét đến cùng, có thể không có chuyện rắc rối nào cả. Ông chủồng lý rất có thể quyết định chúng có đó quá mong manh.

- Ôi, em chỉ mong được thế, - Ren nói nồng nhiệt.

- Còn bây giờ anh phải đi. - Entơni đứng dậy. - Anh phải tới nhà ông Hatli. Có trời mới biết anh sẽ báo tin đó cho họ như thế nào. Có trời mới biết!

Ren đứng trước mặt Entơni:

- Em không tán thành việc anh giữ tên em ngoài chuyện đó. Entơni ạ, em muốn anh biết rằng, em luôn luôn ở bên anh trong tình huống rắc rối lộn xộn này. Và sau đó nữa... dù xảy ra bất cứ điều gì.

Entơni dăm dăm nhìn Ren và tự hỏi thầm: Phải, nàng sẽ ở bên ta trong hiện tại. Nhưng đến khi nàng biết thì sao.

XLVII

Trên đường đi tới Keninoat, Entoni dẫn đo cân nhắc sự việc và cố luyện mình cho cứng rắn để đương đầu với thử thách. Anh biết Bôdomen không có sức hấp dẫn lớn đối với Gin, cũng như biết cách tiếp cận của Gin với cuộc đời là lạnh lùng và khắc nghiệt. Nhưng gã đáng thương ấy hẳn cũng phải có một ý nghĩa, một tầm quan trọng gì đó đối với cô ta. Hẳn chết đi, cô ta mất mát chút ít.

Động cơ chiếc xe kêu gừ gừ trong buổi sáng tinh mơ khiến anh nhớ lại cái chết của mẹ, của bố mình... Và hiện giờ là Bôdomen, hẳn đã đi đứng, hít thở khí trời và yêu đương, hẳn cũng đã theo hai người và hàng tỉ người khác sang thế giới bên kia. Có ai đã làm sáng tỏ được bí ẩn của cái chết?

Entoni lắc mạnh người. Lúc này không phải là thời gian để triết lí; phải thực tế, phải can đảm.

Vậy những chương ngại trước mắt anh lúc này là gì? Trước tiên, anh phải dừng cảm đương đầu với nỗi sợ hãi mà Gin và gia đình cô ta sắp chịu đựng. Rồi anh phải thanh minh trước về lời khai của Bôdomen. Anh giải thích cho Gin như thế nào đây về chuyện anh không muốn để Bôdomen đi vào quá những bức màn che? Cho đến nay, chưa chắc chắn anh sẽ bị truy tố. Bằng chứng có thể coi như không đầy đủ. Vậy hiện giờ, anh quyết định đưa ra một lời giải thích nào đó.

Đến biệt thự Evon Rôxtơn, Entoni cảm thấy nhẹ nhõm khi thấy ông Hatli đang đi dạo một mình trong vườn. Ông Hatli hơi ngạc nhiên.

- Gặp anh sớm sửa như thế này vào sáng Chủ nhật, hay lắm, Tônì. Tôi cứ tưởng sáng Chủ nhật là thời gian các bạn trẻ dành cho việc phục hồi sức lực sau một đêm, - ông Hatli cười to, - chơi bởi trác táng chứ. Nhưng sao trông anh nghiêm trang thế? Có chuyện gì vậy?

Thái độ thân mật đó làm cho Entoni càng thấy khó khăn.

- Ông Hatli, tôi muốn..., - Entoni dừng lại, tập trung can đảm. - Tôi có một chuyện muốn nói với ông, một tin buồn, một tin khủng khiếp.

Nghe mấy lời ghê sợ đó và giọng nói của Entoni, ông Hatli mở to mắt. Ông hỏi, vẻ nghiêm trang:

- Chuyện gì thế, anh bạn?

Hai người ngồi xuống chiếc ghế dài đặt dưới giàn mắt cáo có loài hồng leo mọc ở trên. Bằng một cách hết sức khách quan và hết như đã kể cho cảnh sát, Entoni thuật lại sự việc đã xảy ra.

- Trời ơi! - Ông Hatli há hốc mồm khi nghe chuyện Henri Bôdomen. Ông rút mùi soa ra lau trán. Hàm dưới của ông thống xuống.

Entoni cố trấn tĩnh tiếp tục nói về nội dung chính trong lời khai của Bôdomen.

- Thế nào? - Ông Hatli kêu to. Ông chồm dậy. Nỗi đau đớn của ông chuyển thành giận dữ. Nét mặt ông mang vẻ ngờ vực. - Gin! Tên con Gin nhà tôi cũng bị lôi vào chuyện này à? Phải chấm dứt việc đó! Phải chấm dứt ngay tức khắc! Chuyện gì sẽ xảy ra nếu có một cuộc thẩm tra chính thức của tòa án? Tôi không cho phép làm chuyện đó!

- Ông Hatli, xin ông hãy bình tĩnh, - Entoni khấn nài.

- Gin phải ở ngoài ca chuyện này. Anh có nghe tôi nói không? Không được để cho tòa án mở một cuộc thẩm tra chính thức.

- Tôi rất lấy làm tiếc, nhưng tôi nghĩ có thể sẽ còn tệ hơn cuộc thẩm tra chính thức của tòa án nữa.

- Anh định nói gì?

- Một vụ xử án. Có thể có một phiên tòa, và có thể tôi là bị cáo.

- Không thể, không được!

- Tôi hi vọng ông nói đúng. Nhưng trên thực tế lệnh bắt giam tôi có thể đã phát ra rồi.

- Tôi sẽ làm mọi việc theo khả năng của mình. Tôi sẽ gặp ông chuồng lí. Tôi đi gặp ông ta bây giờ, ngay phút này. - Ông Hatli giậm mạnh chân xuống đất. Entơni nhún vai. - Tôi cũng sẽ gặp ông Bộ trưởng Tư pháp, nếu cần.

Entơni đã mệt mỏi và chán ngán đến mức chẳng cười được nữa. Anh bình thần nói:

- Tôi chắc chắn sẽ không bao giờ ngăn ông, thưa ông Hatli. Tuy nhiên có một việc khẩn cấp phải làm: cần phải báo cáo cho cô Gin biết. Tôi sắp gục đến nơi rồi. Với cương vị người cha, ông phải tìm cách kể lại cho cô Gin biết. Tôi không thể ở lại đây một phút nào nữa. - Entơni đứng dậy.

- Xin chào ông.

Nhìn thấy Entơni căng thẳng và tái nhợt, ông Hatli dịu lại.

- Tôi rất lấy làm tiếc, Tôni ạ, - ông Hatli nói dịu dàng hơn, vỗ vỗ vào lưng Entơni. - Trong khi lo lắng về con gái tôi, tôi quên mất những xúc động của anh. Trời ơi! Tai họa ghê gớm quá! Phải, tôi quên mất anh, anh bạn tri kỉ ạ. Một chuyện khủng khiếp biết bao! Trời ơi, trời đất ơi! - Ông lắc đầu chậm rãi, mắt nhìn xuống đất. - Phải, có lẽ tôi phải kể cho Gin. Ước gì vợ tôi có mặt ở đây. Bà ấy lại đi vắng. Athơ cũng vậy. Trời ơi! Bây giờ, tôi phải vào nhà đây!

- Cảm ơn ông Hatli.

Entơni quay người để đi.

- Anh không muốn uống một cốc uytxki hoặc brendi ư? Chắc anh cần đấy.

- Không, cảm ơn ông. Tôi đang mệt lả, rượu làm tôi quy mất. Tôi còn phải lái xe về nhà.

- Anh cần gì phải về nhà cơ chứ? Hãy uống ít rượu mạnh, ngồi nghỉ trong vườn này hoặc trong nhà khoảng nửa giờ. Trời đất ơi! Tôi sẽ kể cho Gin. - Ông Hatli lại lắc đầu. - Tôi chắc con bé vẫn còn nằm trên giường. Anh đợi ở đây nhé, tôi sẽ cho mang rượu ra. - Ông ta tặc lưỡi vào răng cố tạo thành những tiếng tách tách, nhưng vô hiệu.

Ông Hatli vào trong nhà nửa giờ. Khi trở ra, ông bối rối, bộ mặt vốn hồng hào của ông đỏ như gấc. Ông nói giọng khò khè:

- Tội nghiệp con bé, nó ngất đi, nhưng giờ thì ổn rồi, lạy Chúa! Chúng tôi đã làm nó tỉnh lại. Nó đang khóc lóc một mình trong phòng khách. Trời ơi, một chuyện ghê gớm xảy ra! Tôi cho rằng được gặp anh, nó sẽ vui mừng, sẽ được an ủi. Vào trong ấy nhé.

Ông ta lau mồ hôi đang đọng trên mặt.

Không nói một lời, Entơni rời ông Hatli. Anh thấy Gin ngồi trên ghế dài, mặc quần áo ngủ, đi dép lê. Cô ta đang áp chiếc mũi soa nhỏ xíu vào mắt. Cô ta nom tái mét, như vừa bị đánh đập tới bời. Trong khoảnh khắc đó, anh thực sự thương nàng. Anh nhìn vào mặt Gin, cố mỉm cười:

- Đêm qua em nói rất đúng, khi bảo rằng Henri có ý nghĩ kì cục về việc em đến phòng anh. Anh thành thực không biết điều gì ám ảnh anh ta. Anh ta say rượu... anh phải nói với em điều đó, anh ta cứ tưởng em ở đấy.

- Điều gì khiến anh ấy nghĩ như vậy?

- Anh không biết.

- Tại sao anh ấy lại tấn công anh? Anh không làm chuyện gì đối với anh ấy chứ? Thành thật chứ, Tôni thân mến?

- Phải.

- Nhưng ba em nói trước khi chết anh ấy đã có lời khai. - Người Gin run lên. - Anh ấy bảo rằng anh dùng một chiếc ghế đập trúng anh ấy, vì anh không muốn để anh ấy đi qua những bức màn che. Anh sợ cái gì? Em không có ở đấy cơ mà? Anh có thể chiều anh ấy cơ mà. Tội nghiệp Henri quá! Tại sao anh lại ngăn anh ấy?

- Nhưng anh đã không làm một chuyện như vậy. Vậy em tin những điều anh ta nói. Anh ta say rượu. Anh phải nói với em như vậy. Em có thể thấy điều đó, vì anh ta lại còn nói là đã nghe em kêu lên khi nhận ra tiếng anh ta.

- Phải, thật là kì quặc, - Gin tư lự nhận xét, ánh mắt hiện lơ mờ vẻ nghi ngờ. Gin chăm chăm nhìn Entoni hơi có vẻ man dại. Entoni nghĩ đến bằng chứng về mấy đầu mẫu thuốc lá và những tách nước người ta có thể đưa ra. Ước gì ông chương lí sẽ quyết định không truy tố...

- Nhưng anh sợ cái gì cơ chứ, Tõni? Tại sao anh ấy lại tấn công anh? Không thể tự nhiên vô cớ anh ấy lại làm chuyện đó, mặc dù say rượu. Anh ấy là một người vốn rất lạnh, không hay gây gổ với ai. Tội nghiệp Henri quá!

Gin lại òa khóc, giấu mặt vào hai bàn tay. Entoni bất lực đứng nhìn Gin trong một lúc. Rồi anh lặng lẽ ra khỏi phòng, bỏ đi.

Gin còn lại một mình suy nghĩ, xem xét kĩ lưỡng các khả năng của một tai họa như vậy.

Henri đã bị Entoni giết chết, dù là gián tiếp, trong buồng riêng... Entoni có thể bị truy tố... Gin, nguyên nhân của cuộc ẩu đả, bị coi là ẩn náu trong gian buồng, phía sau mấy bức màn che. Mọi người sẽ biết... Nhưng Henri không thể nào vì muốn trả thù mà làm cho Gin bị dính líu vào, mặc dù anh ta có thể ghen tuông. Trừ phi có người khác ở đó...

Dường như không phải chính cái giọng trầm lẽ của Gin báo cho cha biết mình phải tức khắc thoát ra ngoài chuyện này, xin cha đừng nói gì về chuyện đó với bất kì ai, thậm chí đừng kể về Gin đã ngất đi và khóc lóc, vì như thế sẽ chỉ gây ra rắc rối.

Gin luôn luôn xúc động vì tình cảm của mình với Entoni và vì kinh hoàng cảm thấy mình có trách nhiệm phần nào đối với Bôdomen. Nếu Gin không hành hạ Henri đến thế, có lẽ chuyện đó chẳng bao giờ xảy ra. Rồi cái việc xấu xa nhục nhã ấy. Ôi, trời ơi! Nếu thiên hạ tin rằng Gin thực sự ở trong buồng Entoni vào giờ giấc khuya khoắt như thế?

Vậy là lần đầu tiên trong cuộc đời trẻ của mình, Gin bị xô đẩy tới trước những thực tế phũ phàng mà nàng phải đương đầu.

Trên đường lái xe về nhà, Entoni chán nản, buồn bã, thậm chí còn lo lắng hơn khi anh đi tới biệt thự Evon Rôxtơn. Rõ ràng Gin nghi ngờ lời anh kể lại về sự tấn công có vẻ như vô cớ của Henri. Cách nhìn nhận của Gin có thể phù hợp với cách nhìn nhận của tòa án. Hơn nữa, viên chánh án hoặc đoàn bồi thẩm có thể dễ dàng và sẵn sàng đi tới kết luận sai là Gin có mặt trong buồng lúc đó. "Bộ ba cặp kè" trong mối quan hệ của họ, những sự việc buổi tối hôm đó, việc anh cùng Gin đi xem balê, mấy đầu mẫu thuốc lá, ấm nước trà, và lời khai của Bôdomen, đặc biệt là tiếng kêu của Gin; bằng chứng y học, bản chất các vết thương; tất cả những cái đó đưa tới kết luận Gin có mặt ở đấy và anh đã cố ngăn cản không cho Bôdomen thấy Gin, có lẽ lúc ấy đang trong tình trạng lơ lửng. "Anh ấy là một người bạn không làm hại ai, tội nghiệp Henri quá", Gin đã nói thế. Cho dù Bôdomen là kẻ gây sự, nhưng tòa án nào cũng tin rằng sự việc dữ dội ấy sẽ không xảy ra nếu anh không kháng cự bằng vũ lực ở mức độ nào đó. Và anh chống lại cuộc đột nhập ấy vì lí do gì? Nếu Gin không có mặt trong buồng, thì có điều gì riêng tư bí mật đến thế, nguy hiểm đến mức khiến anh phải dùng vũ lực?

Cái bóng đen hư cấu nào có thể bao trùm lên cái bóng đen sự thực?

XLVIII

Sáng chủ nhật, công chúng giật mình thấy các tit chữ lớn chạy suốt mặt trang báo, loan tin:

Cái chết của viên luật sư vào cuối tuần. Ấu đả trong căn nhà ở Xi Poăng.

Thủ phạm sắp bị bắt.

Tối hôm sau, ở trang nhất của bài báo đăng kín ba cột Biện lý bị buộc tội giết luật sư

Entoni Grantơ, 28 tuổi, một biện lý đã trình diện ngắn ngủi hôm nay tại tòa án sơ thẩm ở quảng trường Kelidơn. Với tư cách thẩm phán, ông Hiudơ làm chủ tọa. Bất chấp trời mưa tầm tã, gian phòng tòa án đông nghịt người, mấy giờ trước khi các thủ tục bắt đầu. Tuy vậy, công chúng đã thất vọng vì người khởi tố chỉ yêu cầu tạm giam hai tuần kể từ hôm nay cho đến lúc, như lời người khởi tố, ông ta hy vọng bắt đầu cuộc dự thẩm bị cáo về tội giết chết Henri Bôdơmen, một luật sư ở Kêp Tao.

Ông Hilơ bệnh vực cho bị cáo, yêu cầu nộp tiền bảo lãnh để được tại ngoại hậu cứu. Người khởi tố không phản đối việc nộp tiền bảo lãnh. Số tiền được ấn định là 500 bảng.

Đến đây, công việc được coi như đã kết thúc, và tòa án đã hoãn cuộc họp. Tuy vậy, đám đông tiếp tục ở lại một lúc lâu, hy vọng là một chuyện gì đó nữa sắp xảy ra. Thế rồi, bỗng nhiên có một tin đồn vụ kiện sẽ tiếp tục ở một trong các tòa án khác và một cảnh tán loạn đã diễn ra dọc các hành lang.

Tuy nhiên, công chúng dần dần nhận thấy là chẳng có gì lý thú diễn ra nữa và người xem, trong đó có nhiều bà ăn mặc sang trọng, bắt đầu giải tán.

Bị cáo mặc cômlêghi, áo kiểu cài chéo, trông điềm tĩnh, và không lo lắng, mặc dù hơi xanh xao, trong mấy phút xuất hiện trước tòa. Người quá cố là một luật sư nổi tiếng mà...

Trong một cột báo khác có bài tường thuật ngắn về công việc tiến hành ở Tòa án Tối cao sáng hôm đó. Các viên thẩm phán, các luật sư và những người được ủy quyền đại diện trước tòa họp với nhau để tưởng nhớ Bôdơmen mà ông chủ tịch đoàn thẩm phán tối cao của bang mô tả là một người trẻ tuổi đã tỏ ra có nhiều năng lực và chắc chắn sẽ đạt tới nấc thang cao trong chức nghiệp.

Tất nhiên, hoàn toàn có thể hiểu được vụ án Grantơ sẽ là sự kiện gây náo động dư luận mạnh mẽ nhất trong các tòa án từ nhiều năm nay. Không những chỉ vì tính khác thường và một biện lý giết một luật sư, mà cũng còn do gia đình Hatli, là một trong những gia đình tiếng tăm nhất ở khu vực ngoại thành, bị dính líu vào, và tất cả "những người bạn" của Gin, vốn ganh ghét địa vị xã hội cao quý của Gin, giờ đây thích thú với chuyện bê bối xung quanh tên tuổi cô ta.

Hai tuần sau khi cuộc dự thẩm diễn ra, chứng cứ về lời khai của Bôdơmen nói trước khi chết mấy giờ được đưa ra và bị phản đối. Nhưng sự phản đối đó lại bị bác bỏ.

Entoni quan sát ông Bươn, viên dự thẩm, khi người ta trình bày cái lý lẽ chấp nhận lời khai đó. Entoni đã từng xuất hiện trước mặt ông ta để bào chữa cho người khác, và biết ông Bươn là một ông già theo chủ nghĩa độc thân, chỉ thích nuôi chó và chơi bài brit. Ông Bươn có vẻ là một người chưa hề có cuộc đời tình ái. Tuy chức năng của dự thẩm rất hạn chế - chỉ xem xét có đưa vụ kiện ra xử ở phiên tòa đại hình hay không - nhưng Entoni thấy ông già Bươn rất chú ý tới bằng chứng đặt trước mặt ông ta.

Ngồi thẳng trên ghế của quan tòa và cau có giận dữ với các lý lẽ pháp luật, ông Bươn vó vẻ xúc động về trường hợp này: một thiếu nữ thượng lưu đã coi như ở trong buồn ngủ của một người đàn ông trong những giờ sớm nhất của một buổi sáng chủ nhật. Những đường nét trên mặt ông Bươn như nói rằng ông ta quyết định chuyển vụ án này lên tòa án tối cao. Entoni hầu như có thể nghe thấy tiếng ông ta lầm bầm:

- Sao lại dơ dáy đến thế!

Thế nhưng ông Bươn vẫn đưa ra quyết định, ông ta vẫn rất khách quan, và Entoni nhận

thấy trí tưởng tượng một lần nữa đã chơi khăm anh.

Ông Bươn chỉ nói rằng có đầy đủ bằng chứng ban đầu về truy tố, vì người quá cố đã khai trong tình trạng đợi chết. Bằng chứng y học chỉ rõ điều ấy, không có gì bác bỏ được. Ông ta nói, dù sao chẳng nữa, một cuộc dự thẩm chỉ là một cuộc thẩm tra; việc chấp nhận bằng chứng không cần phải nghiêm ngặt: đó là công việc dành cho ông chánh án ở phiên tòa đại hình.

Thế là khi kết thúc buổi nghe tường trình, viên dự thẩm chính thức tuyên bố đưa Grantơ ra xét xử trước tòa.

Giờ đây, lời khai của Bôdomen đã đến với công chúng, mọi người có thể biết những chuyện xảy ra vào buổi sáng chủ nhật tai họa đó. Bên bào chữa chưa có bằng chứng, mặt bên kia của câu chuyện vẫn còn chưa lộ ra, phải chờ đến phiên toàn đại hình. Và ngay đến khi ấy, nếu ông chánh án quyết định không chấp nhận lời khai đó, thì lời thuật lại của Entoni có thể chẳng bao giờ được đưa ra, vì trong trường hợp ấy sẽ không có đủ lý do để đưa ra truy tố, do đó chẳng cần đến việc bào chữa.

Đêm đó, trong tòa nhà của gia đình Hatli, sau khi đọc bản tường thuật lời khai của Bôdomen trong báo phát hành buổi tối, Gin ủ ê suy nghĩ về cái cục điểm lạ lùng này trong mối quan hệ giữa cô với Entoni. Ông Hatli đến gần, nhìn con gái với vẻ xoi mói, chê trách, song không khắc nghiệt.

- Thôi thôi! Thế này thì quá quắt lắm, ba phải nói thế! Bây giờ, mọi người đều nghĩ rằng con đã ở trong buồng Grantơ con ạ. - Ông vậy vậy tờ báo buổi tối trước mặt mình, đôi mắt dò hỏi.

Trong thâm tâm, ông Hatli cảm thấy khó xử. Là một người vốn ngủ say, ông đã không nghe thấy con gái mình trở về trong cái đêm tai họa ấy. Vợ ông cũng vậy, mà cũng chẳng có đứa đầy tớ nào nghe thấy. Gin bảo với bố là cô về nhà sau buổi biểu diễn balê vào khoảng nửa đêm và lên giường ngủ ngay, nhưng chẳng có điều gì chứng tỏ Gin đã về nhà trước một giờ đêm cả.

Nhìn những nếp nhăn trên trán cha mình, Gin thấy rõ sự hoài nghi và lo lắng sâu xa của người cha, và nghĩ ngay rằng đến cả ông cũng nghi ngờ mình, cô khóc nức nở. Ông Hatli ôm lấy con gái, thì thầm an ủi:

- Nào, nào! Khóc lóc chẳng ích gì đâu. Chẳng được tích sự gì đâu. - Ông Hatli dịu dàng vuốt tóc con gái. - Con phải bắt chập những lời dị nghị, con ơi. Hãy tỏ cho tất cả bọn họ biết là con chẳng có gì phải sợ, chẳng có gì phải giấu giếm cả.

- Vâng, con sẽ cố gắng. Nhưng tất cả chuyện đó quá ư khủng khiếp. Con thể có Chúa là con đã không ở đấy mà.

- Tất nhiên con không ở đấy, con thân yêu, ba mẹ biết rồi. Cả ba lần mẹ con đều tin con... và tin Tônì. Nhưng con phải làm cho những người khác cũng tin con bằng cách hãy gắng đầu cao lên.

Thế là Gin cố gắng hết sức, can đảm đương đầu với tình thế, song không thành công lắm. Vì không những Gin chỉ nghi ngờ những lời ngòi lê đôi mách sau lưng mình, mà còn luôn luôn bị ám ảnh triền miên bởi điều bí mật kinh khủng trong toàn bộ câu chuyện. Tại sao Entoni không để cho Henri vào phần trong buồng. Anh ấy sợ gì kia chứ? Rồi có bằng chứng ở tòa sơ thẩm về những đầu mẩu thuốc lá có dính môi son ấy và hai chiếc tách trà đã cạn.

Ngày này sang ngày khác, sự căm giận và phẫn nộ của Gin càng tăng thêm. Có lúc thậm chí Gin đã tính đến chuyện yêu cầu cha cô đuổi Entoni khỏi hãng bào chữa, nhưng khuất phục trước sự nhục nhã mà xã hội giáng xuống đầu mình, Gin không có can đảm làm chuyện đó. Cô cũng nhận thấy nếu làm như vậy, thì chuyện đó sẽ lộ ra ở phiên tòa; và thiên hạ sẽ nói rằng ông Hatli đã đuổi một nhân viên rất có năng lực khỏi hãng mình vì ông không tin nhiệm Grantơ nữa, và tin rằng Grantơ cùng con gái ông đã ở trong gian buồng đó. Gin không lo là làm như vậy có thể có hại cho Entoni tại phiên tòa, bởi vì cô ghen với cô gái bí mật và muốn Entoni bị trừng phạt. Điều mà Gin sợ chính là thanh danh mình bị chôn vùi.

Tin Henri chết thoát tiên đã mang lại cho Gin khá nhiều đau khổ. Một phần do buồn

phiền mà Gin bị suy nhược thần kinh, nhưng phần chính là do cái mớ bòng bong gồm những niềm khát vọng, những điều thôi thúc và những mặc cảm xung đột với nhau. Giá đêm ấy, cô ở trong phòng Entơni thật, thì có thể không đến nỗi tồi tệ như thế này, bởi vì tính huênh hoang ra cái điều ta đây dũng cảm mà cô sẽ đưa ra để đương đầu với bạn bè cộng với lòng đắm say đối với Entơni sẽ phần nào đền bù lời đàm tiếu nhỏ to của thiên hạ. Nhưng bị bàn ra tấu vào mà không có lý lẽ thanh minh, đồng thời lại cứ day dứt về người con gái đó thì quả là không chịu đựng được. Theo lời khuyên của bác sĩ, Gin đi nghỉ một chuyến trên con tàu chạy theo bờ biển.

Entơni cảm thấy nhẹ nhõm khi nghe tin đó, và còn nhẹ nhõm hơn khi biết Gin sắp xếp ở lại Đơbon vô thời hạn. Một lần, khi cuộc dự thẩm đã lan ra rộng rãi nhất, chính ông Hatli đã có ý định không dùng Entơni nữa. Thời gian trôi qua và những lời xì xào bán tán càng làm ông phát điên lên. Giống như con gái mình, ông thấy làm mạnh như thế sẽ nguy hiểm vô cùng. Thế là ông đành nuốt giận, và khi Entơni tiếp tục giành được thắng lợi trong những vụ án của hãng, ông Hatli không lấy làm tiếc nữa.

Ông cũng hoang mang không hiểu động cơ nào đã khiến Entơni ngăn không cho Bôđơmen đi qua mấy bức màn che, và càng gần ngày xử án nỗi e sợ của ông càng tăng lên. Niềm hy vọng chủ yếu của ông là bên bào chữa sẽ không thấy cần thiết gửi trát gọi Gin ra trước tòa. Làm thế thì thật là quá đáng.

Trong gia đình Hatli, Athơ là người duy nhất có vẻ thành thực lo lắng đến tình cảnh nguy hiểm của Entơni. Anh gọi điện tới, đề nghị được giúp đỡ Entơni theo khả năng của mình. - Nhưng Entơni trả lời là bây giờ Athơ không thể làm gì được. Athơ bối rối khi nghe Entơni nói rằng, dù sao đi nữa, cho đến lúc xử án, Entơni không muốn lại thăm biệt thự Evơn Rơtxơ.

Trong khi đó, giới thượng lưu ào ào các chuyện ngòi lê đôi mách về vụ án; và họ hết sức tò mò chờ đợi phiên tòa, đã được ấn định vào tháng mười một.

Entơni cố đứng vững trước cuộc thử thách đang tới gần bằng một triết lý chịu đựng hơn nữa, bằng việc chuyên tâm vào cuốn tiểu thuyết của mình và bằng tình yêu không hề giảm sút của Ren, mặc dù những chuyện rắc rối xảy ra; tình yêu đó càng ngày càng thêm quý báu hơn đối với Entơni. Entơni bắt tay làm việc, bên ngoài như phớt lờ tai họa hiện ra trước mắt, mặc dù đôi khi vẻ hờ hững của anh, có phần nào gượng gượng.

Trải qua những tuần lo lắng, khắc khoải, sự cố vũ của Ren đã giúp cho Entơni đứng vững. Nàng không chỉ khẳng khái năn nỉ anh tiếp tục viết cuốn tiểu thuyết, mà còn khích lệ anh dành nhiều nghị lực hơn cho những tác phẩm.

Công việc Entơni cứ thế tiến đều. Đêm nào anh cũng đặt thêm mấy tờ vào chồng bản thảo đang cao lên dần. Khi anh viết, nàng ở bên anh, đọc sách, hoặc vẽ. Hai người ngày càng gần bó với nhau hơn. Việc viết lách là liều thuốc hiệu nghiệm chống lại sự buồn nản. Trí tưởng tượng của anh đã được kích thích bằng những khả năng cảm thụ văn học. Anh nhìn thấy vận may đang đến với họ và họ sẽ rời Nam Phi vĩnh viễn ra đi tìm kiếm hạnh phúc trong một đất nước không có thiên kiến về màu da. Du lịch, các đại dương, những xứ sở mới, tất cả những hình ảnh đó lướt nhanh trong óc anh: một cuộc đời dành cho sách vở, phiêu lưu và tự do.

Và cứ như thế, họ đã trải qua mùa xuân ngắn ngủi, tiếp theo mùa đông muộn màng. Trong những ngày nghỉ cuối tuần, họ leo lên những quả đồi, dạo giữa những cây sồi mà các vệt nắng chiếu qua những chiếc lá mới, rọi lấp lánh xuống mặt đất màu đen bên dưới; họ lang thang qua các thung lũng nở đầy hoa và bên những hồ nông hoặc các dòng suối thanh bình; những bông hoa trên các sườn núi rung rinh, lá những cây phong mình bạc lấp lánh và những cây thông cao lớn bùng lên một màu đồng trong ánh chiều tà; buổi tối khi họ trở về nhà, những mảng màu phấn da cam. Xanh lơ và hồng tía còn vương vấn mãi giữa những nỗi thống khổ trong lòng Entơni.

Tháng mười mang đến gió đông nam, những đám mây như những bó len, trùm lên bán đảo Kêp, cuối cùng được dát mỏng thành một tấm khăn khổng lồ trắng muốt, bao phủ núi đồi, thành phố và biển cả.

Tuần này tiếp tuần khác cứ thế trôi qua, trong những giờ phút cùng làm việc, giữa đất

trời và biển cả, cơ thể nồng nhiệt của họ, giống như tâm trí họ, ngày càng quyện vào nhau.

XLIX

Entoni quyết định nhờ ông Tơơ đứng ra bào chữa cho mình. Anh cảm thấy không còn ai thích hợp hơn. Là một trong những luật sư quốc gia có khả năng nhất, ông Tơơ nổi tiếng khắp nơi do phong độ đường hoàng, chững chạc và sự hiểu biết sâu sắc về bản chất con người. Nhưng còn một lí do khác: đằng sau thái độ xa cách của ông Tơơ là một trái tim dịu hiền, Entoni thấy mình không những cần đến sự thông minh và lịch duyệt của một luật sư, mà còn cần đến sự thông cảm và hiểu biết của một con người. Bởi vì có thể anh cần phải kể hết với ông ta.

Trước phiên tòa hai tuần, cuộc trao đổi ý kiến đầu tiên đã diễn ra. Kể lại sự việc trong đêm thứ Bảy tai họa đổ với ông Tơơ và với viên luật sư chỉ dẫn, ông Hilơ, Entoni vẫn khẳng định rằng đêm ấy anh ở nhà một mình. Ngoài anh và Xtivơ ra, chưa ai trên đời này biết được chuyện gì thực sự xảy ra trong buồng anh.

Cuộc trao đổi ý kiến kết thúc, anh về hãng bào chữa. Vừa bước chân vào phòng làm việc của mình, anh nghe chuông điện thoại vang lên.

- Alô, ông đấy à, ông Grantơ? Tơơ đây. Xin mời ông trở lại đây!
- Bây giờ ư? Ngay tức khắc?
- Vâng, nếu thuận tiện cho ông.
- Được, thưa ông Tơơ, tôi xin đến ngay.

Entoni định đặt ống nghe xuống thì lại nghe thấy ông Tơơ gọi. Anh áp ống nghe vào tai và nói:

- Alô, có việc gì thế?
- Đừng bận tâm đến việc đưa ông Hilơ cùng đến.

Entoni vội vã ra khỏi văn phòng hãng bào chữa, không dặn mấy người thư kí là khi cần thì tìm anh ở đâu.

Anh lại bước vào phòng luật sư của ông Tơơ, trong lòng hơi e ngại. Ông luật sư tóc hoa râm ra hiệu mời anh ngồi. Rồi bằng một giọng chậm rãi, thận trọng và vang vang, ông nói:

- Chắc ông không phiền lòng vì tôi mời ông trở lại đây... một mình nhỉ?
- Không, không sao cả.

- Ông thấy đấy, trong vụ án này có một vài khía cạnh tôi muốn thảo luận riêng với ông. Tôi đã được ông Hilơ thoả thuận. Tôi muốn ông hiểu ý tôi khi tôi cam đoan với ông là lúc này tôi không có ý định xúc phạm đến ông. Tôi không muốn làm tổn thương đến tình cảm của ông.

Entoni làm một động tác nóng nảy, nhưng vui vẻ, dễ dãi.

- Không sao cả, thưa ông Tơơ. Xin ông cứ đi thẳng vào vấn đề.

- Ông thấy đấy, - ông Tơơ nói ân cần, - tôi phải thú nhận là có những khó khăn trong vụ án của ông. Tôi tin mọi lời ông nói trong lần trao đổi vừa rồi. Tất nhiên ông Hilơ cũng thế! Nhưng đã chắc gì tòa án hoàn toàn chấp nhận những lời khai của ông?

Ông Tơơ đứng lên, ông là một người cao lớn. Tháo chiếc kính gọng đồi mồi ra, ông đặt lên bàn vỗ vỗ nhẹ vào cằm và nhìn xuống tấm thảm. Ông vừa nói vừa đi đi lại lại trong phòng. Entoni đưa mắt nhìn những giá sách xếp thành hàng hầu như cao tới trần nhà đứng sát tường.

- Bây giờ, chúng ta hãy nói thẳng hết ra. Về cái bằng chứng quanh mấy đầu mẫu thuốc lá ấy. Ông bảo là đã tiếp một bạn gái trước tối hôm đó. Phải, phải. Đúng thế. Nhưng giả thiết ông chuồng lí hỏi ông tên bà ấy? Điều đó rõ ràng là xác đáng. Ông có chuẩn bị sẵn sàng nói ra không?

Ông Tơơ đột ngột nhìn khách hàng của mình. Dường như ông không hoàn toàn tin đã

có một cô gái như thế ở đây.

- Xin ông cứ nói tiếp, - Entơni nói, - còn khó khăn nào nữa?

- Phải rồi, bình nước trà vẫn còn ấm. Và theo ông Bôđơmen thì ô tô của ông đổ ở bên ngoài; nhưng trái lại, cảnh sát nói rằng khi họ tới, suốt dãy phố ấy không có chiếc ô tô nào đổ cả. Cô Gin Hatli thì biết lái xe. Rồi mối quan hệ giữa hai người này, chuyện tình bộ ba này, vẫn cái chuyện muôn thuở ấy. Còn chuyện nước trà, thì có một việc, một việc rắc rối, là ông đã khai với cảnh sát rằng cũng vẫn cô gái đó uống trà và hút những điếu thuốc lá kia. Nhưng họ thấy ấm trà vẫn còn ấm. Vậy có sự mâu thuẫn tai hại về việc ông đã uống tách trà. Tôi không hiểu cảnh sát sẽ dùng cảm đương đầu với cuộc thẩm vấn như thế nào. Ông thấy đấy, ông bạn trẻ ạ, có những trở ngại nguy hiểm cần phải vượt qua. - Ông Tôơ ngừng lại một lát. - Và tất cả những sự việc, những sự việc được viện ra trong vụ án đưa ra truy tố, hoàn toàn khớp nhau. Lại còn lời khai của người quá cố nữa, nó cũng hoàn toàn khớp. Cả cái bằng chứng y học nữa. Ông Bôđơmen hẳn đã ngã xuống với một sức mạnh đáng kể. - Ông Tôơ vẫn đi đi lại lại, bước những bước dài chậm rãi. - Khốn nỗi không có bột thì chẳng gột nên hồ. - Ông quay ngoắt lại, đối diện với Entơni. - Có đúng không nào?

Entơni vẫn giữ vẻ thản nhiên. Ông Tôơ trở lại chỗ ngồi của mình. Ông cầm chiếc bút chì lên, gãi gãi đầu bút chì xuống mặt chiếc bàn kiểu cổ, về tư lự.

Im lặng một lúc. Rồi ông luật sư lại đứng dậy, nhún vai, giọng vỗ về:

- Được thôi, còn nước còn tát, lo gì.

Entơni nhìn ông Tôơ chằm chằm. Anh cảm thấy có cái gì thôi thúc anh nói thật, nói hết. Nhưng anh kìm lại được. Anh hỏi:

- Nếu lời khai của người quá cố bị bác bỏ, thì sẽ xảy ra chuyện gì?

- Khi đó tôi cho rằng hầu như sẽ không đưa ra xét xử trước đoàn bồi thẩm nữa. Tôi sẽ xin miễn tố cho ông. Nhưng tôi không dám chắc không gặp phải một vụ án có đầy đủ bằng chứng ban đầu để truy tố. Dầu sao, thì cũng chỉ có mình ông ở trong phòng với Bôđơmen... thế rồi đột nhiên ông ta bị thương vì ngã vào chiếc lá chắn lò sưởi, có phải không nhỉ?

- Vâng.

- Vậy vẫn có khả năng người ta cho rằng lời bào chữa của ông chỉ là lừa bịp.

- Nhưng ngoài lời khai của ông Bôđơmen đưa ra trước tòa, chẳng có lí do nào, chúng có nào về tiếng kêu đó, và không có chứng tỏ tôi đã dùng ghế đầu đánh ông ta, như ông ta đã khai.

- Đúng là như vậy. Nếu lời khai đó bị loại trừ thì sẽ có lí lẽ mạnh mẽ để miễn tố khi kết thúc việc xác định vụ án có đủ lí do đưa ra truy tố hay không. Tôi khá lạc quan về chuyện ấy. - Ông Tôơ lại bắt đầu đi đi lại lại. - Nhưng nếu chúng ta không thể đạt được như thế thì sao? Chẳng lẽ đoàn bồi thẩm lại công nhận ông chỉ có đúng yên và không làm gì ư? Còn nếu ông đã kháng cự thì vì nguyên cớ gì, trừ phi để ngăn cản ông ta nhìn thấy người nào hoặc cái gì ở sau mấy bức màn che? Tất nhiên tôi chỉ trình bày cho ông biết cách suy luận của đoàn bồi thẩm mà thôi. Còn nếu ông đã cố che giấu một người nào hoặc một cái gì, thì phải chăng chính là cô gái ấy, cô Gin Hatli, đã được nhắc đến trong lời khai của người quá cố? Vậy một khi đoàn bồi thẩm kết luận cô ta ở trong buồng, ông chuởng lí không mất nhiều công sức để thuyết phục đoàn bồi thẩm rằng có một động cơ đã khiến ông ngăn cản không cho Bôđơmen đi vào, một động cơ rất mạnh mẽ, rằng ông đã thành công, trong việc ngăn cản Bôđơmen bằng cách dùng vũ lực, rằng, nói một cách khác, ông đã giết ông ấy một cách phi pháp. Tất nhiên, điều đó có nghĩa là tội giết người hoặc tội ngộ sát sẽ phụ thuộc vào việc lời khai của Bôđơmen được chấp nhận đến chừng mực nào. Nếu người ta tin rằng ông đã cố tình giáng chiếc ghế đầu vào đầu Bôđơmen, như y đã khai, thì sự việc sẽ không lấy gì làm tốt đẹp lắm.

- Bây giờ, tôi tự hỏi không hiểu chúng ta có cần một đoàn bồi thẩm không, - Entơni nói, trán nhăn lại lo lắng, - giờ thay đổi cũng chưa quá muộn.

- Không, nhưng như tôi đã nói từ trước, hoàn toàn ngoài các lí lẽ phải trái, sẽ có nhiều người đồng tình với ông..., bởi vì Bôđơmen không có quyền vào buồng ông trong cái giờ

trái khoáy như thế. Quyền bất khả xâm phạm đối với nhà ở là một điều được mọi người dân bình thường ưa thích. Hơn nữa, tôi không muốn tăng bốc ông, nhân cách của ông sẽ được đoàn bồi thẩm thừa nhận. Tất cả những điểm ấy là những nhân tố có lợi.

Entoni cười ngượng ngập, nhưng anh tự hỏi không hiểu đoàn bồi thẩm sẽ nghĩ gì, hoặc sẽ nói gì khi họ biết rõ sự thật.

- Vậy tôi nghĩ chúng ta cần có được một đoàn bồi thẩm thì hơn. Nhưng bây giờ còn có một vấn đề khác nữa: có lẽ có cái gì đó mà ông không muốn để Bôđơmen nhìn thấy? - Ông Tôơ ngừng lại, nhìn chăm chăm ra ngoài cửa sổ. - Tôi khuyên ông suy nghĩ lại toàn bộ sự việc, rồi đến gặp tôi vào hai buổi chiều mai.

Không bình luận gì thêm, Entoni đứng dậy ra về. Khi anh tới cửa, ông Tôơ gọi giật lại, và nói:

- Tất nhiên còn có bằng chứng của cô Gin Hatli nữa. Đoàn bồi thẩm sẽ phải tin cô Gin khi cô ấy nói là không có mặt trong buồng ông.

- Cô ấy chẳng hề đến buồng tôi bao giờ.

- Chứng cứ của cô Gin khi đó sẽ làm cho lời khai của Bôđơmen bị coi là dối trá. Nhưng tòa án vẫn có thể cho rằng Bôđơmen đã nghe nhầm giọng nói, và có một cô gái khác nào đó ở trong ấy. Hãy nhớ đến mấy đầu mẫu thuốc lá và âm trà!

Đôi mắt xám soi mói của ông Tôơ làm cho Entoni bối rối.

- Tất cả chuyện này rất vô lí và nực cười! - Entoni nói nhanh. - Họa là tôi rồi mới không khoá cửa ra vào... khi tiếp một cô gái ở trong buồng... vì một mục đích như thế!

- Đó là một lí lẽ... nhưng không có nhiều sức thuyết phục. Xét đến cùng, khi đó đã quá nửa đêm, không phải là thời gian thích hợp để khách khứa đến thăm. Hơn nữa, khi người ta cuồng nhiệt và bận bịu, người ta dễ có những sơ ý nhỏ.

Entoni nhún vai. Ông Tôơ nói tiếp:

- Tôi phải gặp cô Hatli.

- Tôi không cho rằng cô ấy là một nhân chứng tốt, - Entoni nói, - cô ấy bị suy nhược thần kinh do hậu quả của toàn bộ chuyện này. Ông sắp được gặp cô ấy rồi đấy. Ba ngày nữa cô Gin sẽ ở đây. Cô ấy đang trên đường từ Đơơ trở về.

- Thế nào tôi cũng phải gặp cô Gin. Cô ấy phải sẵn sàng cung cấp tài liệu.

- Cô Gin đã được gọi ra trước tòa. Tất nhiên bố mẹ cô ấy bối rối khủng khiếp khi nghĩ tới việc con gái mình phải ra tòa làm nhân chứng.

- Tôi biết. Chính ông Hatli đã đến gặp tôi. Ông ấy hỏi xem có thể bỏ qua cô ấy được không. Tôi đã cho ông ấy biết rằng cô ấy sẽ rất cần thiết, không thể thiếu được, trừ khi chúng ta đạt được việc xin miễn tố cho ông.

Entoni gật đầu:

- Tôi sẽ gặp ông vào chiều mai.

Đêm đó, Entoni vật lộn với vấn đề đặt tra trước mắt mình. Nếu đời anh là một cuộc đời bình thường, anh sẽ không có khó khăn gì khi đưa nhân chứng chủ yếu, có tính chất quyết định ra trước các cố vấn pháp lí, và sau đó ra trước đoàn bồi thẩm. Nhưng trong tình cảnh hiện tại của anh, việc đưa Xtivơ ra là không thể nào tưởng tượng nổi.

Nếu tại phiên tòa người ta thấy không cần thiết phải đưa ra bất cứ bằng chứng nào để bào chữa, thì mọi chuyện đâu sẽ vẫn vào đấy. Nhưng chỉ sau khi viên chánh án quyết định chấp nhận lời khai của Bôđơmen, họ mới có thể biết gặp phải vụ án như thế nào. Trong khi đó, liệu có cần thiết phải cung cấp cho nhóm luật sư bào chữa cho anh những sự thật không? Có nên kể cho ông Tôơ biết Xtivơ có mặt ở đấy không? Và có nên nói cả lí do tại sao phải giấu giếm sự việc đó mãi không? Lời khai của anh với cảnh sát sẽ cần phải được giải thích; không những sẽ phải đưa ra một lí do thoả đáng nào đó về việc đột ngột phản cung, mà còn cần phải cung cấp cả lí do vì sao anh đã nói dối chỉ có một mình ở nhà.

Anh đi đi lại lại trong phòng rất lâu. Rồi ngồi phịch xuống một chiếc ghế, tì trán vào hai

bàn tay, khuỷu tay chống lên mặt bàn.

Anh ước gì có thể nhìn thấy trước tương lai. Anh ước gì biết được ngay lúc này bằng chứng Xtivơ có cần thiết hay không? Kể cho ông Tơơ hết mọi chuyện là một bước đi không thể quay lại được; vì tuy ông Tơơ sẽ giữ bí mật, nhưng ít nhất ông ấy cũng biết và bao giờ cũng sẽ có thể xảy ra chuyện rắc rối. Nhưng không kể cho ông ấy thì mắc vào mối nguy cơ trầm trọng nhất ở phiên tòa.

Vậy anh phải làm gì đây?

Cựa người khắc khoải trên ghế, Entơni cảm thấy mình đang ở bên bờ vực thẳm.

Hai giờ rưỡi chiều hôm sau, Entơni bước vào phòng luật sư bào chữa. Mặt anh nom lạnh lùng khắc khổ. Anh rút thuốc lá ra, lịch sự mời ông Tơơ. Cả hai người cùng hút. Entơni nói, giọng như không còn sức sống:

- Tôi đến đây để kể cho ông nghe điều bí mật sau kín nhất trong đời tôi. Bí mật đó có thể cần thiết cho ông ở phiên tòa. Tôi cầu Chúa mong mỗi không phải dùng đến nó. Nhưng để phòng khi cần thiết, tôi quyết định phải báo cho ông biết. Nếu ông không bắt buộc phải tiết lộ nó tại phiên tòa, thì xin ông hứa với tôi không những chẳng bao giờ tiết lộ với ai, mà cũng cố quên hẳn nó đi.

Ông Tơơ gơ tay lên, nói:

- Ông này, tôi không muốn ông tiết lộ bất kì điều gì nếu nó không giúp được gì cho vụ án. Tôi mong ông hiểu ý tôi.

- Hoàn toàn hiểu. Điều tôi sắp nói với ông sẽ giúp cho vụ án. Nó chắc sẽ đảm bảo cho tôi được trắng án. Nhưng tiết lộ nó ra sẽ hãm hại cả đời tôi. Vậy trước khi nói ra, tôi muốn có được lời hứa của ông. Tôi mong ông hiểu cho, ông Tơơ ạ.

Một nụ cười thoáng hiện trên môi người đứng tuổi. Entơni cảm thấy yên tâm.

- Tôi xin hứa với ông, - ông Tơơ nói.

Entơni ho vài tiếng.

- Đêm hôm ấy, đêm thứ Bảy đó, hoặc nói đúng hơn là sáng Chủ nhật, khi Bôdomen đến, tôi không ở nhà một mình.

Ông Tơơ rút mạnh chiếc thuốc.

- Tôi không ở nhà một mình. Tôi có một người khách... em trai tôi.

Entơni đứng dậy, đi tới bậu cửa sổ. Ở đây có đặt một chiếc bình gốm chứa nước. Anh rót nước vào một cái cốc ở cạnh bên.

- Trước khi tôi tiếp tục, xin phép ông cho tôi hỏi ông một câu. - Entơni dăm dăm nhìn ông Tơơ.

- Vâng, xin ông cứ tự nhiên. - Giọng đầy khích lệ, mắt chăm chăm nhìn anh chờ đợi.

- Giả sử ông đang ở ngưỡng cửa sự nghiệp của mình, giả sử ông cảm thấy trước mắt mình nhiều triển vọng thành công, giả sử ông thấy trước mắt mình nhiều cơ hội bước lên những bậc thang cao trong xã hội, đạt được sự tôn kính của đồng nghiệp, kính trọng của bạn bè, giả sử suốt đời ông đã làm việc vì mục đích đó, và giờ đây ông nhìn thấy cánh cửa đã hé mở chờ ông, cánh cửa đó dường như ngày một mở rộng hơn nữa, thì tôi xin hỏi, liệu ông có nói toang ra cái điều sẽ làm cho cánh cửa kia đóng sập lại, khoá lại và ngăn cản ông mãi mãi không? - Giọng Entơni cao lên. - Có không?

-Ồ, không! - Ông Tơơ nói, lúng túng, nhưng rất chăm chú.

- Không, tất nhiên, ông sẽ không nói. Nhưng đó lại là tình thế khốn đốn của ông lúc này. Dường như tôi có thể phải đóng sập lại cánh cửa đang mở ra cho đời tôi. - Entơni uống một hớp nước. - Ông xem, nếu trước đây rất lâu, khi tôi mới bước vào nghề này mà tôi đã nói toan ra cho thiên hạ biết về em trai tôi, thì tôi sẽ chẳng bao giờ đạt được như ngày nay. Rõ ràng tôi chẳng bao giờ được nhận vào hãng bào chữa này. Xã hội thượng lưu cũng không chấp nhận tôi. Tôi không nói hiện nay tôi là cái gì ghê gớm lắm, nhưng những cái nhỏ bé mà tôi đã đạt được tôi sẽ chẳng bao giờ với tới nếu tôi đã nói toang ra...

Giọng Entoni tắt hẳn. Anh gí nát nửa liều thuốc lá đang cháy trong cái gạt tàn.

Ông Tư nhìn người thanh niên trước mắt mình. Đôi mắt sắc sảo màu xanh, đôi lông mày rậm, hấp dẫn, mái tóc nâu lượn sóng rủ xuống trán, cái mũi quý phái, cái vóc người ấy, tính cách và tư thế hiên ngang ấy. Ông tự hỏi không hiểu vết nhơ nào đã làm cuộc đời kia hoen ố một cách bí hiểm như thế. Ông nói an ủi:

- Trong gia đình nào mà chẳng có chuyện bí mật phải giấu.

- Nhưng đây không phải là chuyện bí mật thông thường. Không phải em trai tôi là một thằng ma cà bông, một đứa vào tù ra tội, hay một tên trộm cắp. Dù đây là từ miệng tôi thốt ra, nhưng phải nói rằng em trai tôi là một trong những người tốt nhất, cao quý nhất tôi đã từng biết. Thế nhưng chú ấy đã phạm một tội ác. Và tôi cũng phạm cùng tội ác đó. Tội ác đã sinh ra trên đời này. Ông ạ, em trai tôi là một người, - giọng Entoni lại lắng xuống, - da màu.

Ông Tư ngả người về phía trước, miệng há hốc. Rồi ông hỏi, giọng ngờ vực:

- Ông bảo sao?

- Sao à. Em tôi là một người da màu. Còn tôi thì cũng thế. Bởi vì cả hai chúng tôi cùng một bố mẹ sinh ra, - Entoni bật lên tiếng cười nghe hơi lạ tai, - cùng một bố người Âu, cùng một mẹ người da màu... chỉ có điều em trai tôi có nước da đen và trông rõ là người da màu.

Những lời đó đã được thốt ra. Mắt Entoni vẫn nhìn xuống sàn nhà.

Mặt ông Tư tái nhợt.

Entoni ngược lên nhìn ông, nhún vai. Anh tự hỏi không hiểu việc mình làm có đúng hay không. Nhưng dù hay dở thế nào, việc ấy cũng đã xong. Anh thần nhiên hỏi:

- Ông ngạc nhiên lắm nhỉ?

Ông Tư trấn tĩnh ngay.

- Ông là người duy nhất tôi kể ra điều đó.

- Tôi sẽ giữ kín.

- Trừ phi chúng ta phải sử dụng nó ở tòa, - Entoni nói thêm. - Bây giờ, sau khi tôi đã nói ra hết rồi, chắc ông hiểu rõ vì sao tôi dè dặt, kín đáo. Nếu bằng chứng về em tôi là cần thiết cho việc tuyên bố trắng án cho tôi, thì việc tuyên bố trắng án đó sẽ có nghĩa là kết án tôi.

Entoni châm một liều thuốc lá khác, tiếp tục kể vắn tắt cho ông Tư nghe về cuộc đời mình. Anh không bỏ qua chuyện gia đình anh. Anh mô tả ảnh hưởng của người mẹ đầy tham vọng đối với anh. Anh cũng kể về Ren. Anh phải nói hơn một tiếng đồng hồ trước khi kể tiếp chuyện Xtivơ đến thăm anh và cái kết thúc bí hiểm của Bôđơmen.

Suốt thời gian đó, ông Tư ngồi yên chăm chú lắng nghe.

- Ông bạn ạ, - ông Tư nói, - tôi rất thông cảm với ông. Ông đã không lẫn tránh những khó khăn của mình. Sự tiết lộ đầy đủ của ông chỉ có thể giúp tôi đấu tranh cho vụ án của ông một cách thành khẩn hơn và mãnh liệt hơn nhiều thôi.

Họ thảo luận về chiến thuật sử dụng trong vụ án dưới ánh sáng của những điều tiết lộ đầy xúc động đó.

Khi Entoni trở về häng bào chữa, anh viết thư cho Xtivơ yêu cầu em mình có mặt ở Kêp Tao ít nhất hai ngày trước khi phiên tòa họp.

L

- Em đã nhận được một bức thư do các luật sư của Rơnơ gửi tới sáng nay, - Ren nói. Việc ly dị chỉ khoảng một tháng nữa là xong.

Đó là buổi tối trước hôm xử án, họ đang bước dọc theo bờ biển.

Mấy ngón tay Entơni nắm lấy những ngón tay của Ren. Anh thì thầm:

- Không hối tiếc chứ?

Anh nắm chặt bàn tay nàng, trong giây phút cảm thấy hạnh phúc. Anh xúc động nói thêm:

- Em không biết em có ý nghĩa như thế nào đối với anh đâu.

- Em cho là em biết chứ, anh thân yêu. Em sẽ ở bên anh ngày mai. Em sẽ đến tòa án, cố tìm một chỗ ngồi gần anh.

Entơni nắm chặt cánh tay nàng. Anh van xin:

- Đừng, đừng! Em không được đến. Anh không muốn em đến cái sào huyệt của tội lỗi ấy. Anh van em. - Giọng Entơni cao lên do sự căng thẳng đã dồn lại mấy tuần lễ qua.

Nàng nhìn Entơni buồn bã. Nàng cứ ngỡ rằng sự có mặt của mình sẽ động viên anh. Giờ đây nàng thấy đó là điều anh không mong muốn tí nào. Nàng như nhận thấy vẻ bối rối, xúc động mà từ trước tới nay nàng chưa bao giờ thấy ở anh. Môi Entơni mím chặt, mắt lộ vẻ khảng khiếp run rẩy, nhưng lúc biến lúc hiện.

- Anh Entơni này, em có mặt ở đây hay không thì kết quả cũng sẽ vẫn như thế. Chỉ có thể có một kết quả thôi: anh được giải tội hoàn toàn.

- Việc tuyên bố anh trắng án chẳng quan trọng đến thế đâu. - Entơni trả lời hấp tấp. - Trong phiên tòa ngày mai có thể có nhiều chuyện hơn thế nữa kia.

- Nhưng được điều đó là được tất, có phải không nào? - Nàng bối rối hỏi.

- Không, không phải như vậy. Còn có nhiều chuyện hơn nữa. Anh vội kìm mình lại. - Có thể có nhiều hơn nữa.

Entơni quay đầu đi.

- Nào, anh Entơni, chúng ta về nhà đi. Anh cần phải đi ngủ sớm.

- Cứ tiếp tục... yếu đuối thế này anh chẳng thích đâu. - Entơni thở dài. - Nhưng Ren ạ, em hãy nói cho anh biết, tình yêu của chúng ta có thực lớn lao, thực thân thiết đối với em không?

Nàng lướt tay mình sát tay Entơni thay cho câu trả lời.

- Liệu ngày mai có can hệ gì đến tình yêu của chúng ta không.

- Không. - nàng nói dịu dàng.

- Dù bất cứ bằng chứng gì lộ ra?

- Dù bất cứ bằng chứng gì lộ ra. Anh Entơni, em tin ở anh. Như thế không đủ sao?

- Phải, thế là đủ. Đó là tất cả.

Khoác tay nhau, họ tiếp tục đi lang thang giữa các vũng nước im lìm do thủy triều để lại. Các làn sóng nhấp nhô giận dữ ngoài biển vô âm ầm, cho đến khi màu xám xịt của chúng chẻ ra thành những lưỡi mác sủi bọt đâm ngược lên không trung, rồi đổ sụp, vỡ ra và rơi xuống thành tiếng lộp độp trên những tảng đá màu đen.

LI

Sáng hôm đó tiết trời ẩm áp. Trong phòng xử án không khí ngột ngạt. Entoni cùng với các ông Tôơ và Hilo bước vào. Mắt anh quen với ánh nắng rực rỡ bên ngoài nên thấy gian phòng như lờ mờ và âm u. Công chúng ngồi chật ních hết hàng ghế này đến hàng ghế khác, những chỗ trống sát tường người đứng đông nghịt. Anh đợi ở gần vành móng ngựa, còn ông Tôơ ngồi ở chỗ dành cho luật sư. Khi ông Xtêphơ, chánh án tòa án tối cao, mặc áo thụng đỏ rủ xuống từ cửa dành riêng cho chánh án bước vào, không khí khích động tăng lên. Người tùy phái luôn miệng hét to: "Giữ im lặng ở trong tòa" để ngăn những tiếng bàn tán ầm ĩ của các bà tò mò thuộc giới thượng lưu và của cả đám đông dân ông nữa. Điều đáng ngạc nhiên là có rất nhiều nhà kinh doanh "bận rộn" đã tìm ra thì giờ vào tháng Mười một, ngay trước mùa Nôen, để tới tòa án.

Cái tin viên chánh án Xtêphơ ngồi xử vụ này không được Entoni hoặc các đại diện pháp lí của anh hoan nghênh lắm.

Ông Xtêphơ có cái mũi như mỏ diều hâu, bộ mặt dài và hơi nghiêng, như của một người khổ hạnh, là một người nhiệt tâm đi lễ nhà thờ. Ông ta không tán thành tất cả những chuyện vô luân thất đức, và khét tiếng là tuyên án khắt khe.

Luật sư Evơ Bleơ, đại diện cho ông chủớ lí, giữ nhiệm vụ công tố, đứng dậy. Là một người trẻ hơn ông Tôơ rất nhiều, ông Bleơ béo lùn, có cái mũi núng nính và hai hàng lông mày rậm.

- Thưa ngài chánh án tối cao, tôi đảm nhiệm vụ án Rêc kiện Grantơ, - ông Bleơ nói, đưa hai tay lên vai, sửa lại chiếc áo thụng đen. Ông ta nói nhanh, khác với cách nói chậm rãi và âm vang của ông Tôơ.

Entoni bước lên, vào trước vành móng ngựa. Khắp mọi chỗ, người ta đều vắn vẹo rướn nhìn anh. Trong khi viên lục sự đọc bản cáo trạng, Entoni đứng bất động. Anh đang phải đứng nghe người ta ghép mình vào tội cố sát ngay tại ở đây, trong tòa án này, là nơi mà anh quen biết các viên lục sự, thư kí tốc kí và các viên chức khác. Đối với anh, điều đó quả thật lố bịch.

Trả lời câu hỏi thông lệ về ý kiến của anh đối với lời buộc tội, anh nói, giọng bình thản và cân nhắc:

- Tôi vô tội, thưa ngài chánh án tối cao.

Ngay tức khắc, ông Tôơ đứng thẳng người lên. Ông chắc chắn là một người gây được ấn tượng, đặc biệt trong chiếc áo thụng đen của một "luật sư quốc gia". Ông nói, tay cầm chiếc kính gọng đôi mắt của mình.

- Mong ngài chánh án tối cao vui lòng, tôi đứng ra bào chữa cho bị cáo. Tôi xin tòa coi việc nộp bảo lãnh cho bị cáo vẫn có hiệu lực trong phiên tòa này. Tôi cũng muốn xin phép quý tòa để bị cáo được ngồi ngay trước mặt tôi. Có một số điểm tôi muốn được thỉnh thoảng bàn bạc với bị cáo.

Viên chánh án chấp nhận cả hai yêu cầu đó. Trong không khí im lặng bị nén lại, Entoni rời vành móng ngựa, đến ngồi cạnh luật sư của mình.

Viên lục sự bắt đầu rút ra những mảnh giấy nhỏ ở một chiếc hộp. Mỗi khi rút ra một mảnh giấy, ông ta đọc to tên của một viên bồi thẩm. Để đáp lại, người này tiếp người khác, các viên bồi thẩm, đi vào chỗ dành cho đoàn bồi thẩm.

- Piê Van Reenen, - viên lục sự xướng to, đọc ở mảnh giấy nhỏ thứ tư.

Nghe đọc tên đó, Entoni ngược lên ngạc nhiên. Một người to lớn bè bè từ đám đông trong tòa án ịch bước về phía chỗ ngồi của đoàn bồi thẩm. Entoni nhận ra ông ta ngay, vội thì thầm với ông Tôơ. Ông Tôơ lập tức đứng dậy nói:

- Tôi không tán thành vị này.

- Mời trở về, - viên lục sự nó, con người to béo ấy bồi rối quay lại và rút lui. Entoni nghĩ

thăm, thật may mắn là luật pháp cho phép một bị cáo được phản đối bất kì ba người nào trong danh sách đoàn bồi thẩm, không cần đưa ra lí do gì cả. Anh không muốn nói cho tòa án biết mình phản đối viên bồi thẩm này vì biết rõ ông ta là người có thiên kiến màu da.

Chín người được giao trách nhiệm tuyên án đang tuyên thệ.

Entoni chăm chú nhìn mặt họ. Họ là một nhóm người ô hợp kì cục, từ một người to bè, còn khá trẻ, với nước da sạm, ngồi ở cuối hàng ghế trước cho tới ông già ngồi ở hàng sau, có hai má căng ra ngang hai lưỡng quyền giống như giấy da khô, mồm đang nuốt nuốt tựa như đang nhai lại bữa điểm tâm của mình; đầu ông ta tròn, và trắng hếu; dường như nhựa sống từ cơ thể ông đã bị ép kiệt từ lâu. Entoni nóng lòng tìm kiếm các dấu vết sự hiểu biết trong những người đang ngồi đó, nhưng dù sao anh vẫn không gạt bỏ được cái cảm giác rằng trong chín bộ mặt đó đều mang nặng những thiên kiến chống lại người da màu ở Nam Phi.

Nhân chứng đầu tiên ra khai trước tòa là một người vẽ sơ đồ kiêm nhiếp ảnh của cảnh sát. Anh ta cung cấp cho tòa bản sơ đồ và một tấm ảnh chụp phía bên trong căn buồng Entoni.

Rồi bác sĩ Mơnrô bước vào chỗ ghế nhân chứng. Ông kể lại trước tòa đã được gọi tới gian buồng đó vào khoảng một giờ rưỡi sáng Chủ nhật như thế nào. Ông tả lại vết thương và nói là đã thấy cần thiết phải chuyển người quá cố tới ngay bệnh viện bằng xe cấp cứu.

- Bị cáo có kể cho ông biết, - ông Bleơ hỏi, - chuyện gì đã xảy ra không?

- Có. Ông ấy giải thích vắn tắt rằng người quá cố đã vào phòng ông ấy trong khi đang say rượu, nhắc một chiếc ghế đầu lên và tấn công ông ấy dữ dội; rằng để tự vệ, ông ấy đã đâm vào cằm người quá cố, và khi đó người quá cố ngã đập đầu xuống chiếc lá chắn lò sưởi.

- Đến bệnh viện thì thế nào?

- Tôi lấy làm tiếc là không thể cứu được nạn nhân. Quá bảy giờ một tí, ông ta đã chết.

- Nguyên nhân chết, thưa ông bác sĩ?

- Nút sọ, kết hợp với chảy máu não.

- Cảm ơn bác sĩ.

- Người quá cố là một người tương đối nặng cân chứ, thưa bác sĩ? - Ông Tơơ hỏi, bắt đầu thăm vấn.

- Tôi cho rằng ông ta nặng gần 90 cân.

- Trọng lượng của người quá cố làm cho ông ấy ngã mạnh hơn nhiều so với một người nhẹ cân hơn chứ?

- Vâng.

- Ông có thể cho biết lúc đó ông ta say hay tỉnh không?

- Hơi thở ông ta sặc mùi rượu.

- Nếu là say rượu, ông ấy sẽ còn ngã mạnh hơn lúc bình thường nữa chứ? Ông ấy không thể kìm lại cái ngã, có phải không?

- Nếu ông ta không say rượu thì hầu như không ngã mạnh đến thế.

- Bị cáo... có giúp đỡ ông khi ông tới gian buồng đó không?

- Rõ ràng có. Ông ấy có vẻ thực sự lo lắng về tình trạng nạn nhân.

Ông Tơơ đưa mắt nhanh nhìn đoàn bồi thẩm, và gật đầu với vẻ đầy ý nghĩa.

Sau mấy câu hỏi phụ, cuối cùng ông ta bảo:

- Tôi xin ông hãy kết luận cho là không có gì, tôi định nói không có những vết tích, hoặc bất cứ cái gì đại loại như thế, chứng tỏ có một sự tấn công nào nhằm vào người quá cố.

- Phải.

- Vết tích duy nhất có phải là vết thâm tím ở trên trán, chỗ đập vào lá chắn không?

- Không, có một miếng băng dính ở cằm.
- Có cái gì ở bên dưới miếng băng dính đó?
- Một vết sứt. Trông như một vết sứt do cạo râu.
- Ông có chắc rằng đó là tất cả những cái trông thấy ở cằm không?
- Ông định nói gì?
- Có lẽ không có một bằng chứng nào về một cú đâm vào hàm chẳng?

Bác sĩ nghĩ ngợi một lát, rồi nói:

- Tôi có nhận thấy miếng băng dính ấy bị lệch một chút. Nó không đúng ở bên trên vết sứt, trông nó như bị ố một chút, nếu tôi có thể dùng từ đó, bị ố một chút ở bên cạnh. Vết sứt đó cũng hơi rướm máu.

- Không có vết thâm tím ở cả hai vai?
- Phải.
- Ông đã tìm kiếm xem có những vết thâm tím đó?
- Phải.
- Tại sao? Vì có lời khai của người quá cố chẳng?

- Phải. Tôi biết người quá cố khai rằng ông Grantơ cầm chiếc ghế đầu lên, giáng nó vào ngang vai ông ta, bởi vậy tôi đặc biệt xem xét ở hai vai.

- Ông định nói, - ông Tơơ nói, mắt cứ nhìn đoàn bồi thẩm, - tới phần này trong lời khai của người quá cố: "Vừa nhìn thấy tôi, Grantơ tức khắc cầm một chiếc ghế đầu lên, lao vào tôi. Hắn nhằm giáng chiếc ghế đầu vào đầu tôi... nhưng tôi tóm chặt được và nắm lấy một lát. Hắn vịn cho chiếc ghế tuột khỏi tay tôi, và lần này giáng vào vai tôi. Tôi ngã xuống, đầu đụng vào vật gì cứng", có phải không?

- Phải, tôi biết đoạn đó, cho nên tôi xem xét ở hai vai, nhưng không thấy vết tích nào ở đó cả.

- Không hề có vết tích nào cả?
- Phải.

Nhân chứng tiếp theo là bác sĩ Bơnit, một người trạc tuổi trung niên, gầy, nói hơi lắp, nhưng không khó nghe.

- Tôi là phụ tá nghiên cứu bệnh học ở Kêp Tao, - bác sĩ Bơnit trả lời ông Bleơ. Rồi bắt đầu kể tỉ mỉ về kết quả khám nghiệm tử thi do ông đảm nhiệm. Ông xác nhận nguyên nhân cái chết như bác sĩ Mơnrô đã mô tả và được ghi vào trong biên bản chính thức về cuộc mổ xác khám nghiệm của ông.

- Có một vết nứt ở sọ kèm theo chảy máu dưới hai bên màng cứng, - ông đọc to, rồi mô tả chi tiết bản chất và mức độ vết nứt.

- Ông có khám nghiệm mô não để tìm chất rượu không? - Ông Tơơ hỏi.
- Có.
- Ông tìm thấy nồng độ bao nhiêu?
- 0,15 grên^[28] trong 100 phân khối.

- Theo tôi hiểu, con số đó chứng tỏ người quá cố đã tiêu thụ một lượng rượu đủ để bị tác động của rượu?

- Một nồng độ 0,15 grên hoặc cao hơn thì được coi là đủ tác động đối với một người trung bình. Nhưng không thể thấp hơn nữa.

- Vậy theo tiêu chuẩn trung bình, ông cho rằng người quá cố bị tác động của rượu, phải không?

- Phải... hẳn là thế.

- Có rượu trong dạ dày không?
- Có, nhưng đây chỉ là bằng chứng tỏ rõ ông ta đã uống rượu mạnh..., chứ không chứng tỏ ông ta bị tác động của rượu.
- Đúng, nhưng có phải kết luận trên đã được ông rút ra từ việc phân tích mô não không?
- Phải.
- 0,15 grên, - ông Bleo lại thẩm vấn, - tức là cái ngưỡng, nếu tôi được phép dùng từ này, có phải không nhỉ? Tức là cứ dưới mức đó thì, theo lời ông, không đủ để kết luận một người bị tác động của rượu, có phải không?
- Phải... phải là 0,15 hoặc lớn hơn.
- Vậy nếu là 0,15, thì còn có nghi ngờ?
- Không, tôi nói rằng ông ta bị tác động của rượu... là ở người trung bình.
- Còn trong trường hợp một người nghiện rượu nặng?
- Ông Bleo, - viên chánh án ngắt lời, - ông có chứng cứ gì về sự nghiện rượu của người quá cố không, có chứng cứ gì không?
- Không, thưa ngài chánh án tối cao.
- Vậy tại sao ông đi vào vấn đề đó?
- Vâng, xin tùy ngài chánh án tối cao.

Khi ông Bleo tiếp tục gợi ý một số chuyên gia y học đã coi 0,15 grên là con số quá thấp, thì ông Tơơ phản đối, với lí do là tòa án đã mời ông Bơnit thì phải chấp nhận những câu trả lời của ông ấy.

Hạ sĩ Clopơ, nhân chứng kế tiếp, kể trước tòa về việc mình được gọi đến gian buồng đó, giảng giải về tình trạng đồ đạc mình thấy và chúng được xếp đặt như thế nào. Ông ta luôn luôn nhắc tới bản sơ đồ đã được vẽ, cũng như tấm ảnh đã chụp.

- Trong phòng có cái gì, vật gì hoặc những vật gì làm ông chú ý đặc biệt không? - Ông Bleo hỏi.

- Có. Ông cảnh sát Brinhơ và tôi thấy mấy đầu mẫu thuốc lá có dính vết son môi nằm trong gạt tàn.

Hạ sĩ Clopơ xác nhận cái gạt tàn cùng với những thứ chứa trong đúng là tang vật. Tang vật đó được chuyển tay qua các viên bồi thẩm, họ xem chăm chú mấy đầu mẫu thuốc lá, và thì thầm với nhau.

- Ông có hạch vấn bị cáo về những cái này không?
- Ông cảnh sát Brinhơ đã làm như vậy. Ông ấy bảo bị cáo hẳn đã tiếp một người đàn bà trẻ ở nhà.
- Bị cáo đã nói gì?

- Bị cáo trả lời là không phải, ông ấy lúc đó chỉ ở nhà một mình, còn người bạn gái thì đã ở đây trước bữa ăn chiều, vào khoảng sáu giờ. Rồi tôi bước tới bàn làm việc. Trên đó có hai cái tách cùng với đĩa lót. Mỗi tách có cạnh nước trà. Những tách và đĩa đó đây này. - Hạ sĩ Clopơ giơ mấy chiếc tách và đĩa lên. - Cũng có mấy đĩa ăn nữa, một hộp đồ hộp đã mở và vài miếng bánh mì. Tôi đã hỏi ông Grantơ xem những thứ này có liên quan tới người đàn bà trẻ ấy hay không.

- Ông ấy bảo thế nào?
- Ông ấy bảo có. Thoạt tiên, ông ấy nói là từ trước bữa ăn chiều không động đến những thứ đó. Thế là tôi sờ vào chiếc ấm trà bằng gốm, nó còn âm ấm. Chiếc ấm này đây. - Tang vật này được chuyển tay trong đoàn bồi thẩm. - Tôi bảo ông cảnh sát Brinhơ cũng sờ xem, ông ta cũng thấy như vậy, rồi tôi mời bị cáo sờ thử. Ông ấy làm theo. Tôi yêu cầu bị cáo giải thích. bị cáo ngập ngừng và hình như rất lúng túng. Rồi ông ấy nói: "Ồ, tôi rối tung cả lên vì cái chuyện này, tôi quên khuấy mất. Tôi vừa mới pha cho mình một tách trà xong. Còn

tách kia không đụng đến kể từ trước bữa ăn tối”. Ông ấy nói như thế sau khi tôi yêu cầu ông ấy tự tay sờ vào chiếc ấm trà. Trước khi tôi nói cái ấm còn âm ấm, tôi có hỏi rất rõ ràng là ông ấy có định nói rằng nó không được dùng tới kể từ trước bữa ăn chiều có phải không. Ông ấy gật đầu. Chỉ đến khi ông ấy chịu là ấm trà còn ấm, hay đúng hơn là chỉ đến khi không phủ nhận được nữa, ông ấy mới khai ra điều nói trên.

Bây giờ, đến lượt ông Bleo nhìn đoàn bồi thẩm một cách có dụng ý.

Đưa tay vuốt mặt và nhìn khắp phòng xử án, ông Bleo mím môi thành một vệt mỏng, đầy ý nghĩa. Một số viên bồi thẩm chụm đầu với nhau, và lại có những tiếng thì thầm.

Entoni liếc nhìn khuôn mặt của Gin để xem bằng chứng này tác động ra sao. Dù cô ta ngồi hơi xa, anh cũng thấy những khớp đốt ngón tay của Gin trắng bệch vì bám chặt vào cái bàn trước mặt. Anh quá lo lắng về phản ứng của Gin nên hầu như không nghe thấy tiếng người tùy phái hét to ở phía dưới: “Giữ im lặng trong tòa” để đối phó với những tiếng ồn ào đột nhiên nổi lên.

- Bị cáo có cho biết người bạn gái đó của ông ta là ai và ai đã ở đây trước bữa ăn chiều không?

- Chúng tôi có yêu cầu ông ấy cho chúng tôi biết tên người đàn bà đó, nhưng bị cáo từ chối.

- Giữ im lặng trong tòa! - Người tùy phái lại kêu to.

Trong một lát, ánh mắt Gin bắt gặp ánh mắt Entoni. Ánh mắt Gin lộ vẻ kinh hoàng. Ánh mắt ấy như muốn hỏi: anh ta đã nói dối chẳng? Hay thực sự có một người con gái khác nào đó trong cuộc đời Entoni như Gin đã nghi ngờ? Những khớp đốt ngón tay của Gin trắng bệch hơn, cô ta cụp mắt xuống, ngoảnh đi.

Entoni nhận ra rằng nếu mình không trót đại nói với cảnh sát khi họ mới tới là các đồ dùng ấy không được đụng đến từ trước bữa ăn chiều, thì sẽ không gây ra không khí nghi ngờ này. Giá mà trước khi viên hạ sĩ cùng với viên cảnh sát xem xét chiếc ấm trà, anh đã nói ra rằng chính anh vừa mới uống tách trà đó! Nhưng khi đó anh quên bằng đi mất là chiếc ấm trà có thể vẫn còn âm ấm. Nào có ai nghĩ đến chiếc đó? Anh đã lỡ lời một cách quá tai hại.

- Ông có lấy cung bị cáo không? Ông hạ sĩ? - Ông Bleo hỏi.

- Có.

- Lời cung khai đó là tự nguyện?

- Hoàn toàn như vậy.

- Bị cáo đầu óc có tỉnh táo không?

- Có.

- Hãy đọc lại lời khai đó!

- Lời khai đó như sau: “Tôi vừa đi xem biểu diễn balê về tới nhà, còn đang lừng khờ trong phòng, thì rất ngạc nhiên, thấy Henri Bôdomen bước vào. Ông ta lảo đảo như say rượu. Bôdomen cầm một chiếc ghế đầu lên và đột ngột tấn công tôi một cách dữ dội, tuy ông ta không hề bị khiêu khích gì cả. Để tự vệ, tôi đâm nhanh vào cằm, làm ông ta ngã xuống, đầu đập vào cái núm nhọn ở lá chắn lò sưởi. Tôi gọi điện ngay cho bác sĩ Mơnrô. Rồi tôi gọi điện cho cảnh sát. Trong khi chờ bác sĩ tới, tôi làm những việc có thể làm được để giúp người bị thương. Khi bác sĩ tới, bác sĩ bảo tôi điện gọi xe cấp cứu, tôi làm theo. Bôdomen bất tỉnh từ lúc đầu đập vào lá chắn lò sưởi. Ông ta đã được chuyển tới bệnh viện”.

Ông Bleo chỉ một chiếc ghế đầu đứng giữa các tang vật khác ở chỗ ngồi của các luật sư. Theo yêu cầu của ông, một người tùy phái cầm chiếc ghế đầu giơ lên.

- Có phải đó là chiếc ghế đầu được nói đến không?

- Phải. Sau đó, khi bị cáo đã kí vào lời khai, tôi hỏi ông ấy chiếc ghế đầu nào. Ông ấy chỉ chiếc ghế này.

- Và rồi?

- Tôi nói dấu tay người quá cố hẳn phải in ở chỗ nào đó trên chiếc ghế. Bị cáo tán thành như vậy, và bảo chúng tôi cũng sẽ tìm thấy dấu tay của ông ấy nữa. Thế là tôi hỏi sao lại thế? Bị cáo bảo là khi ông ấy đâm người quá cố, người đó tuột tay làm tung chiếc ghế ra và bị cáo đã nắm được.

- Bị cáo có giải thích lí do ông ta đã không nói điều đó sớm hơn... trong lời khai đã được ghi lại của ông ta không?

- Không.

- Ông có chuyển chiếc ghế đầu này để tìm các dấu tay không?

- Có.

- Ông hạ sĩ, xin cho hỏi thêm một câu nữa... khi ông đến, ông có nhìn thấy một chiếc ô tô nhỏ, hai chỗ ngồi, màu đỏ để ở ngoài cổng ngôi nhà đó không?

- Trong phố ấy không có chiếc ô tô nào cả.

- Còn khi ông ra về?

- Cũng không có.

Ông Bleo ngồi xuống.

LII

Ông Tươ thăm vấn ngắn ngủi.

- Rõ ràng ông đã tới ngay sau khi tai nạn không may đó xảy ra.

- Phải.

- Bị cáo hình như không mất nhiều thời giờ lắm để liên lạc được với ông?

- Phải, tôi không thể nói là ông ấy mất nhiều thời giờ.

- Và khi các ông tới, ông có đồng ý với tôi là ông ta đã hết sức giúp đỡ ông không?

- Có, tôi phải thừa nhận điều đó.

- Ông ta đang ở trong trạng thái rất xúc động, có đúng như thế không?

- Ông ấy có vẻ rất hoang mang bối rối. Hơi thở ông ấy thoáng có mùi rượu.

- Thoáng có?

-Ồ phải... chỉ thoáng thoáng. Tôi có bảo bị cáo là tôi ngửi thấy mùi rượu. Ông ấy nói là đã uống brandi sau khi câu chuyện vừa rồi xảy ra đối với ông Bôdơmen và trước khi chúng tôi tới.

- Ông có thỏa mãn với lời giải thích đó không?

- Có chứ, ông ấy rõ ràng không bị rượu tác động. Như tôi đã nói, bị cáo đầu óc rất tỉnh táo.

- Chắc là khi ông đến, ông Bôdơmen đã được chuyển đi?

- Xe cấp cứu của bác sĩ vừa mới đi khỏi, bị cáo nói thế.

- Vậy ông không biết bị cáo đã vừa mới trải qua sự căng thẳng xúc động như thế nào?

- Phải.

- Bây giờ, ông hạ sĩ, ông có đồng ý với tôi là khi bị cáo bảo với ông những đồ dùng đặt trên bàn đó không được đụng tới từ trước bữa ăn tối, thì ông ta đang rất bối rối không?

- Phải, tôi đã nói như thế. Ông ấy có vẻ rất hoang mang.

- Ông hạ sĩ, tôi đề nghị ông hãy thừa nhận là trong thái độ của ông ta không có gì biểu lộ ý định giấu giếm một điều gì? Có đúng thế không?

Viên hạ sĩ không trả lời.

- Tôi muốn nói là ông ta đã tỏ ra hết sức chân thực, có phải không?

Viên hạ sĩ mím môi, rồi nói:

- Tôi không thể nói như vậy.

- Nhưng thưa ông hạ sĩ, nhờ những kinh nghiệm phong phú của ông, - ông Tươ họ; - ông chắc chắn biết rằng khi một người ở trong tình trạng rất xúc động, thì người đó dễ lầm lẫn khi phải kể lại các chi tiết?

Viên hạ sĩ gật đầu miễn cưỡng.

- Chỉ khi người đó bình tĩnh thì mới nhớ lại rõ ràng các sự việc, có phải không nào?

Viên hạ sĩ nhún vai.

- Tôi đã nói ông ấy rất bối rối. Tôi không thể nói trong óc ông ấy đang suy nghĩ những gì.

- Nhưng sau đó, khi ông ta kể là đã nắm được chiếc ghế đầu, ông ta có bình tĩnh hơn không?

- Có.

- Khi ông vạch ra rằng ông ta đã không nói gì từ lúc trước về việc bắt chiếc ghế đầu, ông

ta có bảo ông ghi thêm vào lời khai của ông ta không?

- Có, ông ấy có bảo.

- Và bảo ông có thể lấy dấu tay của ông ta?

- Có.

- Khi đó ông ta có tỏ ra rất điềm tĩnh và thận trọng không?

- Có.

- Ông không cho rằng, ông Grantơ đã dựng lên chuyện đó - chuyện chiếc ghế đầu bay về phía ông ta - rằng ông ta đã dựng lên chuyện đó sau khi suy tính kỹ chứ.

- Phải.

Ông Tơơ gọi mang mấy chiếc tách và đĩa lại. Người tùy phái đưa đến.

- Đây có phải là những đĩa, tách ông thấy trong gian buồng vào đêm đó không?

- Phải.

- Xin ông hãy xem xét cẩn thận, từng chiếc tách một.

Viên hạ sĩ Cloơ làm theo, Entơni đưa mắt nhìn Cloơ sau ông Tơơ, tự hỏi không hiểu câu hỏi kế tiếp sẽ như thế nào.

Đoàn bồi thẩm cũng ngạc nhiên, tò mò.

Rất chậm rãi, ông Tơơ kéo dài.

- Ông có thể nhìn thấy vết son môi nào ở một trong hai chiếc tách đó không?

Miệng hơi há ra để lộ những chiếc răng cái mả, viên hạ sĩ Cloơ xoay đi xoay lại chai chiếc tách trong tay mình. Rồi sau một lúc im lặng kéo dài, trên mặt hiện lên vẻ xuẩn ngốc, viên hạ sĩ nói:

- Không.

- Xin chuyển những chiếc tách đó cho đoàn bồi thẩm, - ông Tơơ nói một cách đắc thắng. Trong khi đoàn bồi thẩm xem xét chăm chú hai chiếc tách, mặt họ lộ vẻ bối rối, ông Tơơ ngồi xuống.

Lần đầu tiên kể từ khi bắt đầu phiên tòa, Entơni cảm thấy phấn chấn. Hình như thế gian không phải luôn luôn chống lại anh. Nhưng làm sao anh lại tự mình bỏ lỡ một điểm cốt yếu như thế? Và kế hoạch hành động của ông Tơơ hiện giờ ra sao đây?

Trong khi đó, đoàn bồi thẩm lại gọi mang cái gạt tàn đến, và một hai viên bồi thẩm nhặt lên mấy đầu mẩu thuốc lá rõ ràng có dính môi son màu đỏ, họ quan sát rất kỹ và đặt chúng cạnh hai chiếc tách.

Entơni không biết khi nào lời khai của Bôdơmen sẽ được đưa ra. Có lẽ tòa án đã quyết định không đưa bằng chứng đó ra để truy tố chẳng?

Anh nhìn Xtivơ ngồi không xa là bao. Có lẽ em trai anh sẽ có thể trở về cảng Elidabet mà không cần đến sự tiết lộ tai họa chẳng?

Nhân chứng kế tiếp là một chuyên viên về dấu tay. Bằng chứng của ông ta không làm cho vụ án tiến triển thêm. Ông ta nói dấu tay của cả Bôdơmen và Grantơ đều có ở chiếc ghế đầu, và vị trí các dấu tay ấy đều phù hợp cho cả hai người dùng để tấn công nhau.

Rồi đến viên cảnh sát Brinhơ cung cấp bằng chứng.

Lời khai của viên cảnh sát này tương tự lời khai của viên hạ sĩ. Brinhơ cũng bị thẩm vấn tương tự. Viên cảnh sát xác nhận rằng mặc dù chiếc ấm trà đó chỉ hơi âm ẩm, nhưng chắc chắn là có âm ẩm.

Cuối cùng, tòa án gọi đến bác sĩ Xtin để lấy bằng chứng truy tố.

Lúc này Entơni thấy rõ hy vọng của anh trước đó đã quá chơi vui. Mục đích duy nhất của nhân chứng này là đưa ra lời khai của Bôdơmen. Quả thực, bác sĩ Xtin đã giúp bác sĩ Mơnrô trong ca mổ. Nhưng bằng chứng của ông ta về mặt đó là hoàn toàn không cần thiết.

Nguyên nhân cái chết đã được xác minh rõ ràng và không bị luật sư bào chữa chống lại.

Đây là bước ngoặt của vụ án. Nó cũng có thể là bước ngoặt trong sự nghiệp của anh. Sự cần thiết có phải tiết lộ sự có mặt của Xtin ở đây hay không phụ thuộc vào việc chấp nhận hay không chấp nhận lời khai của Bôdomen khi hấp hối.

- Ông có phải là một bác sĩ nội trú ở bệnh viện không? - Ông Bleo hỏi.

- Có. - Người bác sĩ trẻ, cao lớn, đẹp trai có vẻ hơi hồi hộp, dường như không quen với việc làm nhân chứng.

- Mong ông vui lòng kể lại chi tiết nạn nhân đã được điều trị trong ca đó như thế nào.

Bác sĩ Xtin củng cố thêm lời khai của bác sĩ Mơnrô. Khi ông nói xong, ông Bleo hỏi:

- Trong khi được ông chăm sóc, nạn nhân có tỉnh lại chút nào không?

- Có, vào trước khi chúng tôi mổ.

- Chuyện gì đã xảy ra?

- Tôi phản đối. - Ông Tơơ vội đứng thẳng lên.

- Vì những cơ gì, ông Tơơ? - Viên chánh án lạnh lùng.

- Tôi phản đối bất kỳ bằng chứng nào trong bất kỳ lời khai nào cho đến khi lời khai đó được chứng minh là ở trong tình trạng “chờ chết chắc chắn, tuyệt vọng”, như luật pháp đòi hỏi. Bằng chứng đó đã bị phản đối ở tòa án sơ thẩm, thưa ngài chánh án tối cao.

- Phải, tôi biết điều đó, - viên chánh án nói. Ông ta quay lại phía người đại diện cho ông chủ lòng lý. - Tất nhiên, ông Bleo ạ, ông sẽ phải chứng minh đầy đủ với tôi về trạng thái tinh thần của người quá cố, rồi lời khai đó mới có thể được chấp nhận.

- Vâng, thưa ngài chánh án tối cao.

Ông Bleo gỡ bản tóm tắt hồ sơ vụ án, đoạn cầm lên một tờ giấy mà ông đã xem xét kỹ.

- Xin bác sĩ hãy kể cho chúng tôi biết tình trạng của nạn nhân ra sao trước khi ông ta đưa ra lời khai? Tôi muốn nói thể trạng của ông ta thế nào?

- Cần phải mổ ngay lúc bấy giờ. Chúng tôi gần như chắc chắn rằng sọ bị nứt

- Điều đó có nghĩa là...

- Tôi phản đối, thưa ông chánh án. - Ông Tơơ nói giọng gay gắt. - Tôi biết ông bạn uyên bác của tôi sẽ không đưa ra vài câu hỏi khôn ngoan dẫn đến câu trả lời theo ý muốn của mình, nhưng tôi không muốn ông ấy hỏi nhân chứng bất cứ một điều gì đó có thể gợi ý dù ở mức độ nhỏ nhất cho câu trả lời.

- Ông bạn uyên bác của tôi hơi vội vã cuống cuống đấy, - ông Bleo vặn lại, - câu hỏi của tôi hoàn toàn vô hại. Tôi có ý định hỏi xem tình trạng nạn nhân nặng hay nhẹ mà thôi.

Hai bàn tay Entơni lần lượt mở ra, nằm vào ở dưới chiếc bàn trước mặt anh. Chúng lạnh và ướt nhớp nháp. Anh thắc mắc bác sĩ Xtin có nói gì thêm ngoài việc cho biết tình trạng nạn nhân rất nặng hay không; chỉ nói như vậy sẽ không đủ để chấp nhận lời khai đó. Luật pháp đòi hỏi người quá cố phải chắc chắn từ bỏ hết mọi hy vọng bình phục. Tim anh đập thình thịch. Anh biết rằng chẳng nên đặt quá nhiều hy vọng ở việc ông Bleo không chuẩn bị cho trọng tâm ấy. Đây là một nguyên tắc sơ đẳng. Hiển nhiên ông ta đã phải cân nhắc kỹ lưỡng việc chấp nhận lời khai của Bôdomen trước khi quyết định đưa ra.

- Tôi không thể phản đối điều đó, - ông Tơơ trả lời.

- Tiếp tục đi, ông Bleo, - viên chánh án nói.

- Thưa bác sĩ, thể trạng mà ông vừa nói tới có trầm trọng đến mức ấy hay không?

- Có, sọ bị nứt bao giờ cũng là rất trầm trọng. Thường hay kết hợp với chảy máu và đôi khi với vết rách. Trong trường hợp này, đúng là có vết rách.

Entơni gục đầu xuống. Anh cứ dán mắt xuống sàn gỗ.

- Lúc bấy giờ ông có cho rằng người quá cố sẽ qua khỏi được không?

- Lúc đó tôi cho rằng chắc chắn không có hy vọng. Tôi ngạc nhiên thấy ông ta tỉnh lại và có thể nói ra lời khai.

- Ca mổ đã phát hiện thấy gì?

- Thấy chảy máu não rất nhiều, thậm chí còn nhiều hơn chúng tôi tưởng. Ca mổ chứng tỏ hầu như vô phương cứu chữa. Và việc mổ tử thi sau đó đã xác nhận điều này.

Entoni cảm thấy mình bị ném vào trong một bao tải và, những lời khai của bác sĩ Xtin là những mũi kim đang khâu kín miệng bao tải lại. Chỉ còn một việc là ném anh xuống sông thôi. Nhưng chưa phải là hồng cả. Chính trạng thái tinh thần của người quá cố trong lúc người đó nói ra lời khai mới là quan trọng.

- Lời khai này, - ông Bleo tiếp tục một cách quả quyết, không lay chuyển, và giờ tài liệu đó ra trước mặt, - lời khai này có chứa đựng tất cả những điều người quá cố nói không?

-Ồ, không phải tất cả mọi điều. Khi tỉnh lại, ông ta hỏi xem mình đang ở đâu. Tôi tình cờ có mặt ở bên giường nạn nhân cùng với y tá Giécop; tôi trả lời là ông ta đang nằm ở bệnh viện. Khi đó ông ta bảo muốn kể cho chúng tôi biết sự việc xảy ra. Giọng ông ta ngắt ngứ và yếu. Ông ta đưa tay lên đầu, nhưng tôi nắm lấy, ngăn lại. Rồi ông ta nói “Mang giấy lại và ghi chép điều này”. Tôi đi ngang qua gian phòng, mở ngăn kéo, lấy ra một tập giấy. Khi tôi vội mang giấy quay lại, thì nghe thấy ông ta rên. Ông ta nói yếu ớt: “Nhanh lên, không thì tôi chết mất”

Chiếc bao tải lúc này đã bị khâu kín. Thế là hết. Tòa án còn có thể đòi hỏi gì hơn? Như ở trong một trạng thái hôn mê, Entoni nghe thấy ông Tơơ nỗ lực cố làm lay chuyển bác sĩ Xtin. Ông luật sư tiến hành cuộc thẩm vấn của mình thêm mất phút nữa. Ông cố làm cho bác sĩ Xtin nói là Bôdomen khi đó đang ở trong tình trạng huyền tưởng, nhưng chẳng ăn thua gì. Ông đề nghị thừa nhận Bôdomen có vẻ hăng hái quá mức trong việc gọi lấy giấy để ghi lại lời khai. Ông tấn công bác sĩ Xtin về vấn đề thể trạng của nạn nhân. Theo ông, ý kiến cho rằng Bôdomen đang hấp hối chỉ là ý kiến cá nhân của bác sĩ Xtin, ý kiến đó rất có thể là sai, nạn nhân có thể đã hồi phục. Ông yêu cầu bác sĩ Xtin nhớ lại câu: “Nhanh lên, không thì tôi chết mất” có thật đúng như vậy không, và tại sao điều này không được kể ra ở tòa án sơ thẩm hoặc có ghi trong lời khai. Tất cả đều vô hiệu. Viên chánh án rõ ràng đã vừa lòng.

Entoni chẳng còn chú ý gì đến công việc đang tiếp diễn tại phiên tòa nữa. Nhưng việc đó dường như đang tuột ra khỏi đầu óc anh. Anh chỉ lơ mơ nghe thấy ông Tơơ đang tranh cãi kịch liệt, cho rằng việc “bằng chứng mới” này được đưa ra ở giai đoạn này là hết sức bất thường và làm cho luật sư bào chữa bị bất ngờ. Anh chỉ lơ mơ nhìn thấy viên chánh án lắc đầu không tán thành và lơ mơ nghe thấy ông Tơơ lẩm bầm gì đó về việc bảo lưu sau này ở tòa thượng thẩm tại Blumfonten. Như thế phỏng có ích gì? Người ta chỉ có thể chống án khi vụ xử án kết thúc. Khi đó, anh đã thất bại rồi. Khi đó, thiên hạ đã biết Xtivơ - anh không dám nhìn về hướng em trai mình - và anh là cùng bố mẹ sinh ra.

Cơ chế trí não của anh dường như không hoạt động nữa. Khi ông Tơơ dẫn ra một loạt chuyên viên pháp luật, những lời đó nghe chừng lấp bắp. Và khi viên chánh án quay bộ mặt khổ hạnh về phía người đại diện cho ông chuồng lý và nói: “Thôi thế là đủ rồi, ông Bleo ạ” thì trán Entoni ứa lạnh, nhưng anh chỉ có thể nuốt nước bọt khó khăn, vì cổ họng khô.

Bác sĩ Xtin đọc lời khai của Bôdomen cho đoàn bồi thẩm nghe. Những lời khai đó vang trong tai Entoni như một lệnh tử hình. Mọi người đã biết Bôdomen nói rằng y đến căn phòng đó vì ngờ có Gin ở đấy, rằng y cảm thấy bốn phận cứu Gin thoát khỏi hành động dại dột của cô ta, rằng chiếc ô tô của Grantơ vẫn đỗ bên ngoài. Mọi người đều chăm chú cái đoạn Bôdomen nghe tiếng Gin kêu lên. Grantơ nhấc một chiếc ghế đầu lên, lao vào y, nhằm vào đầu y giáng mạnh, và y giáng được, nhưng Grantơ lại dùng chiếc ghế đánh y, lần này trúng ngang vai.

Entoni suy nghĩ, giờ đây phỏng còn có cái gì là có ý nghĩa nữa không? Xin miễn tố khi kết thúc việc nhận định vụ án có đủ lý do đưa ra trở thành vô ích, điều ấy có nghĩa lý gì? Việc anh và Xtivơ sắp sửa ra tòa cung khai có ý nghĩa gì? Ai có thể chặn được bàn tay của số mệnh? Những điều này dường như đã được viết ra sẵn trước khi người ta chào đời. Chúng

cứ diễn ra theo một kế hoạch đã định. Những người Hy Lạp cổ xưa quả là khôn ngoan khi họ tạo ra chuyện thần thoại về ba số phận.

Phiên tòa tạm nghỉ để mọi người ăn trưa...

LIII

Entoni và ông Tơơ cùng ăn trưa trong văn phòng luật sư. Nước trà và bánh xanđuych được đưa vào, nhưng Entoni hầu như chẳng ăn uống gì.

- Tất nhiên việc yêu cầu xin miễn tố là vô ích rồi, - ông Tơơ nói. - Quả thật tôi không biết khuyên ông điều gì bây giờ. Đây là một vụ án có đầy đủ bằng chứng ban đầu để truy tố mà ông vấp phải.

- Tình thế sẽ như thế nào nên chúng ta đưa cô Gin Hatli ra ghế nhân chứng ở tòa để phủ nhận việc cô ấy có mặt ở đó? Người ta sẽ tin cô ấy, nhất là sau khi ông đã chứng minh cho mọi người biết là không có vết son môi trên hai chiếc tách.

- Ông định nói là chúng ta cố giữ cho ông và em trai ông ở ngoài chuyện ấy ư?

- Ý kiến ông thế nào?

- Tôi không tin có thể làm được điều đó. Nếu ông sợ đương đầu với cuộc thẩm vấn thì lạ lùng lắm đấy.

- Nhưng nếu tôi khai ra trước tòa, và em tôi không ra?

- Và vẫn cứ nguyên câu chuyện ông đã kể với cảnh sát là ở nhà một mình ư?

Entoni không trả lời.

- Ông không thể nói lúc đó trong phòng chỉ có một mình ông. Đó sẽ là việc khai man trước tòa. Không, một khi ông đã ra khai trước tòa, ông sẽ phải kể chính xác câu chuyện đã xảy ra. Việc không có vết môi son ở chiếc tách có thể đưa ra để chứng tỏ người bạn gái của ông không dùng một chiếc tách nào trong cả hai chiếc đó, dù cho là vào lúc nửa đêm, hoặc vào lúc sáu giờ chiều, điều đó tất nhiên là như vậy nếu người phụ nữ đó có đánh môi son theo giả thiết của tôi?

Entoni gật đầu.

- Nói một cách khác, người khách đến thăm ông vào lúc nửa đêm không phải là cô gái đã hút những liều thuốc lá ấy, và có nhiều khả năng đó là một người đàn ông. Bây giờ, tôi đã đặt cơ sở cho việc ông trắng án, nếu ông nói ra có một người đàn ông ở đó. Tôi thừa nhận việc sửa đổi câu chuyện mà ông đã khai với cảnh sát rằng ông chỉ ở nhà một mình là một việc khá muộn màng, nhưng tôi cho là chúng ta có thể giải thích được điều đó.

- Viên hạ sĩ đã nói rằng tôi bối rối.

- Phải, tôi cảm thấy đoàn bồi thẩm đã nghĩ là ông cố ý che giấu một điều gì đó. Trước khi họ bối rối về chuyện hai chiếc tách ấy, họ vẫn cho rằng không thể có gì khác ngoài cô Gin Hatli hoặc người con gái nào đó mà ông không muốn Bôđơmen trông thấy. Nhưng bây giờ họ hoang mang đôi chút. Dù sao, chính lời khai của ông sẽ đối lập với lời khai của Bôđơmen. Ông ta nói đã nghe thấy tiếng của cô Gin. Cho đến nay, mặc dù lời khai của Bôđơmen có thể bị nghi ngờ, vì ông ta rõ ràng đã uống nhiều rượu, nhưng lời khai đó vẫn ăn khớp với tất cả những sự việc khách quan đã diễn ra, chỉ trừ vấn đề không có vết môi son ở hai chiếc tách và sự việc không có bằng chứng gì chứng tỏ ông đã đánh trúng ngang vai ông ta bằng chiếc ghế đầu hoặc một vật gì khác.

Entoni gật đầu.

- Ông thấy đấy, ông đã đưa cô Gin đi xem balê. Và hiện nay tình thế quá thiên về việc truy tố ông đến mức tôi nghĩ rằng, nếu ông không ra khai trước tòa, đoàn bồi thẩm sẽ kết luận là ông phạm tội. Còn nếu ông ra khai trước tòa, ông chỉ có thể ra đây để nói sự thật mà thôi. Nói sự thật có nghĩa là phải viện dẫn đến em trai ông. Việc đó tất nhiên đảm bảo cho ông được trắng án. Nó chứng tỏ Bôđơmen nói dối, khi ông ta bảo là có nghe thấy một tiếng kêu của phụ nữ. Nó sẽ giải thích lý do tại sao ông lại nói với cảnh sát và bác sĩ Môn-rô là ông ở nhà một mình. Nó cũng sẽ giải thích động cơ nào đã khiến ông ngăn cản Bôđơmen đi qua mấy bức màn che đó. Và việc không có vết môi son ở hai chiếc tách sẽ thích hợp với tình huống đó. Và việc biến mất chiếc ô-tô của ông đỗ ở bên ngoài nhà ông cũng vậy.

Entoni nản lòng. Anh đắm đắm nhìn ra ngoài cửa sổ, vẻ bất lực tuyệt vọng hiện lên mặt.

Ông Tơơ nói tiếp:

- Ông có muốn làm thế hay không... tùy ông quyết định. Dựa vào các lí lẽ phải trái phức tạp của chính vụ án, tôi chỉ có thể nói rằng nếu ông làm như vậy, ông tất thành công. Những lí do riêng tư của ông là việc riêng của ông.

Entoni rút một miếng thuốc lá, châm lửa. Anh rít mấy hơi liền, rồi mới nói:

- Những khả năng để đưa đến kết tội cố sát là những điểm nào?

- Nếu ông không đưa ra được bằng chứng, người ta sẽ quy cho ông phạm tội căn cứ lời khai của ông Bôdômen, điều này có nghĩa đoàn bồi thẩm công nhận ông giáng chiếc ghế đầu vào đầu ông ta. Như thế sẽ chứng tỏ giết người có chủ định, hoặc là một hành động liều lĩnh bất chấp mọi hậu quả, mà như ông biết, thì đều dẫn tới kết luận như nhau. Nói cách khác, đó là tội cố sát.

- Nhưng không có vết tích gì về cú đánh mà người ta coi là tôi đã giáng vào ông ta.

- Tôi không nghĩ rằng điều đó thực sự quan trọng. Cú đánh có thể vừa đủ mạnh để làm ông ta ngã. Trạng thái say rượu của ông ta đã làm nốt việc còn lại.

Entoni đứng dậy, đi đi lại lại trong phòng.

- Giả sử tôi không ra cung khai, thì sẽ chẳng tốt hơn cho cô Gin ư?

Ông Tơơ hé môi, chụm các đầu ngón tay vào nhau, nhìn lên trần, rồi nói:

- Như thế nhất định sẽ gây ra nghi ngờ. Công chúng sẽ nói là suy cho cùng cô ấy có thể đã ở đó, mặc dù cô ấy phủ nhận. Ngay cả hai chiếc tách không có vết môi son cũng có thể giải thích được. Dầu sao, trên môi cũng chẳng còn lại bao nhiêu son sau khi người ta đã hôn nhau chút ít. Ông Bleơ chắc chắn sẽ lập luận theo chiều hướng ấy.

- Tôi thấy ông nói đúng. Xem chừng không tốt đẹp lắm đâu. - Entoni ngừng lại. Anh bước tới cửa sổ, vụng về nghiêng nát mẫu thuốc lá trên bậu cửa sổ. Rồi anh quay ngoắt lại, đối diện với ông Tơơ. Sắc mặt lạnh lùng, nhưng quả quyết.

Ông Tơơ rướn lông mày, tựa lưng vào ghế.

- Sự thật! - Entoni nói. - Tôi sẽ kể cho họ sự thật!

- Tôi không muốn tác động đến ông, ông Grantơ ạ, nhưng tôi chắc rằng có lẽ đó là cách duy nhất.

Sự thật! Sự thật còn có giá trị gì trong một thế giới lừa đảo? Entoni nghĩ. Không lẽ trong một vụ án thế này, nói dối và thoát thân thì lương thiện hơn là nói ra cái điều mà thiên hạ gọi là sự thật ư?

- Tôi nghĩ rằng ông Bleơ sẽ cố chứng minh ông thích cô Gin Hatli, - ông Tơơ nói, - hoặc dù sao thì cô ta cũng thích ông. Cho đến nay, ông ấy chưa đưa ra điều gì về mối quan hệ giữa ông và cô Hatli. Người ta chỉ suy luận qua lời khai của Bôdômen. Nhưng khi ông ra khai trước tòa, ông ấy nhất định sẽ giáng cho ông một trận nhừ tử. Tất nhiên, ông có thể giải thích toàn bộ chuyện đó bằng cách nói đến người bạn gái kia của ông. Tôi không cho rằng ông cần thiết phải tiết lộ tên người đó.

Entoni gật đầu hài lòng.

- Còn bây giờ tôi thấy chúng ta nên có lời nói cuối cùng với... ơ... em trai ông. Tôi sẽ kiểm tra lại kĩ lưỡng bằng chứng của ông ấy, và có khả năng chúng ta tìm cách tránh không phải tiết lộ ông ấy là em trai ông.

LIV

Phiên tòa họp lại trong không khí oi bức. Buổi sáng trời còn ẩm, nhưng thời gian trôi đi, chẳng cần nhắc nhở ai cũng biết là mùa hè đã thực sự đến rồi. Phấn đánh trên mặt phụ nữ đã trở thành bột nhão, còn đàn ông thì lách ngón tay căng cổ áo mở ra. Nhưng sự chăm chú theo dõi phiên tòa không hề giảm sút.

Khi viên chánh án và đoàn bồi thẩm đã trở lại chỗ ngồi, ông Tôơ đứng lên:

- Tôi mời cô Gin Hatli.

Các bà thượng lưu không thì thắm nữa, và nghiêng cổ về phía trước, trong khi đó những bước chân của Gin vang lên dọc sàn nhà. Khi Gin đã vào ghế nhân chứng, đầu cô nghiêng thành một góc tỏ vẻ khinh khỉnh quá mức, nhưng Entoni có thể thấy mặt Gin lộ vẻ sợ hãi. Gin mặc bộ đồ xám, cắt rất khéo. Chiếc mũ trên đầu hầu như bị mái tóc đen của cô che khuất.

Gin nắm chặt lấy cạnh chiếc ghế của nhân chứng, lúc này hai bàn tay cô mang găng trắng. Trong một thoáng, mắt Gin nhìn khắp đám đông quanh chỗ ngồi của các luật sư, và hình như cô hơi lảo đảo. Nhưng khi viên lục sự đứng dậy, hỏi đầy đủ tên họ cô, Gin quay lại đối diện với ông ta, cái động tác nhỏ này dường như làm cho cô Gin lấy lại được tư thế đỉnh đạc bình thường.

Giới phụ nữ trong phòng xử án xì xào chờ đợi được lắng nghe bằng chứng về những chuyện bí mật đi lại ban đêm đến buồng của Entoni, về sự gian dâm trái phép và thậm chí về việc phá thai. Một số người kinh hoàng chờ đợi nhìn thấy cuộc sống riêng của họ được phô bày công khai ở ghế của nhân chứng.

Tất cả đều thất vọng, Gin cứ khẳng khẳng một mực là cô chưa bao giờ đến gian phòng ấy. Nhiều lúc giọng cô cao lên thành tiếng rít.

- Không bao giờ, không bao giờ, không bao giờ! Tôi nói với ông là tôi không bao giờ có mặt ở đó. Ý nghĩ ấy thật quá kinh tởm.

- Nhưng người quá cố đã nghe thấy tiếng của cô, cô Hatli ạ, - ông Bleơ nói với giọng hoài nghi.

- Ông ta không nghe thấy, ông ta không thể nào nghe thấy. Tôi không có ở đó, tôi nói với ông thế đấy!

- Vậy cô giải thích thế nào về lời khai của ông ấy? Tại sao một người đang hấp hối lại phải nói dối?

- Điên! Ông ta hẳn bị điên!

Gin mất tự chủ. Mọi người ở phiên tòa há hốc miệng ra vì thái độ thiếu tôn kính của Gin khi nói đến người cầu hôn đã quá cố của cô. Mối Gin mỏng hơn thường lệ, trể xuống ở hai bên mép.

- Cô bảo “điên” là có ý nghĩa gì?

- Ôi, ông ấy luôn luôn nghi ngờ và ghen tuông. Tôi không bao giờ có thể làm một việc gì mà ông ấy không ca cẩm trọn một bài về chuyện đó.

- Bây giờ, về vấn đề liên quan tới bị cáo... cô nói rằng cô không ở trong buồng của bị cáo?

- Phải, tôi đã nói với ông...

- Nhưng, cô bỏ qua cho tôi việc đề cập đôi chút đến chuyện riêng tư, hai người thích nhau chứ; tôi muốn nói với cô và bị cáo?

- Thưa ngài chánh án tối cao, - Gin nói rầu rĩ cầu khẩn viên chánh án - tôi phải trả lời câu hỏi đó ư?

- Cô Hatli, tôi cho rằng cô phải trả lời đấy. Câu hỏi đó hoàn toàn thích đáng.

Gin sụp mắt xuống, ngập ngừng.

- Phải, chúng tôi thích nhau. Nhưng tất cả chỉ có thế. Không có gì khác nữa... không có gì!

Entoni nhìn đoàn bồi thẩm. Một hai người đang thì thầm. Tất cả đoàn bồi thẩm hơi bị lúng túng, lạc hướng trước các sự việc nhưng vẫn có một ấn tượng tốt đẹp về sự thành khẩn của Gin.

Anh tựa lưng vào ghế, lắng nghe nốt cuộc thẩm vấn. Quả là lạ lùng, lúc này anh cảm thấy điềm tĩnh biết bao, bình thản biết bao. Nó giống như một vở kịch nào đó đang trình chiếu ở rạp hát, một vở kịch mà anh đã đọc kịch bản và do đó đã biết cái kết cục của nó. Chốc nữa Xtivơ sẽ ra khai trước tòa. Rồi đến lượt anh. Nhưng mặc dù chỉ lát nữa là anh sẽ đứng trước tòa, kể cho tòa án, đoàn bồi thẩm, cho cả xã hội, cho cả thiên hạ về đời anh, một bản thể khác của anh vẫn ngồi khoanh tay ở chỗ của các luật sư. Entoni Grêom, người khán giả khắc kỷ, trầm tĩnh, lạnh lùng của vở kịch đời, sẽ quan sát Tôni Grantơ, nhân chứng, nhân vật trung tâm của vở kịch.

Anh đưa mắt nhìn các nhà báo đang hí hoáy chép. Chẳng mấy chốc, mọi chuyện sẽ trở thành tin tức đăng trên trang nhất của các tờ báo phát hành tối nay. Bên cạnh anh là một nhà báo người nhỏ nhắn đeo kính, đang viết lia lịa trên những tờ giấy trắng để trước mặt. Khi viết, người đó nghiêng hàm trạo sang một bên thành động tác nhai trệu trạo, mắt đảo lên đảo xuống phía sau đôi kính lấp lánh. Viết đi, cứ viết đi, Entoni nghĩ thầm. Lát nữa ông bạn sẽ có một cái gì đó thật sự đáng giá - một tin đặc sắc để reo hò.

Anh hơi nhếch miệng cười khi ông Tôơ đứng lên nói: "Tôi mời ông Grêom!", và đầu mọi người đồng loạt quay ngoắc lại để xem nhân chứng này là ai. Những bước chân gấp gáp của Xtivơ vang lên trong phiên toàn im lặng, tò mò. Anh trèo lên các bậc, người gác cửa của tòa án đóng lách cách cái cửa sau lưng anh. Bấu chặt lấy mép chiếc ghế của nhân chứng, Xtivơ rướn thẳng người, đối diện với viên chánh án. Không kể đến đôi mắt sẫm màu, những ngón tay gầy guộc, hai má hốc hác và nước da sẫm của Xtivơ, Entoni suy nghĩ, thì vẻ giống nhau của họ không thể lẫn vào đâu được.

- Tên họ đầy đủ của ông? - Viên lục sự hỏi.

- Xtivơ Grêom.

- Ông có thể lời khai của ông sắp sửa nói ra là sự thật, hoàn toàn sự thật và không có gì ngoài sự thật không? Hãy nói: "Cầu Chúa cứu giúp con" và giơ tay phải lên.

- Cầu Chúa cứu giúp con.

- Ông sống ở đâu, ông Grêom? - ông Tôơ hỏi.

Xtivơ nói ra địa chỉ của mình ở cảng Elidabet.

- Nhưng vào lúc xảy ra chuyện không may đó, ông có đến thăm thành phố Kêp Tao trong một thời gian ngắn không?

- Có, thưa quý tòa.

- Trong vài ngày ư?

- Phải.

- Vào đêm thứ bảy đó, ông có đến thăm bị cáo là ông Grantơ không?

- Có.

- Ông đến buồng ông ấy vào lúc mấy giờ?

- Vào lúc sắp nửa đêm.

Trong phòng xử án nổi lên tiếng rì rầm ngạc nhiên.

- Tại sao ông đến đấy muộn thế?

- Bởi vì tôi phải trở về cảng Elidabet vào sáng tinh mơ sáng chủ nhật mà; đó là dịp cuối cùng để tôi đến thăm ông Grantơ.

- Buổi tối thứ bảy đó, ông Grantơ ở đâu?

- Ông ấy đi vắng. Tôi biết ông ấy đi xem balê với một người nào đó.
- Ông tới phòng ông Grantơ trước khi ông ấy về chăng?
- Phải, chúng tôi đã sắp xếp chuyện đó qua điện thoại, để ông Grantơ cứ để cửa không khóa.
- Ông Grantơ về tới nhà khi nào?
- Ngay sau khi tôi đến.
- Khi đó các ông, ông và ông ấy, đã làm gì?
- Chúng tôi trò chuyện, ông ấy pha trà, chúng tôi ăn uống, đôi chút.
- Ông có nhớ là đã ăn gì không?
- Có, bánh mì, bơ và cá trích.
- Hai ông đều mỗi người dùng một tách trà?
- Phải.
- Chiếc ấm trà đặt ở đâu?
- Ở trên bàn, cùng với các vật khác.
- Giữ im lặng trong tòa! - Người tùy phái nói to.

Entơni đưa mắt nhìn quanh. Mọi người có vẻ ngạc nhiên với bằng chứng này, và đặc biệt, ông Bleơ lúc này đang ghi chép một cách hung hăng.

- Và rồi chuyện gì xảy ra? - ông Tơơ tiếp tục hỏi.
- Chúng tôi trò chuyện khoảng nửa giờ, rồi chúng tôi nghe thấy có người ở ngoài cửa. - Xtivơ liếc Entơni, trong một thoáng ánh mắt anh lộ vẻ lo ngại. - Tôi nghe tiếng quả đấm của cọt két. Khi đó, chúng tôi ở phía sau những bức màn che, ở phần trong của gian buồng.
- Ông Tơơ chuyển cho Xtivơ bản sơ đồ và tấm ảnh chụp. Xtivơ chỉ vị trí mình cho đoàn bồi thẩm thấy.
- Và rồi?
- Từ chỗ đó, tôi có thể nghe thấy hết mọi chuyện. Tôi nghe có tiếng một người đàn ông. Ông Grantơ chào người đó và hỏi do đâu mà ông ấy có vinh dự được có người đến thăm viếng lạ lùng như thế. Người đó nói đến để điều tra đôi chút. Rồi tôi nghe thấy người ấy nói: "Hai điều thuốc hút cùng nhau trong bóng tối?" và cả: "Nước trà tay đôi".

- Ông có biết người đàn ông đó là ai không?
- Không, từ trước tôi chưa bao giờ nghe giọng nói đó.
- Có phải đó là một giọng nói bình thường hay là...
- Không tôi thấy giọng nói đó có hơi lè nhè và lú lú, mặc dù tất nhiên đó có thể là cách nói thông thường của người đó.
- Và rồi thế nào?

- Ông Grantơ hỏi người đó định giở trò gì, người đó trả lời là cố lừa nhau chẳng ích gì đâu, rằng người đó đã biết ông Grantơ đang tiếp ai trong buồng. Người đó nói: "Ông đã đưa Gin về nhà với ông đêm nay". Khi ấy, ông Grantơ bảo là người ấy điên rồ. Thế là người khách bảo "Được thôi, nếu tôi nói sai, thì chứng minh dễ dàng lắm, hãy để cho tôi vào trong đó". Ông Grantơ không muốn cho người đó vào. Khi ấy, người đó bắt đầu cười to và nói gì đó về chuyện cô Gin là một người con gái rất đoan trang đến mức không lại thăm một người đàn ông tại buồng của ông ta, thế mà lại ở đây, tron buồng ông Grantơ. Rồi người đó gọi: "Ra đi, Gin". Thế là ông Grantơ... tôi phải kể tiếp chứ?

- Vâng, chuyện xảy ra thế nào thì cứ thế mà kể.
- Ông Grantơ bảo không có cô Gin ở đấy. Khi ấy, người đó buộc tội ông Grantơ nói dối và khẳng khái đòi đi qua những bức màn che. Ông Grantơ nói đây là phòng của ông ấy, và tốt hơn là người đó nên đi đi trước khi ông ấy tổng cổ ra ngoài. Ông Grantơ nói: "Ông say

rượu rồi, về nhà đi ngủ đi!”. Khi đó, tôi nghe thấy người đó bảo sẽ dùng vũ lực để vào bằng được. Tiếp theo là tôi nghe thấy có vẻ đang diễn ra một cuộc ẩu đả, tôi mở hé những bức màn che và nhìn xem.

- Ông nhìn thấy gì?

- Người đó đang đâm ông Grantơ.

Ông Tơơ đưa một thứ gì đó cho người tùy phái để chuyển cho Xtivơ.

- Ông có nhận ra người trong bức ảnh đó không?

- Có, thưa quý tòa. Chính người đó.

- Xin chuyển bức ảnh đó lên cho ngài chánh án tối cao. Ta sẽ nhận ra bức ảnh này là một bức ảnh chụp người quá cố, thưa ngài chánh án tối cao. Và rồi, ông Grêơơ, chuyện gì xảy ra tiếp theo?

- Ông Grantơ chặn được cú đánh ấy, người đó lạng qua ông Grantơ, ngã xuống sàn nhà. Người đó lại đứng dậy, nhưng không đứng vững lắm. Người đó cầm một chiếc ghế đầu lên, giơ quá đầu và lao vào ông Grantơ. Ông Grantơ đâm vào cầm người đó đúng chỗ đã có miếng băng dính. Bị sức mạnh của cú đâm, người đó buông chiếc ghế đầu ra, làm nó tung trong không trung và ông Grantơ bắt được.

Entơơ chú ý thấy Xtivơ rất thận trọng, cân nhắc gọi anh là “ông Grantơ”. Không bao giờ là “Grantơ” hoặc thậm chí là bị cáo. Tuy nhiên, kẻ xâm nhập đó bao giờ cũng chỉ được gọi là “người đó”.

- Chuyện gì xảy ra với người quá cố?

- Người đó vấp phải chiếc ghế đệm dài, ngã nhào về phía trước và lao xuống sàn. Đầu người đó đập vào chiếc là chắn lò sưởi. Chúng tôi nhìn đầu người đó, có một vết thương ở phía trên mắt trái. Hơi thở người đó nồng nặc mùi rượu.

Entơơ nhìn Gin. Mặt Gin trắng bệch.

- Và rồi?

- Ông Grantơ gọi bác sĩ và cảnh sát, rồi bảo tôi có thể ra về, ông ấy đưa cho tôi chìa khóa ô tô của ông ấy, chiếc xe đậu ở bên ngoài, và bảo tôi có thể lái chiếc xe đó đi rồi gửi trả lại vào buổi sáng.

- Ông ra ngay chứ?

- Phải.

- Trước khi bác sĩ hoặc cảnh sát tới?

- Phải.

- Bây giờ tôi xin hỏi một câu cuối cùng, ông Grêơơ. Người quá cố có lời khai trước khi qua đời. Trong lời khai đó, ông ấy nói là đã nghe thấy tiếng kêu của phụ nữ từ phía sau những bức màn che. Có người phụ nữ nào ở đấy không?

- Không, thưa quý tòa.

- Ngoài ông ra, còn có một người nào ở đấy không?

- Không, thưa quý tòa.

- Ông đã kêu lên.

- Không.

- Ông có dùng đến giọng nói của ông trong trường hợp nào không?

- Không, tôi im lặng từ đầu đến cuối.

- Lời khai đó tiếp tục nói rằng Grantơ cầm một chiếc ghế đầu và lao vào Bôdomen. Điều đó có đúng sự thực hay không?

- Hoàn toàn không đúng sự thực.

Entoni nhìn các viên bồi thẩm, song vẫn không thể nào biết được họ có tin lời Xtivơ hay không.

- Lời khai đó còn nói thêm rằng Grantơ giáng chiếc ghế đầu vào đầu Bôdơmen, rằng Bôdơmen nắm được một lúc, rằng Grantơ vặn cho nó tuột ra và lại giáng xuống, lần này lại trúng vào vai Bôdơmen, rằng chính lúc đó, Bôdơmen ngã xuống.

- Hoàn toàn sai sự thực, - lúc này giọng Xtivơ bình tĩnh và kiên quyết. - Ông Grantơ không bao giờ nắm chiếc ghế đầu trong tay, chỉ trừ khi ông ấy bắt được nó đang bay như tôi vừa kể, và khi đó ông ấy đặt ngay nó xuống sàn.

- Ông nói rằng Bôdơmen cầm chiếc ghế đầu lên và lao vào Grantơ?

- Phải.

- Ông có còn nghi ngờ chút nào về việc đó không?

- Không chút nào cả.

Ông Tơơ ngồi xuống. Việc bỏ qua không hề nhắc đến Xtivơ là em trai bị cáo đã được diễn ra rất khéo léo. Entoni nghĩ thầm. Nhưng việc đó có thể kéo dài được bao lâu? Ông Bleơ lúc này đã đứng dậy và đang vén chiếc áo thụng quanh người. Tình trạng chờ đợi thật hồi hộp và khủng khiếp, trong lòng Entoni như có một niềm thôi thúc muốn hét to lên với Xtivơ: "Kể tiếp đi! Kể cho họ biết em là em trai anh. Kể cho họ đi, anh bảo mà. Nói toang chuyện ấy ra!".

Nhưng anh trấn tĩnh lại ngay, hai tay khoanh chặt hơn, anh đợi cuộc thẩm vấn của ông Bleơ.

LV

Thời gian trôi qua trong im lặng. Ông Bleơ hình như còn phân vân chưa biết nên tấn công nhân chứng này vào chỗ nào trước. Rồi ông bắt đầu:

- Đêm ấy ông ở đó?
 - Vâng.
 - Uống trà?
 - Vâng.
 - Và hút thuốc lá để lại những vết môi son ở mấy đầu mẫu thuốc.
 - Tôi không hút thuốc.
 - Ông có biết mấy đầu mẫu thuốc lá đó là của ai không?
 - Không. Chúng đã có ở đấy khi tôi đến.
 - Ông Grêom này. Ông có thể giải thích tại sao ông lại phải đến thăm bị cáo vào cái giờ khác thường đó không?
 - Tôi đã nói, đó là thời gian duy nhất thích hợp.
 - Tại sao?
 - Tôi phải lên đường về cảng Êlidabet vào lúc rạng đông...bằng ô tô.
 - Thời gian duy nhất thích hợp nghĩa là gì? Ông từ cảng Êlidabet tới vào lúc nào?
 - Tôi đã ở thành phố này được hai ngày. Tôi tới vào chiều thứ Năm trước đó.
 - Vậy tại sao, nếu việc ông gặp bị cáo là rất quan trọng, tại sao ông lại để việc đó đến phút cuối cùng?
 - Tôi bận việc ở thành phố này.
 - Suốt ngày đêm ư?
 - Phải.
 - Nào, nào, ông Grêom, công việc đặc biệt gì mà lại chiếm hết toàn bộ thời gian của ông thế?
- Cái cảm Xtivơ chia ra có vẻ thích thú.
- Tôi dự một cuộc hội nghị.
 - Hội nghị gì?
 - Để tổ chức những cuộc biểu tình phản đối chính sách Apathai.
 - Hội nghị của những ai?
 - Các đại biểu của những tổ chức khác nhau ở khắp đất nước.
 - Những tổ chức gì?
- Xtivơ ngáp ngừng, rồi anh nói:
- Những tổ chức không phải người Âu.
 - Ai triệu tập hội nghị đó?
 - Tôi phải trả lời tất cả vấn đề này ư, thưa quý tòa?
 - Tôi phản đối, - ông Tơơ nói. - Đây không phải là một phiên tòa chính trị. Vậy những câu hỏi đó thích đáng sao được?
 - Được thôi, - ông Bleơ nói. - Tôi sẽ bỏ qua những chi tiết. Tôi chỉ muốn kiểm tra mức độ tin cậy của lời khai, thưa ngài chánh án tối cao.

Tôi sẵn sàng chấp nhận nhân chứng đã dự một cuộc hội nghị.

Ông ta quay về phía Xtivơ.

- Hội nghị đó đã chiếm hết toàn bộ thời gian của ông ư?

- Phải. Tối thứ Năm, cả ngày thứ Sáu và cả ngày thứ Bảy.

Xtivơ bắt đầu ho. Entơni nhớ lại Xtivơ đã ho như thế nào ở phòng anh đêm hôm đó. Nhưng lần này là một cơn ho tồi tệ hơn những tiếng ho dữ dội, như xé phổi từ lồng ngực phát ra. Xtivơ vật lộn điên cuồng, dùng mùi soa che miệng, trong khi đó mọi người chờ đợi, những tiếng ho vang qua phòng xử án rộng lớn nóng bức, giống như những phát súng từ một khẩu súng trường bắn ra, thoát tiên thành loạt liên tiếp, nhanh, rồi chậm dần.

Người tuý phái mang cho Xtivơ một cốc nước, anh uống từng ngụm nhỏ, trong khi đó, thân hình anh phồng lên và xẹp xuống thành những nhịp đều đặn và gấp gáp tựa như anh vừa mới phải chạy xong.

- Ông có muốn ngồi xuống không? - Viên chánh án hỏi.

- Không, cảm ơn, thưa quý tòa, - Xtivơ nói, đằng hắng và quay lại đối diện với ông Bleơ một lần nữa.

- Tôi không hiểu đầu đuôi thế nào cả - ông Grêom, - ông Bleơ tiếp tục. - Ông là một người da màu, và ông đến thăm bị cáo vào cái giờ rất khác thường đó. Với mục đích gì?

- Tôi có việc muốn nói với ông ấy.

- Trong những giờ sớm nhất của buổi sáng chủ nhật?

Hai ba viên bồi thẩm mỉm cười.

- Phải.

- Về việc gì?

- Việc riêng tư.

- Được thôi, và bây giờ tôi sẽ không dồn ép ông nữa, nhưng có thể tôi phải trở lại điểm này. Ông có thể giải thích lí do vì sao đây là lần đầu tiên chúng tôi nghe thấy bị cáo có một vị khách vào đêm hôm đó? Bị cáo đã khai với cảnh sát là đêm đó chỉ có một mình trong buồng.

Xtivơ nhún vai.

- Trả lời câu hỏi của tôi đi! - Ông Bleơ nói xẵng.

- Câu hỏi của ông là gì đấy?

Viên chánh án nói bằng một giọng lạnh như băng.

Ông Bleơ ngập ngừng. Rõ ràng ông ta bối rối vì sự diễn biến lạ lùng này trong việc bào chữa, và vì nhân chứng này xuất hiện một cách bất ngờ, đây là một người hoặc phạm tội khai man trước tòa một cách liều lĩnh, trơ tráo nhất, hoặc nếu không thì phải là người nói đúng sự thật.

- Thưa ngài chánh án tối cao, tôi muốn nhân chứng giải thích tại sao việc ông ấy cở mặt ở trong phòng đó bây giờ mới được đưa ra lần đầu tiên.

- Nhân chứng này làm sao có thể giải thích được điều đó? - Viên chánh án nói.

- Được ạ, thưa ngài chánh án tối cao, tôi sẽ tiếp cận vấn đề đó từ một góc độ khác.

Ông Bleơ quay lại với Xtivơ.

- Theo ông nói, thì tại sao bị cáo lại không muốn để ông Bôdơmen đi qua những bức màn che đó? Tại sao bị cáo không muốn để ông ta nhìn thấy ông ở đây?

Xtivơ giữ im lặng.

- Tôi phải nhắc lại câu hỏi đó chứ? Được thôi, ông có ý kiến gì về lí do bị cáo không muốn ông Bôdơmen nhìn thấy ông?

- Đó là việc của ông ấy.

- Của ai?

- Của an...- Xtivơ nắm chặt lấy chiếc ghế dành cho nhân chứng khi cái chữ tai họa đó suýt nữa bật ra. - Đó là việc của ông Grantơ.

- Cái gì? Ông vừa định nói gì? Nào, cứ nói ra đi!

Xtivơ im lặng.

- Ông Grêom này, bản thân bị cáo khai với cảnh sát là ông ấy chỉ có một mình. Thế thì hoặc là ông nói dối, hoặc là ông ấy nói dối. Vậy là ai?

- Tôi không nói dối.

Vậy bị cáo đã nói dối với cảnh sát, phải không?

- Tôi không thể có ý kiến được. Tôi không biết. Tôi không có mặt ở đó khi cảnh sát đến.

- Vậy ông ở đâu?

- Tôi đã đi rồi. Tôi đã nói thế từ trước.

- Ông đi đâu?

- Về chỗ tôi trọ.

Xtivơ cho biết địa chỉ chỗ trọ của mình ở thành phố Kép Tao. Ông Bleơ ngừng một lát rồi tiếp tục.

- Ông có thể cho biết lí do tại sao bị cáo lại nói ông ấy chỉ ở nhà một mình trong khi đó lại có cả ông?

- Tôi không biết...đó là...tôi...tôi...

- Tiếp tục đi, ông nói hết cả câu đi!

Xtivơ tỏ ra căng thẳng. Anh đưa mắt nhìn viên luật sư đang thẩm vấn mình tới đoàn bồi thẩm, và cảm thấy họ đang mỉm cười ngờ vực.

Nước da đen ở mặt anh nhợt đi, anh ngập ngừng áp ứng.

- Ông có nhận thức rằng từ lúc bắt đầu làm chứng trước tòa, ông đã thề là nói sự thật không?

- Ông có biết việc khai man trước tòa có ý nghĩa như thế nào không?

Không trả lời.

- Ông Grêom, tôi sẽ tạo cho ông một cơ hội khác để nói sự thật cho chúng tôi. Ông có mặt hay không có mặt trong phòng đó đêm ấy?

Xtivơ nhìn thẳng vào ông Bleơ. Điềm tĩnh, anh nói:

- Tôi đã nói thật với ông. Tôi có mặt ở trong buồng của ông Grantơ đêm đó.

- Khi người quá cố, là ông Bôdơmen, bước vào?

- Phải, tôi đã ở đó và nhìn thấy mọi chuyện như tôi đã mô tả.

- Hãy gượng! Trước đây, ông đã nói là ông ở sau những bức màn khi ông Bôdơmen đi vào, có phải không?

- Phải, đúng như thế.

- Vậy ông không nhìn thấy ông ấy bước vào phòng?

- Phải.

- Ông nhìn thấy ông ấy lần đầu tiên vào lúc nào?

- Khi tôi nghe thấy những tiếng động của một cuộc ẩu đả.

- Trước khi đó, lúc nào ông cũng ở phía sau những bức màn và không thể nhìn thấy một cái gì ư?

- Đúng như thế.
- Ông làm gì phía sau những bức màn đó? - Ông Bleo hỏi, và lấy mùi soa lau bộ mặt đầm mồ hôi.

- Không làm gì cả.
- Kìa, cứ nói tiếp đi! Ông nói “không làm gì cả” là có nghĩa gì?
- Tôi lắng nghe những việc đang xảy ra giữa ông Grantơ và kẻ xâm nhập.
- Không, không. Tôi muốn nói là trước lúc ông ấy đến cơ. Ông đang làm gì? Ông nói là ông ở phía sau những bức màn trước khi ông nghe thấy có người ở cửa?

- Phải.
Ông Bleo lại chuyển cho Xtivơ bản sơ đồ:
- Chỉ chính xác cho chúng tôi ông ở chỗ nào?
- Ông muốn nói là ngay trước lúc ông Bôđơmen tới? - Xtivơ hỏi khi anh xem xét bản sơ đồ.

- Phải, khi đó ông ở đâu, ông Grêơơ?
- Tôi đang nằm trên giường.
- Sao? Giường của ai?

Entơni nhìn thấy vẻ kinh ngạc trên những khuôn mặt xung quanh anh. Cả ông Tơơ cũng có vẻ ngạc nhiên. Entơni nghĩ thầm: thật hết sức không may là Xtivơ đã không phát hiện ra điểm này trong những lần bàn bạc và chính bản thân anh, Entơni, cũng đã bỏ qua điểm đó. Nếu không thì, Xtivơ đã được dặn trước là đừng để lộ điểm này một cách không cần thiết như hiện giờ Xtivơ đã làm.

- Giường của ông Grantơ. - Xtivơ chỉ sơ đồ. - Đây này.
Tiếng rì rầm của những người dự phiên tòa nổi lên. Các thành viên trong đoàn bồi thẩm rướn cổ về phía trước.

Ông Bleo nheo mắt lại, nói rất chậm rãi rất cẩn thận:
- Ông đang nằm trên giường của ông Grantơ! - Ông ta gạt gù ranh mãnh. - Tôi hiểu rồi!
- Ông ám chỉ cái gì thế ông Bleo? - Xtivơ hỏi giận dữ.
- Tôi không phải có mặt ở đây để trả lời! - ông Bleo hét to. - Đặc quyền của tôi là đặt ra câu hỏi còn bốn phần của ông là trả lời, ông có hiểu không? - Ông ta nhìn bồi thẩm đoàn, về mặt dương dương tự đắc và rồi quay lại với Xtivơ. - Ông có mặc quần áo trên người không?
- Ông ta quát tháo.

- Tất nhiên là có! Thưa ngài chánh án tối cao, Ông Bleo gọi ra những điều như thế có đúng không?

- Giữ im lặng trong tòa! - Người tùy phái kêu to.
- Tôi cho rằng luật sư có quyền đặt cho ông câu hỏi ấy, - viên chánh án nói. - Nếu đưa ra một câu hỏi không thích đáng, tôi sẽ không cho phép.

Đôi mắt ông Bleo sáng ngời, ông ta tiếp tục:
- Bị cáo ở đâu khi đang...ờ, ờ...nằm trên giường của ông ấy? Ông ấy cũng ở trên giường đó chứ?

Có tiếng cười to trong công chúng.
- Giữ im lặng trong tòa!

Ông Bleo giơ ngón tay trở chỉ nhân chứng:
- Vậy lúc này chúng ta có được một bức tranh rất kì cục. Ông, một người da màu, đến thăm bị cáo trong phòng của ông ấy vào lúc nửa đêm.

Ông ăn uống với ông ấy, trò chuyện với ông ấy...và rồi đi cùng ông ấy vào buồng ngủ của

ông ấy và nằm trên giường của ông ấy.

- Chúng tôi trò chuyện, rồi tôi thấy mệt và nằm duỗi người trên giường của ông ấy một chút. Tất cả chỉ có thế. Ông Grantơ ngồi ở một chiếc ghế bên cạnh tôi.

- Ông vẫn cố bám lấy điều đó hả? - Ông Bleơ hỏi mỉa.

- Đó là sự thật, thưa quý tòa.

- Vậy tất cả những điều tôi có thể nói đây là một việc rất chi bí mật. - Ông Bleơ cười cười. Vài thành viên trong đoàn bồi thẩm cũng cười thích thú, những thành viên khác có vẻ khó chịu. - Hãy để tôi tóm tắt lại sự thể. Bị cáo khai với cảnh sát là chỉ có một mình trong phòng. Còn ông bảo chúng tôi rằng không phải như thế, rằng sự thật ông có ở đây với ông ấy, và đang nằm ngáy thờ, vô tội trên giường của ông ấy! Ông muốn đoàn bồi thẩm tin theo câu chuyện nào?

- Tôi không có trách nhiệm về những điều ông Grantơ khai với cảnh sát.

- Phải, có thể như vậy. Nhưng ông có trách nhiệm về những lời nói dối ở đây sau khi đã thề.

- Tôi không nói dối, tôi đã bảo rồi.

- Vậy bị cáo nói dối? Bây giờ, ông có thể giải thích toàn bộ điều đó được không?

Xtivor im lặng.

- Nào, ông Grêom, đừng đứng như phỗng thế! Xin hãy làm sáng tỏ điều bí mật kì dị này cho các ngài trong đoàn bồi thẩm!

Nhưng Xtivor vẫn không nói gì.

- Được rồi, nếu ông không thể giải thích được điều đó, xin ông chấp nhận rằng, nếu ông có mặt ở đây thì việc ông nằm trên giường không hoàn toàn ngáy thờ, vô tội như thế, và bị cáo hết sức lo ngại không muốn cho ông Bôdơmen nhìn thấy phía sau những bức màn che ấy... và bị cáo đã dùng đến vũ lực để ngăn cản ông ta?

Xtivor đưa mắt chậm rãi nhìn quanh phòng xử án. Anh thấy cơ man nào bộ mặt đang quan sát anh. Ánh mắt anh dừng lại một lát ở chỗ Entơni. Đôi mắt sẫm màu nhìn chăm chăm của anh chứa đầy vẻ thương hại.

Rồi anh thấy ông Bleơ đưa mắt hết nhìn anh lại nhìn Entơni, đoạn trở lại nhìn anh. Entơni cũng chú ý tới ánh mắt ông Bleơ và tự hỏi không hiểu cuối cùng về giống nhau của hai anh em cùng chung máu mủ có thu hút sự chú ý của viên luật sư này không. Phải chăng Xtivor cũng đang tự hỏi như vậy?

- Tôi đang đợi đấy, ông Grêom, - Ông Bleơ nhắc.

Cuối cùng, Xtivor nói.

- Ông muốn tôi làm sáng tỏ điều bí mật. Được, tôi sẽ làm sáng tỏ.

Việc đó hoàn toàn đơn giản. - Rồi bằng một giọng trong sáng, mạnh mẽ, anh nói ra những lời mà Entơni từ nay đến giờ đang chờ đợi. - Ông Grantơ là anh ruột tôi.

Trong phòng xử án nổi lên một tiếng kêu ngạc nhiên kéo dài. Một đám đông đầy kích động tụ tập xung quanh chỗ Gin đang ngồi. Mọi người rướn về phía trước nhìn Xtivor, và rồi quay sang nhìn Entơni chòng chọc.

- Giữ im lặng trong tòa! Giữ im lặng trong tòa!

Cả gian phòng ào ào như một bầy ong nổi giận.

Ngay khi lời viên chánh án đã có thể nghe rõ được. Ông ta nghiêm khắc lên tiếng:

- Nếu một lần nữa còn náo động như thế này, tôi sẽ giải tán phiên tòa!

Ông Bleơ tiếp tục thẩm vấn Xtivor về các chi tiết đã xảy ra liên quan tới chiếc ghế đầu, gợi ý rằng lời khai của Bôdơmen có khả năng đúng hơn, cố gắng làm cho Xtivor phản cung hoặc tự mâu thuẫn. Nhưng tất cả đều chẳng ăn thua gì. Xtivor không hề nao núng.

Khi ông Bleơ dứt lời ông Tơơ lên tiếng:

- Thưa ngài chánh án tối cao, tôi không hỏi thêm gì nữa.

Chánh án ra hiệu cho Xtivơ là không cần đến anh nữa, ông Tơơ lại đứng lên, nói bằng một giọng trong sáng thận trọng:

- Tôi mời bị cáo!

Trên mặt Entơni có một vẻ bất chấp thích hợp khi anh đi lên và bước vào vành móng ngựa.

Sau khi nhận diện bức ảnh Bôdomen, anh tiếp tục nói, xác minh bằng chứng của Xtivơ và đính chính những lời chính anh đã khai với cảnh sát. Anh nói không hề xúc động, không hề nao núng, và không dành cho mình một điều gì cả. Anh trình bày lí do tại sao anh thay đổi họ, về cuộc vật lộn cũng như những trở ngại anh gặp phải trên bước đường công danh. Anh nói cho họ biết là Gin Hatli chưa bao giờ đến phòng anh, nhưng một cô gái khác đã đến đây, người đó đã hút những liều thuốc lá ấy vào lúc sáu giờ chiều.

Anh vô hình trung gạt sang một bên những câu hỏi của ông Tơơ.

Anh đưa ra bằng chứng của mình, không đợi ai nhắc nhở, viên luật sư của anh cứ đứng im lặng. Khi anh trình bày xong, anh nhìn chăm chăm vào đoàn bồi thẩm, và nói chậm rãi:

- Thưa các ngài, bây giờ có lẽ các ngài đã hiểu lí do tại sao tôi đã nói dối cảnh sát. Các ngài thấy đấy, đây không phải là lần đầu tiên tôi phải đứng trước vành móng ngựa của kẻ bị cáo. Tôi và em trai tôi đã bị đem ra xử án từ lâu, phiên tòa đó đã diễn ra từ trước khi chúng tôi ra đời.

Chúng tôi bị xử án vì những hành động của tổ tiên chúng tôi, bị kết tội và bị kết án phải sống trong một thế giới đầy thiên kiến màu da. Cho dù giờ đây các ngài có tha bổng cho tôi, bản án đó vẫn còn hiệu lực. Nó vẫn có hiệu lực cho đến khi cuộc sống dưới trần thế của tôi chấm dứt. Dẫn lời của Gióp, tôi có thể nói đúng rằng: "Hãy để ngày ấy lụi tàn, ngày mà tôi sinh ra đời và đêm mà người ta nói rằng đã có một con người được kết thành thai!"^[29]

Trong sáng như tiếng chuông, những lời của Entơni vang khắp phòng xử án. Mắt của nhiều phụ nữ ướt ướm. Ngay cả viên chánh án già có bộ mặt khắc khổ cũng xúc động.

Ông Bleơ không đạt được chút kết quả nào trong cuộc thẩm vấn.

Ông cố thuyết phục đoàn bồi thẩm rằng việc Entơni có một người em trai da màu trong phòng rõ ràng là động cơ thậm chí còn mạnh mẽ hơn khiến anh cố ngăn không cho Bôdomen đi vào phía sau mấy bức màn che, bởi vậy cho rằng Entơni đã dùng vũ lực tàn khốc đối với Bôdomen là một suy luận tự nhiên.

Tuy ông Bleơ nói rất hùng hồn và sinh động song ông Tơơ đã lần lượt đánh đổ tất cả các luận điểm của ông ta một cách dễ dàng. Thật vậy, ông Tơơ chỉ nói ngắn thôi. Về vấn đề bị cáo có tấn công người quá cố hay không, đoàn bồi thẩm phải hoặc là tin lời Entơni đã được Xtivơ xác minh, hoặc là tin lời khai của Bôdomen. Trước tiên, rõ ràng các khả năng cảm nhận của Bôdomen đã bị rượu làm cho tê liệt. Và rồi đến điểm hệ trọng trong lời khai của Bôdomen là nghe thấy một tiếng kêu phụ nữ. Sự thật ở bên nào đã quá rõ rồi, còn nghi ngờ gì nữa? Và nếu lời khai của Bôdomen bị bác bỏ ở điểm tiếng kêu đó, thì nó còn có sức thuyết phục nào nữa không? Xét đến cùng, vụ án phải tỏ rõ không còn tồn tại một mối nghi ngờ hợp lí nào thì mới có đầy đủ lí do để truy tố, mà trong vụ án này, - ông Tơơ nói, - thì không thể có chút nghi ngờ nào cả. Còn về lời khai không đúng của bị cáo với cảnh sát, thì giờ đây, ông ấy đã chẳng đưa ra một lí do có sức thuyết phục quá mạnh mẽ rồi ư?

Tiếp theo là bản tổng kết của chánh án. Tuy ông trình bày về vụ án một cách không thiên vị, song rõ ràng ông ủng hộ việc tuyên bố tha bổng.

Khi viên chánh án nói xong, đoàn bồi thẩm cho biết muốn lui vào bàn bạc. Họ đi thành hàng theo nhau vào buồng dành riêng cho đoàn bồi thẩm, ngay lập tức cánh cửa đóng lại sau lưng họ, một viên cảnh sát đứng án ngữ trước cửa. Viên chánh án cho phiên tòa tạm nghỉ.

Những tiếng rì rào ầm ì vang khắp phòng. Tuy vậy, Entơni chẳng nói với ai một lời nào. Anh lạnh lùng chờ đợi ở chỗ ngồi của mình.

Dường như chưa quá năm phút trôi qua, đã có tiếng gõ cửa ở phòng dành riêng cho đoàn bồi thẩm và các viên chức trở lại vị trí của mình để phiên tòa họp lại. Entoni đi lên trước vành móng ngựa đứng nhìn thẳng phía trước.

Trong không khí lặng ngắt như tờ, giọng người tùy phái vang to:

- Giữ im lặng trong tòa!

Chánh án Xtêphơ vào chỗ ngồi. Khi các viên bồi thẩm đi thành hàng trở về chỗ của họ xong xuôi, viên lục sự đứng lên, quay về phía họ:

- Thưa các ngài, các ngài thấy người bị đem ra xét xử có tội hay vô tội?

Trưởng đoàn bồi thẩm, ông già đầu hói nói to:

- Vô tội!

- Tất cả các ngài đều nói như vậy?

- Phải, thưa quý tòa.

LVI

Sau vài lời cảm ơn nhóm luật sư của mình và vội vã hẹn gặp lại Xtivơ, Entơni lẩn tránh mọi người, kể cả Gin mà anh nhìn thấy đang biến mất ở xa xa cùng với ông bố, anh ra khỏi tòa án và lái xe nhanh về nhà mình.

Một lát sau, anh nghe thấy tiếng quả đấm cửa cọt két. Khi bước vào, Ren thấy Entơni đang viết sách. Bề ngoài anh trông có vẻ điềm tĩnh, nhưng bên trong một nỗi kinh hoàng đột ngột xâm chiếm người anh, tim anh đập nhanh. Tuy làm ra vẻ không lo lắng và hí hoáy viết, nhưng anh kinh sợ không dám nhìn vào mắt Ren.

Ren đứng bên anh, nhìn qua vai Entơni đọc những dòng anh đang viết.

- Em biết anh sẽ không thất bại mà, - Ren nói. Rồi nàng đi ngang qua phòng, tới chiếc bàn con, chỗ nàng thường làm việc, sắp xếp một ít giấy vẽ, đoạn ngồi xuống.

Cái nút nằm lỏng lẻo giữa mấy ngón tay Entơni, trong khi đó thời gian vẫn trôi qua từng giây một. Khi không thể chịu đựng được tình trạng đó thêm một chút nào nữa, anh đứng dậy, bước tới đứng bên cạnh nàng. Nghĩ đến tương lai mắt anh đau khổ phát cuồng lên.

- Em đã đọc... bài tường thuật về phiên tòa rồi chứ?

Nàng tiếp tục vẽ.

- Vâng, - nàng nói bình thản.

- Thế mà em vẫn đến đây?

- Vâng.

Nét mặt Entơni nhú lại hoài nghi.

- Vẫn như... hoàn toàn như... như trước?

- Hệt như không có gì xảy ra.

- Vâng.

- Vâng.

Entơni quì xuống, gục mặt vào lòng nàng. Hai hàm răng anh bắt đầu cử động chậm chạp lạ lùng, anh không điều khiển được, nhưng không một âm thanh nào thốt ra từ miệng anh. Các mạch máu ở cổ bắt đầu giãn giãn. Anh đưa hai bàn tay lên thái dương, ép chặt lấy dữ dội, trong khi đó lưỡi anh bất giác quét dọc vòm miệng. Rồi chúng xuất hiện. Anh hết sức cố gắng ngăn chúng lại, nhưng vô ích. Chúng xuất hiện, nhưng giọt nước mắt không hề mong muốn, không hề cần đến, trào ra từ cặp mắt bất lực của anh; cổ họng anh nghẹn lại với những tiếng nức nở nặng nề, buồn thảm.

Nàng âu yếm vuốt tóc anh. Nàng thì thầm:

- Em xin anh một điều: anh đừng để mất lòng tự trọng.

Anh nhìn nàng qua hai hàng nước mắt:

- Đầu óc anh căng thẳng vô cùng. Em hãy tha thứ cho phút yếu đuối này. Anh không thể ngăn lại được. Lần cuối cùng anh khóc là khi mẹ anh mất.

- Em hiểu.

- Tối qua, em bảo là em tin ở anh.

- Vâng.

- Em vẫn còn tin ở anh.

- Em cảm thấy buồn vì anh cứ phải hỏi thế mãi, anh Entơni ạ.

Chậm rãi, Entơni đứng dậy, trở lại bàn làm việc. Anh rút mùi xoa ra, rồi nhồi đầy tẩu thuốc và châm lửa.

- Chúng ta hãy tiếp tục công việc của chúng ta Entơni ngồi xuống, cầm bút lên, làm ra vẻ tập trung. Nhưng từ đôi mắt, anh cho rằng có thể nhìn thấy nàng đang quan sát anh, anh thắc mắc không hiểu có phải nàng đang nghĩ đến dòng dõi da màu của anh không?

Entơni thấy nàng đặt một miếng thuốc lá vào miệng. Nàng đánh diêm. Que diêm đã gãy làm đôi. Phần nửa que mang đóm lửa nhỏ bé quay tít, xì xì bay qua không khí rồi rơi xuống tấm thảm cũ. Nàng giẫm chân lên, nhặt nó vứt đi và đánh que diêm khác.

Khói thuốc lá uồng khúc, ngoằn ngoèo bay trong phòng cho đến khi gặp luồng gió từ cửa sổ tạt vào, khi đó màu xanh da trời lơ mờ của khói thuốc hòa vào những tia nắng màu da cam sẫm của mặt trời đang lặn. Sự im lặng bao trùm hai người dường như kéo dài vô tận, nhưng thực sự mới chỉ có mấy giây trôi qua, Entơni đặt tẩu thuốc rồi lại đứng dậy. Đứng sau nàng, anh nhìn nàng vẽ những đường nét vô nghĩa. Anh bình thản nói:

- Anh tự hỏi không hiểu em có nhận thấy tất cả ý nghĩa của những chuyện này không?

Nàng quay lại.

- Chuyện gì?

- Ý kiến của em... cho rằng việc tiếp tục giữa hai chúng ta giống hệt như cũ.

- Vâng.

- Em đã xem xét chuyện đó từ mọi góc cạnh chưa?

Nàng gật đầu

- Nhưng em có nhận thấy rằng hiện nay có một điều luật qui định anh không thể kết hôn với em không?

- Ôi anh thân yêu! Nhưng điều luật đó có áp dụng với anh không?

- Nó không áp dụng được... Cho đến hôm nay. Em thấy đấy, anh không giống người Âu, và điều luật công nhận anh được coi là một người Âu, trừ khi và cho đến khi có sự chứng minh ngược lại. - Anh mỉm cười. - Thế đấy, hiện giờ nó đã được chứng minh, phải không?

- Chúng ta có thể đi tới một nước khác và kết hôn với nhau, rồi trở về.

- Không, một cuộc hôn nhân như vậy cũng không có giá trị ở Nam Phi

- Anh Entơni ơi, có thể có một điều luật nào, một điều luật trái với tự nhiên như thế, thực sự ngăn cách chúng ta không? - Nàng hạ giọng xuống. - Còn nếu chúng ta không thể kết hôn chính thức, điều đó có gì quan trọng đâu.

- Không Ren ạ, chuyện đó sẽ không giúp được gì. Người ta đưa ra một điều luật khác qui định một người Âu và một người da màu sống chung với nhau là phạm pháp.

- Đất nước này đang phát nổ lên mât rồi!

Entơni nhún vai.

- Chẳng bao lâu nữa, theo cái mưu đồ mới này, tất cả chúng ta sẽ phải mang căn cước. Thẻ căn cước của em ghi rõ em là người Âu, thẻ căn cước của anh ghi rõ anh là người da màu.

- Khi chuyện ly hôn của em xong xuôi, chúng ta có thể đi xa mãi mãi, anh Entơni ạ, tới Anh, tới Rôdêdia, tới Úc, tới bất cứ nơi nào... miễn là chúng ta sống bên nhau.

- Như thế chẳng dễ dàng đâu. Nó có nghĩa là bắt đầu một cuộc đời mới ở một đất nước mới.

- Chứ sao? Những người khác cũng đã làm như vậy, những người tị nạn khủng bố ấy mà. Giống như nhiều người khác đã rời khỏi Nam Phi, chúng ta sẽ là những người tị nạn... tị nạn thiên kiến màu da. Miễn là em và anh sống bên nhau...

- Anh có rất ít tiền tiết kiệm

- Cái đó không quan trọng, miễn là có quyết tâm chiến thắng khó khăn.

Anh âu yếm ôm đầu nàng trong hai bàn tay mình dịu dàng hôn vào trán nàng.

- Ren ơi, em nói đúng đấy. Chúng ta phải cùng nhau đi xa.

Mặt anh ngoi lên một niềm hy vọng mới. Nàng nhận thấy điều đó và lần đầu tiên trong buổi chiều nay, một niềm hạnh phúc dâng lên trong lòng nàng. Nàng nói:

- Ôi, anh thân yêu, giá mà anh kể cho em biết bí mật của anh từ trước. Tại sao trước kia anh không kể cho em?

- Chỉ vì anh không thể bắt mình làm như vậy.

- Ước gì trước đây anh kể hết cho em!

- Nếu anh kể thì sao?

- Em đã có thể giúp anh rất nhiều...

Nàng đưa ra nhận xét này là định nói gì? Entoni suy nghĩ. Phải chăng chỉ có nghĩa là nàng sẽ tận tình như thế với anh, ngay cả khi nàng biết được sự thật từ lâu? Và chỉ có nghĩa là tình yêu của nàng sẽ giúp anh có thêm nhiều can đảm đương đầu với cuộc đời không?

Nếu đây là tất cả những điều nàng đã diễn đạt nên lời, anh tự hỏi không hiểu nàng có đang tự lừa dối mình không. Nam Phi là một nơi ngấm đậm thiên kiến màu da đến nỗi đối với một cô gái như nàng dường như không thể không hấp thụ chút nào thiên kiến đó. Và nếu trong bản chất nàng có một chút thiên kiến; ngay cả chỉ có một dấu vết mờ nhạt, mà anh cảm thấy hẳn phải có, thì ở mức độ đó vẫn có, - là một hàng rào ngăn cách họ, sẽ luôn luôn có một hàng rào; và nếu nàng biết được điều bí mật của anh sớm hơn thì sẽ không có nghĩa là hàng rào đó sẽ xuất hiện giữa họ sớm hơn ư? Vậy làm sao mà nàng nói được là nàng có thể đã giúp anh rất nhiều.

Anh băn khoăn tự hỏi không hiểu còn có điều gì khác nữa đằng sau lời nhận xét đó của nàng không. Anh suy nghĩ, nàng đưa ra lời nhận xét đó rất xúc động khiến anh cảm thấy hình như nó mang một ý nghĩa đặc biệt.

Ngoài đường, mấy đứa trẻ đang ca hát. Đó là một bài hát từ lâu lắm rồi, tiếng hát của chúng bay qua cửa sổ lọt vào phòng làm anh nhớ lại những năm mình còn bé, hát hồng, chơi đùa ở ngoài đường phố với những đứa trẻ khác. Trong khi vuốt ve mái tóc Ren, anh nhìn thấy một con côn trùng đã từ ngoài cửa sổ bay vào, và hiện đang đâm sầm vào tấm kính, cố tìm cách thoát ra ngoài. Nó đến nghỉ trên bậu cửa sổ, gập những chiếc cánh mềm dưới lớp cánh cứng màu nâu, bóng loáng, rồi bò chậm rãi theo khung cửa. Lại những tiếng trẻ em, lần này to hơn. Những năm tháng xa xưa lướt nhanh về trong tâm trí anh. Anh cùng nàng trở lại trang trại ấy. Đó là một hình ảnh anh vẫn giữ kín trong tâm khảm anh, song anh biết là nó vẫn còn nằm ở đấy. Sự hung hăng trong cơn giận dữ của ông Duy Toa vào tối hôm ấy quả rất lạ lùng, Entoni chẳng bao giờ có thể hiểu được. Đột nhiên, khi đứng ôm nàng âu yếm, một ý nghĩ mới chợt xuất hiện, một ý nghĩ có thể giải thích không những chỉ thái độ kỳ cục của ông già đó, mà có lẽ còn cả lý do hiện giờ Ren thốt ra lời ấy - nếu trước đây anh kể cho nàng nghe, nàng có thể giúp anh rất nhiều - Ý nghĩa đó cũng có thể giải thích lý do nàng nói câu đó có vẻ xúc động sâu xa như vậy.

Liệu anh có thể, liệu anh dám hỏi nàng xem điều dự đoán riêng của anh có đúng hay không? Sao lại không? Nếu, như nàng đã nói ra sự tiết lộ ở phiên tòa hôm nay không có gì quan trọng đối với nàng, thì anh có thể yên trí nói ra những ý nghĩa của mình. Im lặng suy nghĩ một lúc lâu, anh hỏi:

- Em đã có thể giúp anh như thế nào, Ren?

- Anh thân yêu, anh lại còn phải hỏi ư?

- Không, anh biết em định nói gì, nhưng anh đang thắc mắc không hiểu ngoài sự thông cảm và hiểu biết mà em sẽ biểu lộ với anh nếu trước kia em biết rõ, liệu có thể còn có một cái gì khác không?

- Anh định nói gì?

- Đấy, em có nhớ tối hôm ấy ở trang trại, khi anh trai em bảo có thể một hôm nào đó em tỉnh dậy và thấy mình lấy một người chồng da màu, thì ba em chồm dậy, đâm mạnh xuống mặt bàn, nói rằng sẽ giết chết bất kỳ một tên da màu nào dám chạm vào em không?

Nàng ngược nhìn Entoni, vẻ bối rối:

- Có, em nhớ mang máng... đã lâu quá rồi mà... nhưng điều đó có liên quan gì với tất cả chuyện hiện nay?

- Anh thắc mắc không hiểu sao ba em lại làm như thế, lại xúc động đến như thế.

- Em không hiểu ý anh, anh Entoni. Thế là thế nào?

Entoni không thể trả lời. Anh bắt đầu hoảng. Không, lần này anh sẽ không để chuyện đó trôi qua. Anh sẽ phải cố thốt ra thành lời. Im lặng đã đem lại khá nhiều đau khổ trong quá khứ rồi.

- Anh đang thắc mắc - đó chỉ là một ý nghĩa thôi - không hiểu... không hiểu cơn bùng nổ của ba em có phải là vì...

Trí tưởng tượng đang đánh lừa anh hay đây là sự thật: mặt nàng đột nhiên nhợt nhạt lạ lùng, và mắt nàng đang nheo lại. Nàng không thúc giục anh nữa, vậy anh phải gắng hết sức để nói hết câu.

- Vì ba em đã có, có thể đã có... một vết tích về...

- Anh định nói về da màu chứ gì?

- Phải, Ren ạ, những người có thái độ như thế, - Entoni nói nhanh vì bối rối, - thường có một điều gì đó cần che giấu.

Nàng nhìn anh ngạc nhiên một lúc. Rồi nàng cười to:

- Không đâu, anh thân yêu, chẳng có chuyện như thế về chúng tôi đâu...

Nàng kìm lại song đã quá muộn. Những lời ấy vừa thốt ra khỏi miệng thì ngay lập tức nàng hoảng sợ thấy mình đã làm tổn thương Entoni biết bao, vì mặt Entoni tái nhợt đi, hai tay anh buông thõng xuống bên sườn.

Entoni thấy một màn sương trắng tràn ngập gian phòng, mang đến đôi môi run rẩy của anh dư vị chát chúa. Khi ảo ảnh đó tan đi, anh nhìn thấy rõ nỗi ân hận hiện lên trên mặt nàng, và điều đó chỉ làm anh càng thêm đau khổ, vì như vậy có nghĩa là từ nay trở đi nàng sẽ phải thận trọng trong lời ăn tiếng nói, nếu nàng không muốn làm anh đau khổ. Và nếu phải dè dặt giữ gìn như thế, nếu anh và nàng không còn dựa trên một cơ sở bình đẳng, mà dựa trên cơ sở tương phản "chẳng có điều gì như thế về chúng tôi đâu" thì làm sao họ có thể ngày càng thông cảm với nhau điều mà anh hằng khao khát? Anh sẽ làm thế nào biết được là bất kỳ lời nào của nàng lại không phải thốt ra do lòng ưu ái đối với anh hay do chính cái vực thẳm ngăn cách giữa họ?

Anh rời mắt khỏi nàng, và qua cửa sổ, anh đắm đắm nhìn mặt biển lúc này mang màu bột nhão. Một lát sau, anh cảm thấy hai cánh tay nàng ôm anh, và anh cầu nguyện rằng nàng sẽ không xin lỗi, vì nếu nàng làm như thế, thì chỉ làm anh bị tổn thương thêm.

Nhưng khi nàng thốt lên thì tất cả chỉ là mấy tiếng: "Ôi, anh Entoni..." rất dịu dàng. Rồi anh nghe tiếng nàng nức nở.

Chuông điện thoại vang lên. Anh nghiêng người, bỏ một tay ra, cầm ống nghe lên, áp vào tai.

- Alô, alô.

Anh không trả lời.

- Alô, alô, alô.

Anh nhẹ nhàng đặt ống nghe xuống. Rồi anh nói:

- Ren ơi, em phải suy nghĩ cẩn thận về toàn bộ chuyện này. Cần phải có thời gian để cho toàn bộ những hàm ý bắt đầu hiện ra trong trí não em. Một ngày, hai ngày, ngay cả một tuần cũng không đủ. Anh và em phải giải quyết vấn đề của chúng ta dưới ánh sáng của lý trí trầm tĩnh, tránh những cảm xúc ngày càng mạnh mẽ do luôn luôn gần gũi bên nhau. Bây giờ em phải về đi. Em hãy đi xa anh đi và cứ ở đấy... cho đến khi em chắc chắn, hoàn toàn chắc chắn là em muốn trở lại với anh.

Anh cầm tay nàng, đưa nàng ra. Bước đi của nàng chậm chạp và miễn cưỡng. Họ dừng lại ở cửa. Nàng nhìn anh thương hại. Entơni nói:

- Anh không đưa em về nhà thì hơn.

- Không, đừng đi, nếu anh cảm thấy thế. - Nàng dang đôi môi ấm áp cho anh. Anh co rúm lại trước nụ hôn nồng nhiệt, thiết tha của nàng. - Em biết quyết định của em. Em không cần phải đi. Em sẽ trở lại. - Hai mắt nàng đầm lệ.

- Em phải đi đi, - Entơni nói giọng kiên nhẫn, mệt mỏi. - Chỉ khi nào em hoàn toàn chắc chắn thì hãy trở lại. - Mặt Entơni đầy những bóng đen giày vò, đau khổ.

Tuyệt vọng, nàng quay đi.

Ngay sau khi nàng ra đi, chuông điện thoại lại vang lên. Anh bước tới chỗ máy điện thoại... nhắc ông nghe lên, đặt xuống bàn.

Nửa giờ sau, một chiếc ô tô đỗ lại ở bên ngoài. Người lái xe xuống xe, đi lên gian buồng đó, gõ cửa. Không có tiếng trả lời. Anh ta xoay quả đấm, cửa không khóa. Anh bước vào, song không thấy ai ở trong. Đưa mắt nhìn quanh, anh thấy ống nghe điện thoại đã đặt xuống mặt bàn, bèn gạt đầu chậm rãi, mắt anh hướng theo ánh hồng của mặt trời đang lặn lọt qua cửa sổ vào trong buồng.

Rồi anh bước tới phòng làm việc, ngồi xuống, viết nguệch ngoạc:

“Entơni thân mến, Tôi gọi điện thoại, anh không trả lời, nên đến đây để nói với anh là tôi rất khâm phục những lời của anh ở phiên tòa hôm nay và tôi luôn luôn sung sướng coi anh là bạn tôi.

Chân thành Athơ”

ĐOẠN KẾT

Buổi hoàng hôn của một ngày mùa hạ nóng bức. Trừ tiếng róc rách của một con suối nhỏ, quang cảnh ở khe núi này lặng lẽ im lìm.

Nhưng giờ đây có tiếng những bước chân, tiếng lao xao của các sỏi đá, tiếng răng rắc của một cành cây, tiếng xào xạc của lá.

Người đang leo núi này trẻ và có thân hình chắc nịch. Anh mặc một bộ thường phục, mang ca-vát, cổ giã và đi giày.

Trên đường trở về, hai người leo núi đi qua anh. Quần áo của anh rõ ràng trái ngược với quần áo của họ. Họ mặc quần áo soóc kaki, áo sơ mi cổ bẻ, đi giày có đóng những chiếc đinh đầu to ở đế. Anh từ chối lịch sự, nhã nhặn, song kiên quyết lời đề nghị dẫn đường của họ.

Giờ đây, anh có một mình, một mình với các tảng đá, các vách đá, các dòng suối róc rách và bầu trời vương cao.

Anh tháo ca-vát và cổ áo, rồi trèo lên, lên mãi, không hề nhìn lại thung lũng phía sau. Thỉnh thoảng, anh dừng lại để thở và mở phanh chiếc sơ-mi ướt đầm, dính chặt vào da. Nhưng anh cứ nhìn đắm đắm lên phía trên, nhìn đỉnh núi Têhơn, cái đích anh nhằm đi tới.

Một giờ, hai giờ, ba giờ đã trôi qua... kể từ khi anh bảo nàng ra về. Chẳng bao lâu nữa, trăng sẽ mọc và vách đá dựng đứng sẽ chuyển sang màu trắng bạc. Trước khi đó, anh vẫn phải dò dẫm trong bóng tối. Cứ theo hướng lên cao, thở hổn hển, toát mồ hôi, hăm hở.

Cuối cùng là không khí tinh khiết, trong sạch của đỉnh núi, một vùng nhấp nhô gợn sóng trải rộng hàng dọc, cao hơn mặt biển hơn một nghìn mét. Nhưng cuộc hành trình của anh chưa kết thúc. Anh vẫn còn phải leo từ đỉnh hẻm núi vừa mới leo tới cái vách đứng ở phía trên, và nhìn thẳng xuống thành phố

Đến rìa một vách đứng cao, anh ngồi xuống, châm điếu thuốc lá cuối cùng. Nhờ anh lửa que diêm, anh nhìn thấy đồng hồ chỉ mười hai giờ kém mười lăm. Anh quăng vỏ diêm xuống vực sâu, rồi đặt hai tay lên đầu gối.

Vầng trăng bán nguyệt đã mọc ở khoảng trời xa xa rọi chiếu những vách đá cheo leo, tạo nên những bóng đen quái đản trong thung lũng. Anh nhìn đắm đắm xuống. Vực thẳm bên dưới anh dường như không có đáy, nhưng anh biết rằng trong bóng tối nằm sâu thẳm bên dưới có ẩn núp nhiều tảng đá khô khốc thể lương. Xa hơn, trên những sườn thấp hơn, ánh đèn của thành phố cụm lại. Ở một chỗ nào đó, trong ánh đèn có một gian phòng lúc này tối tăm và im lặng, nơi đó vừa được tha bổng, vừa bị kết án cùng ngày hôm nay. Đó là lý do giờ đây anh đang ngồi trong bóng tối ở bên ngoài, đắm đắm nhìn xuống vầng sáng lấp lánh của những ngôi nhà.

Chòm sao Thập Tự Phương Nam thấp thoáng phía trên chân trời xa xa; trên đầu anh là chòm sao Oriôn và nhóm Thất Tinh đang rủ xuống. Các ngôi sao rực rỡ trên bầu trời lặng lẽ, mượt như nhung. Trên các chòm sao ở bầu trời, tất cả đều vô tận, trong thành phố, cuộc đời của con người là một khoảnh khắc. Vậy thì bây giờ hay ngày mai thì có gì quan trọng?

Tâm trí anh trở lại buổi tối hôm đó vào tháng năm, anh gặp lại nàng sau hơn mười năm xa cách.

Ngày mai thì sao? Liệu họ có cùng nhau đi tới một đất nước mới nào đó không?

.....

Nhưng ngay cả ở em, Ren à, thiên kiến màu da cũng rất thâm căn cố đế. Em không thể nào chạy trốn khỏi nó được đâu. Đi tới một đất nước khác... nó sẽ cùng đi với chúng ta, cứ nhăm nhăm nhỏ nhỏ... nó sẽ cùng ăn với chúng ta... nó sẽ leo lên chiếc giường đôi lứa.

Xtíwơ, em là một người hạnh phúc. Em đã là một đứa trẻ da màu. Trả lại bi của anh đây này, anh Entơni; chúng chẳng chịu chơi với em.

Xtivơ ơi, em là một người da màu; em dạy học, em viết lách, em nói lên tình cảm của dân tộc em - dân tộc của anh mà anh đã chạy trốn.

Hãy xem những điều mẹ đã làm cho con, mẹ ơi. Hãy xem những điều con đã tự làm cho con. Hãy xem những gì mà sự vô nhân đạo của con người đã gây ra cho con người.

Tại sao anh không đen sẫm như em, Xtivơ ơi? Tại sao em không trắng như anh?

Tôi đã chiến đấu cho tự do, cho tình anh em của con người. Có nhớ khi những viên đạn trái pháo nổ, những mảnh đạn bay không? Ẩn nấp đi! Tôi đã xem thông báo, thưa ông? Sáu người trên một chiếc xe tải đã bay xuống địa ngục, thưa ông?

Tôi ở đâu đây?

Ren ơi, em đang ở dưới ấy. Giữa những quần sáng ấy. Ôi Ren ơi, anh phải làm gì đây?

Entơni này, bên cạnh em trai mi, mi nhỏ bé và thấp hèn.

Grantơ kia kìa. Anh ta là một người da màu. Ông Hatli sẽ thích anh làm con rể đấy - sẽ thích đấy, nếu như...

Grantơ này, anh sẽ hiểu rõ việc tôi không thể để anh làm trong hăng của tôi. Chúng tôi không dùng người da màu...

Lại đây, anh Entơni, chúng tôi đã có việc cho anh anh ơi! Nhưng sống như một người da trắng, anh không thể hòa hợp với dân tộc chúng tôi, anh ạ.

Phải chăng cơn bùng nổ của ba em có thể là do ba em có... một dấu vết về...

Không, anh thân yêu, chẳng có điều gì như thế về chúng tôi đâu...

Không, anh thân yêu, chẳng có điều gì như thế về chúng tôi đâu...

Không, anh thân yêu...

.....

Phía trên những vách đá cheo leo trơ trụi của dãy núi Hà Lan thuộc miền Hôtantô xa xôi, một vệt sáng màu xám lấp lánh, ban đầu còn rụt rè, về sau bạo dạn hơn khi nó hòa lẫn với những màu phấn trải khắp bầu trời. Khắp phương đông đã nhuộm ánh bình minh. Màu hồng chói nhanh chóng chuyển sang màu vàng tươi, và vầng dương tỏa ra một ánh sáng yếu ớt dọc theo chân trời.

Anh đã từng ngắm nhiều cảnh bình minh như thế trên dãy núi kia. Giờ đây anh cũng ngắm nhìn, nhưng đôi mắt mệt mỏi của anh không nom thấy màu hồng, màu vàng hay màu hồng đen của các đỉnh núi quanh anh. Đối với anh, đất trời chỉ có một màu duy nhất, đó là màu chì tẻ ngắt chống lại cuộc tấn công của một ngày mới nữa vào tâm hồn anh.

Bất chấp cái đau ê ẩm của đôi chân, anh thông thả đứng lên và đưa mắt xuống vách đá, đắm đắm nhìn những bóng tối đang co lại. Trên vầng trán anh giờ đây đã mất hẳn nét ưu tư, vì so với những cạnh sắc lờm chồm của cuộc đời, những tảng đá trong vực thẳm dưới kia tựa như chiếc giường giải đện lông chim còn êm dịu hơn nhiều.

HẾT

^[1] Một thứ rượu trắng sản xuất ở miền Nam Tây Ban Nha (Chú thích trong sách là của người dịch)

^[2] Vâng, (đúng thế, phải), tiếng Đức.

^[3] *Caffir*: Thổ dân Nam Phi, nói tiếng Bantu. Người da trắng thường gọi người châu Phi là *Caphia* với ý khinh miệt.

^[4] *Người lai giữa người da trắng và người thổ dân Nam Phi.*

[5] Đơn vị tiền tệ Anh.

^[6] *Mayfair*: Một khu ở thủ đô Anh London, nằm ở tây công viên Haiđơ, là khu của những người giàu sang quý phái.

^[7] Hotmot: Tức là người Hôtenlô (Hotellot), dùng một cách khinh bỉ. Người Hôtenlô là một nhánh của thổ dân Nam Phi, da nâu phớt vàng, vóc người thấp, có nguồn gốc lai giữa người Busmen và Bantu.

^[8] *Trời (tiếng Đức).*

^[9] Kếp (*Cape*), một bang của liên bang Nam Phi.

^[10] *Thổ thuộc chủng tộc dân da đen, cư trú ở khắp Trung và Nam Phi.*

^[11] Không (tiếng Đức).

^[12] Viện Đại học Oxford là một viện đại học tại thành phố Oxford, Anh. Đây là viện đại học cổ nhất trong các nước nói tiếng Anh. Viện Đại học Oxford là một trong những viện đại học danh tiếng nhất thế giới.

^[13] Ghetô (ghetto): khu vực trong một thành phố, nơi cư trú của những giai tầng không được hưởng quyền lợi như những người khác, hoặc của những người bị đối xử phân biệt về tôn giáo hay chủng tộc.

^[14] *Crikê (Cricket): một môn thể thao đánh bóng, chơi trên sân cỏ, mỗi bên mười một cầu thủ dùng gậy đánh quả bóng vào khung thành nhỏ.*

^[15] *Tincotinki (tinktinkie): một loài chim hồng tước.*

^[16] Dặm (mile): đơn vị đo độ dài, bằng 1609m.

^[17] Chectơ (chert): một loại đá giống đá lửa, không tinh khiết, thường có màu sẫm.

^[18] *Aphrica*an (*Africaans*): một trong những ngôn ngữ ở Nam Phi, hình thành một ngôn ngữ riêng ở thế kỷ XIX, bao gồm phần cơ bản là tiếng Hà Lan, kết hợp với một số thổ ngữ Nam Phi.

[19] *Côlôđê (Colloseum): Công trình kiến trúc đồ sộ nhất La Mã cổ đại.*

^[20] Anpơ (Alpes): một dãy núi ở miền Nam châu Âu.

^[21] *Apathai (Apartheid): tình trạng tách biệt, chính sách phân biệt chủng tộc ở Nam Phi.*

^[22] (Ph. Sonnet), thể thơ của Pháp, 14 câu, mỗi câu 12 âm tiết, chia thành 4 khẩu: hai khẩu đầu, mỗi khẩu 4 câu, 2 khẩu cuối, mỗi khẩu 3 câu. Các bài X phần lớn là thơ tình. Bài X nổi tiếng trong văn học Pháp là bài “Xonnê của Acve”.

^[23] Phrenxit Đrêcơ (Francis Drake, khoảng 1545 - 1595): nhà hàng hải kiêm cướp biển Anh, đã tiếp theo Magienlăng đi vòng quanh trái đất trong những năm 1577 - 1580.

^[24] Mamôn (Mammon): điển tích rút trong Kinh Thánh. Hình tượng Mamôn trở thành một ác thần tượng trưng cho sự giàu có.

^[25] Giôhannexbơc (Johannesburg): thành phố lớn ở đông Nam Phi.

^[26] Câu này ở vở kịch *Cô dâu buổi sáng* của nhà soạn kịch Anh Uyliôm Congrivo (*William Congreve*, 1779-,1792):
Thượng đế không có cơn giận dữ nào giống như tình yêu đã chuyển thành căm ghét. Diêm vương không có cơn thịnh nộ nào giống như một người đàn bà bị khinh rẻ (*Hồi III, cảnh 1*).

[27] *Cốc-tay (cocktail): rượu pha lẫn nhiều thứ rượu.*

[28] Grên (*grain*): đơn vị đo trọng lượng, bằng 0,0648 g.

^[29] *Lời của Gióp, ghi trong Kinh Thánh, phần Cựu Ước.*